

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY DOBRA DO ROKU 2030

Data opracowania: lipiec 2025

Zamawiający:

Gmina Dobra

Pl. Wojska Polskiego 10

62-730 Dobra

Wykonawca:

Kreatus sp. z o.o.

43-300 Bielsko-Biała, 11 Listopada 60-62

nr KRS: 0000482632, NIP: 9372667946, REGON: 243401618

tel.: + 48 33 300 34 80, fax.: +48 33 300 30 87

e-mail: biuro@kreatus.eu

SPIS TREŚCI

1 WSTĘP I ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY DOBRA	6
2 OBSZAR REWITALIZACJI I JEGO DIAGNOZA.....	9
2.1 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI – SYNTEZA „DIAGNOZY SŁUŻĄCEJ WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY DOBRA	9
2.1.1 METODYKA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI.....	9
2.1.2 WSKAZANIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	14
2.1.3 WSKAZANIE OBSZARU REWITALIZACJI.....	18
2.2 SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	21
2.2.1 SFERA SPOŁECZNA	22
2.2.2 SFERA GOSPODARCZA.....	28
2.2.3 SFERA ŚRODOWISKOWA.....	32
2.2.4 SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA.....	39
2.2.5 OBSZAR REWITALIZACJI GMINY DOBRA – OPINIA MIESZKAŃCÓW	41
2.2.6 LOKALNE POTENCJAŁY WYSTĘPUJĄCE NA OBSZARZE REWITALIZACJI	62
2.3 SYNTEZA DIAGNOZY POGŁĘBIONEJ OBSZARU REWITALIZACJI	65
3 INTEGRALNOŚĆ SYSTEMU WIZJI, CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ	69
3.1 USPÓJNIONA WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI GMINY DOBRA.....	69
3.2 INTEGRACJA WIZJI, CELÓW, KIERUNKÓW DZIAŁAŃ I PRZEDSIĘWZIĘĆ	70
4 PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE.....	75
4.1 PLANOWANE PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE.....	75
1. ORGANIZACJA WYDARZEŃ WPŁYWAJĄCYCH NA INTEGRACJĘ MIESZKAŃCÓW, LOKALNĄ WSPÓLNOŚĆ ORAZ EKONOMIĘ SPOŁECZNĄ POPRZECZ ROZWÓJ INICJATYW KULTURALNYCH	77
2. ZRÓBMY TO RAZEM - AKTYWIZACJA OSÓB I RODZIN ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM POPRZECZ NAPRAWĘ, ULEPSZENIE I USPRAWNIENIE SPOŁECZNYCH ASPEKTÓW REWITALIZACJI.....	78
3. UTWORZENIE DOMU OPIEKI DLA SENIORÓW POPRZECZ WYBUDOWANIE NOWEGO OBIEKTU LUB MODERNIZACJĘ OBIEKTU ISTNIEJĄCEGO.....	80
4. ZDROWA DOJRZAŁOŚĆ - 60+ AKTYWNIE. UDOSKONALENIE I DOPASOWANIE OFERTY KULTURALNEJ DLA SENIORÓW.	81

5.	WYBUDOWANIE NOWYCH OBIEKTÓW ORAZ MODERNIZACJA ISTNIEJĄCEJ INFRASTRUKTURY NA POTRZEBY PLENEROWYCH ATRAKCJI DLA DZIECI, MŁODZIEŻY I DOROSŁYCH	83
6.	WSPARCIE MŚP Z OBSZARU REWITALIZACJI	84
7.	STWORZENIE CENTRUM EDUKACJI ZAWODOWEJ POPRZECZ MODERNIZACJĘ/ADAPTACJĘ ISTNIEJĄCYCH POMIESZCZEŃ I BUDYNKÓW	85
8.	WSPARCIE SZKOŁY Z OBSZARU REWITALIZACJI W KSZTAŁTOWANIU KOMPETENCJI KLUCZOWYCH UCZNIÓW POPRZECZ DOPOSAŻENIE I ROZBUDOWĘ INFRASTRUKTURY PRZY ZESPOLE SZKOLNO - PRZEDSZKOLNYM W DOBREJ	86
9.	BUDOWA KOMPLEKSU USŁUG SPOŁECZNYCH ORAZ ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO Z NIEZBĘDNYM WYPOSAŻENIEM I INFRASTRUKTURĄ NA POTRZEBY URZĘDU MIEJSKIEGO W DOBREJ WRAZ Z ZAGOSPODAROWANIEM TERENU	88
10.	MODERNIZACJA BUDYNKÓW I OBIEKTÓW NA OBSZARZE REWITALIZACJI.....	91
11.	MODERNIZACJA BUDYNKÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W CELU LIKWIDACJI BARIER ARCHITEKTONICZNYCH	92
12.	BUDOWA ŁĄCZNIKA PIESZO-ROWEROWEGO PLACU WOJSKA POLSKIEGO Z UL. PARKOWĄ ORAZ UL. DEKERTA Z UL. NARUTOWICZA - POŁĄCZENIE DWÓCH PARKÓW	93
13.	MODERNIZACJA W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY I PRZESTRZENI PARKÓW NA TERENIE REWITALIZACJI	94
14.	BUDOWA TĘŻNI SOLANKOWEJ	95
15.	MIEJSKI SAD OWOCOWY	96
4.2	CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH DOPUSZCZALNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	98
4.3	UWZGLĘDNIENIE WYMAGAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH INFRASTRUKTURY DROGOWEJ O ZNACZENIU OBRONNYM.....	99
5	SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	100
6	MECHANIZMY SŁUŻĄCE INTEGROWANIU DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	103
7	POSUMOWANIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	116
8	REALIZACJA ZASADY PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I PARTNERSTWA	117
8.1	IDENTYFIKACJA INTERESARIUSZY PROCESU REWITALIZACJI	117
8.2	PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA RÓŻNYCH ETAPACH PRZYGOTOWANIA PROGRAMU.....	120
8.2.1	ETAP DIAGNOZOWANIA.....	121
8.2.2	ETAP POGŁĘBIONEJ DIAGNOZY OBSZARU REWITALIZACJI I PROGRAMOWANIA	123

8.3	PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE WDRAŻANIA I OCENY REALIZACJI PROGRAMU.....	128
8.4	OPIS WŁĄCZENIA PARTNERÓW SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH ZGODNIE Z ART. 36 USTAWY WDROŻENIOWEJ	132

9 ZARZĄDZANIE GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI.....134

9.1	OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI	134
9.2	RAMOWY HARMONOGRAM DZIAŁAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	137

10 SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI138

10.1	METODYKA MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	138
10.2	MONITOROWANIE POSTĘPU W REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	140
10.3	OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z UŻYCIEM INFORMACJI O STANIE OBSZARU REWITALIZACJI	142
10.4	OCENA AKTUALNOŚCI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	145

11 POWIĄZANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI146

11.1	POWIĄZANIA Z PROJEKTEM STRATEGII ROZWOJU GMINY DOBRA NA LATA 2025-2030	146
11.2	POWIĄZANIA ZE STRATEGIĄ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY DOBRA NA LATA 2021-2026	150
11.3	POWIĄZANIA ZE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY DOBRA	152
11.4	POWIĄZANIA ZE ZINTEGROWANĄ STRATEGIĄ ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMIN POWIATU TURECKIEGO NA LATA 2015-2025	153
11.5	POWIĄZANIA ZE STRATEGIĄ INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE TURECKIM NA LATA 2016-2025	154
11.6	POWIĄZANIA Z PLANEM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO (PZPWW)	156
11.7	POWIĄZANIA ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO ROKU 2030 160	
11.8	POWIĄZANIA ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WIELKOPOLSKI WSCHODNIEJ 2040.....	165

12 OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH DOTYCZĄCYCH ZASOBU MIESZKANIOWEGO167

13 KOMITET REWITALIZACJI.....168

13.1	OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE DOT. KOMITETU REWITALIZACJI	169
14	SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI	169
15	SPOSÓB REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	170
15.1	ZAKRES NIEZBĘDNYCH ZMIAN W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	170
15.2	ZAKRES MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO KONIECZNYCH DO UCHWALANIA ALBO ZMIANY	171
15.3	MIEJSCOWY PLAN REWITALIZACJI	171
16	SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	172
	SPIS WYKRESÓW	172
	SPIS TABEL	173
	SPIS RYSUNKÓW	175

1 WSTĘP I ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY DOBRA

Z definicji rewitalizacji, ujętej w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji¹ wynika, że obejmuje ona proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany z udziałem gminnego programu rewitalizacji.

Gmina Dobra przystąpiła do opracowania programu, o którym mowa w rozdz. 4 ustawy o rewitalizacji, mając na celu kontynuowanie tego procesu, uruchomionego w 2017 r.

Pierwszy Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Dobra, został opracowany w 2017 roku i obejmował swym zasięgiem Miasto Dobra i sołectwo Długa Wieś. Liczba osób zamieszkałych na terenie obszaru rewitalizacji wynosiła 1 724 osoby, tj. 27,55% ogólnej liczby ludności Gminy Dobra, a powierzchnia – 686,05 ha (6,71% powierzchni Gminy Dobra). Jednak pomimo realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, niektóre obszary nie doświadczyły przemian, a zdiagnozowane problemy nie uległy widocznej poprawie. Dodatkowo niekorzystne uwarunkowania zewnętrzne, związane m.in. ze zmianami czynników makroekonomicznych lub epidemią Covid-19, wpłynęły na ograniczenie pozytywnych efektów zachodzących zmian. Stanowiło to punkt wyjścia dla zaprogramowania interwencji rewitalizacyjnej Gminy Dobra na kolejne lata.

Poprzedni lokalny program rewitalizacji stracił ważność. Obecnie Gmina Dobra przystąpiła do opracowania kolejnej edycji programu, o którym mowa w rozdz. 4 ustawy o rewitalizacji, mając na celu kontynuowanie tego procesu. Kontynuowanie procesu rewitalizacji od dnia 1 stycznia 2024 r. jest możliwe jedynie w procedurze ustawy o rewitalizacji (art. 52 ust. 1). Z tego powodu Gmina Dobra zainicjowała opracowanie gminnego programu rewitalizacji w perspektywie do 2030 roku.

W ramach pierwszego etapu procedury opracowania GPR wyznaczono, zgodnie z kryteriami art. 9 ustawy o rewitalizacji, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji, który zajmuje 2,44% powierzchni gminy (322 ha) oraz jest zamieszkiwany przez 27,12% ogólnej populacji gminy (1 594 osób)².

¹ Dz.U.2024.278

² Zgodnie z Uchwałą nr LXXIII/493/2024 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 25 marca 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Dobra.

Dla tego terenu przygotowano Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030 (GPR Gminy Dobra), zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji, łącząc wiedzę ekspercką o procesie z wiedzą mieszkańców Gminy Dobra o obszarze rewitalizacji. Model partycypacyjny w tworzeniu programu polegał na zabezpieczeniu informacji o potrzebach rewitalizacyjnych mieszkańców obszaru rewitalizacji i ujęciu ich w formie propozycji przedsięwzięć w GPR. Do programu zgłoszono zarówno przedsięwzięcia stanowiące kontynuację dotychczasowych działań, jak i nowe projekty dotyczące zagospodarowania terenów przestrzeni publicznych, mające zwiększyć efektywność i synergię procesu rewitalizacji.

GPR spełnia wymogi uspołecznienia wynikające z rozdz. 2 ustawy o rewitalizacji – procedury konsultacyjne prowadzono na każdym etapie prac, zgodnie z zasadami określonymi w art. 6 ww. ustawy.

GPR wpisuje się również w wymogi sformułowane względem strategii terytorialnych, o których mowa w art. 29 ust. 1 rozporządzenia ogólnego dla polityki spójności na lata 2021- 2027³ oraz art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027⁴ (tzw. ustawa wdrożeniowa).

Spełnienie przez GPR wymogów uwarunkowań polityki spójności UE umożliwia ubieganie się o dofinansowanie na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Zapisy GPR uwzględniają także wymogi wynikające z *Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027*, które formułują specyficzne cechy programów rewitalizacji, konieczne do wypracowania w nowych dokumentach.

Struktura GPR zawiera w sobie zarówno elementy obligatoryjne wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, jak i zagadnienia wymagane od strategii IIT, o których mowa w art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej. Poniżej dokonano zestawienia kluczowych elementów dokumentu GPR, udowadniając spełnienie wymogów i ustawy o rewitalizacji, i przewidzianych dla strategii IIT.

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

⁴ Dz.U.2022.1079

Tabela 1. Elementy struktury GPR Dobra 2030 na tle wymogów ustawy wdrożeniowej dla strategii IIT

Wymogi dla strategii IIT wynikające z art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej	Odpowiadające elementy GPR Dobra 2030 wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji	Cechy GPR wynikające z Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027
Synteza diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych	Rozdz. 2 Obszar rewitalizacji i jego diagnoza Rozdz. 2.1 Wyznaczenie obszaru rewitalizacji – synteza „Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Dobra Rozdz. 2.2 Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji Rozdz. 2.3 Synteza diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji	– kompleksowość – podejście zintegrowane – koncentracja
Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu	Rozdz. 3. Integralność systemu wizji, celów i kierunków działań Rozdz. 3.2. Integracja wizji, celów, kierunków działań i przedsięwzięć Rozdz. 4. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne Rozdz. 10. System monitorowania i oceny GPR	– kompleksowość – podejście zintegrowane – koncentracja – zasady komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych
Lista projektów realizujących cele wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami	Rozdz. 4. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne Rozdz. 4.1. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne Rozdz. 4.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych Rozdz. 6. Mechanizmy służące integrowaniu działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	– kompleksowość – podejście zintegrowane – koncentracja – zasady komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych
Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT	Rozdz. 8. Realizacja zasady partycypacji społecznej i partnerstwa Rozdz. 9. Zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji Rozdz. 10. System monitorowania i oceny GPR Rozdz. 13. Komitet Rewitalizacji	– podejście zintegrowane

Źródło: Opracowanie własne

2 OBSZAR REWITALIZACJI I JEGO DIAGNOZA

2.1 Wyznaczenie obszaru rewitalizacji – synteza „Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Dobra

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczono w wyniku badania ujętego w dokumencie „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji Gminy Dobra”, a następnie potwierdzonego Uchwałą nr LXXIII/493/2024 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 25 marca 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Dobra.

2.1.1 Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

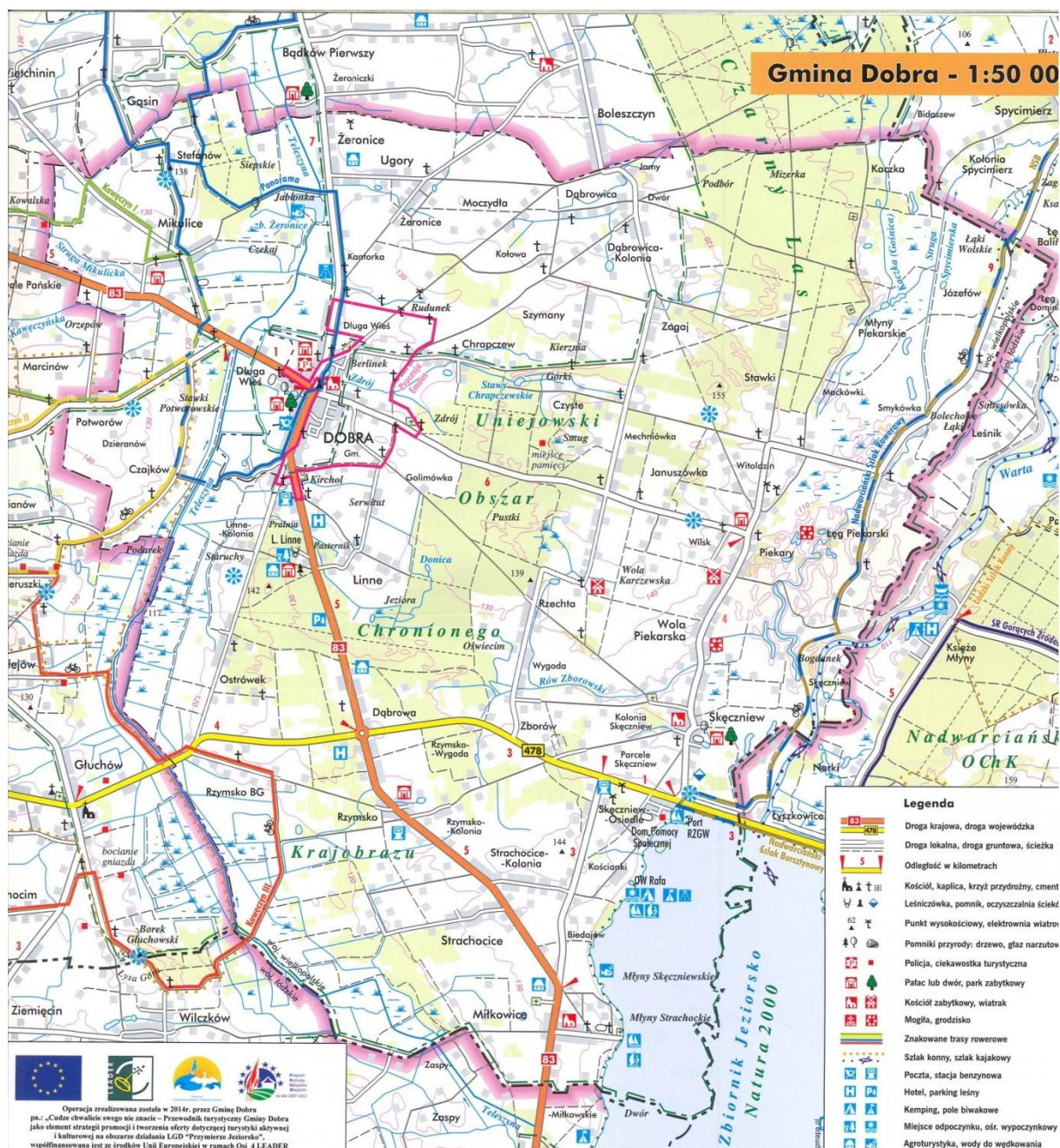
Z uwagi na specyfikę analizy wielokryterialnej, przeprowadzanej celem wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, za wyjściowy przyjęto podział na 28 jednostek (obręby ewidencyjne) (patrz rysunek poniżej).

Rysunek 1. Podział Gminy Dobra na 28 obszarów ewidencyjnych

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 2. Mapa turystyczna Gminy Dobra

Źródło: <https://www.dobra24.pl/pl/89/strona/4/424/>

Każdej jednostce analitycznej nadano umowny numer, który zaprezentowano w poniższej tabeli⁵, zawierającej również informację o liczbie mieszkańców i powierzchni jednostek analitycznych.

Tabela 2. Lista jednostek analitycznych Gminy Dobra

Obszar	Nazwa	Liczba mieszkańców	Powierzchnia (ha)
1	Miasto Dobra	1 290	184,00
2	Chrapczew	99	641,00
3	Czajków	65	136,00
4	Długa Wieś	304	411,00
5	Dąbrowica	214	540,00
6	Januszówka	96	357,00
7	Józefów	110	262,00
8	Linne	266	1 057,00
9	Łęg Piekarski	92	249,00
10	Mikulice	352	512,00
11	Miłkowice	174	731,00
12	Moczydła	67	208,00
13	Ostrówek	110	413,00
14	Piekary	120	297,00
15	Potworów	131	359,00
16	Rzechta	210	683,00
17	Rzymско	301	788,00
18	Rzymско BG	99	214,00
19	Skęczniew	447	772,00
20	Stawki	89	1 321,00
21	Stefanów	96	394,00
22	Strachocice Kol.	197	351,00
23	Strachocice	198	611,00
24	Szymany	66	185,00
25	Ugory	190	319,00
26	Wola Piekarska	190	320,00
27	Zagaj	114	344,00
28	Żeronice	191	255,00
RAZEM		5 878	12 914,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej

Badanie objęło analizę wszystkich zagadnień kryzysowych wymienionych w ustawie o rewitalizacji (art. 9 ust. 1) – w sumie wykorzystano łącznie 20 mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników, z czego 10 odniosło się do sfery społecznej, 3 do sfery gospodarczej, 3 – sfery przestrzenno-funkcjonalnej, 2- sfery technicznej i 2 - sfery środowiskowej.

Lista wskaźników wykorzystanych do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji znajduje się w poniższej tabeli.

⁵ Uwaga, numery jakie nadano jednostkom analitycznym w Tabeli 2, różnią się od numerów, jakie nadano jednostkom analitycznym na Rysunku 1.

Tabela 3. Lista wskaźników służących do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

SFERA SPOŁECZNA	
W1	Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym
W2	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym
W3	Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym
W4	Liczba osób bezrobotnych
W5	Liczba osób długotrwale bezrobotnych
W6	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym
W7	Liczba dzieci uczęszczająca do przedszkola
W8	Ilość postępowań administracyjno-prawnych podejmowanych przez GKRPA
W9	Liczba przestępstw
W10	Liczba interwencji domowych
SFERA GOSPODARCZA	
W11	Liczba podmiotów, które posiadają zaległości w płatnościach podatku od nieruchomości
W12	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON
W13	Liczba podmiotów gospodarczych skreślonych z rejestru REGON
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
W14	Liczba świetlic wiejskich – miejsc aktywności społecznej
W15	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów
W16	Określenie czy na terenie miejscowości zdiagnozowano takie zjawiska jak: dynamicznie pogarszający się stan techniczny budynków i obiektów budowlanych, postępującą dewastację obiektów oraz zidentyfikowano budynki i obiekty budowlane zagrażające środowisku (analiza jakościowa pracowników Urzędu Gminy)
SFERA TECHNICZNA	
W17	Liczba mieszkań komunalnych
W18	Liczba mieszkań komunalnych wymagających remontu
SFERA ŚRODOWISKOWA	
W19	Powierzchnia gruntów zalesionych (ha)
W20	Liczba nieruchomości segregujących odpady

Źródło: Opracowanie własne

Dla uzyskania skali porównawczej większość czynników analizowano w przeliczeniu na wskaźniki odnoszące się do 100 mieszkańców, porównując je następnie z przeciętną wartością danego wskaźnika na poziomie gminy. W ocenie czynników zastosowano następujące miary:

- powyżej średniej w gminie;
- na poziomie średniej w gminie;
- poniżej średniej w gminie.

2.1.2 Wskazanie obszaru zdegradowanego

W poniższych tabelach zaprezentowano uzyskane wartości wskaźników służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego we wszystkich jednostkach analitycznych, a w ostatnim wierszu również średni wynik dla gminy.

Tabela 4. Wyniki analizy wskaźnikowej, służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego

Numer	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	W8	W9	W10	W11	W12	W13	W14	W15	W16	W17	W18	W19	W20
1	13,18	62,64	24,19	1,16	0,62	0,00	2,25	0,00	1,09	10,31	2,48	0,70	0,62	0,08	0,85	TAK	13,18	7,75	0,03	29,61
2	20,20	59,60	20,20	0,00	0,00	0,00	7,07	0,00	1,01	4,04	2,02	0,00	0,00	0,00	0,00	NIE	0,00	0,00	42,01	47,47
3	26,15	55,38	18,46	0,00	0,00	0,00	1,54	0,00	4,62	1,54	1,54	0,00	0,00	0,00	0,00	NIE	0,00	0,00	2,29	23,08
4	19,74	66,78	13,49	1,32	0,99	0,00	2,96	0,33	0,66	11,51	0,66	0,00	0,33	0,00	0,99	TAK	78,95	75,66	2,98	24,01
5	15,89	62,15	21,96	0,93	0,93	0,00	1,87	0,00	0,00	2,34	2,34	1,40	0,00	0,00	0,47	TAK	28,04	28,04	49,44	31,78
6	13,54	57,29	29,17	0,00	0,00	3,13	2,08	0,00	0,00	0,00	5,21	2,08	0,00	0,00	0,00	NIE	0,00	0,00	30,34	36,46
7	27,27	56,36	16,36	0,00	0,00	9,09	0,91	0,00	1,82	2,73	1,82	0,00	0,91	0,00	0,91	TAK	27,27	27,27	8,11	26,36
8	13,53	64,29	22,18	1,50	1,13	0,00	2,26	0,38	0,38	3,76	0,75	0,00	0,00	0,38	0,00	NIE	0,00	0,00	2,59	30,45
9	18,48	57,61	23,91	0,00	0,00	3,26	3,26	0,00	1,09	2,17	0,00	1,09	0,00	0,00	0,00	NIE	0,00	0,00	12,26	36,96
10	17,90	63,64	18,47	1,42	0,57	0,00	2,27	0,00	0,85	3,41	2,27	1,70	0,00	0,28	0,28	TAK	22,73	22,73	4,39	25,57
11	20,69	59,77	19,54	1,15	1,15	0,00	1,15	0,57	0,57	4,60	6,32	0,00	0,57	0,57	0,00	NIE	0,00	0,00	23,20	28,74
12	19,40	46,27	34,33	1,49	0,00	0,00	2,99	0,00	0,00	2,99	17,91	1,49	0,00	0,00	0,00	NIE	0,00	0,00	30,42	31,34
13	20,00	59,09	20,91	0,00	0,00	0,00	3,64	0,91	0,91	1,82	5,45	0,00	0,00	0,91	0,91	NIE	0,00	0,00	57,74	30,91
14	20,00	59,17	20,83	0,00	0,00	1,67	0,83	0,00	0,00	1,67	0,83	0,00	0,83	0,83	0,00	NIE	25,00	25,00	5,31	33,33
15	20,61	58,78	20,61	2,29	1,53	0,00	2,29	0,76	0,00	6,11	0,76	0,00	0,00	0,76	0,00	NIE	0,00	0,00	20,04	29,77
16	20,95	66,67	12,38	0,95	0,48	4,76	2,86	0,00	0,48	0,95	2,38	0,00	0,00	0,48	0,48	NIE	0,00	0,00	90,21	30,48
17	16,28	61,79	21,93	0,33	0,00	0,00	2,33	0,00	0,33	2,66	1,99	2,33	0,66	0,00	0,00	NIE	0,00	0,00	68,42	27,24
18	19,19	64,65	16,16	0,00	0,00	0,00	4,04	0,00	0,00	1,01	0,00	2,02	0,00	1,01	0,00	NIE	0,00	0,00	5,45	27,27
19	11,41	60,40	28,19	0,89	0,45	3,36	2,24	0,00	1,34	3,36	3,13	0,67	0,00	0,22	0,00	NIE	0,00	0,00	5,59	20,36
20	14,61	64,04	21,35	0,00	0,00	5,62	3,37	1,12	0,00	4,49	3,37	0,00	0,00	1,12	0,00	NIE	0,00	0,00	64,19	20,22
21	16,67	58,33	25,00	1,04	1,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NIE	0,00	0,00	57,47	28,13
22	15,23	66,50	18,27	0,51	0,51	0,00	2,54	0,00	0,51	8,12	3,55	2,03	0,51	0,51	0,51	TAK	0,00	0,00	0,05	26,40
23	17,68	62,12	20,20	1,01	0,51	0,00	3,54	0,00	1,01	2,53	2,02	0,00	0,00	0,51	0,00	NIE	15,15	15,15	57,80	23,23
24	6,06	68,18	25,76	3,03	1,52	0,00	1,52	0,00	0,00	0,00	4,55	1,52	0,00	0,00	0,00	NIE	0,00	0,00	14,63	36,36
25	21,05	59,47	19,47	1,58	1,05	0,00	4,74	0,00	1,05	3,68	3,16	0,00	0,53	0,53	0,00	NIE	0,00	0,00	0,77	25,79
26	19,47	58,95	21,58	0,53	0,00	4,74	3,16	0,00	0,53	1,58	2,11	0,00	0,00	0,00	0,00	NIE	0,00	0,00	2,54	26,32
27	13,16	64,04	22,81	0,88	0,00	0,00	1,75	0,00	0,00	1,75	0,88	0,88	0,88	0,00	0,00	NIE	0,00	0,00	64,04	22,81
28	16,23	60,73	23,04	0,00	0,00	0,00	3,14	0,00	0,00	2,62	2,62	1,05	0,52	0,52	0,00	NIE	0,00	0,00	0,32	25,13
Średnia gminy	16,43	61,89	21,67	0,92	0,53	0,97	2,52	0,10	0,73	5,02	2,52	0,71	0,31	0,26	0,34		10,89	9,53	19,21	27,93

Źródło: Opracowanie własne

W poniższej tabeli znajduje się syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego. Wystąpienie zjawiska kryzysowego miało miejsce wtedy, gdy sytuacja w danej jednostce analitycznej była bardziej niekorzystna niż średnia dla całej gminy.

Tabela 5. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.

Nr	Obszar	Liczba negatywnych zjawisk społecznych	Liczba negatywnych zjawisk gospodarczych	Liczba negatywnych zjawisk funkcjonalno-przestrzennych	Liczba negatywnych zjawisk technicznych	Liczba negatywnych zjawisk środowiskowych	Liczba negatywnych zjawisk kryzysowych ogółem
1	Miasto Dobra	8	1	3	0	1	13
2	Chrapczew	3	2	1	1	0	7
3	Czajków	4	2	1	1	2	10
4	Długa Wieś	5	1	3	1	2	12
5	Dąbrowica	6	1	3	1	0	11
6	Januszówka	4	2	1	1	0	8
7	Józefów	3	1	3	1	2	10
8	Linne	7	2	0	1	1	11
9	Łęg Piekarski	3	1	1	1	1	7
10	Mikulice	5	1	1	1	2	10
11	Miłkowice	6	2	0	1	0	9
12	Moczydła	4	2	1	1	0	8
13	Ostrówek	4	3	1	1	0	9
14	Piekary	2	1	0	1	1	5
15	Potworów	7	2	0	1	0	10
16	Rzechta	1	2	1	1	0	5
17	Rzymско	5	0	1	1	1	8
18	Rzymско BG	1	1	0	1	2	5
19	Skęczniew	5	3	1	1	2	12
20	Stawki	2	3	0	1	1	7
21	Stefanów	6	2	1	1	0	10
22	Strachocice Kol.	3	1	2	1	2	9
23	Strachocice	3	2	0	1	1	7
24	Szymany	6	2	1	1	1	11

25	Ugory	5	2	0	1	2	10
26	Wola Piekarska	1	2	1	1	2	7
27	Zagaj	4	0	1	1	1	7
28	Żeronice	4	1	0	1	2	8

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie danych zawartych w powyższej tabeli dotyczącej skali zjawisk kryzysowych stwierdzono, iż najwięcej zjawisk kryzysowych występuje na terenie obszarów o numerach: 1, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 15, 19, 21, 24 i 25. W celu zoptymalizowania wyboru obszarów kwalifikujących się jako obszary zdegradowane zastosowano metody statystyczne oparte na wyznaczeniu mediany⁶ zbioru wartości liczbowych występujących w poszczególnych obszarach jako negatywne zjawiska kryzysowe ogółem. W celu zobrazowania całościowej sytuacji gminy Dobra dokonano zestawienia wszystkich czynników analizowanych w gminie, co przedstawia powyższa tabela.

Dane⁷ rosnąco: 5, 5, 5, 7, 7, 7, 7, 7, 7, 8, 8, 8, 8, 9, 9, 9, 10, 10, 10, 10, 10, 10, 10, 11, 11, 11, 12, 12, 13.

Liczba danych: n = 28

Mediana = 9

Jako obszar zdegradowany wyznaczono zatem obszary o liczbie zjawisk kryzysowych powyżej mediany (9) tj. obszary o numerach: 1, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 15, 19, 21, 24 i 25.

⁶ W statystyce jest to wartość cechy w szeregu uporządkowanym, powyżej i poniżej której znajduje się jednakowa liczba obserwacji. Wyznaczenie mediany z jakiegoś zbioru liczb, polega na wypisaniu tych liczb w kolejności niemalejącej, a następnie wybraniu liczby środkowej (w przypadku gdy występuje nieparzysta liczba liczb w zbiorze). Jeżeli występuje parzysta liczba liczb w zbiorze, to mediana jest równa średniej arytmetycznej dwóch środkowych liczb.

⁷ Wartości liczbowe występujące w poszczególnych obszarach jako negatywne zjawiska kryzysowe ogółem.

2.1.3 Wskazanie obszaru rewitalizacji

W celu wyznaczenia obszaru rewitalizowanego dokonano pogłębionej analizy problemów społecznych, gospodarczych, funkcjonalno–przestrzennych, technicznych oraz środowiskowych występujących na obszarze zdegradowanym. W poniższych tabelach zaprezentowano uzyskane wartości wskaźników służących wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w jednostkach analitycznych tworzących obszar zdegradowany, a w ostatnim wierszu również średni wynik dla całego obszaru zdegradowanego.

Tabela 6. Wyniki analizy wskaźnikowej, służącej wyznaczeniu obszaru rewitalizacji

Numer	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	W8	W9	W10	W11	W12	W13	W14	W15	W16	W17	W18	W19	W20
1	13,18	62,64	24,19	1,16	0,62	0,00	2,25	0,00	1,09	10,31	2,48	0,70	0,62	0,08	0,85	TAK	13,18	7,75	0,03	29,61
3	26,15	55,38	18,46	0,00	0,00	0,00	1,54	0,00	4,62	1,54	1,54	0,00	0,00	0,00	0,00	NIE	0,00	0,00	2,29	23,08
4	19,74	66,78	13,49	1,32	0,99	0,00	2,96	0,33	0,66	11,51	0,66	0,00	0,33	0,00	0,99	TAK	78,95	75,66	2,98	24,01
5	15,89	62,15	21,96	0,93	0,93	0,00	1,87	0,00	0,00	2,34	2,34	1,40	0,00	0,00	0,47	TAK	28,04	28,04	49,44	31,78
7	27,27	56,36	16,36	0,00	0,00	9,09	0,91	0,00	1,82	2,73	1,82	0,00	0,91	0,00	0,91	TAK	27,27	27,27	8,11	26,36
8	13,53	64,29	22,18	1,50	1,13	0,00	2,26	0,38	0,38	3,76	0,75	0,00	0,00	0,38	0,00	NIE	0,00	0,00	2,59	30,45
10	17,90	63,64	18,47	1,42	0,57	0,00	2,27	0,00	0,85	3,41	2,27	1,70	0,00	0,28	0,28	TAK	22,73	22,73	4,39	25,57
15	20,61	58,78	20,61	2,29	1,53	0,00	2,29	0,76	0,00	6,11	0,76	0,00	0,00	0,76	0,00	NIE	0,00	0,00	20,04	29,77
19	11,41	60,40	28,19	0,89	0,45	3,36	2,24	0,00	1,34	3,36	3,13	0,67	0,00	0,22	0,00	NIE	0,00	0,00	5,59	20,36
21	16,67	58,33	25,00	1,04	1,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	NIE	0,00	0,00	57,47	28,13
24	6,06	68,18	25,76	3,03	1,52	0,00	1,52	0,00	0,00	0,00	4,55	1,52	0,00	0,00	0,00	NIE	0,00	0,00	14,63	36,36
25	21,05	59,47	19,47	1,58	1,05	0,00	4,74	0,00	1,05	3,68	3,16	0,00	0,53	0,53	0,00	NIE	0,00	0,00	0,77	25,79
Średnia OZ	15,52	62,25	22,23	1,22	0,74	0,71	2,29	0,08	0,93	6,49	2,15	0,62	0,31	0,17	0,48		16,43	14,16	7,52	27,41

Źródło: Opracowanie własne

Analiza wskaźnikowa wykazała, że obszarem o najwyższej liczbie negatywnych zjawisk kryzysowych ogółem są jednostki analityczne o numerach 1 i 4 (tabela poniżej).

Tabela 7. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru rewitalizacji

Numer	Obszar	Liczba negatywnych zjawisk społecznych	Liczba negatywnych zjawisk gospodarczych	Liczba negatywnych zjawisk funkcjonalno-przestrzennych	Liczba negatywnych zjawisk technicznych	Liczba negatywnych zjawisk środowiskowych	Liczba negatywnych zjawisk kryzysowych ogółem
1	Miasto Dobra	6	1	3	1	1	12
3	Czajków	4	2	1	1	2	10
4	Długa Wieś	5	1	3	1	2	12
5	Dąbrowica	4	2	2	1	0	9
7	Józefów	3	1	3	1	1	9
8	Linne	6	2	0	1	1	10
10	Mikulice	3	2	1	1	2	9
15	Potworów	6	2	0	1	0	9
19	Skęczniew	5	2	0	1	2	10
21	Stefanów	5	2	1	1	0	9
24	Szymany	6	2	1	1	0	10
25	Ugory	6	1	3	1	1	12

Źródło: Opracowanie własne

Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji gminy Dobra poprowadzono po granicach działek ewidencyjnych z zabudową (bez działek rolnych, leśnych, pod wodami powierzchniowymi itp.) wyznaczających zwarty obszar zabudowy. Powierzchnia wyznaczonego obszaru rewitalizacji wynosi więc 322 ha, co stanowi 2,44% powierzchni gminy Dobra. Spełniony zatem został wymóg, aby wielkość obszaru rewitalizowanego nie przekraczała 20% powierzchni gminy. Obszar wskazany do rewitalizacji zamieszkują 1 594 osoby, co stanowi 27,12% populacji gminy. Spełniony jest więc warunek, aby populacja obszaru rewitalizowanego nie przekraczała 30% ogółu mieszkańców gminy.

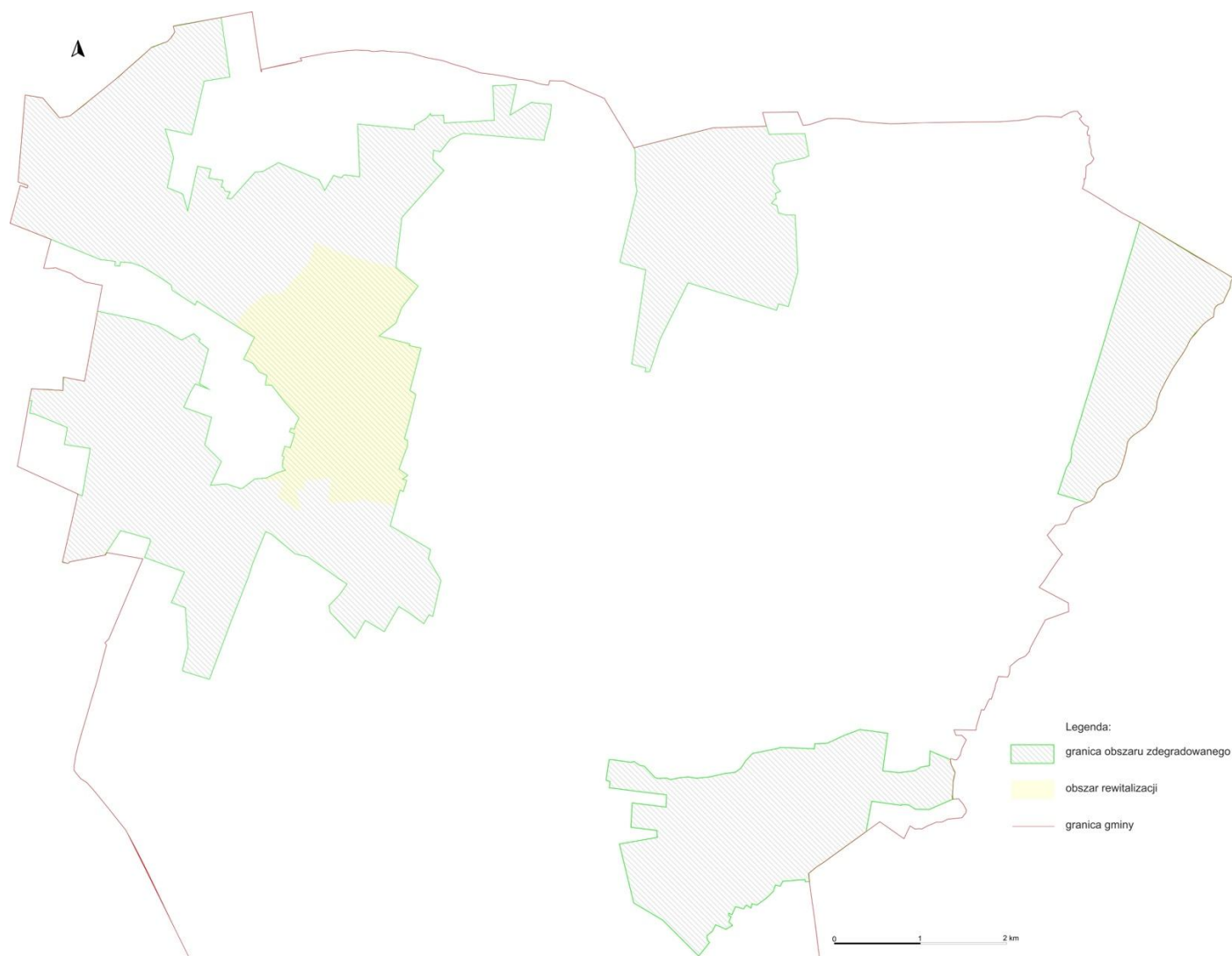
Tabela 8. Jednostki analityczne zaliczone do obszaru rewitalizowanego

Obszar	Nazwa	Liczba mieszkańców	Powierzchnia (ha)
1	Miasto Dobra	1 290	131,00
4	Długa Wieś	304	191,00
Razem obszar rewitalizacji		1 594	322,00
Gmina Dobra		5 878	12 914,00
% przypadający na obszar rewitalizowany		27,12	2,44

Źródło: Opracowanie własne

Położenie obszaru rewitalizacji zostało zaprezentowane na poniższych rysunkach.

Rysunek 3. Zasięg obszaru rewitalizacji i obszarów zdegradowanych w Gminie Dobra

Źródło: Załącznik do uchwały LXXIII/493/2024 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 25 marca 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Dobra.

W obowiązującym obszarze rewitalizacji zawiera się wcześniejszy obszar rewitalizacji, wyznaczony na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji, opracowanego w 2017 roku. Daje to możliwość z jednej strony kontynuacji prowadzonych działań, z drugiej zaś przygotowania interwencji dostosowanej do nowych potrzeb.

Przedstawiona w tym rozdziale diagnoza szczegółowa wyznaczonego obszaru rewitalizacji, w podziale na podobszar rewitalizacji Dobra i podobszar rewitalizacji Długa Wieś, została opracowana z wykorzystaniem danych ilościowych, przy aktywnym udziale lokalnych interesariuszy. Wnioski płynące z diagnozy zostały natomiast uzupełnione opiniami pracowników merytorycznych urzędu gminy.

2.2 Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji, została przeprowadzona w podziale na podobszary rewitalizacji, tj. z zaprezentowaniem wyników analizowanych danych w podziale na Miasto Dobra i sołectwo Długa Wieś. Miasto Dobra jest głównym ośrodkiem administracyjnym, handlowym i gospodarczym gminy. Miasto Dobra uzyskało prawa miejskie około 1392 roku i było wówczas własnością szlachecką. Układ miasta tworzy rynek czworoboczny, założony na początku XVI wieku, pośrodku którego stoi kościół parafialny wybudowany w stylu neobarokowym w latach 1905-1912. W rosnącym wokół rynku parku znajduje się rzeźba Św. Wawrzyńca z XIX w. W mieście dobrze zachowały się liczne kamienice z XIX wieku. Ciekawy układ architektoniczny tworzy zespół dworski - dwór z 1874 r. z zespołem gospodarczym. Całość otacza park krajobrazowy z aleją kasztanowców oraz kopiec z fosą (pozostałość dawnej fortalicji).

Długa Wieś z kolei to jedno z najludniejszych sołectw na terenie gminy, które z trzech stron otacza Miasto Dobra. W związku z brakiem wolnych terenów w mieście na terenach sołectwa wznoszone są nowe budynki mieszkalne. Tutaj także zlokalizowana jest największa w gminie szkoła. Usytuowanych jest tutaj szereg firm produkcyjnych, przetwórczych, handlowych i usługowych różnych branż. Na terenie sołectwa znajdują się pozostałości średniowiecznego dworu obronnego, należącego do właścicieli tutejszego majątku. Jest to otoczona fosą wyspa w parku.

2.2.1 Sfera społeczna

W ramach analizy sfery społecznej zbadano szereg różnorodnych problemów. Na obszarze rewitalizacji Gminy Dobra zbadano negatywne zjawiska z zakresu zaawansowania procesu starzenia się ludności, bezrobocia, przestępczości, przemocy domowej, występowania podstawowej infrastruktury społecznej, czy zaangażowania w życie społeczne.

Pierwszym ze zbadanych negatywnych zjawisk było zaawansowanie procesu starzenia się ludności. W tym celu użyto wskaźnika Udziału (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze. Tabela 9 przedstawia dane dotyczące opisywanych zjawisk.

Tabela 9. Zaawansowanie procesu starzenia się ludności – obszar rewitalizacji Gminy Dobra

Miejscowość	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni – pow. 65, kobiety – pow. 60 lat)	Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Miasto Dobra	1 290	312	24,2%
Długa Wieś	304	41	13,5%
Obszar rewitalizacji (OR)	1 594	353	22,1%
Gmina Dobra	5 878	1274	21,7%
Obszar gminy (bez OR)	4284	921	21,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej wg stanu na 31.12.2022

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym jest wysoki i na obszarze rewitalizacji wynosi 22,1 % i jest wyższy od średniej dla gminy (21,7%). Problem dotyczy jednak przede wszystkim podobszaru Miasto Dobra, które uzyskało wynik 24,2%, podczas gdy sołectwo Długa Wieś – 13,5%. Opisywana sytuacja może wynikać z migracji ludności z obszaru rewitalizacji, jak i z całej Gminy Dobra do innych gmin, czy większych miast. W latach 2015-2022 liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji zmniejszyła się o 7,5% (130 osób), podczas gdy na pozostałym obszarze gminy, z wyłączeniem OR – o 5,5% (249 osób). Problem depopulacji w wyższym stopniu dotyczy podobszaru rewitalizacji Miasto Dobra, w którym liczba mieszkańców w latach 2015-2022 zmniejszyła się o 116 osób, niż podobszar rewitalizacji

Długa Wieś, którego populacja zmniejszyła się o 14 osób.

Tabela 10. Zmiana liczby mieszkańców ogółem w latach 2015-2022

Obszar	Liczba ludności w 2015	Liczba ludności w 2022	Różnica 2015-2022	Dynamika 2015/2022
Miasto Dobra	1406	1 290	-116	-8,3%
Długa Wieś	318	304	-14	-4,4%
Obszar rewitalizacji (OR)	1724	1 594	-130	-7,5%
Gmina Dobra	6257	5 878	-379	-6,1%
Obszar gminy (bez OR)	4533	4284	-249	-5,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej wg stanu na 31.12.2015 i 31.12.2022

Tabela 11. Zmiana liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w latach 2015-2022

Obszar	Liczba ludności w 2015	Liczba ludności w 2022	Różnica 2015-2022	Dynamika 2015/2022
Miasto Dobra	205	312	107	52,2%
Długa Wieś	31	41	10	32,3%
Obszar rewitalizacji (OR)	236	353	117	49,6%
Gmina Dobra	960	1 274	314	32,7%
Obszar gminy (bez OR)	724	921	197	27,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej wg stanu na 31.12.2015 i 31.12.2022

Migrują przede wszystkim osoby młode, w wieku produkcyjnym. W połączeniu z rosnącą średnią długością życia, udział osób w wieku poprodukcyjnym zwiększył się i ten trend może postępować. Dlatego wyzwaniem w kontekście przeciwdziałania negatywnym zjawiskom demograficznym jest zachęcenie mieszkańców do zamieszkania, czy pozostania na obszarze rewitalizacji. Wyzwaniem jest także aktywizacja seniorów, a także dostosowanie istniejącej infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

Niekorzystana struktura demograficzna na obszarze rewitalizacji powoduje, że wskaźnik liczby dzieci uczęszczających do przedszkola w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest bardziej niekorzystny na obszarze rewitalizacji (2,38), niż w pozostałej części gminy (2,57). Problem zdecydowanie bardziej jest nasilony w podobszarze rewitalizacji Miasto Dobra, dla którego wartość wynosi - 2,25, dla podobszaru rewitalizacji Długa Wieś – 2,96.

Tabela 12. Dzieci uczęszczające do przedszkola – obszar rewitalizacji Gminy Dobra

Obszar	Liczba ludności	Liczba dzieci uczęszczających do przedszkola	Liczba dzieci uczęszczających do przedszkola na 100 mieszkańców obszaru
Miasto Dobra	1 290	29	2,25
Długa Wieś	304	9	2,96
Obszar rewitalizacji (OR)	1 594	38	2,38
Gmina Dobra	5 878	148	2,52
Obszar gminy (bez OR)	4284	110	2,57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej wg stanu na 31.12.2022

Kolejnym negatywnym zjawiskiem zbadanym na obszarze rewitalizacji był problem bezrobocia. W tym celu przeanalizowano wskaźnik: Udział (%) liczby osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze. Tabela 13 przedstawia dane dotyczące opisywanych zjawisk.

Tabela 13. Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym – obszar rewitalizacji Gminy Dobra

Obszar	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni – 18-64, kobiety – 18-59)	Liczba osób bezrobotnych	Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Miasto Dobra	808	15	1,86%
Długa Wieś	203	4	1,97%
Obszar rewitalizacji (OR)	1 011	19	1,88%
Gmina Dobra	3 638	54	1,48%
Obszar gminy (bez OR)	2 627	35	1,33%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Turku wg stanu na 31.12.2022

Tabela 14. Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym – obszar rewitalizacji Gminy Dobra

Obszar	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Udział (%) osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem
Miasto Dobra	15	8	53,33%
Długa Wieś	4	3	75,00%
Obszar rewitalizacji (OR)	19	11	57,89%
Gmina Dobra	54	31	57,41%
Obszar gminy (bez OR)	35	20	57,14%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Turku wg stanu na 31.12.2022

Wartość przedstawionego wskaźnika dla obszaru rewitalizacji wynosi 1,88%, co oznacza, że jest mniej korzystna niż średnia dla pozostałego obszaru gminy, która wynosi 1,33. Problem bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego, w wyższym stopniu dotyka podobszaru rewitalizacji Długa Wieś, w którym udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 1,97% w porównaniu do 1,80% w podobszarze rewitalizacji Miasto Dobra. Również zjawisko bezrobocia długotrwałego jest bardziej nasilone w podobszarze rewitalizacji Długa Wieś, w którym osoby długotrwale bezrobotne stanowią 75,0% ogółu bezrobotnych, podczas gdy w mieście Dobra odsetek wynosi 53,3%. Łączna liczba osób bezrobotnych zamieszkujących obszar rewitalizacji wynosi 19 (w tym 11 osób długotrwale bezrobotnych), co stanowi 35,2% wszystkich osób bezrobotnych z Gminy Dobra. Potwierdza to kumulację problemu bezrobocia na obszarze rewitalizacji. Prezentowane dane przedstawiają stosunkowo niski poziom bezrobocia. Jednakże należy zwrócić uwagę, że prezentowane dane nie ujmują osób pozostających bez pracy, które nie chcą rejestrować się w PUP. Istotnym problemem obszaru rewitalizacji pozostaje zatem konieczność dostosowania się osób pozostających bez pracy do zmieniającego się lokalnego rynku pracy. Z problemem bezrobocia jest także powiązany problem niskiego stopnia przedsiębiorczości, który został omówiony w punkcie dotyczącym sfery gospodarczej.

Podczas analizy sfery społecznej zbadano poziom bezpieczeństwa i występowanie patologii społecznych poprzez analizę takich negatywnych zjawisk społecznych jak przestępczość i przemoc domowa. Obszar rewitalizacji cechuje się wyższym poziomem przestępczości (1,00 przestępstw na 100 mieszkańców) niż pozostała część gminy (0,63 przestępstw na 100 mieszkańców). Omawiany problem jest bardziej nasilony w podobszarze Miasto Dobra, które osiągnęło wynik 1,09, w porównaniu do wartości odnotowanej w Długiej Wsi (0,66). W 2022 roku na obszarze rewitalizacji doszło do 16 przestępstw, co stanowiło 37,02% wszystkich przestępstw w tym okresie na terenie gminy Dobra.

Tabela 15. Przestępczość – obszar rewitalizacji Gminy Dobra

Obszar	Liczba ludności ogółem	Liczba przestępstw	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców obszaru
Miasto Dobra	1 290	14	1,09
Długa Wieś	304	2	0,66
Obszar rewitalizacji (OR)	1 594	16	1,00
Gmina Dobra	5 878	43	0,73
Obszar gminy (bez OR)	4284	27	0,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Turku i Urzędu Miejskiego w Dobrej wg stanu na 31.12.2022

O tym, że obszar rewitalizacji jest miejscem kumulacji zjawisk kryzysowych w sferze społecznej świadczy skala przemocy domowej. Liczba interwencji domowych na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji wynosi 10,54 i jest znaczenie wyższa niż w pozostałej części gminy, gdzie wskaźnik wynosi 2,96. Problem nieco bardziej jest nasilony na podobszarze Długa Wieś (11,51), niż na podobszarze Miasto Dobra (10,31). W 2022 roku na obszarze rewitalizacji doszło do 168 interwencji domowych, co stanowiło aż 59,64% wszystkich przestępstw w tym okresie na terenie gminy Dobra.

Tabela 16. Przemoc domowa – obszar rewitalizacji Gminy Dobra

Obszar	Liczba ludności ogółem	Liczba interwencji domowych	Liczba interwencji domowych na 100 mieszkańców obszaru
Miasto Dobra	1 290	133	10,31
Długa Wieś	304	35	11,51
Obszar rewitalizacji (OR)	1 594	168	10,54
Gmina Dobra	5 878	295	5,02
Obszar gminy (bez OR)	4284	127	2,96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Turku i Urzędu Miejskiego w Dobrej wg stanu na 31.12.2022

Ważnym aspektem dla poziomu bezpieczeństwa publicznego jest także zapewnienie ochrony przeciwpożarowej. Na terenie gminy Dobra działa 13 jednostek OSP, z czego 1 na podobszarze rewitalizacji Miasto Dobra. Na podobszarze Długa Wieś nie funkcjonuje OSP.

W diagnozie zbadano występowanie na danym obszarze podstawowej infrastruktury społecznej oraz organizacji pozarządowych, czy klubów, kół zainteresowań.

Ze względu na fakt, że podobszar rewitalizacji Miasto Dobra pełni funkcję siedziby gminy miejsko-wiejskiej Dobra, znajdują się tu takie instytucje publiczne i podmioty sektora użyteczności publicznej jak: Urząd Miejski w Dobrej, Centrum Kultury w Dobrej, Biblioteka Publiczna Dobrej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej, Komisariat Policji w Dobrej, Zakład Gospodarki Komunalnej w Dobrej, Praktyka Lekarzy i Specjalistów „FENIKS” s.c. Bogacki w Dobrej, „BOGACKI” spółka jawna Janusz Bogacki i Hubert Bogacki, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „CYRULIK” Maria Walczak w Dobrej, Centrum Rehabilitacji ANI-MED, Anna Majda – Gabinet Lekarski, Prywatny Gabinet Stomatologiczny Lek. Stom. Bernarda Dróżdź, Prywatna lecznica zwierząt Dróżdź Paweł, Rejonowy Bank Spółdzielczy w Malanowie, oddział w Dobrej, gabinety stomatologiczne i lecznice weterynaryjne.

Zdecydowanie mniej podmiotów publicznych znajduje się w podobszarze Długa Wieś, niemniej miejscowość pełni ważną rolę dla mieszkańców gminy, ze względu na obecność Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, Żłobka Samorządowego, Stadionu Miejskiego, Hali Sportowej i Orlika, placu zabaw.

Na obszarze rewitalizacji działają również organizacje pozarządowe. Podmiotami wpisanymi do KRS z siedzibą na podobszarze rewitalizacji Miasto Dobra są Stowarzyszenie „Długa Młodość”, Stowarzyszenie „Aktywny Orlik” z Dobrej, Stowarzyszenie „Lepsza Gmina”, Stowarzyszenie „Dobra Nasza!”, Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Dobrskiej, Stowarzyszenie Turki – Straż Grobu Pańskiego. Ponadto na podobszarze rewitalizacji Miasto Dobra działają Miejsko-Gminny Ludowy Klub Sportowy „WICHER” w Dobrej⁸, Koło Łowieckie Nr 13 „SZARAK”⁹, Klub „Senior+”, działający w strukturach Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej.

Na podobszarze rewitalizacji Długa Wieś brak jest organizacji pozarządowych wpisanych do KRS. Natomiast działa Koło Gospodyń Wiejskich w Długiej Wsi, wpisane do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich.

Obecność instytucji i podmiotów publicznych, a także organizacji pozarządowych stanowi potencjał obszaru rewitalizacji.

Wyzwaniem na tym obszarze jest zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez poprawę warunków uczestnictwa osób w trudnej sytuacji w życiu społecznym i gospodarczym, zwłaszcza po upadku kopalni węgla brunatnego Adamów, które to zjawisko wymusiło transformację

⁸ Stowarzyszenie niewpisane do KRS, Ewidencja Uczniowskich Klubów Sportowych i klubów sportowych działających w formie stowarzyszeń, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej.

⁹ Organizacje społeczne oddzielnie niewymienione niewpisane do KRS, podmioty utworzone z mocy ustawy.

społeczno-gospodarczą i doprowadziło do degradacji regionu. Przede wszystkim pogorszyła się sytuacja materialna wielu rodzin oraz zwiększyło się ryzyko wykluczenia społecznego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, gdzie jest koncentracja tych problemów (Raporty-Ocena zasobów pomocy społecznej). Aby ograniczyć negatywne skutki, konieczne jest wdrożenie kompleksowych działań mających na celu poprawę warunków uczestnictwa osób dotkniętych kryzysem w życiu społecznym i gospodarczym. Wielkim problemem obszaru rewitalizacji jest degradacja społeczna i psychologiczne skutki bezrobocia:

- Poczucie bezradności i braku perspektyw, szczególnie wśród starszych pracowników.
- Wzrost problemów zdrowotnych związanych z depresją, stresem i uzależnieniami.
- Eurosieroctwo i problemy opiekuńczo-wychowawcze z tym związane.
- Spadek motywacji do aktywnego poszukiwania pracy i uczestnictwa w życiu społecznym.
- Niski poziom wiedzy o dostępnych możliwościach wsparcia.
- Niedostateczne wsparcie socjalne i brak dostępu do doradztwa zawodowego.

Potrzeby w zakresie działań profilaktycznych i wspierających są niezbędne w celu zaradzenia negatywnym skutkom ww. zjawisk. Niezbędne jest tu kompleksowość usług i nowoczesna siedziba dla realizacji tak szeroko rozumianego wsparcia realizowanego przez instytucje samorządowe i organizacje pozarządowe, w tym także podmioty ekonomii społecznej, w następującym zakresie:

- Wsparcie psychologiczne, prawne, terapeutyczne dla osób dotkniętych kryzysem szczególnie w walce ze stresem, uzależnieniem i depresją.
- Zespoły interdyscyplinarne, punkty konsultacyjne, organizacje pozarządowe – organizacja warsztatów, grup wsparcia i inicjatyw społecznych, które pozwolą osobom zagrożonym wykluczeniem na ponowne włączenie się w życie społeczne.
- Programy integracji międzypokoleniowej – działania angażujące starszych pracowników w edukację młodszych pokoleń i odwrotnie.
- Poprawa infrastruktury i dostępu do usług publicznych.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami publicznymi – tworzenie lokalnych programów wsparcia finansowego i społecznego.
- Wsparcie dla rodzin i młodzieży poprzez formy tj. Klub Rodzinny, świetlice środowiskowe
- Programy profilaktyczne dla rodzin – działania zapobiegające skutkom ubóstwa, takie jak bezpłatne zajęcia dodatkowe czy wsparcie żywnościowe.

Upadek kopalni węgla brunatnego doprowadził do wzrostu ubóstwa i wykluczenia społecznego w regionie, ale poprzez skuteczne działania można ograniczyć te negatywne skutki. Kluczowe znaczenie mają programy aktywizacji zawodowej, wsparcie psychologiczne i społeczne, poprawa infrastruktury oraz inwestowanie w edukację i rozwój nowych sektorów gospodarki. Dzięki zintegrowanym działaniom możliwe jest stworzenie nowych perspektyw dla mieszkańców oraz odbudowa lokalnej gospodarki w okresie transformacji. Realizacja kompleksowego programu rewitalizacyjnego pozwoli na zbudowanie nowoczesnego społeczeństwa opartego na wiedzy, innowacjach i zrównoważonym rozwoju, które będzie odporne na przyszłe wyzwania gospodarcze i społeczne. Dzięki inwestycjom w zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne możliwe będzie zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańcom na obszarze rewitalizacji oraz zwiększenie konkurencyjności tego obszaru.

2.2.2 Sfera gospodarcza

W ramach analizy sfery gospodarczej zbadano problemy z zakresu klimatu aktywności gospodarczej. W tym celu wykorzystano między innymi wskaźniki: Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON i liczba wykreślonych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON. Osiągnięte wartości wyżej wymienionych wskaźników na obszarze rewitalizacji są niekorzystne na tle gminy. W 2022 roku liczba nowo zarejestrowanych i wykreślonych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON była taka sama (9), podczas gdy na pozostałym obszarze gminy liczba podmiotów nowo zarejestrowanych (33) ponad 3-krotnie przewyższała liczbę podmiotów wykreślonych z REGON (9).

W trudniejszej sytuacji gospodarczej znajduje się podobszar rewitalizacji Długa Wieś, w którym w 2022 roku nie zarejestrowano żadnego podmiotu i wykreślono 1 podmiot. Z kolei w podobszarze rewitalizacji Miasto Dobra bilans podmiotów nowo zarejestrowanych (9) do wykreślonych (8) był korzystny i wyniósł +1.

Tabela 17. Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze w rejestrze REGON – obszar rewitalizacji Gminy Dobra

Obszar	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w REGON	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w REGON na 100 mieszkańców obszaru
Miasto Dobra	9	0,70
Długa Wieś	0	0,00
Obszar rewitalizacji (OR)	9	0,56
Gmina Dobra	42	0,71
Obszar gminy (bez OR)	33	0,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu wg stanu na 31.12.2022

Tabela 18. Podmioty gospodarcze wykreślone z rejestru REGON – obszar rewitalizacji Gminy Dobra

Obszar	Liczba wykreślonych podmiotów z REGON	Liczba wykreślonych podmiotów z REGON na 100 mieszkańców obszaru
Miasto Dobra	8	0,62
Długa Wieś	1	0,33
Obszar rewitalizacji (OR)	9	0,56
Gmina Dobra	18	0,31
Obszar gminy (bez OR)	9	0,21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu wg stanu na 31.12.2022

W kontekście problemów sfery gospodarczej konieczne jest odwołanie się do skutków zamknięcia kopalni węgla brunatnego ADAMÓW. Likwidacja kopalni węgla brunatnego, która była największym pracodawcą dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, miała poważne konsekwencje dla lokalnej gospodarki. Pokazała iż mieszkańcy nie posiadają wiedzy i umiejętności w zakresie wzorca funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw. Zamknięcie zakładu doprowadziło do konieczności przekwalifikowania i szukania nowych źródeł dochodu. Nastąpiły zjawiska demograficzne charakterystyczne dla całego kraju tj. osłabienie lokalnych przedsiębiorstw w związku z pogorszeniem sytuacji demograficznej i społecznej (odpływ siły roboczej za granicę, niskie kwalifikacja i umiejętności niedostosowane do lokalnego rynków pracy). Osłabienie gospodarcze obszaru rewitalizacji gminy Dobra wpłynęło nie tylko na pracowników, ale także na firmy zależne od działalności wydobywczej (np. dostawców sprzętu, transportu czy usług skupionych na terenach rewitalizacji Miasto Dobra i Długa Wieś). Spadek dochodów mieszkańców zmniejszył popyt na usługi i produkty lokalnych przedsiębiorców, co grozi zamknięciami dla lokalnych firm. Wzrosły trudności w przyciąganiu inwestorów, ponieważ region został postrzegany jako obszar wysokiego ryzyka gospodarczego. Analiza problemu na podstawie spotkań konsultacyjnych, bezpośrednich uwag przedsiębiorców, opinii lokalnej izby gospodarczej, diagnozy i badań w ramach prac nad strategią dla Wielkopolski Wschodniej pokazują, iż wyzwaniem jest rozwój sektora MŚP (małych i średnich przedsiębiorstw). Na obszarze rewitalizacji widzimy, że działania w zakresie pobudzenia lokalnej przedsiębiorczości poprzez odpowiednie wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw oraz tworzenie przez samorząd atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, stało się wyzwaniem w okresie sprawiedliwej transformacji „po węglu”. Skuteczne będzie wsparcie dla przedsiębiorców poprzez ułatwienia administracyjne, promocję lokalnych inicjatyw gospodarczych, takich jak produkcja regionalna, turystyka czy ekoprzemysł, zachęcanie do inwestowania w nowe gałęzie gospodarki, np. recykling, przetwórstwo rolne czy sektor IT. Kompleksowa obsługa potencjalnych przedsiębiorców, wsparcie już istniejących oraz doradztwo w ramach obsługi inwestora to wyzwania dla samorządu gminy Dobra. Niemniej ważne będzie również przygotowanie odpowiednich kadr, które byłyby w stanie zasilić lokalny rynek pracy. W tym celu konieczne jest

budowanie świadomości zawodowej już u uczniów szkół podstawowych oraz stworzenie warunków osobom dorosłym do podniesienia umiejętności i kwalifikacji, które będą pomocne w podjęciu pracy na lokalnym rynku pracy. W celu pozyskania klientów, potencjalnych odbiorców usług, konieczne będą inwestycje w infrastrukturę, służące poprawie estetyki przestrzeni publicznych i terenów zielonych, które będą zachęcały do spędzania czasu na obszarze rewitalizacji, zarówno jej mieszkańców, jak i turystów.

Potencjałem obszaru rewitalizacji w sferze gospodarczej, a zwłaszcza podobszaru Miasto Dobra, jest obecność kilku większych firm, takich jak:

- Lanko sp. z o.o. (wpis do KRS, produkcja drzwi i okien),
- Zakład Cukierniczo Piekarski MARK w Dobrej (indywidualna działalność gospodarcza, produkcja pieczywa i wyrobów ciastkarskich),
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „VIGO” Kujawińska Katarzyna (indywidualna działalność gospodarcza, szwalnia),
- PK TRADING Piotr Kujawiński, Kamil Kujawiński sp. jawna (wpis do KRS, handel),
- Centrum Piłkarskie VIGO Kujawiński Piotr (indywidualna działalność gospodarcza, produkcja odzieży i dodatków),
- Firma Budowlana "KAR-BUD" Kuszczynski Karol (indywidualna działalność gospodarcza, roboty budowlane),
- Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe "IWONA - TRANS" Gil Iwona (indywidualna działalność gospodarcza, transport towarów),
- TELENET.PL sp. z o.o. (wpis do KRS, działalność związana z oprogramowaniem),
- VERPACK sp. z o.o (wpis do KRS, produkcja opakowań z tworzyw sztucznych),
- Rejonowy Bank Spółdzielczy w Malanowie, oddział w Dobrej (wpis do KRS, pozostałe pośrednictwo pieniężne),
- Market Stary Młyn w Dobrej (wpis do KRS, Łąg, woj. pomorskie)
- Dino Polska S.A. Punkt sprzedaży w Dobrej (wpis do KRS, Krotoszyn, woj. wielkopolskie).

Ponadto podmiotami wpisanymi do KRS są: "BOGACKI" sp. jawna, ANFIELD-INSURANCE sp. z o.o., ATM INWEST sp. z o.o., ATM INWEST sp. komandytowa, FIRST-RATE sp. z o.o., IMPERIAL EU sp. z o.o., PAULA sp. z o.o. Dodatkowo w rejestrze CEIDG znajduje się ponad 100 podmiotów z siedzibą w Dobrej, w tym stacje paliw, podmioty handlowe (m.in. sklepy, kwaciarnie), podmioty usługowe (m.in. gastronomiczne, fryzjerskie, kosmetyczne, dietetyczne, krawieckie, medyczne, stomatologiczne, budowlane, remontowe, wykończeniowe, elektryczne, weterynaryjne, prawne).

Ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo z miastem Dobra, również w Długiej Wsi znajduje się wiele firm produkcyjnych, przetwórczych, handlowych i usługowych różnych branż. Do większych należą między innymi:

- Zakład Mięсны „Smoliński” Zbigniew Smoliński i wspólnicy Sp. j. w Długiej Wsi (wpis do KRS),
- Firma Milkop Sp. j. Materliński, Kaczmarek w Długiej Wsi (wpis do KRS, włókiennictwo, usługi),
- Restauracja VEGA sp. z o.o (wpis do KRS),
- AGRO FOLWARK Piotr Bączyński (indywidualna działalność gospodarcza, Sprzedaż detaliczna elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach),
- GOŹDZIKIEWICZ TOMASZ P H U "DOMAX " (indywidualna działalność gospodarcza, sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego),
- "MARCIN" MARCIN POTYRAŁSKI (indywidualna działalność gospodarcza, Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli),
- FORTIS POLSKA sp. z o.o. (wpis do KRS, transport drogowy towarów).

Pozostałe podmioty wpisane do KRS to., P. S. K. TIMBER TUREK sp. z o.o. i SAPO-DOBRA sp. z o.o.

Kondycja przedsiębiorstw, zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji wydaje się względnie dobra na tle gminy. Świadczy o tym fakt, że liczba podmiotów zalegających w płatnościach podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 100 mieszkańców była niższa na obszarze rewitalizacji (2,13), niż na pozostałym obszarze gminy (2,66). Spośród wszystkich podmiotów posiadających zaległości w podatku od nieruchomości z terenu gminy Dobra (148), firmy z obszaru rewitalizacji stanowiły 23,0% (34 podmioty).

Tabela 19. Podmioty gospodarcze, które posiadają zaległości w podatku od nieruchomości – obszar rewitalizacji Gminy Dobra

Obszar	Podmioty gospodarcze, które posiadają zaległości w podatku od nieruchomości	Liczba podmiotów gospodarczych posiadających zaległości w podatku od nieruchomości na 100 mieszkańców obszaru
Miasto Dobra	32	2,48
Długa Wieś	2	0,66
Obszar rewitalizacji (OR)	34	2,13
Gmina Dobra	148	2,52
Obszar gminy (bez OR)	114	2,66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej wg stanu na 31.12.2022

2.2.3 Sfera środowiskowa

Na obszarze rewitalizacji znajdują się 2 formy ochrony przyrody:

- Uniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu - obszar powstał w 1986 roku (Uchwała nr 53 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koninie z 29 stycznia 1986r.) w celu ochrony obszarów o cechach środowiska zbliżonych do stanu naturalnego oraz konieczności zapewnienia społeczeństwu warunków niezbędnych do regeneracji sił w środowisku reprezentującym korzystne warunki dla rozwoju turystyki i wypoczynku.
- Pomnik przyrody (skupisko) - grupa kasztanowców w parku zabytkowym.

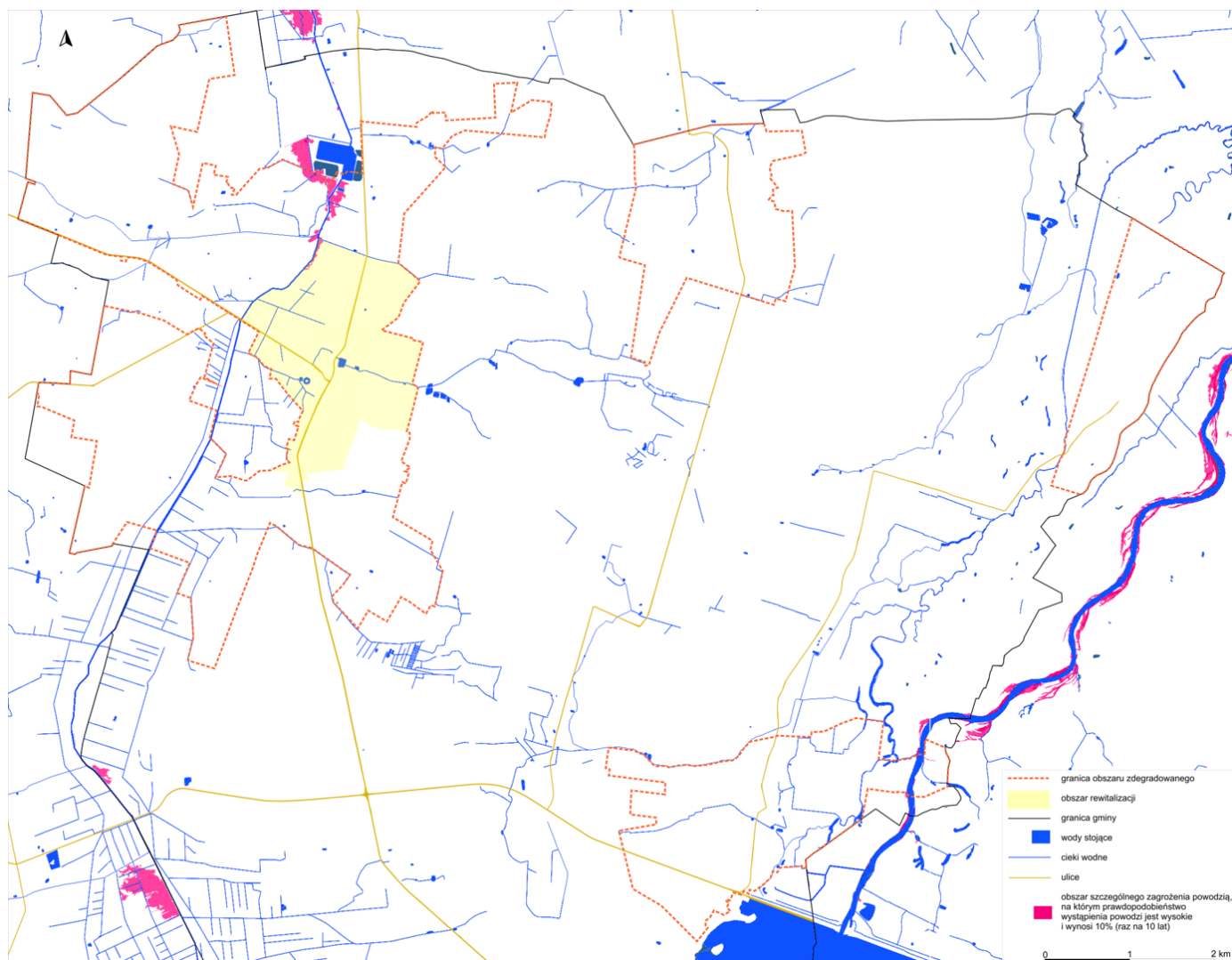
Na podstawie mapy zagrożenia powodziowego (Arkusz: M-34-2-A-a-4) ustalono, że obszar rewitalizacji znajduje się:

- a) częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%,
- b) częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu art. 16 pkt. 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- c) częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu art. 16 pkt. 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- d) poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt. 34) lit. c) Prawa wodnego, tj. obszarem między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału,
- e) poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zapisy wynikające z przepisów odrębnych. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią należy zapewnić swobodny przepływ wód powodziowych, poprzez zakaz nowej zabudowy.

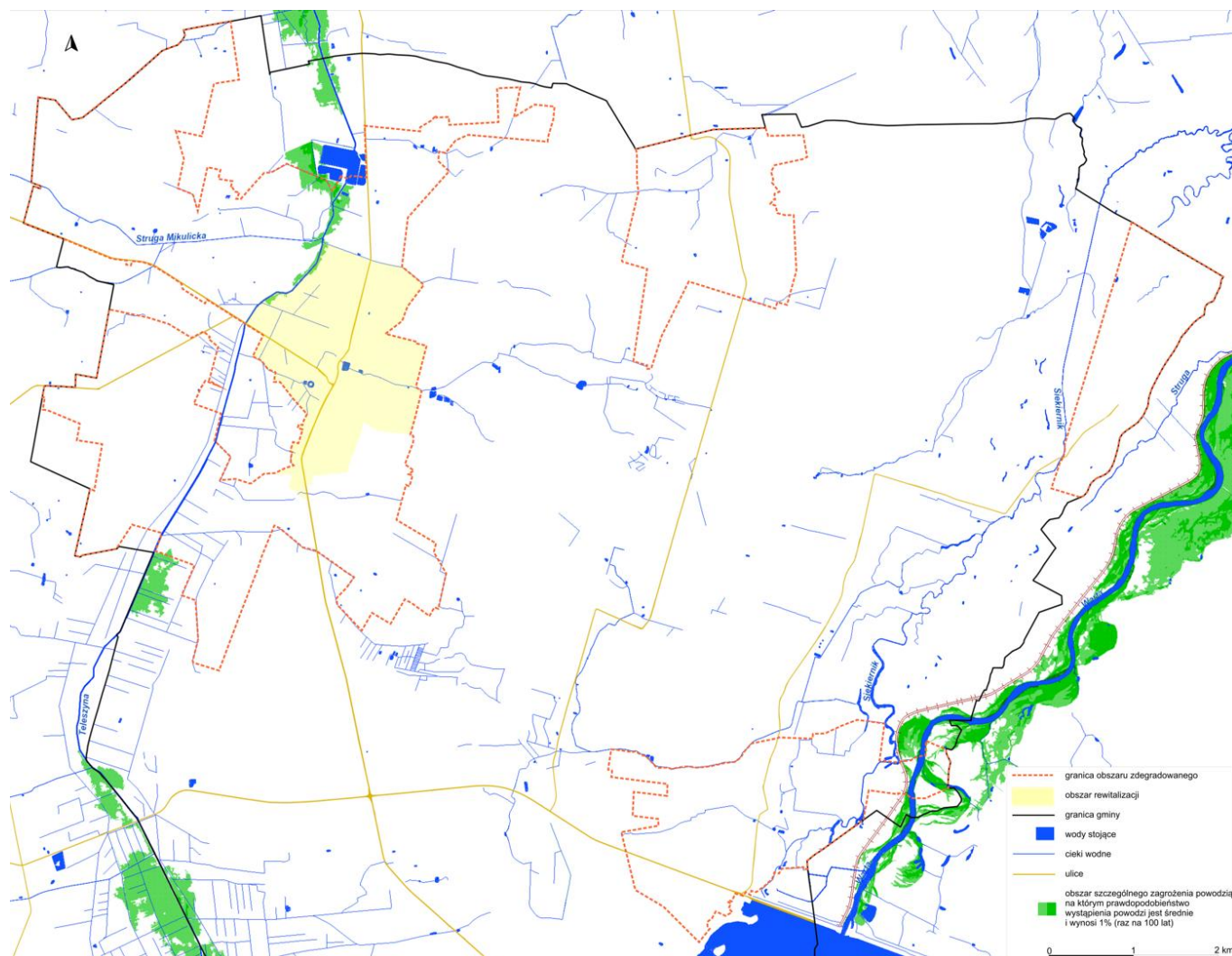
Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, zgodnie z treścią art. 77 ust. 1 pkt 3) lit a) oraz b) Prawa wodnego, zakazuje się m.in. gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także substancji mogących zanieczyścić wody, jak również lokalizacji nowych cmentarzy. Jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi, właściwy organ Wód Polskich, zgodnie z art. 77 ust. 3 ustawy Prawo wodne, może, w drodze decyzji, zwolnić do wymienionych wyżej zakazów, określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód.

Rysunek 4. Obszar zdegradowany, obszar rewitalizacji, obszar szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

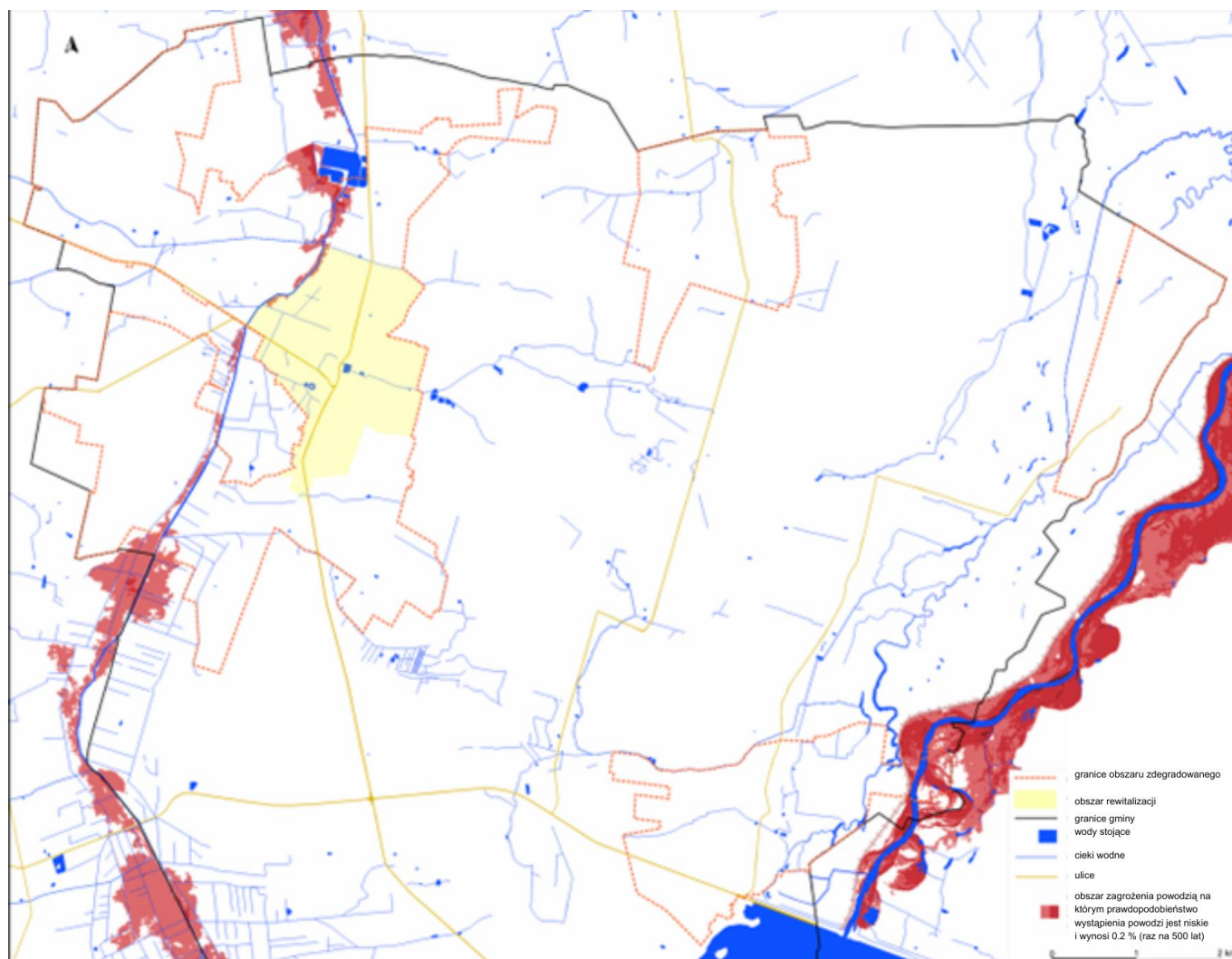
Źródło: opracowano na podstawie: *Wody Polskie - Baza WMS*, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, KZGW - Wydział SIGW.

Rysunek 5. Obszar zdegradowany, obszar rewitalizacji, obszar szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)

Źródło: opracowano na podstawie: *Wody Polskie - Baza WMS*, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, KZGW - Wydział SIGW.

Rysunek 6. Obszar zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat)

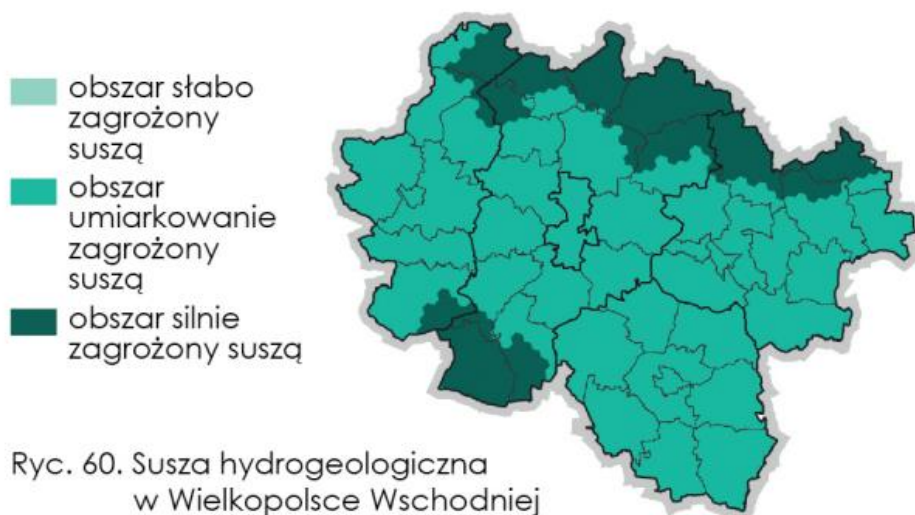

Źródło: opracowano na podstawie: *Wody Polskie - Baza WMS*, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, KZGW - Wydział SIGW.

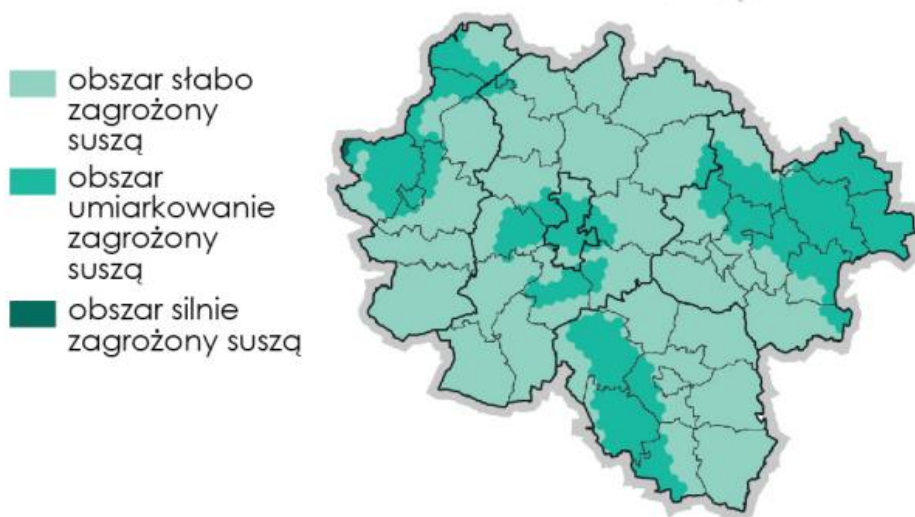
Gmina Dobra jest obszarem deficytu wód, co jest związane z faktem, że opady są tutaj zdecydowanie niższe od średniego opadu rocznego z wielolecia dla Polski. Suszom mogą powszechnie towarzyszyć pożary, a obszary szczególnie podatne na ich występowanie to: lasy Nadleśnictwa Lasy Państwowe Turek, zaliczone do I kategorii zagrożenia pożarowego (tzn. zagrożenia dużego i średniego).

Rysunek 7. Obszary suszy hydrologicznej

Ryc. 59. Susza hydrologiczna w Wielkopolsce Wschodniej

Ryc. 60. Susza hydrogeologiczna w Wielkopolsce Wschodniej

Źródło: Strategia Rozwoju Wielkopolski Wschodniej

W celu szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji, przeanalizowano wskaźniki dotyczące powierzchni gruntów zalesionych i liczby nieruchomości segregujących odpady.

Ze względu na miejski charakter, podobszar Miasto Dobra charakteryzuje się niewielką powierzchnią gruntów zalesionych, która wynosi 0,38 ha, co stanowi 0,03% ogółu powierzchni gruntów zalesionych w gminie. W związku z powyższym identyfikuje się na podobszarze rewitalizacji Miasto Dobra potrzebę rozwoju terenów zielonych, które wpłyną pozytywnie na stan i jakość środowiska w mieście, tym na rozwój bioróżnorodności, a jednocześnie umożliwią spędzanie mieszkańcom czasu wolnego w bezpiecznym i czystym otoczeniu. Zadbane tereny zielone zwiększą ponadto atrakcyjność obszaru

rewitalizacji. Znacznie większa powierzchnia gruntów zalesionych znajduje się natomiast w podobzarze rewitalizacji Długa Wieś. Jest to 9,05 ha, co stanowi 0,8% powierzchni gruntów zalesionych w gminie Dobra. Niemniej w przeliczeniu na 100 mieszkańców, również sołectwo Długa Wieś (2,98), podobnie jak Miasto Dobra (0,03), notuje zdecydowanie mniej korzystną sytuację niż średnia dla pozostałego obszaru gminy (26,13).

Tabela 20. Powierzchnia gruntów zalesionych – obszar rewitalizacji Gminy Dobra

Obszar	Powierzchnia gruntów zalesionych (ha)	Powierzchnia gruntów zalesionych (ha) na 100 mieszkańców obszaru
Miasto Dobra	0,38	0,03
Długa Wieś	9,05	2,98
Obszar rewitalizacji (OR)	9,43	0,59
Gmina Dobra	1129,00	19,21
Obszar gminy (bez OR)	1119,57	26,13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej wg stanu na 31.12.2022

W zakresie świadomości ekologicznej, mierzonej wskaźnikiem liczby nieruchomości segregujących odpady, sytuacja nieco bardziej korzystna od średniej dla gminy (27,93) występuje w Mieście Dobra (29,61), a mniej korzystna – w sołectwie Długa Wieś (24,01). Niemniej ze względu na notowaną niską liczbę nieruchomości segregujących odpady ogółem, konieczne są działania edukacyjno-informacyjne skierowane do mieszkańców całej gminy. Jest to niezbędne by przeciwdziałać postępującej degradacji środowiska, która obniża jakość życia mieszkańców.

Tabela 21. Liczba nieruchomości segregujących odpady – obszar rewitalizacji Gminy Dobra

Obszar	Liczba nieruchomości segregujących odpady	Liczba nieruchomości segregujących odpady na 100 mieszkańców obszaru
Miasto Dobra	382,00	29,61
Długa Wieś	73,00	24,01
Obszar rewitalizacji (OR)	455,00	28,54
Gmina Dobra	1642,00	27,93
Obszar gminy (bez OR)	1187,00	27,71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej wg stanu na 31.12.2022

W Strategii Rozwoju Wielkopolski Wschodniej 2040 obszar całej gminy Dobra został zakwalifikowany jako znajdujący się najgorszej sytuacji w wymiarze środowiskowo-przestrzennym w powiecie tureckim (obok Kawęczyna i Tuliszkowa). Jako przyczyny wskazano niski poziom skanalizowania gmin, wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza, zwłaszcza w wyniku niskiej emisji, problemy w zakresie gospodarki odpadami i gospodarki wodnej, degradacja środowiska związana z działalnością rolniczą oraz niski poziom rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Wyzwaniem dla obszaru rewitalizacji jest tworzenie i modernizacja terenów zielonych oraz adaptacja do zmian klimatu. Jest to możliwe poprzez;

- przekształcenie terenów opuszczonych, niezamieszkanymi, zdegradowanych gospodarczo i przemysłowo w przestrzenie zielone, które będą pełnić funkcje ekologiczne, rekreacyjne i adaptacyjne w kontekście zmian klimatycznych. Wpłynie to na poprawę jakości życia mieszkańców.
- odbudowę ekosystemu (zadrzewianie i zazielenianie – sadzenie drzew odpornych na zmiany klimatu – dobór gatunków roślin odpornych na suszę i zanieczyszczenia, krzewów i roślinności łąkowej, które poprawią mikroklimat i zwiększą bioróżnorodność), promowanie lokalnej fauny i flory poprzez edukację ekologiczną mieszkańców, a w konsekwencji zwiększy odporność regionu na skutki zmian klimatu.
- systemy odzyskiwania wody deszczowej – wprowadzenie technologii magazynowania wody na potrzeby miejskiej zieleni.
- podnoszenie świadomości ekologicznej – brakuje przede wszystkim wiedzy na temat odnawialnych źródeł energii, wykorzystywania dostępnych, ekologicznych rozwiązań w życiu codziennym, segregacji odpadów, elektromobilności itp. Edukacja ekologiczna powinna łączyć się z partycypacją społeczną na bazie warsztatów ekologicznych – zajęcia dla mieszkańców o znaczeniu zieleni i metodach adaptacji do zmian klimatu, programów zaangażowania lokalnej społeczności – współpraca z mieszkańcami w zakresie nasadzeń i pielęgnacji terenów zielonych., ścieżki edukacyjne – tablice informacyjne o ekosystemach, zmianach klimatu i metodach adaptacji. Przekład się to na tworzenie przestrzeni rekreacyjnych sprzyjających integracji międzypokoleniowej – tworzenie przestrzeni dla seniorów, rodzin i dzieci.
- poprawa mikroklimatu – dzięki roślinności i terenowym rozwiązaniom hydrologicznym przyczyniamy się do zmniejszania negatywnych skutków upałów i suszy.

Kluczowym wyzwaniem jest odbudowa zdegradowanych terenów i przekształcenie ich w przestrzenie sprzyjające środowisku oraz adaptacji do zmian klimatu. Zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych oraz ograniczenie powierzchni uszczelnionych to niezbędne działania w celu poprawy gospodarki wodnej, jakości powietrza i mikroklimatu, a także zwiększenia bioróżnorodności regionu. Tworzenie przestrzeni rekreacyjnych, które zamiast betonu wykorzystują roślinność i naturalne materiały to priorytet w programie rewitalizacji. Także nowe nasadzenia przy planowanych inwestycjach kompensują szkody dla środowiska. Korzyści wynikające z zastosowania biologicznie czynnych powierzchni będą oddziaływać na obszarze rewitalizacji poprzez poprawę retencji wody – zmniejszenie ryzyka powodzi i podtopień dzięki lepszemu wchłanianiu wody deszczowej; redukcję efektu miejskiej wyspy ciepła – obniżenie temperatury w przestrzeniach zurbanizowanych; poprawę jakości powietrza – dzięki większej ilości terenów zielonych, które absorbują zanieczyszczenia i CO₂;

zwiększenie bioróżnorodności – tworzenie warunków dla ptaków, owadów i innych organizmów wspierających ekosystem; lepszą estetykę i komfort życia mieszkańców – zielone przestrzenie poprawiają dobrostan psychiczny i fizyczny ludzi.

Projekt rewitalizacji poprzez tworzenie terenów zielonych jest kluczowym krokiem w kierunku odbudowy obszaru rewitalizacji i adaptacji do zmian klimatu. Dzięki połączeniu działań ekologicznych, gospodarczych i społecznych powstaną przestrzenie przyjazne mieszkańcom, wspierające bioróżnorodność i poprawiające jakość powietrza oraz wody.

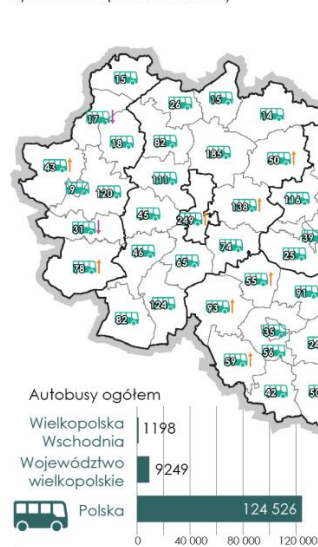
2.2.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Obszar rewitalizacji ma dość dobre położenie względem większych ośrodków miejskich, takich jak Łódź (70 km) i Poznań (150 km). Jednak położenie na styku dwóch województw, ma zarówno wady, jak i zalety. Od stolicy województwa wielkopolskiego, obszar rewitalizacji dzieli dwukrotnie większą odległość niż od stolicy sąsiedniego województwa łódzkiego. Jednak ze względu na brak komunikacji publicznej i przystanku PKP, mieszkańcy obszaru rewitalizacji doświadczają wykluczenia komunikacyjnego. Dotyczy to zwłaszcza osób, nieposiadających samochodu, czy prawa jazdy.

Jak wykazano w Strategii Rozwoju Wielkopolski Wschodniej, obszar całej gminy Dobra cechuje się niską dostępnością transportową. Aby przeciwdziałać wykluczeniu komunikacyjnemu Gmina Dobra realizuje "Usługi indywidualnego transportu door to door", w ramach którego pełnoletni mieszkańcy Gminy Dobra mogą skorzystać z indywidualnego dowozu bezpośrednio z miejsca zamieszkania do miejsca docelowego, mając możliwość pomocy asystenta dla osób niepełnosprawnych. Realizacja usług przyczynia się do podniesienia poziomu uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób objętych wsparciem, w szczególności mających problem z mobilnością.

Rysunek 8. Dostępność transportowa Gminy Dobra

Ryc. 29. Transport autobusowy

Ryc. 30. Dostępność transportowa

Liczba przystanków autobusowych w gminach

- brak zmian w liczbie przystanków
- wzrost liczby przystanków
- spadek liczby przystanków

- gminy, z których dojazd transportem indywidualnym do Konina wynosi więcej niż 45 minut lub do odpowiedniego ośrodka powiatowego wynosi ponad 30 minut
- gminy, z których liczba połączeń autobusowych do Konina jest mniejsza niż średnia w subregionie, tj. 8, lub które nie posiadają połączeń autobusowych z Koninem

- gminy bez dostępu do co najmniej jednego przystanku lub stacji kolejowej, na której zatrzymują się pociągi regularnych linii komunikacyjnych

Ze względu na czas dojazdu do głównych ośrodków miejskich subregionu skupiających funkcje i usługi publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, połączenia transportem autobusowym z Koninem oraz dostęp do transportu kolejowego, część gmin subregionu charakteryzuje się ograniczoną i słabą dostępnością transportową.

Źródło: Strategia Rozwoju Wielkopolski Wschodniej

W celu oceny sfery przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, zapytano przedstawicieli samorządu, na terenie których miejscowości zdiagnozowano takie zjawiska jak: dynamicznie pogarszający się stan techniczny budynków i obiektów budowlanych, postępującą dewastację obiektów oraz gdzie zidentyfikowano budynki i obiekty budowlane zagrażające środowisku. W udzielonych odpowiedziach zostało wymienione zarówno Miasto Dobra, jak i sołectwo Długa Wieś. Oznacza to, że na obszarze rewitalizacji występuje degradacja infrastruktury technicznej i przestrzeni publicznej.

Jak wynika z pogłębionej diagnozy zarówno Miasto Dobra (0,85), jak i sołectwo Długa Wieś (0,99) posiada wyższy wskaźnik liczby obiektów komunalnych wymagających remontu, niż pozostały obszar gminy (0,14). Łączna liczba obiektów wymagających remontu na obszarze rewitalizacji wynosi 14, z 20 w całej gminie, co stanowi aż 70,0%.

Tabela 22. Liczba obiektów komunalnych wymagających remontu – obszar rewitalizacji Gminy Dobra

Obszar	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontu	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontu na 100 mieszkańców obszaru
Miasto Dobra	11	0,85
Długa Wieś	3	0,99
Obszar rewitalizacji (OR)	14	0,88
Gmina Dobra	20	0,34
Obszar gminy (bez OR)	6	0,14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej wg stanu na 31.12.2022

Równie wysoki na obszarze rewitalizacji jest wskaźnik liczby mieszkań komunalnych wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W mieście Dobra wynosi on 0,78, w sołectwie Długa Wieś – 7,57. W obu przypadkach omawiany wskaźnik jest wyższy niż w pozostałej części gminy Dobra (0,54).

Tabela 23. Liczba mieszkań komunalnych wymagających remontu – obszar rewitalizacji Gminy Dobra

Obszar	Liczba mieszkań komunalnych wymagających remontu	Liczba mieszkań komunalnych wymagających remontu na 100 mieszkańców obszaru
Miasto Dobra	10	0,78
Długa Wieś	23	7,57
Obszar rewitalizacji (OR)	33	2,07
Gmina Dobra	56	0,95
Obszar gminy (bez OR)	23	0,54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej wg stanu na 31.12.2022

Powyższe dane potwierdzają, że obszar rewitalizacji jest miejscem kumulacji zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

2.2.5 Obszar rewitalizacji Gminy Dobra – opinia mieszkańców

Wraz z rozpoczęciem etapu opracowania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030, zbierano opinie od mieszkańców nt. dostrzeganych przez nich problemów i ich przyczyn. Celem tych działań było możliwie dokładne wytyczenie kierunku rewitalizacji, który jest odzwierciedleniem potrzeb mieszkańców i możliwe trafnie przeciwdziała zbadanym problemom.

W dniach od 26 czerwca do 26 lipca 2024 roku przeprowadzono badanie ankietowe na potrzeby opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji. Celem ankiety było zbadanie opinii mieszkańców Gminy Dobra na temat ich warunków i jakości życia oraz postrzegania problemów społecznych oraz perspektyw rewitalizacji Gminy Dobra. Ankieta została udostępniona w formie papierowej (dostępna w Urzędzie Miejskim w Dobrej, Centrum Kultury w Dobrej oraz poprzez rozdanie sołtysom), a także jako interaktywny formularz do wypełnienia i wysłania bez drukowania.

Cechą charakterystyczną ankiet było indywidualne, anonimowe wypełnienie, jednak ankietowani wypełniali metryczkę. W wyniku ankietyzacji zebrano 4 ankiety. Zdecydowaną większość (75,0%) ankietowanych stanowiły osoby pomiędzy 45 a 54 rokiem życia. Jednak opinię wyraziły również osoby młodsze, poniżej 44 roku życia (25,0%). Wszystkie ankiety zostały wypełnione przez kobiety. Wśród ankietowanych znaleźli się mieszkańcy Gminy Dobra, w tym mieszkańcy obszaru rewitalizacji (50,0%). Zebrane informacje o przestrzeni obszaru rewitalizacji i jego mieszkańcach uzupełniono podczas organizowanych spotkań z interesariuszami.

W ramach prowadzonych badań ankietowych mieszkańcy wskazywali na występowanie problemów społecznych na obszarze rewitalizacji. Poszczególne problemy w różnym stopniu dotyczą wybrane miejscowości tworzące obszar rewitalizacji.

Wśród problemów, które w znacznym i umiarkowanym stopniu dotyczą **Miasto Dobra** wskazywano kolejno:

- Słaba dostępność do obiektów infrastruktury społecznej - 100,0%;
- Emigracja z gminy młodych i wykształconych osób - 100,0%;
- Problem osób starszych, chorych, czy niepełnosprawnych - 100,0%;
- Brak lub zły stan terenów inwestycyjnych - 100,0%;
- Problemy z przyciągnięciem strategicznych inwestorów - 100,0%;
- Brak lub zbyt mała ilość połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami - 100,0%;
- Brak ścieżek rowerowych - 100,0%;
- Zły stan komunikacji i bezpieczeństwa w ruchu drogowym - 100,0%;
- Ubóstwo - 75,0%;
- Brak lub niedobór organizacji i instytucji społecznych pomagających mieszkańcom - 75,0%;
- Niewystarczająca baza kulturalno-oświatowa - 75,0%;
- Brak miejsc pracy - 75,0%;
- Brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw - 75,0%;
- Zły stan zabytków - 75,0%;
- Niewystarczająca ilość i niski standard mieszkań - 75,0%;
- Niewielka ilość (mała aktywność) małych i średnich przedsiębiorstw - 75,0%;
- Niska estetyka i funkcjonalność otoczenia – niska jakość urządzeń małej architektury - 75,0%;
- Słaba dostępność do kompleksowej infrastruktury technicznej - 75,0%;
- Niezadawalający stan techniczny budynków - 75,0%;
- Brak poczucia bezpieczeństwa w okolicy zamieszkania - 75,0%;
- Narkomania - 50,0%;
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - 50,0%;
- Przemoc w rodzinie - 50,0%;
- Bezrobocie - 50,0%;
- Brak terenów zielonych i spacerowych, boisk, placów zabaw - 50,0%;
- Brak lub utrudniony dostęp do mediów i nowoczesnych technologii - 50,0%;
- Brak instytucji, organizacji integrujących mieszkańców sołectw - 50,0%;
- Przestępczość i chuligaństwo - 25,0%;

- Przestępczość młodocianych - 25,0%;
- nierozwiązany problem z gospodarką odpadami, gospodarką wodno-ściekową -25,0%;
- Występowanie azbestowych pokryć dachowych i jakość powietrza atmosferycznego - 25,0%;
- Brak lub słaba aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania - 25,0%;
- Niedostateczna ilość miejsc parkingowych - 25,0%;

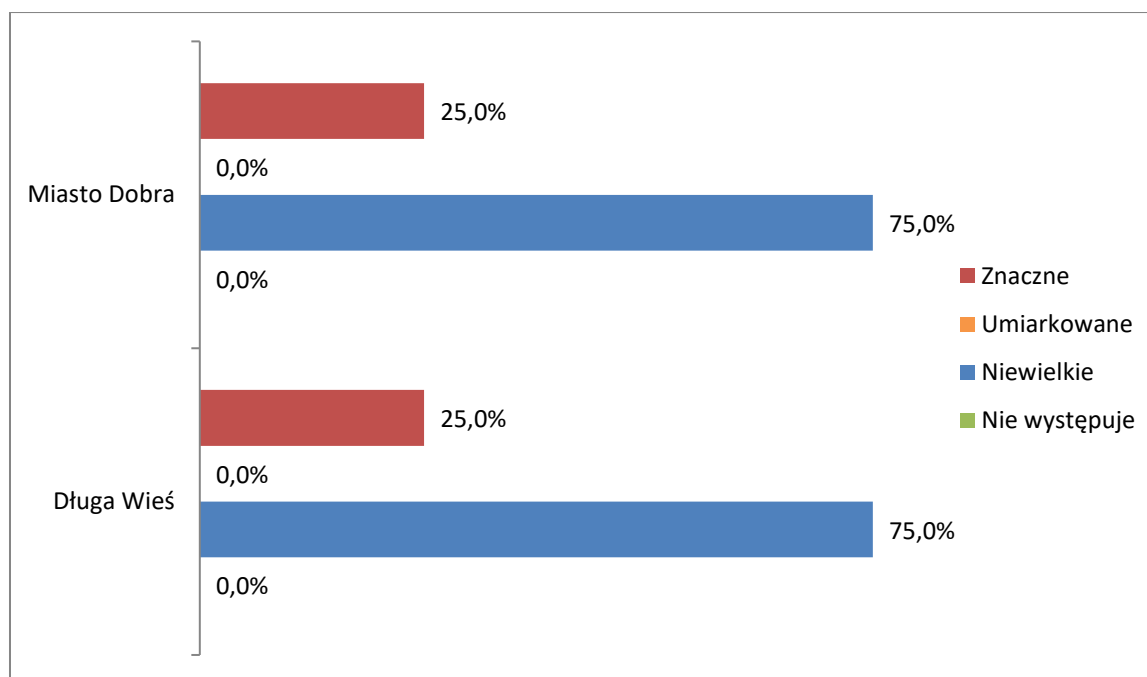
Wśród problemów, które w znacznym i umiarkowanym stopniu dotyczą **sołectwo Długa Wieś** wskazywano kolejno:

- Słaba dostępność do obiektów infrastruktury społecznej - 100,0%;
- Emigracja z gminy młodych i wykształconych osób - 100,0%;
- Problem osób starszych, chorych, czy niepełnosprawnych - 100,0%;
- Brak lub zły stan terenów inwestycyjnych - 100,0%;
- Problemy z przyciągnięciem strategicznych inwestorów - 100,0%;
- Brak lub zbyt mała ilość połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami - 100,0%;
- Brak ścieżek rowerowych - 100,0%;
- Zły stan komunikacji i bezpieczeństwa w ruchu drogowym - 100,0%;
- Bezrobocie - 75,0%;
- Brak lub niedobór organizacji i instytucji społecznych pomagających mieszkańcom - 75,0%;
- Niewystarczająca baza kulturalno-oświatowa - 75,0%;
- Brak miejsc pracy - 75,0%;
- Słaba dostępność do kompleksowej infrastruktury technicznej - 75,0%;
- Narkomania - 50,0%;
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - 50,0%;
- Brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw - 50,0%;
- Zły stan zabytków - 50,0%;
- Niewielka ilość (mała aktywność) małych i średnich przedsiębiorstw - 50,0%;
- Niska estetyka i funkcjonalność otoczenia – niska jakość urządzeń małej architektury - 50,0%;
- Niezadawalający stan techniczny budynków - 50,0%;
- Brak poczucia bezpieczeństwa w okolicy zamieszkania - 50,0%;
- Brak terenów zielonych i spacerowych, boisk, placów zabaw - 50,0%;
- Brak lub utrudniony dostęp do mediów i nowoczesnych technologii - 50,0%;
- Brak instytucji, organizacji integrujących mieszkańców sołectw - 50,0%;

- Brak lub słaba aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania - 50,0%;
- Przestępczość i chuligaństwo - 25,0%;
- Przestępczość młodocianych - 25,0%;
- Przemoc w rodzinie - 25,0%;
- Ubóstwo - 25,0%;
- Niewystarczająca ilość i niski standard mieszkań - 25,0%;
- nierozwiązany problem z gospodarką odpadami, gospodarką wodno-ściekową - 25,0%;
- Występowanie azbestowych pokryć dachowych i jakość powietrza atmosferycznego - 25,0%;
- Niedostateczna ilość miejsc parkingowych - 25,0%;

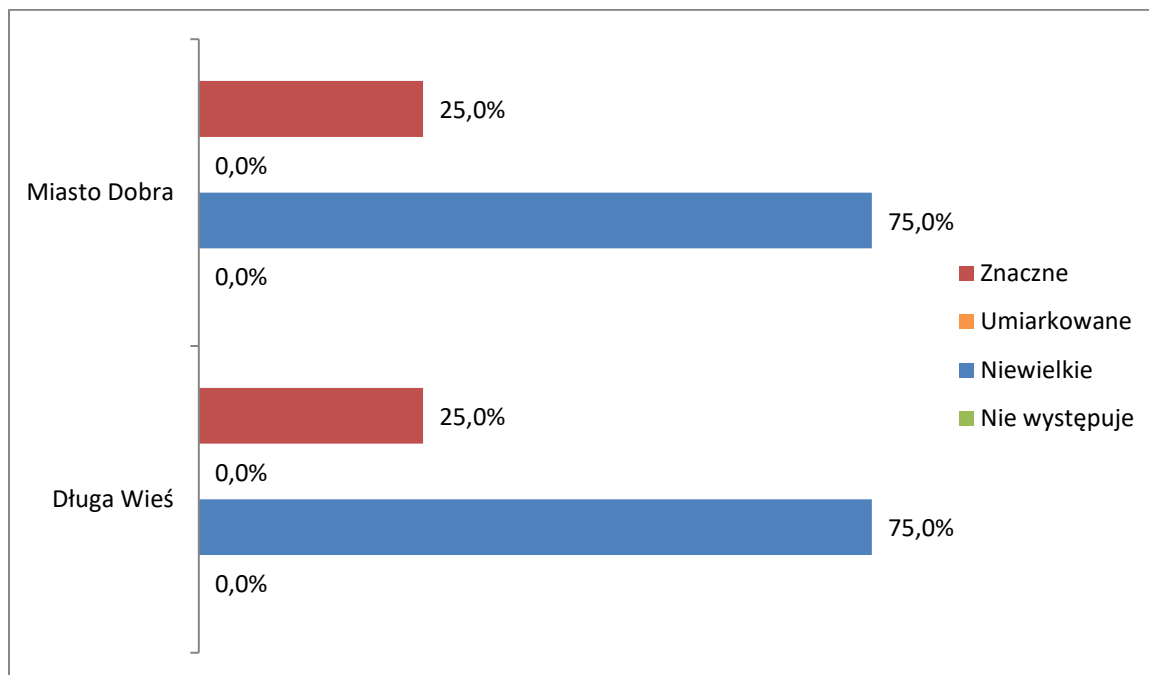
Na poniższych wykresach zaprezentowano szczegółowy rozkład odpowiedzi w podziale na poszczególne miejscowości tworzące obszar rewitalizacji.

Wykres 1. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu przestępczości i chuligaństwa

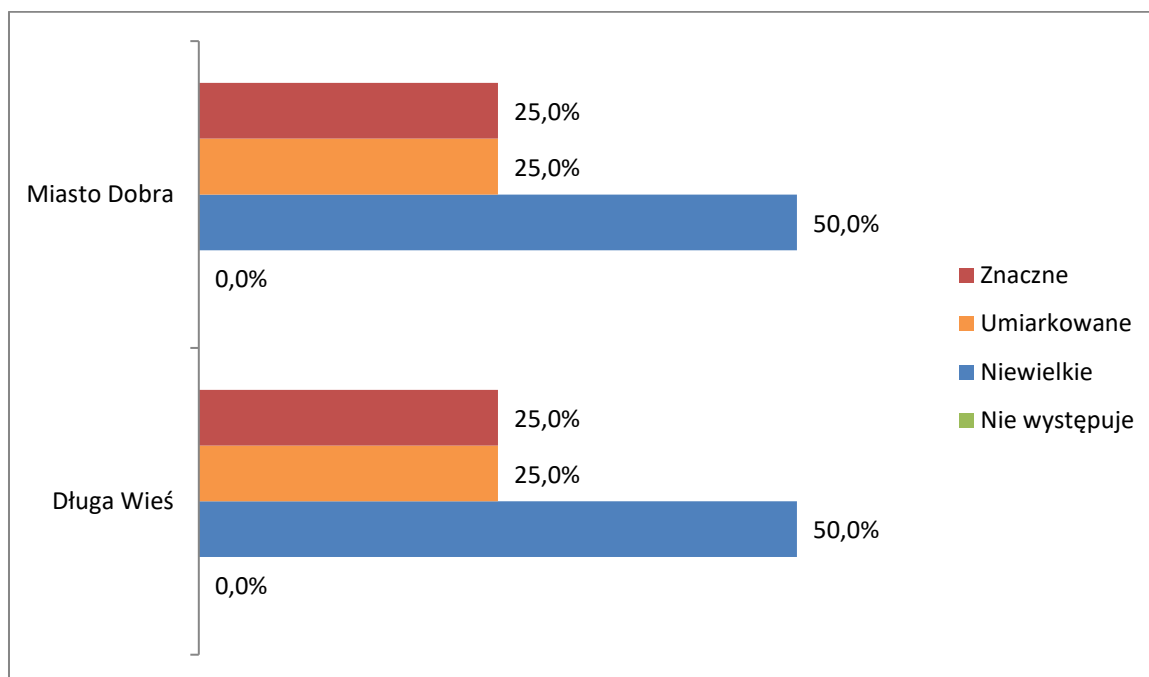
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 2. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu przestępczości młodocianych

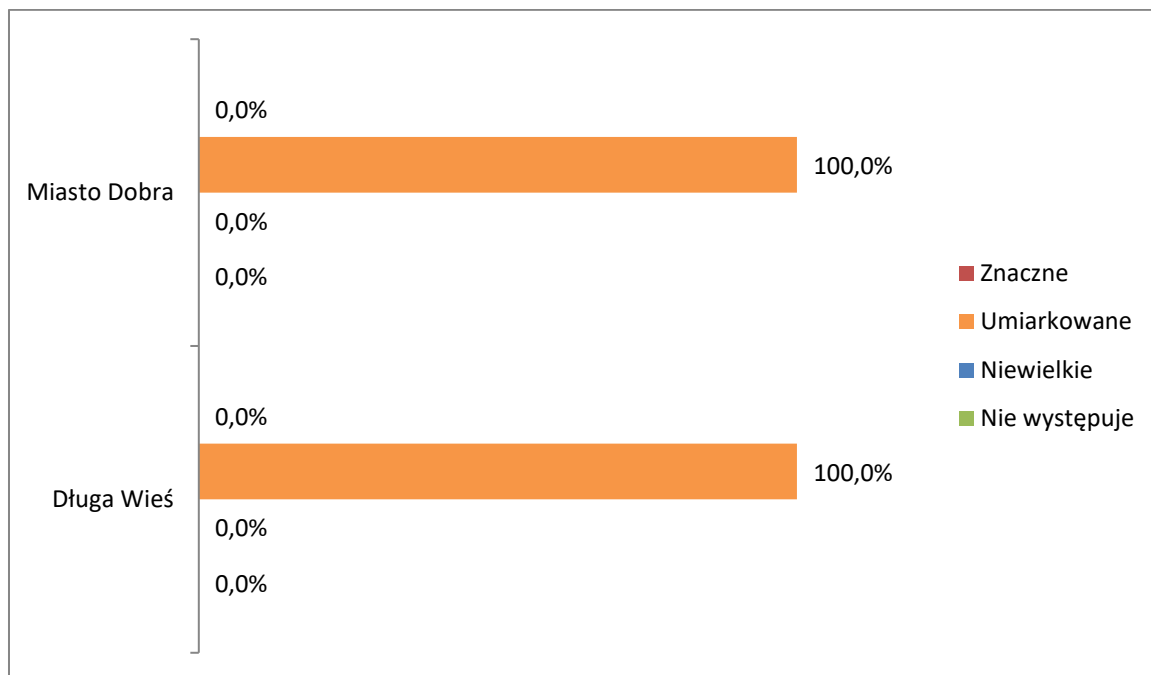
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 3. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu narkomanii

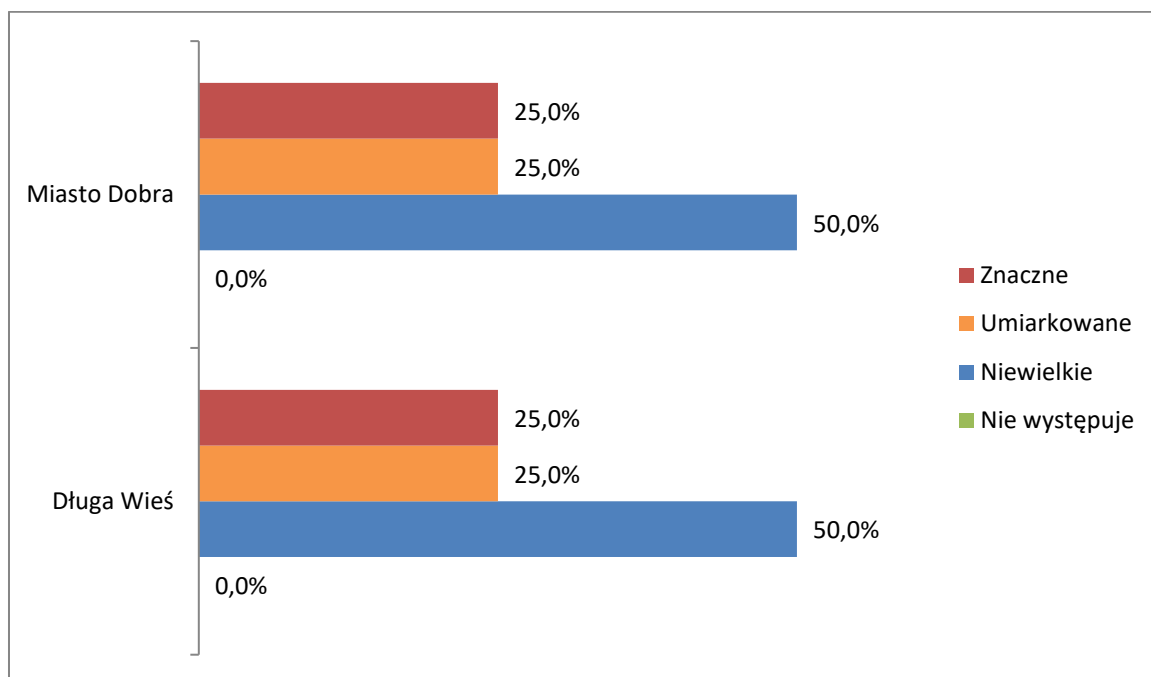
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 4. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu słabej dostępności do infrastruktury społecznej

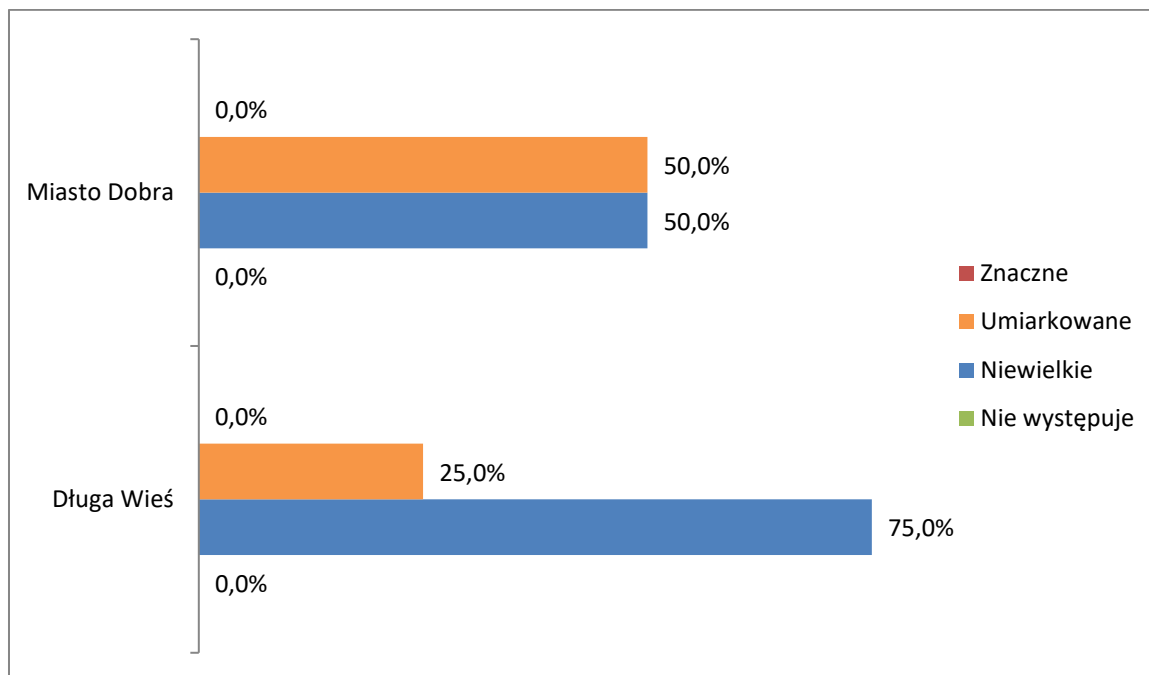
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 5. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

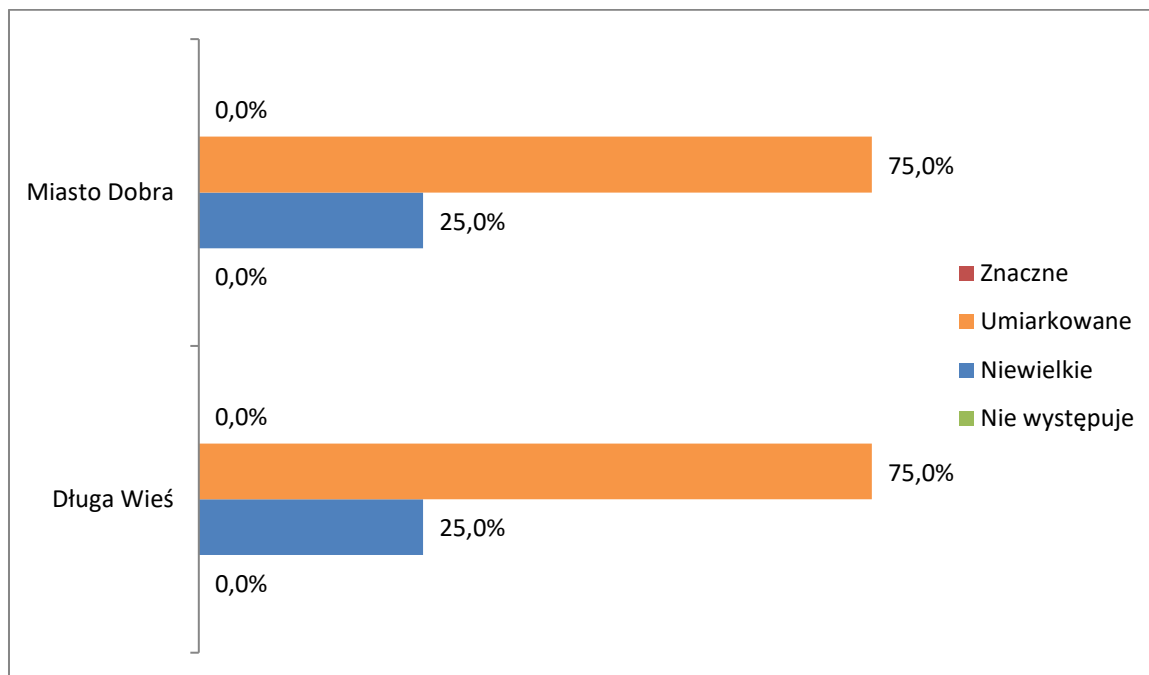
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 6. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu przemocy w rodzinie

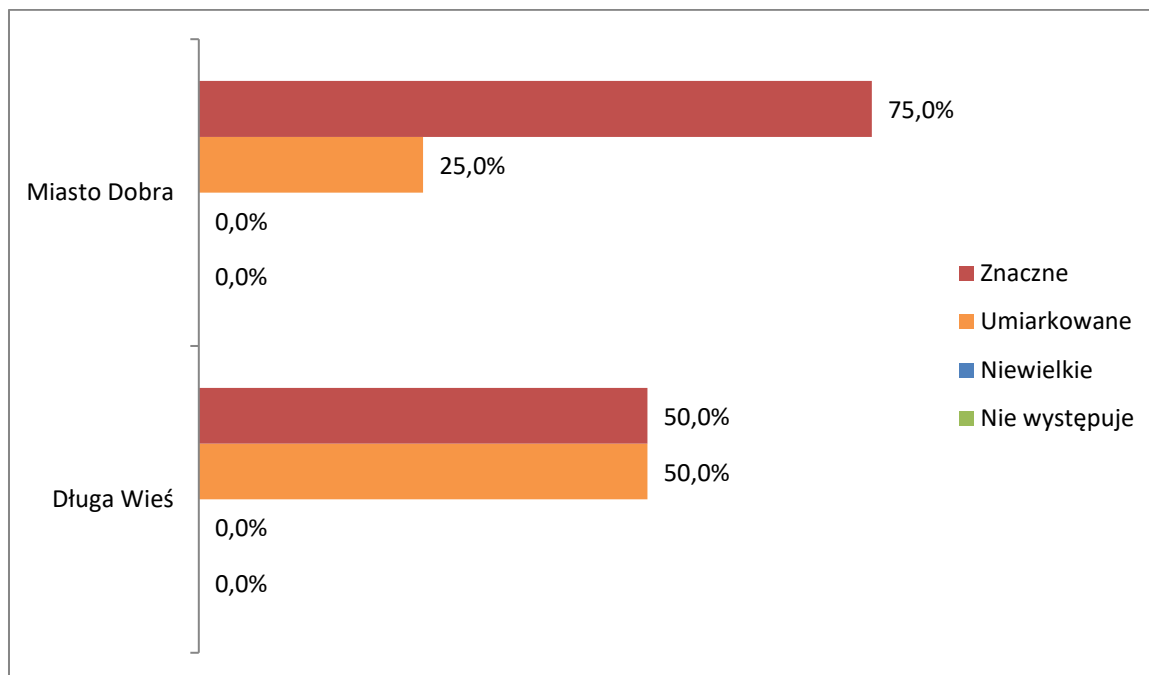
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 7. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu ubóstwa

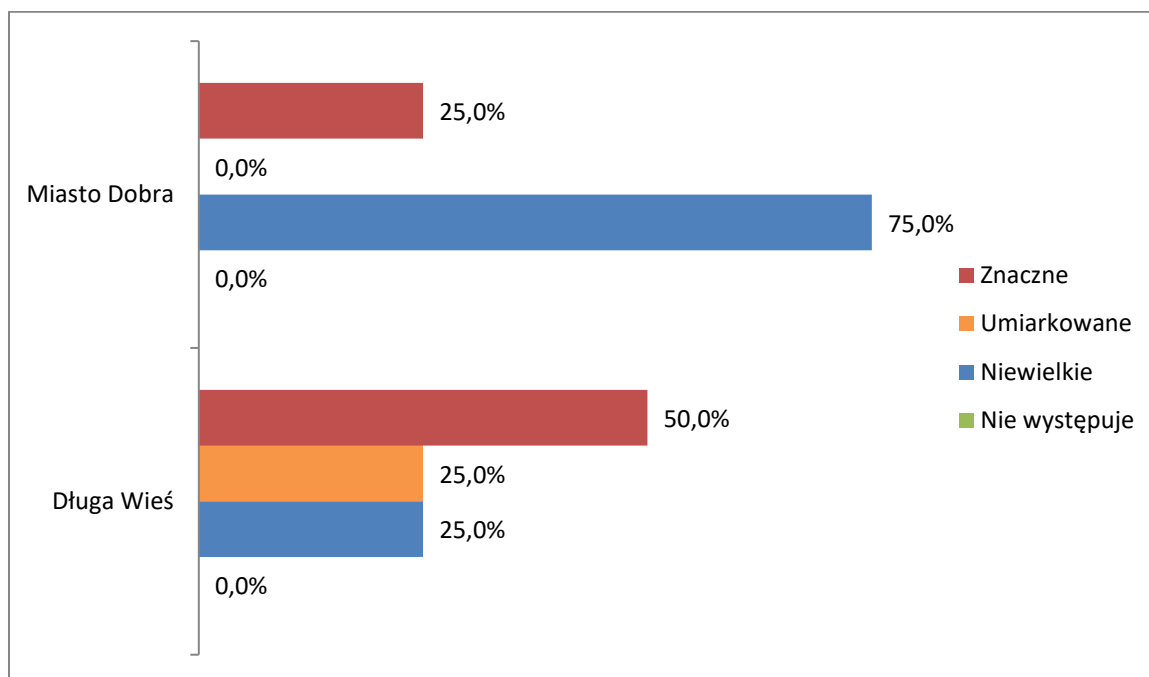
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 8. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu emigracji młodych i wykształconych osób

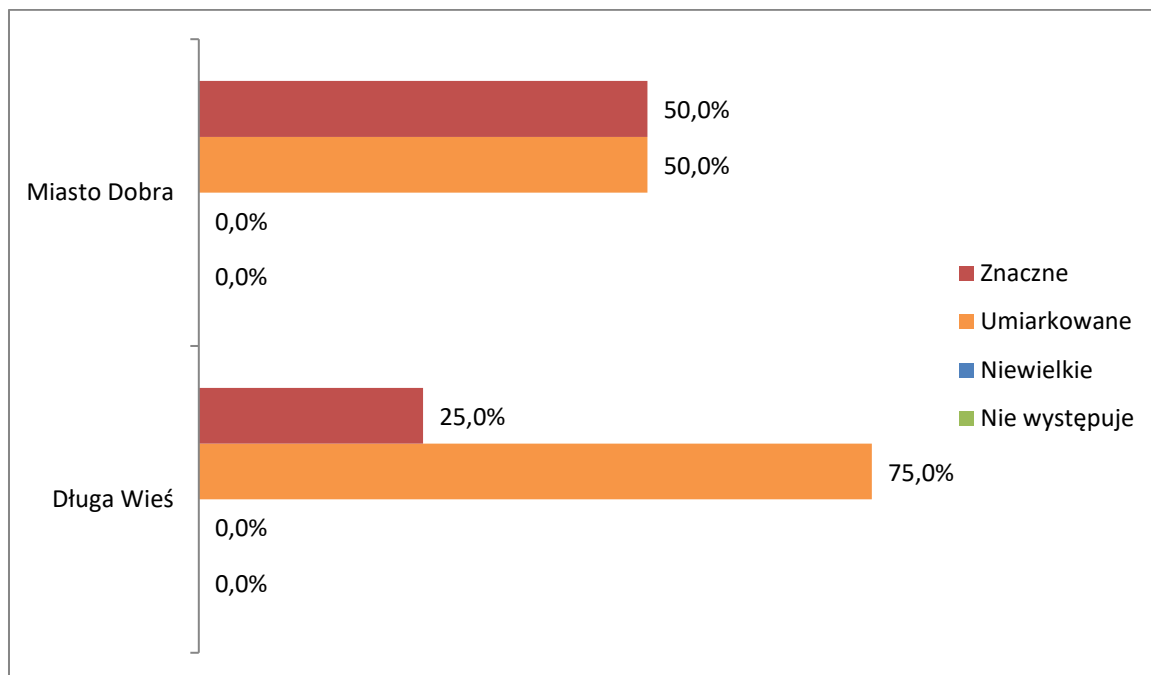
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 9. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu bezrobocia

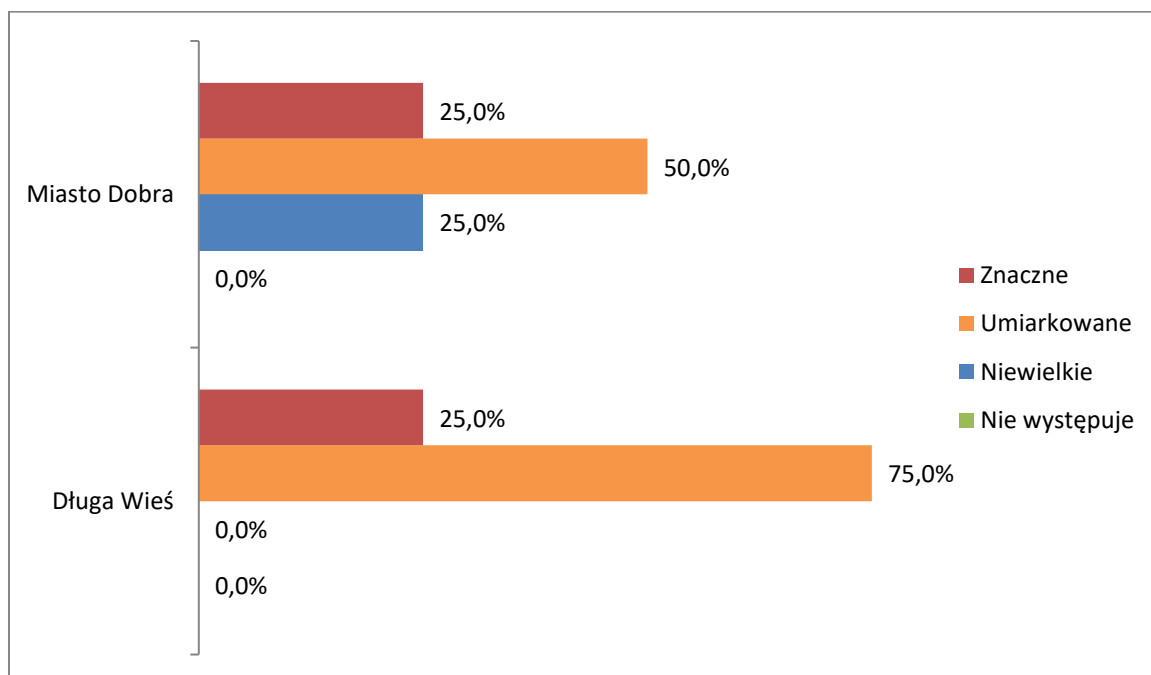
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 10. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu osób starszych, chorych, czy niepełnosprawnych

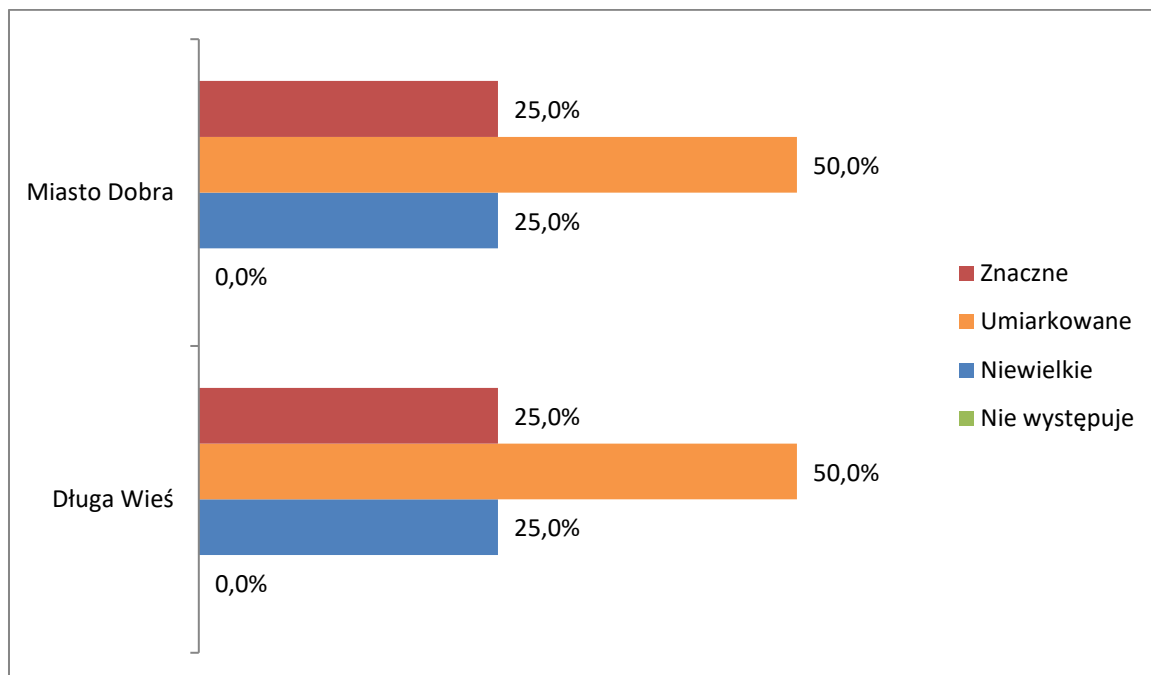
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 11. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku lub niedoboru organizacji i instytucji społecznych pomagających mieszkańcom

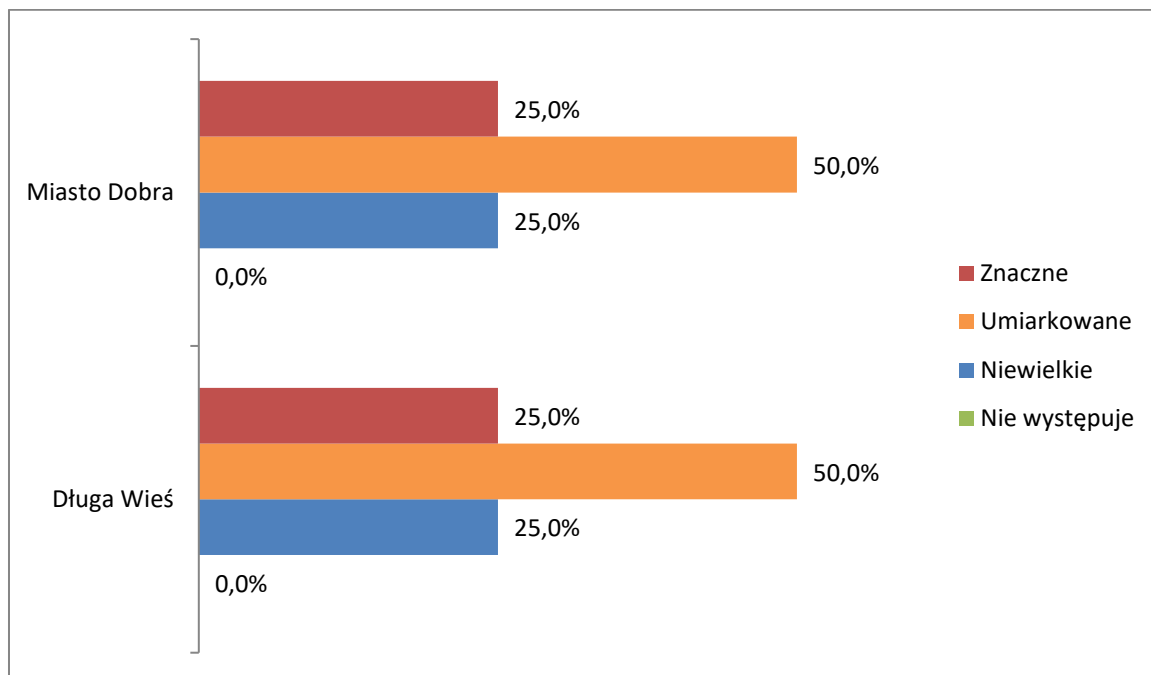
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 12. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu niewystarczającej bazy kulturalno-oświatowej

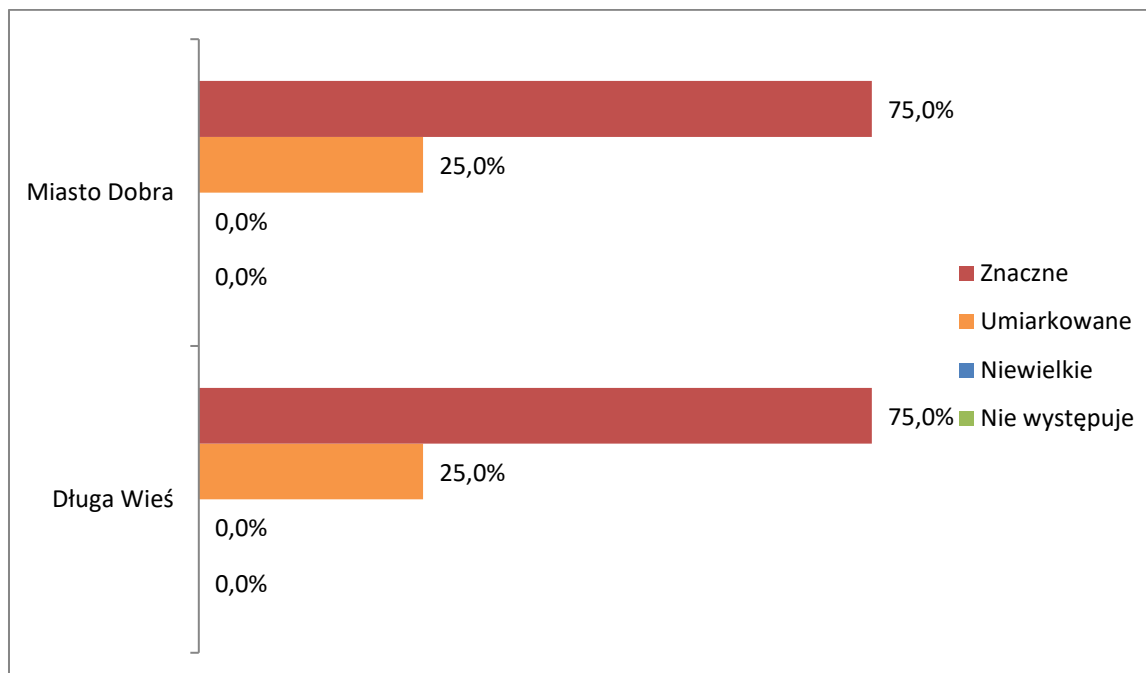
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 13. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku miejsc pracy

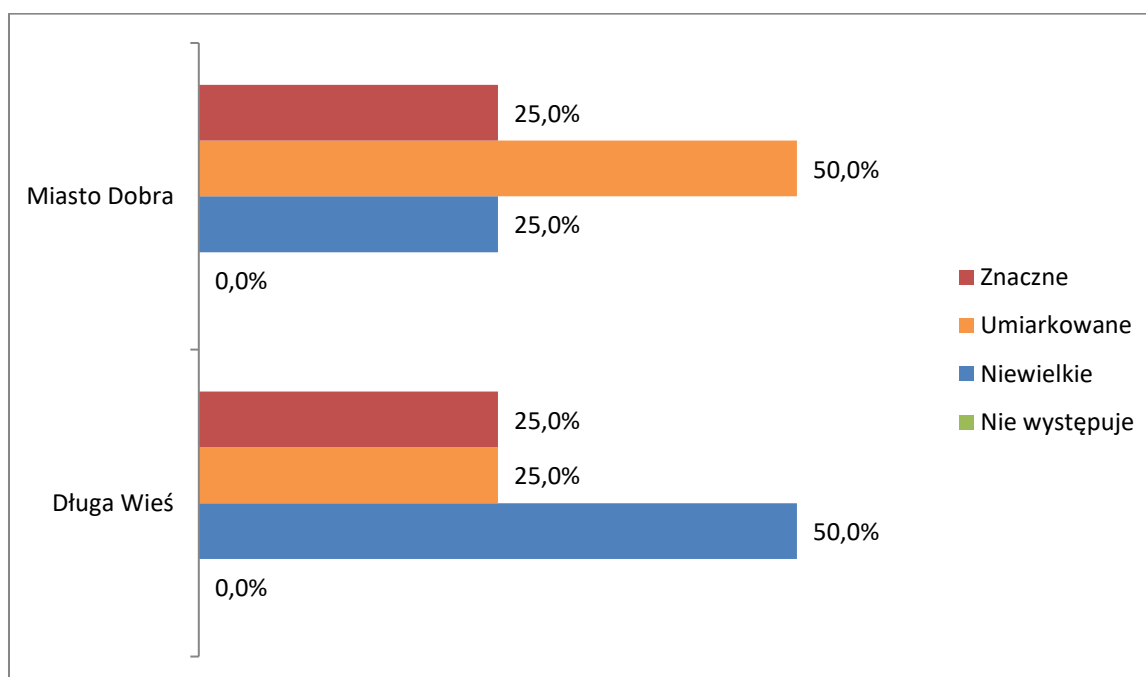
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 14. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku lub złego stanu terenów inwestycyjnych

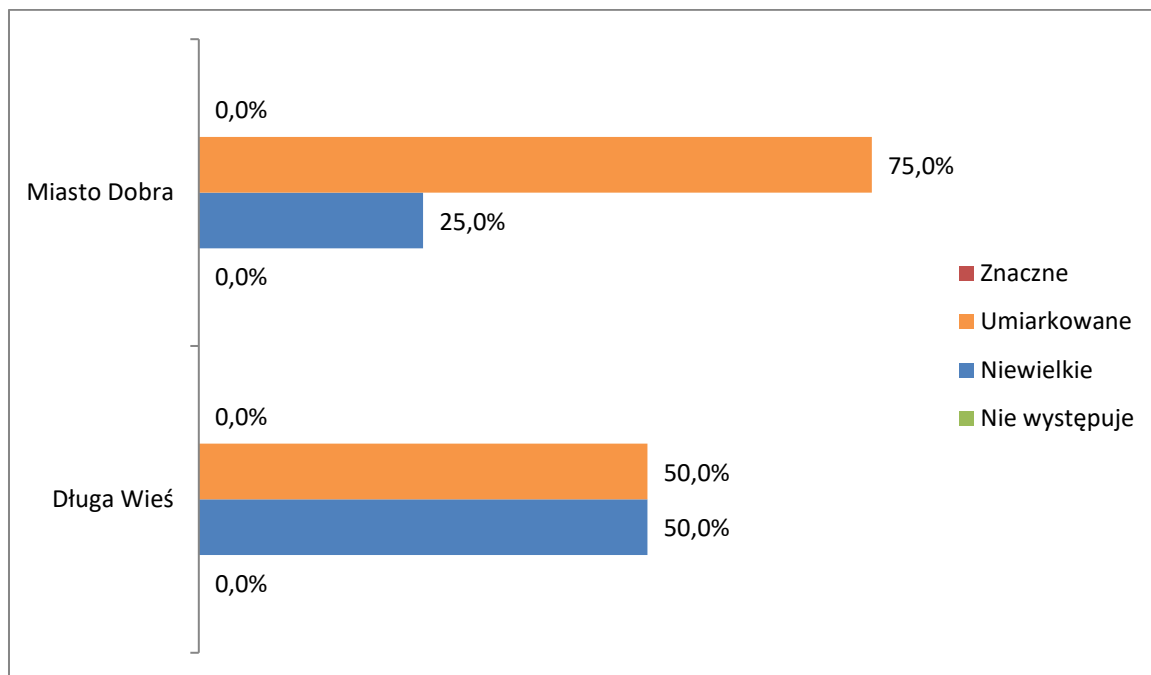
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 15. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw

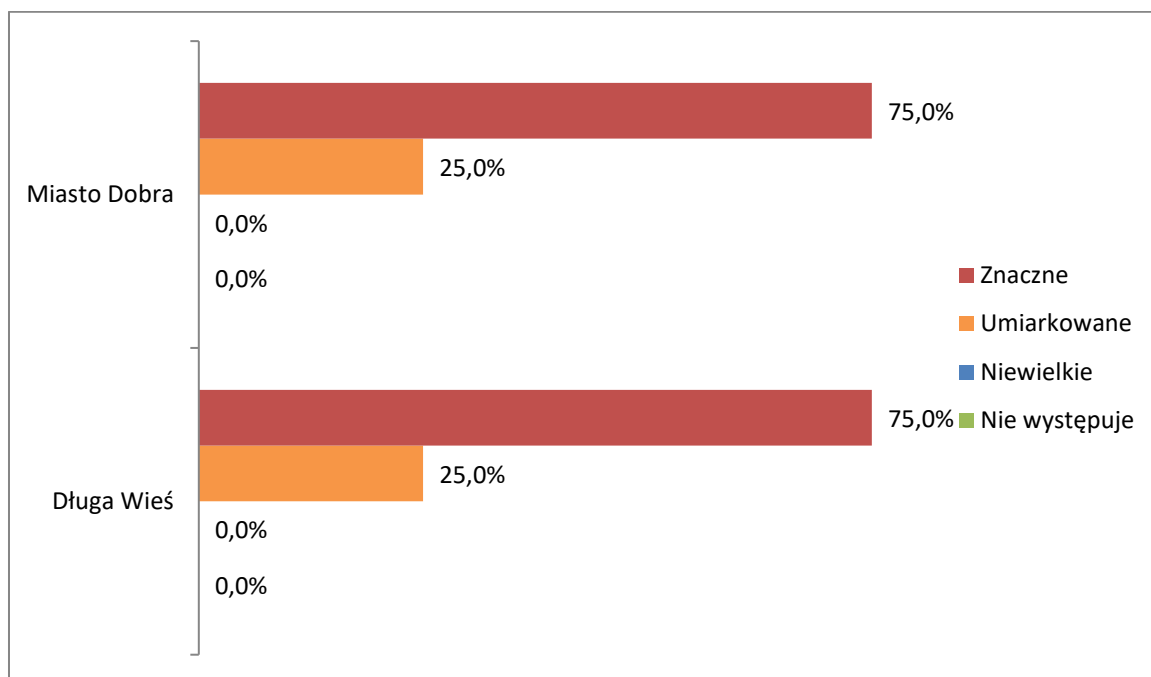
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 16. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu złego stanu zabytków

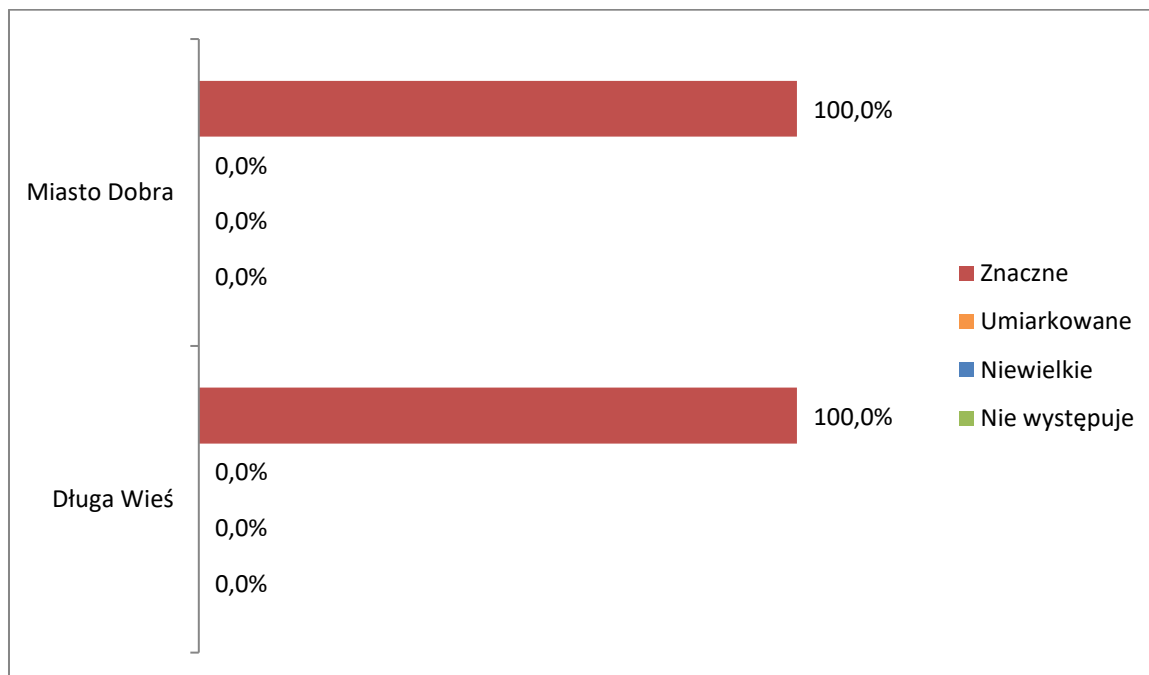
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 17. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu z przyciągnięciem strategicznych inwestorów

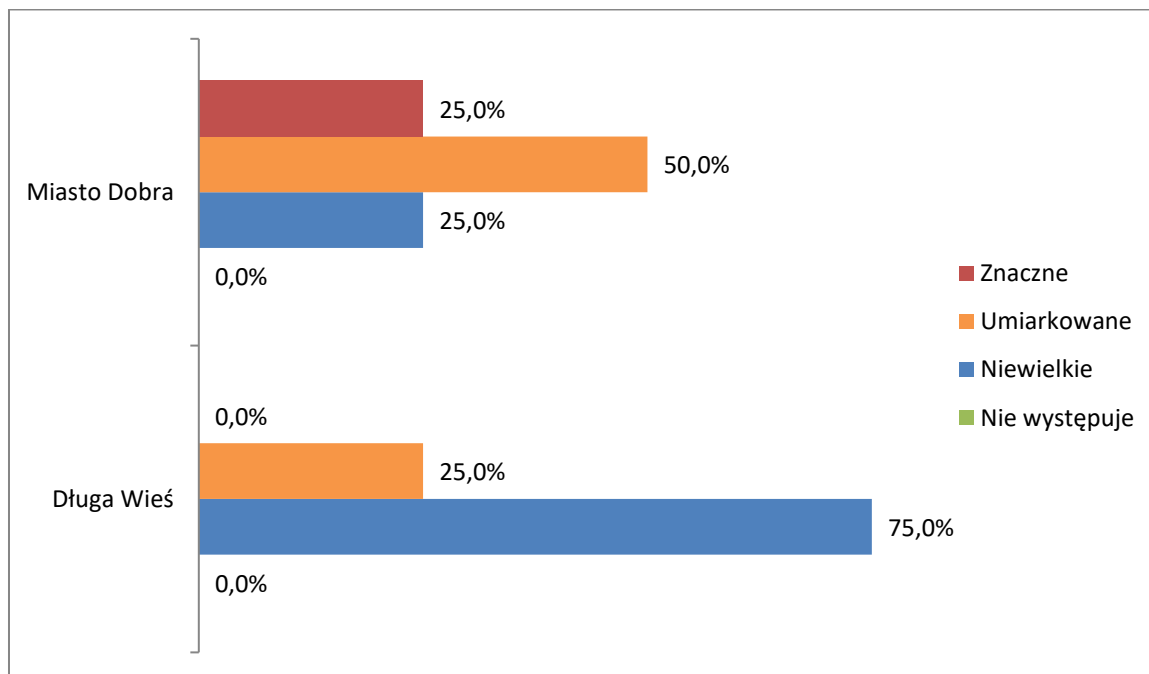
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 18. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku lub zbyt małej ilości połączeń z innymi ośrodkami

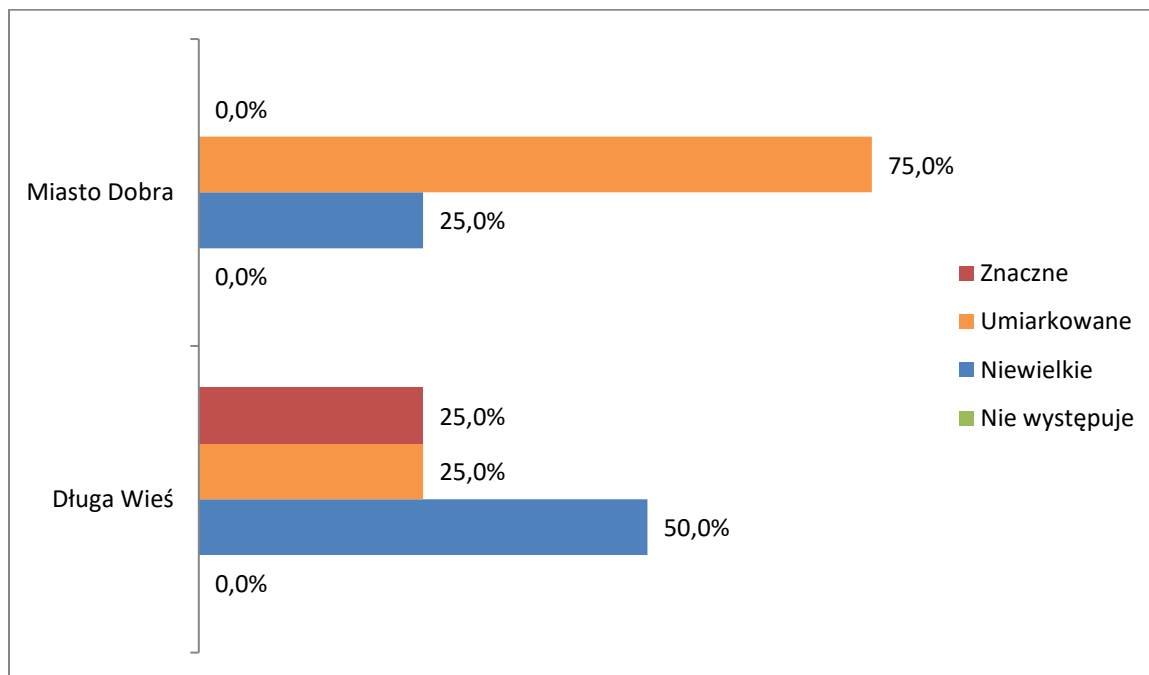
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 19. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu niewystarczającej ilości i niskiego standardu mieszkań

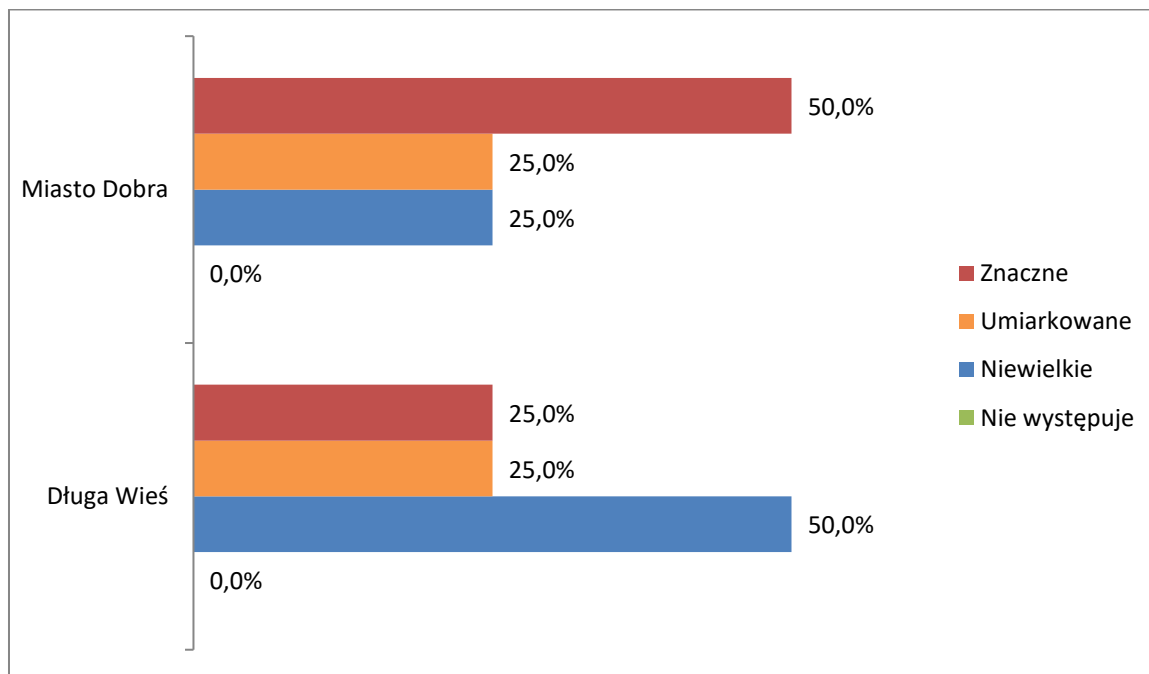
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 20. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu niewielkiej ilości (aktywności) małych i średnich przedsiębiorstw

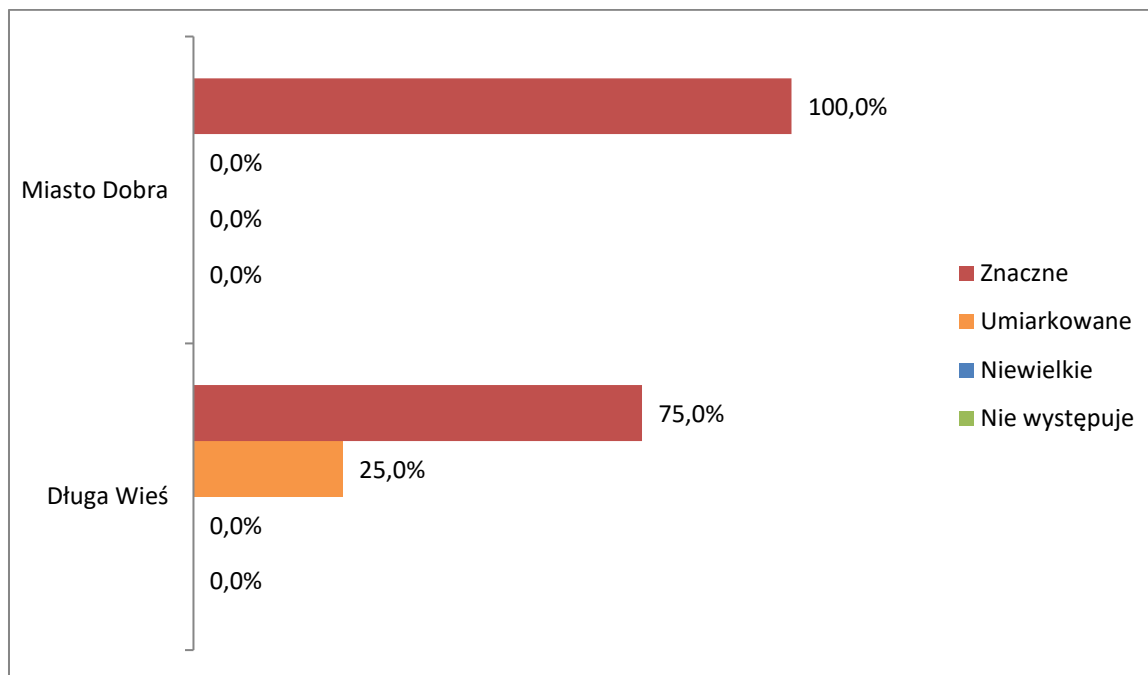
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 21. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu niskiej estetyki i funkcjonalności otoczenia – niskiej jakości urządzeń małej architektury

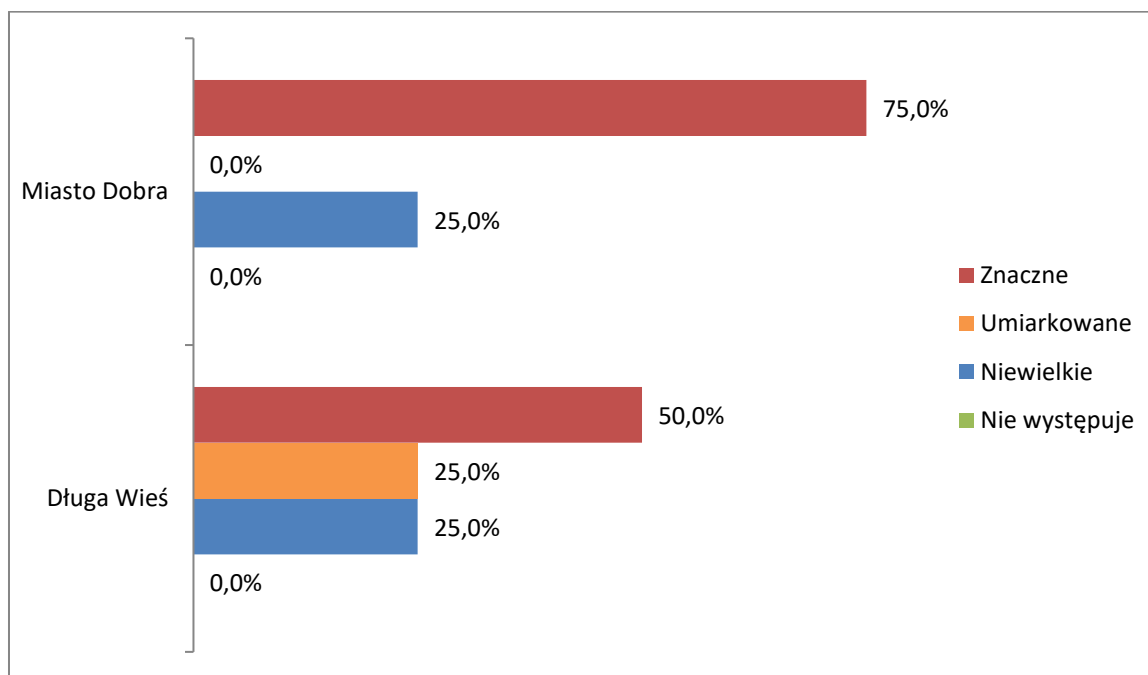
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 22. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku ścieżek rowerowych

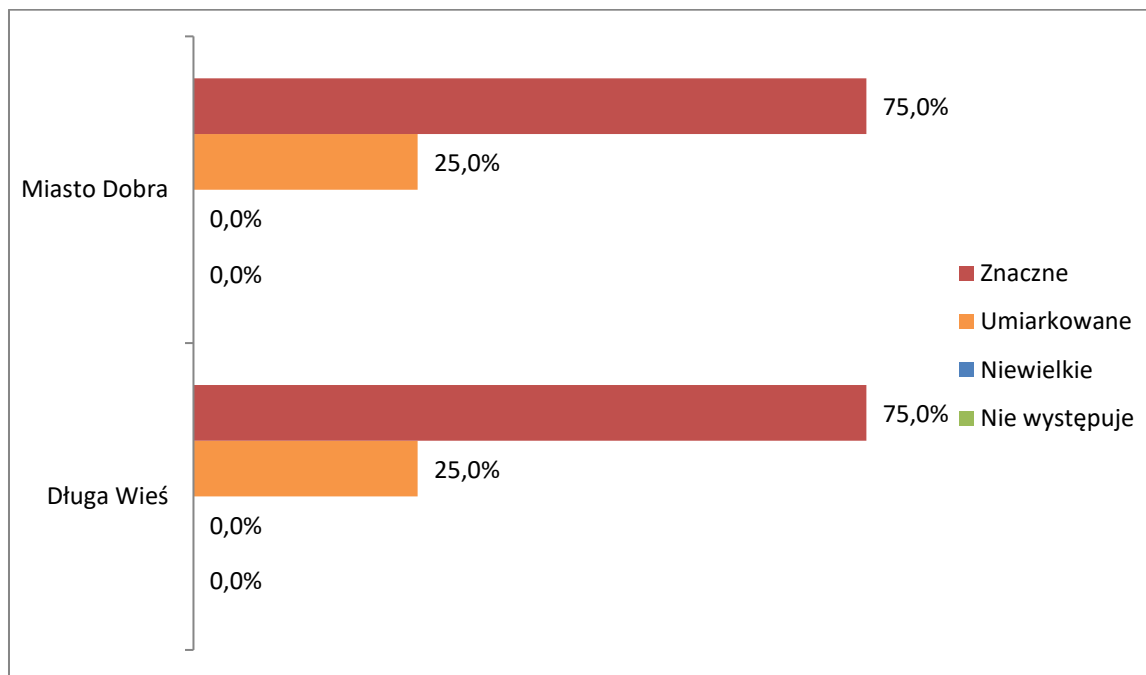
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 23. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu słabej dostępności do kompleksowej infrastruktury technicznej

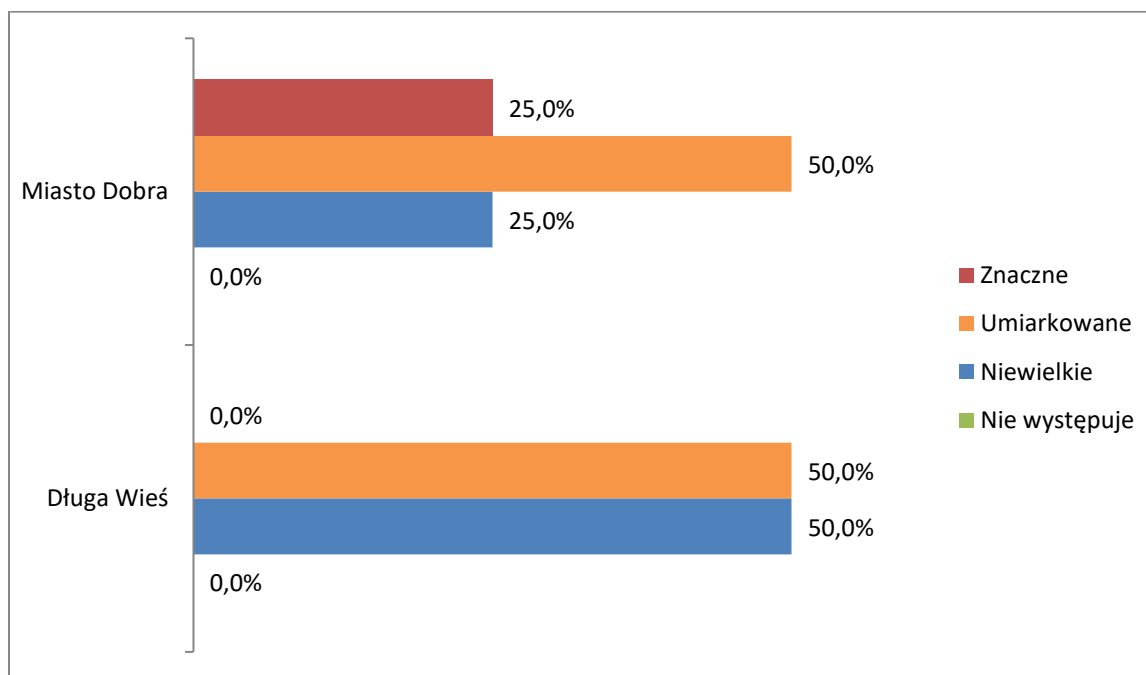
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 24. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu złego stanu komunikacji i bezpieczeństwa w ruchu drogowym

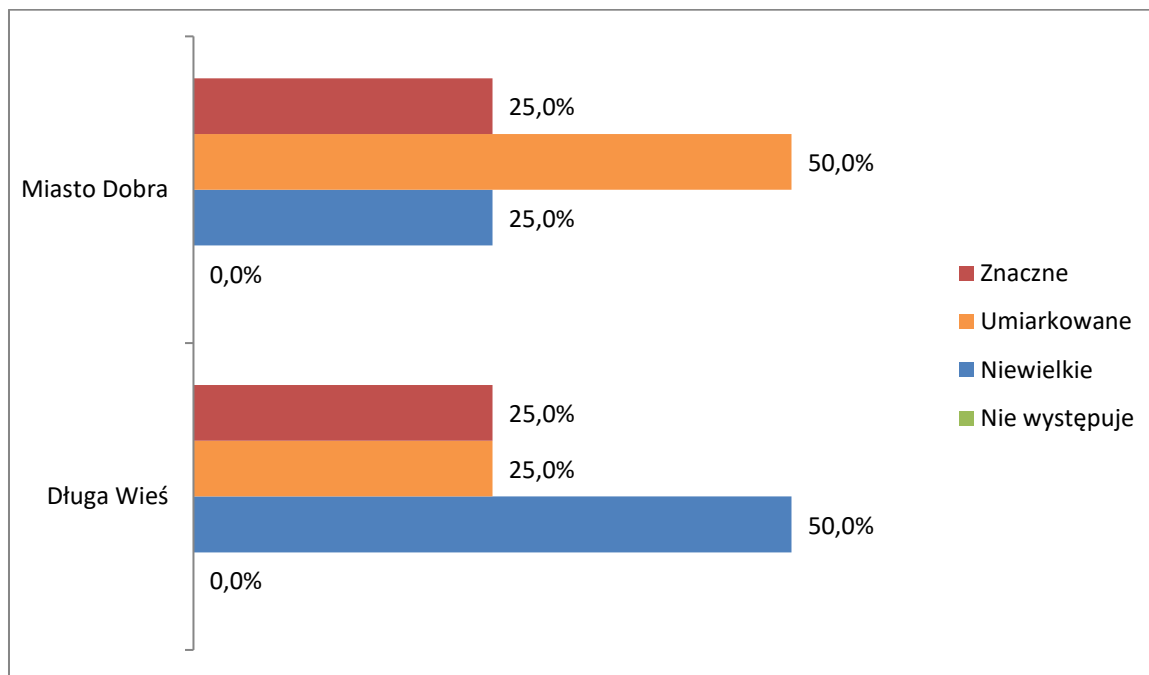
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 25. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu niezadowolającego stanu technicznego budynków

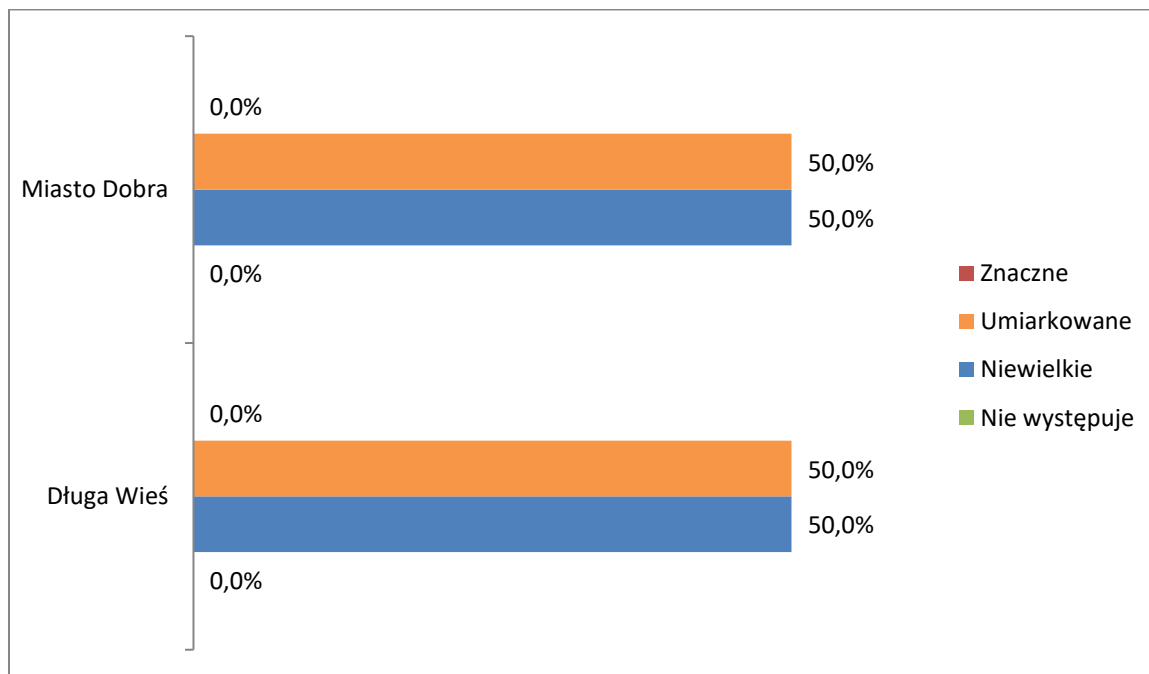
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 26. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku poczucia bezpieczeństwa w okolicy zamieszkania

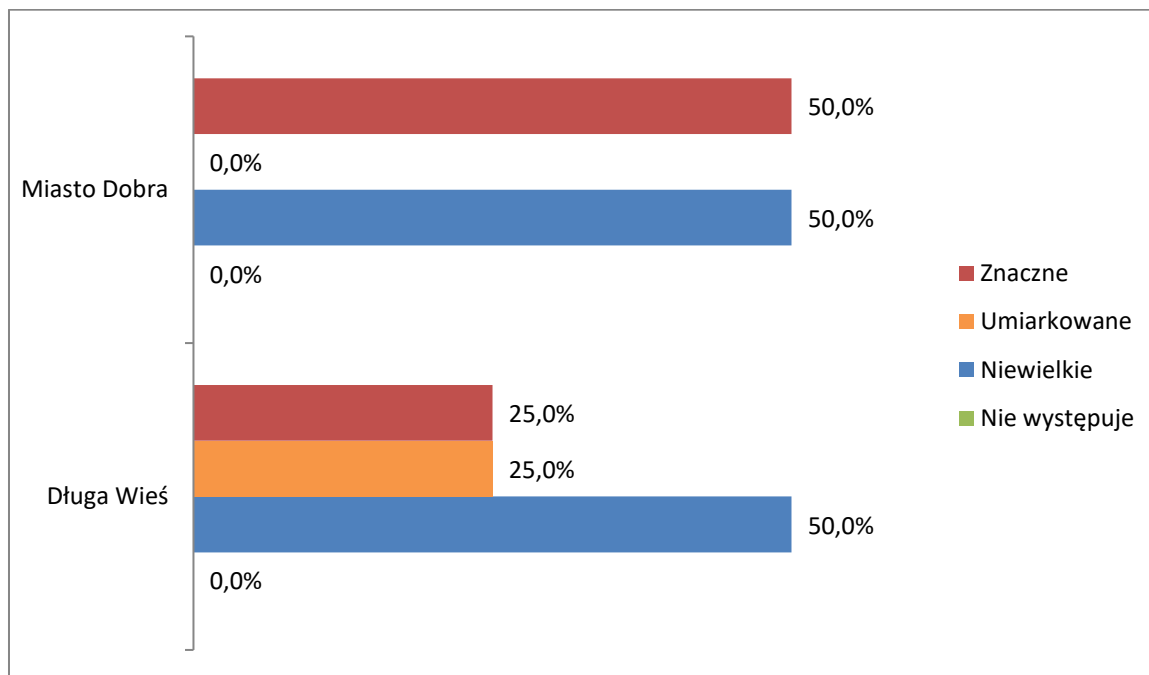
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 27. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku terenów zielonych i spacerowych, boisk, placów zabaw

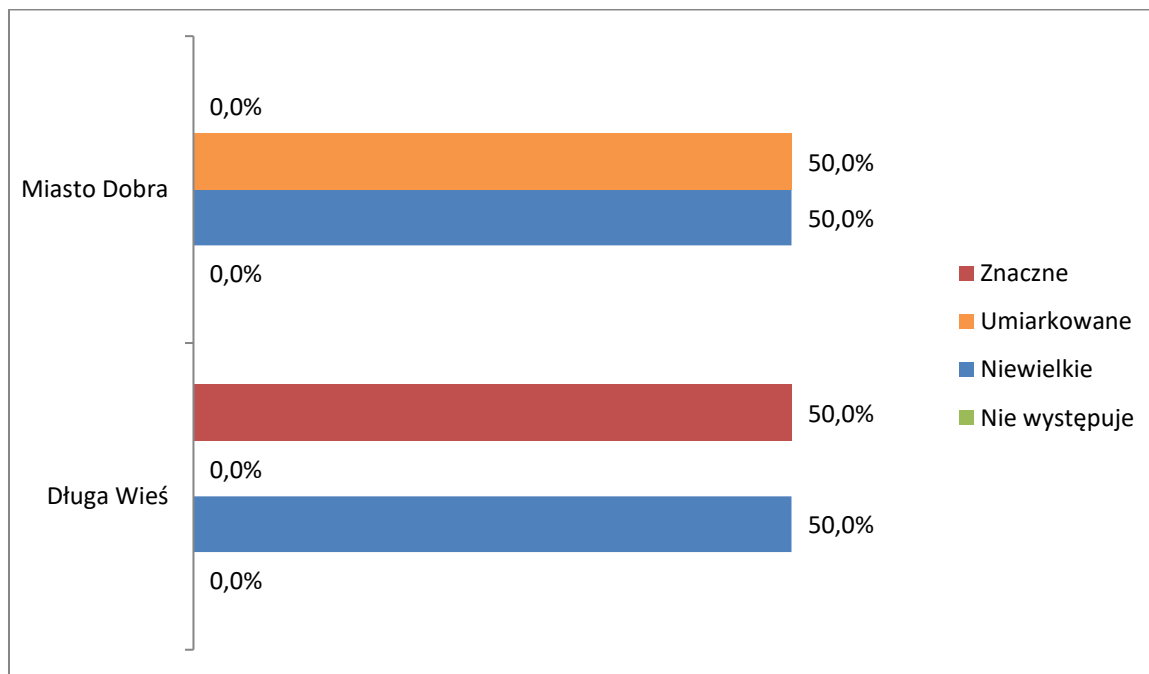
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 28. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku lub utrudnionego dostępu do mediów i nowoczesnych technologii

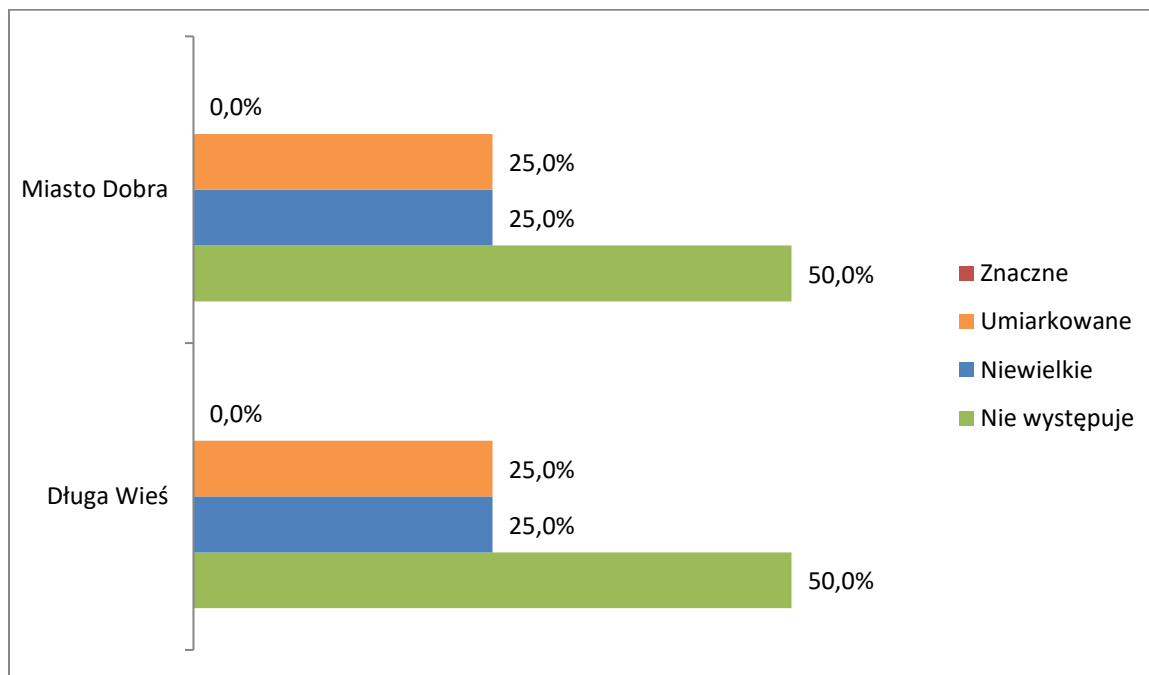
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 29. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku instytucji, organizacji integrujących mieszkańców sołectw

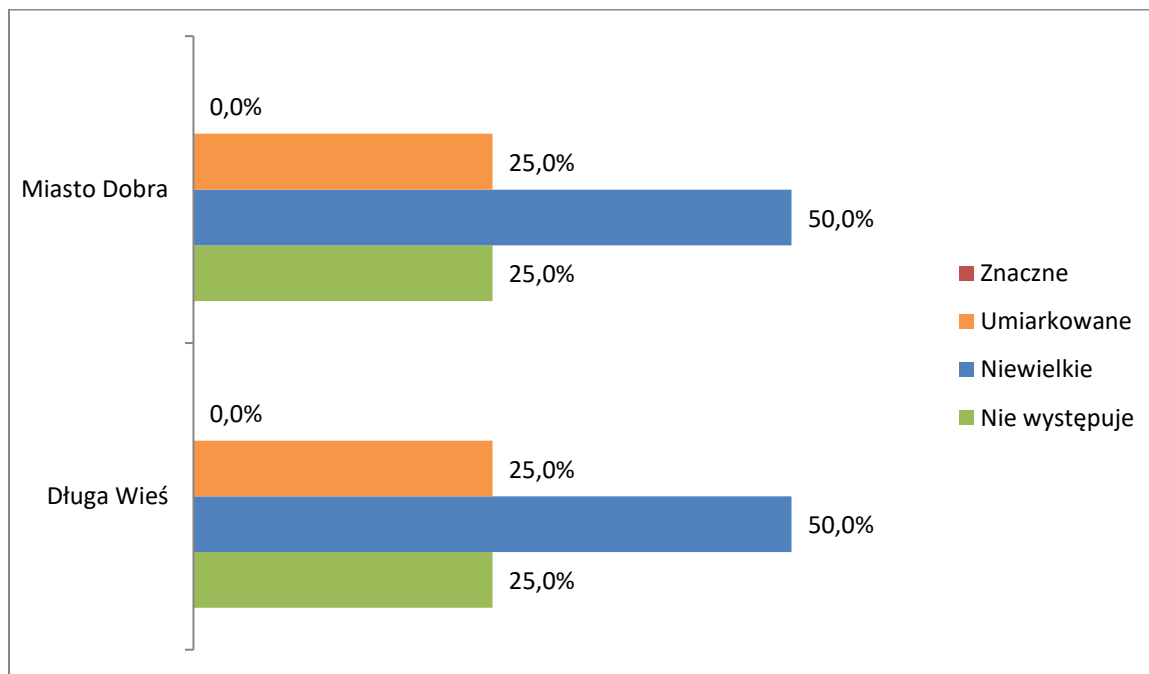
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 30. Nasilenie na obszarze rewitalizacji nierozwiązanego problemu z gospodarką odpadami, gospodarką wodno-ściekową

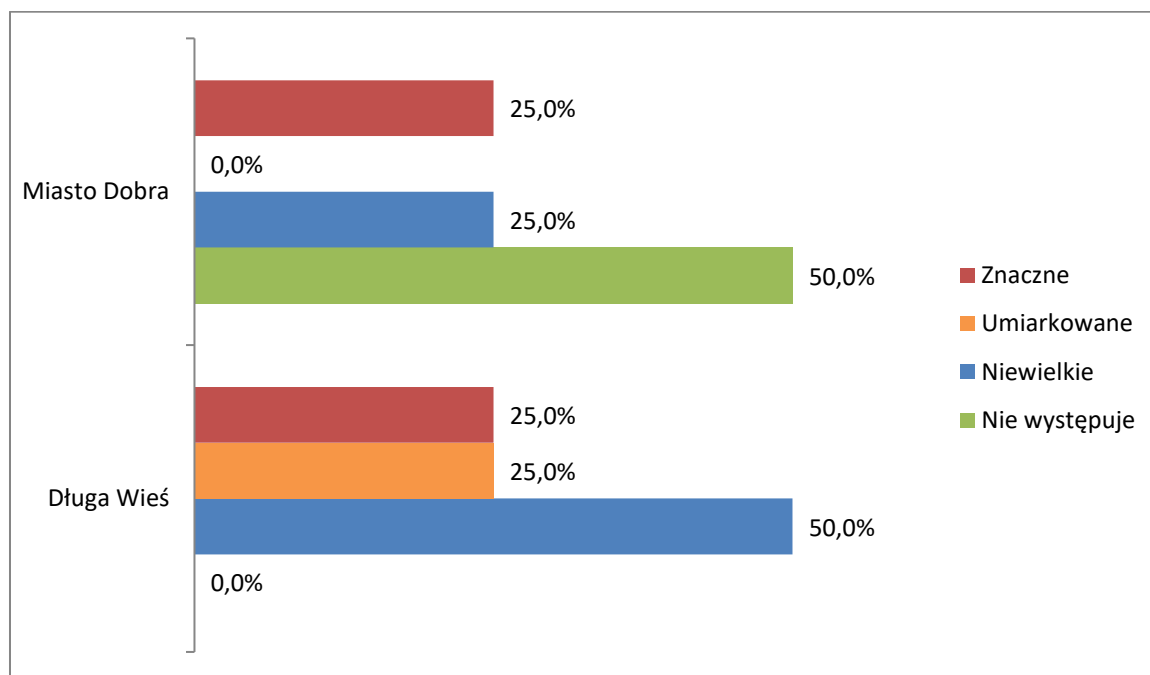
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024.

Wykres 31. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu azbestowych pokryć dachowych i jakości powietrza atmosferycznego

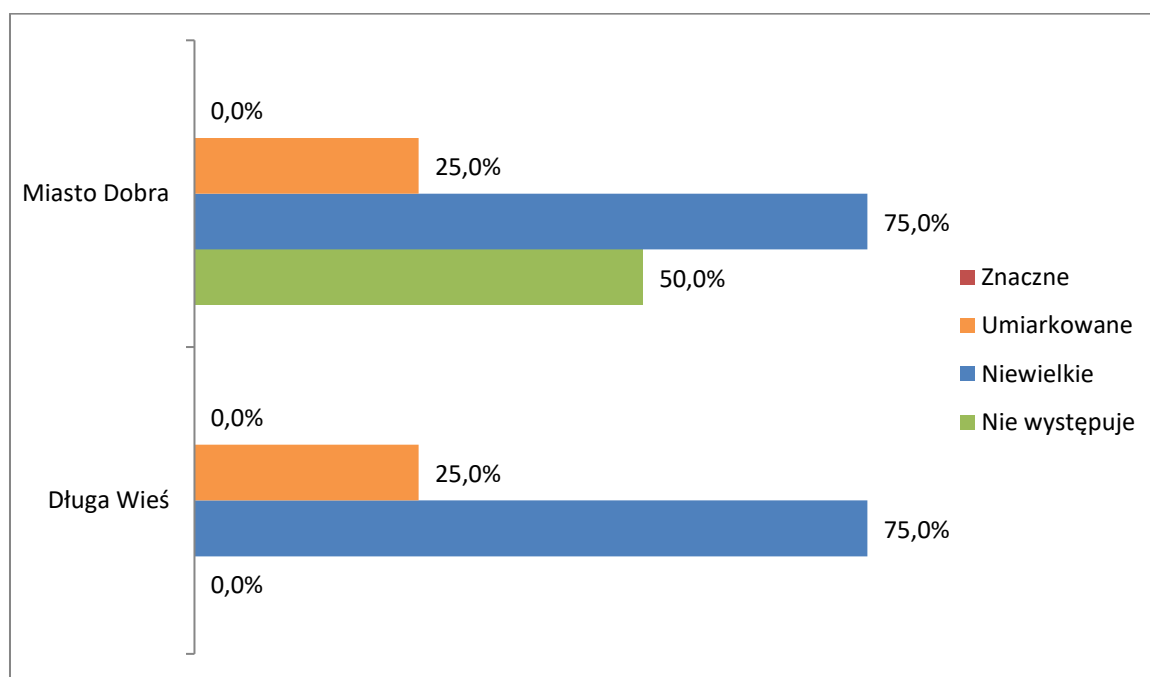
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024

Wykres 32. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku lub słabej aktywności ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024

Wykres 33. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu niedostatecznej ilości miejsc parkingowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAWI z mieszkańcami Gminy Dobra, 2024

Poniżej przedstawiono kluczowe problemy, zidentyfikowane w ramach prowadzonych badań z interesariuszami obszaru rewitalizacji.

- 1) **Niski poziom kapitału społecznego.** Mieszkańców obszaru rewitalizacji charakteryzuje niska aktywność społeczno-kulturalna. Cechuje ich bierność, brak zaufania wobec siebie, brak woli działania dla wspólnej sprawy, co przejawia się również w zdegradowanych, zaniedbanych przestrzeniach sąsiedzkich. Mieszkańcy są często wobec siebie wrogo nastawieni, konfliktowi lub roszczeniowi – nie angażując przy tym swoich zasobów czy pracy własnej, wymagając zaangażowania od innych mieszkańców lub samorządu jako właściciela posesji.
- 2) **Brak oferty i przestrzeni do spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych, w tym osób niepełnosprawnych.** Bardzo ważnym elementem pożądanym przez mieszkańców jest przede wszystkim dostosowanie infrastruktury miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zgłaszanym przez mieszkańców problemem jest brak ogólnodostępnych i wygodnych miejsc umożliwiających spędzanie czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne, seniorów oraz najmłodsze pokolenie. Brak takich miejsc oraz brak oferty spędzania czasu wolnego wpływa na degradację więzi społecznych i pogłębia problemy wychowawcze. Problemy komunikacyjne dotyczące seniorów i osób niepełnosprawnych, brak wsparcia dla potrzebujących rodzin i młodzieży szkolnej powoduje, że negatywne zjawiska na terenie obszaru rewitalizacji ulegają pogłębieniu. Szczególnie ważną kwestią zgłaszaną przez interesariuszy był brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego oraz postępująca alienacja osób starszych i niepełnosprawnych. Diagnoza problemów w wielu przypadkach pokrywała się z analizami danych statystycznych.
- 3) **Problemy rynku pracy na obszarze rewitalizacji.** Zgłaszane problemy dotyczą kilku aspektów. Po pierwsze, występujące procesy deopopulacyjne powodują, że brakuje osób, które mogłyby podjąć pracę, co ma negatywny wpływ na rozwój przedsiębiorczości. Po drugie, wiele osób pozostających bez pracy, nie ma adekwatnych umiejętności i kompetencji, by podjąć pracę na oferowanych stanowiskach. I po trzecie niska konkurencyjność lokalnego rynku pracy, pogłębia problem migracji, zwłaszcza młodych osób, bez planów powrotu.
- 4) **Degradacja przestrzeni obszaru rewitalizacji, niski poziom estetyki, zły stan techniczny infrastruktury publicznej.** Badani interesariusze wskazywali na postępującą degradację przestrzeni, ogólny zły stan techniczny obiektów mieszkalnych i brak obiektów sportowych i rekreacyjnych położonych na tym obszarze. Obszar rewitalizacji charakteryzuje się znacznym stopniem degradacji przestrzeni, jej niską jakością, nieuporządkowaniem struktury przestrzennej, niską estetyką wielu miejsc.

2.2.6 Lokalne potencjały występujące na obszarze rewitalizacji

Potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji należy upatrywać przede wszystkim w jego mieszkańcach, którzy tworzą kapitał ludzki, a także w obecności infrastruktury i terenów zielonych, które po modernizacji, mogą zyskać nowe funkcje. Inwestycje w kapitał ludzki i infrastrukturę przyczynią się do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Potencjał społeczny

Potencjał społeczny na obszarze rewitalizacji jest reprezentowany przez funkcjonujące na nim i zrzeszające przede wszystkim mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak i pozostałych części gminy organizacje pozarządowe, kluby i koła zainteresowań. Najważniejsze z nich to:

- 13 jednostek OSP na terenie gminy, w tym 1 na obszarze rewitalizacji – jednostka OSP z Dobrej, włączona do Krajowego Sytemu Ratowniczo-Gaśniczego;
- 15 Kół Gospodyń Wiejskich na terenie gminy, w tym 1 KGW na obszarze rewitalizacji (Długa Wieś);
- Stowarzyszenie „Druga Młodość” - powstało w 2018 r., a jego statutowe cele to szeroko podejmowana działalność na rzecz środowiska seniorów w mieście i gminie Dobra, a także promowanie regionu w szczególności poprzez twórczość artystyczną;
- Stowarzyszenie „Aktywny Orlik” z Dobrej - powstało w 2020 r., a jego cele statutowe to m.in. upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, propagowanie turystyki, aktywizowanie osób starszych, promowanie zdrowego stylu życia i zapobieganie uzależnieniom;
- Stowarzyszenie „Dobra Nasza!” - powstało w 2021 r., jego cele statutowe to m.in. działanie na rzecz odnowy i rozwoju miejscowości Dobra, inicjowanie i wspieranie społecznej aktywności mieszkańców, propagowanie idei samorządowej wśród mieszkańców, promocja i organizacja wolontariatu, promocja miejscowości Dobra, wspieranie udziału młodzieży w życiu społecznym. Stowarzyszenie aktywnie włączyło się jako grupa sformalizowana w realizację Programu Wielkopolska Odnowa Wsi 2020+ na terenie miejscowości Dobra;
- Miejsko-Gminny Ludowy Klub Sportowy "WICHER" w Dobrej - prowadzi działalność statutową w zakresie organizacji życia sportowego na terenie gminy. Klub sportowy jest organizacją posiadającą wpis do rejestru stowarzyszeń prowadzonego przez Starostę Tureckiego. Celem Klubu jest upowszechnianie kultury fizycznej wśród lokalnej społeczności oraz organizacja życia sportowego gminy;

- Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Dobrskiej - zostało powołane w 2008 roku. Stowarzyszenie jest organizacją pozarządową i posiada osobowość prawną. Celem Stowarzyszenia jest wspieranie i inicjowanie wszelkich form działalności, sprzyjającej rozwojowi Gminy Dobra;
- Koło łowieckie Nr 13 „SZARAK” - działa w oparciu o ustawę z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie. Członkowie szczególnie nacisk kładą na ochronę środowiska naturalnego i ochronę zwierzyny leśnej. Koło „Szarak” współpracuje z lokalnym samorządem oraz ze szkołami z terenu gminy;
- Klub „Senior+” w Dobrej - Klub zapewnia codzienny pobyt dla 30 osób nieaktywnych zawodowo w wieku 60 +, zamieszkujących teren gminy Dobra, od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:30 do 15:30;
- Stowarzyszenie Turki – Straż Grobu Pańskiego – zostało zarejestrowane w KRS w 2024 r. Stowarzyszenie jest organizacją pozarządową i posiada osobowość prawną. Celem Stowarzyszenia jest kultywowanie tradycji i obrzędów regionalnych w szczególności wielkanocnych gminy Dobra.

W obszarze rewitalizacji istnieje potrzeba dalszego rozwoju działalności społecznej skierowanej do lokalnej społeczności, w szczególności do osób starszych. W diagnozie wykazano wysoki odsetek osób starszych zamieszkujących wskazane do rewitalizacji miejscowości.

W ramach rewitalizacji kluczowa będzie aktywizacja i integracja lokalnej społeczności poprzez odpowiednio ukierunkowane działania miękkie. Dlatego ważne będzie zaangażowanie lokalnie działających kół i organizacji pozarządowych.

Potencjał społeczny jest także reprezentowany przez osoby zamieszkujące miejscowości wchodzące w skład obszaru rewitalizacji, tworzące jego kapitał ludzki. W szczególności chodzi tutaj o osoby bezrobotne, czy korzystające z pomocy społecznej. Są to ludzie, którzy stanowią niezagospodarowany i niewykorzystany kapitał. W procesie rewitalizacji kluczowe okażą się działania skierowane na aktywizację zawodową, gospodarczą i społeczną mieszkańców. W parze z działaniami miękkimi będą również szły projekty infrastrukturalne i przestrzenno-funkcjonalne, które wzajemnie będą się dopełniały i prowadziły do kompleksowego rozwiązania zbadanych problemów.

Potencjał gospodarczy

Pomimo niskiego poziomu przedsiębiorczości i relatywnie niewielkiej liczby podmiotów gospodarczych na obszarze gminy Dobra, obszar rewitalizacji jest miejscem koncentracji kilku większych przedsiębiorstw, do których należą:

- Lanko sp. z o.o. (produkcja drzwi i okien),
- Zakład Cukierniczo Piekarski MARK w Dobrej,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Uslugowe „VIGO” Kujawińska Katarzyna (szwalnia),
- PK TRADING Piotr Kujawiński, Kamil Kujawiński sp. jawna (handel),
- Centrum Piłkarskie VIGO Kujawiński Piotr (produkcja odzieży i dodatków),
- Firma Budowlana "KAR-BUD" Kuszczynski Karol,
- Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe "IWONA - TRANS" Gil Iwona,
- TELENET.PL sp. z o.o.,
- VERPACK sp. z o.o.,
- Rejonowy Bank Spółdzielczy w Malanowie, oddział w Dobrej,
- Market Stary Młyn w Dobrej,
- Dino Polska S.A. Punkt sprzedaży w Dobrej,
- Zakład Mięсны „Smoliński” Zbigniew Smoliński i wspólnicy Sp. j. w Długiej Wsi,
- Firma Milkop Sp. j. Materliński, Kaczmarek w Długiej Wsi (wełkiennictwo, usługi),
- Restauracja VEGA sp. z o.o.,
- AGRO FOLWARK Piotr Bączyński,
- GOŹDZIKIEWICZ TOMASZ P H U "DOMAX ",
- "MARCIN" MARCIN POTYRALSKI (Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli),
- FORTIS POLSKA sp. z o.o. (transport drogowy towarów).

Sektor publiczny na obszarze rewitalizacji reprezentują:

- Praktyka Lekarzy i Specjalistów FENIKS s. c. Bogacki w Dobrej,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej CYRULIK w Dobrej,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Dobrej.

Ze względu między innymi na posiadane połączenia komunikacyjne (droga krajowa nr 83 łącząca Turek z Sieradzem i droga wojewódzka łącząca Kalisz z Poddębicami; bliskość drogi S8) i potencjał do rozwoju rekreacji i turystyki (zabytki, produkty lokalne, istniejąca baza sportowo-rekreacyjna, tereny pod zabudowę rekreacyjną) obszar rewitalizacji posiada potencjał do rozwoju małej przedsiębiorczości i jest atrakcyjny do prowadzenia działalności gospodarczej. Przy odpowiednim wsparciu sektora MŚP może on w sposób znaczący wpłynąć na poprawę sytuacji na obszarze rewitalizacji, przyczyniając się do poprawy sytuacji mieszkańców obszaru rewitalizacji (wzrost zatrudnienia) i kondycji finansowej całej gminy (wzrost dochodów z podatku).

Wyzwaniem w zakresie rozwoju obszaru rewitalizacji będzie zaaktywizowanie mieszkańców pod względem gospodarczym mającym na celu pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości. W ramach programu rewitalizacji kluczowa będzie aktywizacja gospodarcza mieszkańców obszaru rewitalizacji, dążąca do zwiększenia liczby podmiotów gospodarczych i powstania nowych miejsc pracy, co przyczyni się także do przeciwdziałania bezrobociu i poprawy sytuacji ekonomicznej lokalnej społeczności. Ważne jest też obranie odpowiedniego kierunku rozwoju gospodarczego. Ogromną możliwością w tym zakresie będzie wykorzystanie posiadanego potencjału turystycznego obszaru rewitalizacji, tak by turystyka mogła stać się w przyszłości jedną z wiodących działalności gospodarki dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Sprzyja też temu bardzo dobra lokalizacja obszaru związana z bliskością autostrady A2 i bliskością dwóch dużych ośrodków miejskich, których mieszkańcy mogą się okazać potencjalnymi turystami odwiedzającymi atrakcje obszaru rewitalizacji Gminy Dobra.

2.3 Synteza diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji

Koniec przemysłu paliwowo – energetycznego w związku z zamknięciem największego pracodawcy w regionie Kopalni Węgla Brunatnego Adamów miało istotny wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą gminy Dobra w kontekście wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Nastąpił wzrost problemów w obszarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym i technicznym, na co wskazuje diagnoza tych obszarów. W odpowiedzi na te wyzwania, władze gminy podjęły działania mające na celu rewitalizację obszarów zdegradowanych oraz wspieranie zielonej transformacji, czego dowodem jest "Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030". Proces ten obejmował szerokie konsultacje społeczne, mające na celu zaangażowanie mieszkańców w planowanie przyszłości gminy. Rewitalizacja gminy Dobra wymaga kompleksowych działań w kluczowych obszarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym i technicznym. Analiza szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji w odniesieniu do poszczególnych obszarów wskazuje na potrzeby w zakresie zwiększenia aktywności społecznej, zmniejszenia poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego, wsparcia rozwoju przedsiębiorczości, tworzenia terenów zielonych, zwłaszcza biologicznie czynnych oraz przygotowania społeczeństwa do wyzwań związanych ze zmianami klimatu.

W celu podsumowania pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji posłużono się analizą SWOT, tj. metodą umożliwiającą kompleksową analizę strategiczną sytuacji na danym obszarze, z uwzględnieniem wszystkich istotnych aspektów. Zastosowanie tej metody pozwoliło zrozumieć zidentyfikowane zależności pomiędzy danymi i umożliwiło dostrzeżenie wynikających z nich

konsekwencji¹⁰. Proces definiowania elementów analizy SWOT, jak też identyfikacji problemów i potencjałów na obszarze rewitalizacji przeprowadziła grupa ekspercka, wykorzystując w tym celu również m.in. opinie interesariuszy. Wyniki analiz przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 24. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji

Mocne strony	Słabe strony
• Lokalizacja w pobliżu ciągów komunikacyjnych o znaczeniu ponadlokalnym (przebiegająca przez Gminę DK 82, położona w pobliżu Gminy DK 72 i nieco bardziej oddalona autostrada A2 i droga ekspresowa S8); • Obecność organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji; • Obecność infrastruktury na obszarze rewitalizacji, której można nadać nowe funkcje społeczno-gospodarcze.	• Wyludnianie się obszaru rewitalizacji; • Spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym; • Niski poziom bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów w ruchu drogowym (brak łączników pieszo-rowerowych); • Niski poziom rozwoju przedsiębiorczości.
Szanse	Zagrożenia
• Środki unijne z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji; • Rosnące zainteresowanie różnymi formami rekreacji i spędzania wolnego czasu.	• Postępujący proces depopulacji na obszarze rewitalizacji; • Migracja edukacyjna i zarobkowa młodych ludzi poza teren gminy, bez planów powrotu; • Wysoka inflacja, podwyższone podatki, wyższe ceny skutkujące spadkiem jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Negatywne konsekwencje dla rozwoju gospodarczego w wyniku przedłużającej się wojny w Ukrainie;

Źródło: Opracowanie własne

¹⁰ Analiza SWOT – technika analityczna pozwalająca na porządkowaniu danych, dotyczących problemu w czterech kategoriach czynników strategicznych: S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia.

Tabela 25. Pogłębiona diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji

Numer problemu	Opis zidentyfikowanych problemów		Opis potencjału umożliwiającego rozwiązanie zidentyfikowanych problemów
P1	Niski poziom integracji społecznej	⇒	Oferta i potencjał kadrowy MGOPS w Dobrej, Centrum Kultury w Dobrej, Biblioteki Publicznej w Dobrej
P2	Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców	⇒	Oferta i potencjał kadrowy MGOPS w Dobrej, Centrum Kultury w Dobrej, Biblioteki Publicznej w Dobrej
P3	Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców	⇒	Działalność organizacji pozarządowych na terenie gminy Dobra, w tym na obszarze rewitalizacji
P4	Niski poziom współpracy między samorządem, a biznesem	⇒	Zainteresowanie rozwijaniem współpracy ze strony samorządu i przedsiębiorców
P5	Nierównowaga w zakresie popytu i podaży na lokalnym rynku pracy	⇒	Zainteresowanie mieszkańców podniesieniem poziomu umiejętności i kompetencji zawodowych
P6	Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców	⇒	Obecność infrastruktury, budynków, które po modernizacji mogą pełnić nowe funkcje społeczno-gospodarcze
P7	Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej	⇒	Wysoki potencjał przestrzeni publicznej, która może zostać odnowiona i zagospodarowana w sposób przyjazny mieszkańcom
P8	Zagrożenie bezpieczeństwa uczestników ruchu	⇒	Wysoki poziom akceptacji społecznej dla działań zmierzających do zmiany układu komunikacyjnego oraz dla podejmowania inwestycji związanych z poprawą bezpieczeństwa komunikacyjnego na obszarze rewitalizacji
P9	Niezaspokojone zapotrzebowanie na miejsca do spędzania czasu wolnego w czystym, bezpiecznym i zdrowym środowisku	⇒	Obecność terenów zielonych, w których możliwe jest zwiększenie bioróżnorodności i stworzenie warunków do wypoczynku dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
P10	Postępująca degradacja środowiska przyrodniczego	⇒	Determinacja lokalnego samorządu w poprawie stanu środowiska, jak też w podnoszeniu świadomości ekologicznej mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z powyższego zestawienia, na obszarze rewitalizacji liczba identyfikowanych słabych i mocnych stron, szans i zagrożeń jest relatywnie zrównoważona. Oznacza to, iż mimo obecnych deficytów, istnieje szereg możliwości wykorzystania pojawiających się szans, a także neutralizacji zdefiniowanych zagrożeń, przynajmniej w zakresie, który zależny jest od Gminy Dobra. Program zakłada dążenie do przezwyciężenia zjawisk kryzysowych przy wykorzystaniu dostępnych potencjałów. Bazując na diagnozie obszaru rewitalizacji zidentyfikowano konkretne potrzeby rewitalizacyjne, które zostały ujęte w poniższej tabeli.

Tabela 26. Zdefiniowane potrzeby obszaru rewitalizacji w Gminie Dobra

Sfera	Potrzeby
Spółeczna	Wzrost poziomu integracji i aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji Potrzeba ta powiązana jest z niżej wymienionymi problemami rewitalizacyjnymi: - P1. Niski poziom integracji społecznej; - P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - organizacja wydarzeń na obszarze rewitalizacji, które pozwolą na zacieśnienie więzi wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, wzmacniając jednocześnie poczucie przynależności do społeczności lokalnej; - wsparcie osób/rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez aktywizację społeczną i zawodową. Zapotrzebowanie na większą różnorodność i dostępność oferty spędzania czasu wolnego, dla wszystkich grup wiekowych Potrzeba ta powiązana jest z niżej wymienionym problemem rewitalizacyjnym: - P3. Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - zapotrzebowanie na przestrzeń i infrastrukturę służącą aktywnemu spędzaniu czasu wolnego; - zapotrzebowanie na wydarzenia dedykowane różnym grupom wiekowym, w tym młodzieży i seniorom.
Gospodarcza	Pobudzenie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości Potrzeba ta powiązana jest z niżej wymienionymi problemami rewitalizacyjnymi: - P4. Niski poziom współpracy między samorządem, a biznesem; - P5. Nierównowaga w zakresie popytu i podaży na lokalnym rynku pracy. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - rozwój współpracy między samorządem, a biznesem; - rozwój kompetencji i umiejętności u mieszkańców obszaru rewitalizacji, które ułatwią podjęcie pracy na lokalnym rynku pracy.
Przestrzenno-funkcjonalna	Poprawa estetyki przestrzeni publicznej, w tym zaadaptowanie istniejącej infrastruktury do pełnienia nowych funkcji Potrzeba ta powiązana jest z niżej wymienionymi problemami rewitalizacyjnymi: - P6. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców; - P7. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - poprawa estetyki, bezpieczeństwa i funkcjonalności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji - dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - modernizacja zniszczonych/zdegradowanych budynków i przestrzeni i nadanie im nowych funkcji - poprawa estetyki terenów zielonych- budowa obwodnicy dla Dobrej - modernizacja skrzyżowań (rondo)
Techniczna	Poprawa bezpieczeństwa użytkowników ruchu pieszo-rowerowego Potrzeba ta powiązana jest z niżej wymienionymi problemami rewitalizacyjnymi: - P8. Zagrożenie bezpieczeństwa uczestników ruchu. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - budowa ciągu komunikacyjnego łączącego miejsca cieszące się popularnością wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji (połączenie dwóch parków w Dobrej); - poprawa bezpieczeństwa użytkowników ruchu przemieszczających się pomiędzy dwoma parkami w Dobrej.

Środowiskowa	Poprawa stanu i jakości środowiska, umożliwiającą przebywanie mieszkańców rewitalizacji w czystym i bezpiecznym otoczeniu oraz mającą pozytywny wpływ na rozwój bioróżnorodności Potrzeba ta powiązana jest z niżej wymienionymi problemami rewitalizacyjnymi: - P9. Niezaspokojone zapotrzebowanie na miejsca do spędzania czasu wolnego w czystym, bezpiecznym i zdrowym środowisku; - P10. Postępująca degradacja środowiska przyrodniczego. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - podnoszenie jakości i estetyki terenów zielonych, - rozwój bioróżnorodności, - podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.
--------------	--

Źródło: Opracowanie własne

3 INTEGRALNOŚĆ SYSTEMU WIZJI, CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ

3.1 Uspójniona wizja obszaru rewitalizacji Gminy Dobra

Podstawą wizji odnoszącej się do stanu obszaru rewitalizacji w Gminie Dobra – po przeprowadzeniu na niej interwencji rewitalizacyjnej – jest analiza problemów i potrzeb danego terenu wykonana na etapie diagnozy szczegółowej tego terenu. Obecny obszar rewitalizacji obejmuje teren uznany za zdegradowany także podczas badań diagnostycznych przeprowadzonych w trakcie prac nad wcześniejszym lokalnym programem rewitalizacji na lata 2017-2023.

Zaplanowany w ramach niniejszego programu proces rewitalizacji dotyczy w zasadniczej mierze tego samego obszaru rewitalizacji, stąd należy go postrzegać jako kontynuację wcześniejszych interwencji. Od początku procesu rewitalizacji w Gminie Dobra celem działań jest przede wszystkim przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym dotyczącym mieszkańców narażonych na marginalizację i wykluczenie społeczne – przez ich wieloaspektową aktywizację, podnoszenie kapitału społecznego, zwiększanie aktywności gospodarczej. Działania w sferze społecznej wymagały stworzenia lub zmodernizowania odpowiedniej infrastruktury, co częściowo zostało dokonane w ramach LPR 2017-2023. Na obecnym etapie ważna jest kontynuacja działań miękkich, sprofilowanych do zidentyfikowanych grup odbiorców i ich potrzeb. Ważna część wcześniejszych interwencji została też poświęcona modernizacji zdegradowanej infrastruktury. Działania te wymagają kontynuacji.

Poniżej zaprezentowano uspójnioną, o zintegrowanym i całościowym charakterze, wizję dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Wizja prezentuje stan po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji – po roku 2030, czyli zakończeniu perspektywy obowiązywania GPR.

Dzięki kompleksowej i zintegrowanej interwencji rewitalizacyjnej nastąpi zrównoważony rozwój obszaru rewitalizacji w Gminie Dobra, który stanie się atrakcyjnym miejscem do mieszkania,

prowadzenia działalności gospodarczej, spędzania wolnego czasu. Zakrojone na dużą skalę działania dopasowane do zindywidualizowanych potrzeb sprawią, że zmniejszy się skala negatywnych zjawisk społecznych, jak i dysproporcja między obszarem rewitalizacji, a pozostałą częścią Gminy Dobra.

Dopasowanie oferty działań pomocowych do zdiagnozowanych potrzeb osób narażonych na marginalizację i wykluczenie społeczne, doprowadzi do ograniczenia problemów społecznych obszaru rewitalizacji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej jej mieszkańców. Z kolei działania o charakterze ogólnoaktywizacyjnym, skierowane do różnych grup wiekowych, w tym szczególnie osób starszych, podniosą kapitał społeczny, poziom zaufania społecznego i wpłyną na wzrost zaangażowania lokalnej społeczności w sprawy lokalne.

Przeprowadzone kompleksowe działania rewitalizacyjne spowodują wzrost przyjezdnych odwiedzających Gminę Dobra – obszar rewitalizacji stanie się siłą napędową rozwoju całej gminy. Zacieśnienie współpracy między samorządem i biznesem, oraz wzrost poziomu kompetencji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji spowoduje, że na ożywionych terenach będzie rozwijała się przedsiębiorczość.

Nadanie nowych funkcji zdegradowanej przestrzeni publicznej i infrastrukturze, w oparciu o potencjały obszaru rewitalizacji, przełoży się na rozwój całej gminy, poprawiając jej atrakcyjność turystyczną i osiedleńczą.

Szeroko rozumiana interwencja przestrzenno-funkcjonalna, obejmująca prace modernizacyjne, ograniczenie barier przestrzennych, poprawę estetyki przestrzeni publicznej i stanu oraz jakości środowiska poprawi atrakcyjność i dostępność obszaru rewitalizacji, dzięki czemu mieszkańcy będą mogli swobodnie korzystać ze zmodernizowanej infrastruktury społecznej, usługowej i handlowej znajdującej się na tym terenie. Obszar rewitalizacji będzie miejscem bezpiecznym, czystym i przyjaznym.

3.2 Integracja wizji, celów, kierunków działań i przedsięwzięć

Z tak sformułowanej wizji płyną trzy dopełniające się cele, które odnoszą się zarówno do zidentyfikowanych problemów obszaru rewitalizacji, jak i uwzględniają potrzeby jego mieszkańców. Uszczegółowieniem przyjętych celów są wyprowadzone z nich kierunki działań. Siatka celów procesu rewitalizacji i kierunków działań na wyznaczonym obszarze została zaprezentowana poniżej.

Cel 1. Kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców i ich aktywizacja

KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji

KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji

KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych

Cel 2. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości

KD.2.1 Wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw

KD.2.2 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanych na lokalnym rynku pracy

Cel 3. Przyjazna, bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna w czystym i zdrowym środowisku

KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców

KD.3.2 Poprawa układu komunikacyjnego obszaru rewitalizacji i dostępności do obszaru rewitalizacji

KD.3.3 Działania służące poprawie stanu i jakości środowiska na obszarze rewitalizacji

Identyfikację wyzwań strategicznych GPR Gminy Dobra cechuje podejście zintegrowane:

- przyjęte cele i kierunki działań zostały uspołnione z wnioskami płynącymi z diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji; w ramach diagnozy obszaru rewitalizacji przeanalizowano – w oparciu o dane zastane oraz opinie mieszkańców i informacje pozyskane od pracowników merytorycznych gminy – problemy występujące na tym terenie, a także obecne tu potencjały rozwojowe i na ich podstawie sformułowano potrzeby rewitalizacyjne, zapewniając integrację działań rozwojowych, skoncentrowanych na wyprowadzaniu obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego przy wzmacnianiu jego mocnych stron umożliwiających jego szybszy rozwój;
- zastosowana komplementarność problemowa umożliwiła śledzenie wzajemnych powiązań między negatywnymi zjawiskami obszaru rewitalizacji, analizowanymi w podziale na sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną, co pozwoliło na zdefiniowanie dopełniających się celów, które oddziałują na zidentyfikowane negatywne zjawiska;
- rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały zintegrowane w ramach GPR; do procesu tworzenia interwencji zostali zaproszeni interesariusze procesu rewitalizacji i partnerzy; interwencja rewitalizacyjna objęła różne sektory gospodarki i rozmaite polityki publiczne,

umożliwiając stworzenie interwencji zaproponowanej przez rozmaitych interesariuszy procesu rewitalizacji z wykorzystaniem różnorodnych źródeł finansowania projektów.

Poniżej w syntetyczny sposób przedstawiono powiązania między elementami wizji, odpowiadającej na zidentyfikowane problemy obszaru, a celami rewitalizacyjnymi oraz podporządkowanymi im kierunkami działań i podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, które w ramach programu zintegrowanego stanowią główną oś interwencji.

Tabela 27. Powiązania między problemami obszaru rewitalizacji, a elementami wizji, celami, kierunkami i podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi

Elementy wizji:		
<i>Dopasowanie oferty działań pomocowych do zdiagnozowanych potrzeb osób narażonych na marginalizację i wykluczenie społeczne, doprowadzi do ograniczenia problemów społecznych obszaru rewitalizacji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej jej mieszkańców. Z kolei działania o charakterze ogólnoaktywizacyjnym, skierowane do różnych grup wiekowych, w tym szczególnie osób starszych, podniosą kapitał społeczny, poziom zaufania społecznego i wpłyną na wzrost zaangażowania lokalnej społeczności w sprawy lokalne.</i>		
Cel 1. Kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców i ich aktywizacja		
Główne problemy	Kierunki działań	Przedsięwzięcia
- Niski poziom integracji społecznej - Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców - Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców	KD.1.1 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.2 Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych	- Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu. - Organizacja wydarzeń wpływających na integrację mieszkańców, lokalną wspólność oraz ekonomię społeczną poprzez rozwój inicjatyw kulturalnych - Zróbmy to razem - aktywizacja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez naprawę, ulepszenie i usprawnienie społecznych aspektów rewitalizacji. - Utworzenie domu opieki dla seniorów poprzez wybudowanie nowego obiektu lub modernizację obiektu istniejącego. - ZDROWA DOJRZAŁOŚĆ - 60+ aktywnie. Udoskonalenie i dopasowanie oferty kulturalnej dla seniorów. - Wybudowanie nowych obiektów oraz modernizacja

		istniejącej infrastruktury na potrzeby plenerowych atrakcji dla dzieci, młodzieży i dorosłych.
Elementy wizji: <i>Przeprowadzone kompleksowe działania rewitalizacyjne spowodują wzrost przyjezdnych odwiedzających Gminę Dobra – obszar rewitalizacji stanie się siłą napędową rozwoju całej gminy. Zacieśnienie współpracy między samorządem i biznesem, oraz wzrost poziomu kompetencji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji spowoduje, że na ożywionych terenach będzie rozwijała się przedsiębiorczość.</i>		
Cel 2. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości		
Główne problemy	Kierunki działań	Przedsięwzięcia
- Niski poziom współpracy między samorządem, a biznesem - Nierównowaga w zakresie popytu i podaży na lokalnym rynku pracy	KD.2.1 Wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw KD.2.2 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji požądanych na lokalnym rynku pracy	- Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu. - Wsparcie MŚP z obszaru rewitalizacji. - Stworzenie Centrum Edukacji Zawodowej poprzez modernizację/adaptację istniejących pomieszczeń i budynków. - Wsparcie szkoły z obszaru rewitalizacji w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów poprzez doposażenie i rozbudowę infrastruktury przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Dobrej
Elementy wizji: <i>Nadanie nowych funkcji zdegradowanej przestrzeni publicznej i infrastrukturze, w oparciu o potencjały obszaru rewitalizacji, przełoży się na rozwój całej gminy, poprawiając jej atrakcyjność turystyczną i osiedleńczą. Szeroko rozumiana interwencja przestrzenno-funkcjonalna, obejmująca prace modernizacyjne, ograniczenie barier przestrzennych, poprawę estetyki przestrzeni publicznej i stanu oraz jakości środowiska poprawi atrakcyjność i dostępność obszaru rewitalizacji, dzięki czemu mieszkańcy będą mogli swobodnie korzystać ze zmodernizowanej infrastruktury społecznej, usługowej i handlowej znajdującej się na tym terenie. Obszar rewitalizacji będzie miejscem bezpiecznym, czystym i przyjaznym.</i>		
Cel 3. Przyjazna, bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna w czystym i zdrowym środowisku		
Główne problemy	Kierunki działań	Przedsięwzięcia
- Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców - Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej	K.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców K.3.2 Rozwój funkcji społeczno-gospodarczych obszaru rewitalizacji KD.3.3 Działania służące poprawie stanu i jakości środowiska na	Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu

• Zagrożenie bezpieczeństwa uczestników ruchu • Niezaspokojone zapotrzebowanie na miejsca do spędzania czasu wolnego w czystym, bezpiecznym i zdrowym środowisku • Postępująca degradacja środowiska przyrodniczego	obszarze rewitalizacji	Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu. • Modernizacja budynków i obiektów na obszarze rewitalizacji • Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu likwidacji barier architektonicznych. • Budowa łącznika pieszo – rowerowego Placu Wojska Polskiego z ul. Parkową oraz ul. Dekerta z ul. Narutowicza – połączenie dwóch parków. • Modernizacja w zakresie infrastruktury i przestrzeni parków na terenie rewitalizacji. • Budowa tężni solankowej • Miejski sad owocowy
---	------------------------	---

Źródło: Opracowanie własne

Ujęta w ten sposób wizja stanu obszaru rewitalizacji jest wyzwaniem do realizacji w ramach opracowanego programu rewitalizacji do 2030 r. W przypadku nieosiągnięcia wszystkich założeń, proces rewitalizacji będzie kontynuowany na podstawie uaktualnionej wersji dokumentu.

Podsumowując, przyjęte cele rewitalizacyjne i wynikające z nich kierunki działań, które stanowią odpowiedź na zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji problemy, mają charakter zintegrowany, gwarantując całościową i kompleksową interwencję. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą wdrażane na całym obszarze, przyczyniając się do osiągnięcia założonych celów i kierunków. Z dopełniającymi się celami zostały powiązane podstawowe i uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dodatkowo świadcząc o spójnym charakterze interwencji. Cele i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały ze sobą również powiązane za pomocą odpowiednich wskaźników rezultatu i produktu (patrz ROZDZIAŁY: 4 – PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE, 6 – MECHANIZMY SŁUŻĄCE INTEGROWANIU DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH, 9 – SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY DOBRA). Takie wytyczenie celów GPR wpisuje się w wymóg art. 36 ust. 8 pkt 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa), pozwalając uznać niniejszy program rewitalizacji za strategię IIT.

4 PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

4.1 Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poniższy rozdział zawiera zestawienie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zgłoszonych do GPR w sposób oddolny, tj. samodzielnie przez poszczególne grupy interesariuszy, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, a także art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa). Opisy projektów zostały opracowane tak, aby były spójne z wymogami art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rewitalizacji:

„zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”,

a także art. 36 ust. 8 pkt 3 ustawy wdrożeniowej:

„strategia IIT określa w szczególności (...) listę projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami”.

Dzięki takiemu podejściu niniejszy GPR spełnia warunki uznania go za strategię IIT, o której mowa w art. 36 ust. 4 ustawy wdrożeniowej.

„strategii IIT można nie sporządzać, w przypadku gdy dla obszaru, o którym mowa w ust. 2, opracowano i uchwalono w szczególności (...) gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2024.278), o ile zawierają elementy, o których mowa w ust. 8 (art. 36 ust.)”.

Wzajemne powiązania projektów zostały przedstawione w ROZDZIALE 6. MECHANIZMY SŁUŻĄCE INTEGROWANIU DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH, natomiast poniżej opisano sposób wskazania poszczególnych projektów.

Otwarty nabór na propozycje na przedsięwzięcia rewitalizacyjne trwał od 8 do 30 kwietnia 2024 r. Skierowany był do interesariuszy procesu rewitalizacji w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji (tj. wspólnot mieszkaniowych, przedsiębiorców, podmiotów społecznych, liderów społecznych, grup nieformalnych, aktywistów miejskich) oraz art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy

wdrożeniowej (partnerów społeczno-gospodarczych, podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska, podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji). Celem przeprowadzonego naboru było zaplanowanie interwencji dla obszaru rewitalizacji Gminy Dobra, składającej się z oddolnych inicjatyw interesariuszy procesu rewitalizacji, które umieszczono w wykazie przedsięwzięć podstawowych.

Warunki naboru określały, że zgłaszane projekty i inicjatywy powinny być odpowiadać na problemy społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji, w celu wyprowadzenia go z sytuacji kryzysowej. Wymagano również, by projekty i zgłaszane inicjatywy były realizowane na obszarze rewitalizacji.

Zgłoszone przedsięwzięcia zostały zweryfikowane pod kątem formalnym, tj. położenia w granicach obszaru rewitalizacji (lub uzasadnienia ich realizacji poza tym obszarem), powiązania projektów z celami GPR Gminy Dobra, wykonalności na warunkach deklarowanych przez podmiot zgłaszający oraz skali wpływu na poprawę jakości życia mieszkańców.

W wyniku przeprowadzonego naboru, w zapisach GPR ujęto 15 przedsięwzięć podstawowych, przeznaczonych do realizacji na obszarze rewitalizacji oraz 1 przedsięwzięcie uzupełniające. Zapisy przedsięwzięć wynikają ze złożonych przez interesariuszy deklaracji.

Wszystkie przedsięwzięcia, które zostały ujęte na liście projektów podstawowych, spełniają warunek poprawy dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, o których mowa w Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Opisy przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały opracowane w oparciu o aktualny, faktyczny stan ich przygotowania. W przypadku projektów, które nie posiadały szczegółowej dokumentacji techniczno-budowlanej w momencie naboru, ich opisy zostały ujęte w sposób ogólny, z założeniem doprecyzowania na dalszym etapie wdrażania programu. Odpowiedzialność za deklaracje dotyczące sposobu realizacji projektów, zakładanych celów, szacowanej wartości oraz planowanych do wykorzystania źródeł finansowania przypisywana jest każdorazowo podmiotom zgłaszającym.

W zakresie wartości przedsięwzięć oraz form ich finansowania, zapisy nie definiują ostatecznie rodzaju i źródła finansowania, ponieważ będą one precyzowane każdorazowo przez wnioskodawcę na poziomie dokumentacji technicznej oraz analiz finansowych, wykonywanych na potrzeby aplikowania o zewnętrzne granty.

Szczegółowe zestawienie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przedstawiono poniżej.

1. Organizacja wydarzeń wpływających na integrację mieszkańców, lokalną wspólność oraz ekonomię społeczną poprzez rozwój inicjatyw kulturalnych

Przedsięwzięcie 1	Organizacja wydarzeń wpływających na integrację mieszkańców, lokalną wspólność oraz ekonomię społeczną poprzez rozwój inicjatyw kulturalnych
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P1. Niski poziom integracji społecznej P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców P3. Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców P4. Niski poziom współpracy między samorządem a biznesem. P7. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	Cel 1. Kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców i ich aktywizacja KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych
Zakres realizowanych zadań	Organizacja wydarzeń na obszarze rewitalizacji, których celem będzie aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji. Rozwój istniejących oraz nowych inicjatyw kulturalnych, społecznych na rzecz spędzania czasu wolnego, rekreacji i dostępności oferty kulturalnej na rzecz mieszkańców gminy Dobra (organizacja warsztatów, kursów, zajęć prowadzonych w Bibliotece Publicznej w Dobrej, Centrum Kultury, w tym dofinansowanie wyposażenia, instruktorów, zaplecza lokalowego itp.) W ramach organizowanych wydarzeń zaplanowane jest prowadzenie szeregu inicjatyw realizowanych we współpracy gminy Dobra, organizacji pozarządowych oraz podmiotu ekonomii społecznej. W intencji projektu jest stworzenie warunków do rozwoju zadań z zakresu szeroko rozumianej ekonomii społecznej dotyczących np. edukacji ekologicznej, ekonomicznej, żywieniowo - dietetycznej, kulinarnej, aktywizacji zawodowej oraz szeregu działań o charakterze włączeniowo – integracyjnym. Do realizacji wymienionych zadań planowane jest utworzenie centrum wsparcia organizacji pozarządowych, z zapewnieniem zaplecza lokalowego i wyposażenia go w niezbędny sprzęt umożliwiający organizację wydarzeń wpływających na integrację mieszkańców, lokalną wspólność oraz ekonomię społeczną.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Umożliwienie udziału w wydarzeniach osobom ze szczególnymi potrzebami

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji • Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji • Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny: • Liczba zorganizowanych wydarzeń na obszarze rewitalizacji – 10 Sposób oceny - prowadzony harmonogram wydarzeń Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny: • Liczba uczestników zorganizowanych wydarzeń na obszarze rewitalizacji – 1000 • Sposób oceny - szacunkowe dane pozyskane od organizatorów
Realizator	Gmina Dobra; NGO; Biblioteka Publiczna w Dobrej
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	50 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

2. Zróbmy to razem - aktywizacja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez naprawę, ulepszenie i usprawnienie społecznych aspektów rewitalizacji

Przedsięwzięcie 2	Zróbmy to razem - aktywizacja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez naprawę, ulepszenie i usprawnienie społecznych aspektów rewitalizacji
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P1. Niski poziom integracji społecznej P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców P6. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców P7. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	Cel 1. Kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców i ich aktywizacja KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Zakres realizowanych zadań	Realizacja form wsparcia, które pozwolą na przywrócenie do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób z obszaru rewitalizacji, które są zagrożone ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. Jest to szeroko pojęty projekt z zakresu pomocy społecznej, koordynowany przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej oraz Urząd Miejski w Dobrej, którego realizacja będzie przekładała się na wiele aspektów. 1. Projekt zakłada wsparcie pomocą rzeczową w formie paczki żywnościowej, która będzie przeznaczona dla osób dorosłych z

	niepełnosprawnościami, dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Do realizacji projektu zaplanowana jest budowa lokalu lub pomieszczenia magazynowego, w którym będzie można przechowywać, segregować i przekazać mieszkańcom (z zachowaniem standardów BHP) żywności. Miejsce zostanie wyposażone w niezbędny sprzęt oraz będzie przystosowane do rozładunku żywności poprzez budowę podjazdu lub rampy najazdowej. Dopełnienie realizacji zadania nastąpi poprzez organizację działań towarzyszących takich jak organizacja m.in. organizacja warsztatów edukacyjnych z zakresu np. gospodarowania budżetem domowym czy niemarnowania żywności. 2. Kolejnym założeniem przedsięwzięcia jest wprowadzenie pomocy poprzez usługi asystenta osoby niepełnosprawnej/niesamodzielnej w środowisku domowym jako formy pomocy udzielonej podczas wykonywania czynności codziennych oraz funkcjonowania w życiu społecznym. Przedsięwzięcie zakłada zatrudnienie osób realizujących usługi co miało by również wpływ na poprawę bezrobocia na terenie objętym rewitalizacją. Projekt uwzględnia również zakup potrzebnych do realizacji zadania przedmiotów i usług, między innymi zakup środka transportu. 3. Założeniem przedsięwzięcia jest również podjęcie szeregu działań zapobiegających i niwelujących skutki przemocy domowej poprzez prowadzenie interdyscyplinarnego poradnictwa i wsparcia tj. poradnictwo prawne, psychologiczne, praca z rodziną. Wsparcie będzie koordynowane przez zespół interdyscyplinarny, GKRPA i punkt konsultacyjny zlokalizowane w jednym kompleksie usług społecznych. 4. Przedsięwzięcie zakłada również stworzenie punktu informacyjnego dla osób z niepełnosprawnościami jako miejsca, w którym osoby niepełnosprawne oraz ich bliscy i opiekunowie będą mogli uzyskać pomoc, wsparcie i rzetelne informacje dotyczące dostępnych usług i świadczeń. Projekt zakłada budowę biura/pomieszczenia, miejsca które będzie dostępne, pozbawione wszelkich barier oraz wyposażone w niezbędny sprzęt, które umożliwi prowadzenie działań wspierających osoby z niepełnosprawnościami.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Umożliwienie udziału w oferowanych formach wsparcia osobom ze szczególnymi potrzebami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji • Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny: • Liczba zorganizowanych spotkań na obszarze rewitalizacji – 3 Sposób oceny - prowadzony harmonogram spotkań Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny: • Liczba uczestników zorganizowanych spotkań na obszarze rewitalizacji – 30 • Liczba osób objętych pomocą/wsparciem - 50

	Sposób oceny - listy obecności
Realizator	Gmina Dobra, GKRPA, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej;
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	400 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

3. Utworzenie domu opieki dla seniorów poprzez wybudowanie nowego obiektu lub modernizację obiektu istniejącego

Przedsięwzięcie 3	Utworzenie domu opieki dla seniorów poprzez wybudowanie nowego obiektu lub modernizację obiektu istniejącego
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P1. Niski poziom integracji społecznej P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców P3. Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	Cel 1. Kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców i ich aktywizacja KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych
Zakres realizowanych zadań	Stworzenie miejsc opieki nad osobami niesamodzielnymi, w formie placówki zapewniającej opiekę dzienną lub/i całodobową. W związku z postępującym procesem starzenia się społeczeństwa, projekt ma na celu rozwiązanie problemu, przed którym stoją opiekunowie seniorów - jak pogodzić pracę zawodową z ciągłą opieką nad bliską osobą. Wielokrotnie rodzina dzieli między sobą te obowiązki, jednakże nie zawsze jest to możliwe. Celem projektu jest stworzenie placówki wsparcia, które będzie oferować pomoc zarówno opiekunom, jak i ich podopiecznym. Placówka będzie oferowała pomoc osobom starszym, które z różnych powodów nie mogą lub nie chcą przebywać samotnie w domu, również tym, które wymagają stałej opieki.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Zapewnienie rozwiązań architektonicznych wolnych od barier przy poruszaniu się osób ze szczególnymi potrzebami; • Umożliwienie udziału w projekcie osobom ze szczególnymi potrzebami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji • Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji • Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny:

	- Liczba utworzonych domów opieki dla seniorów na obszarze rewitalizacji – 1 - Sposób oceny – protokół odbioru Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny: - Liczba osób korzystających z oferty domu opieki dla seniorów – 30 - Sposób oceny – lista obecności
Realizator	Prywatny inwestor; Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	1 000 000,00 zł
Finansowanie	Środki prywatne; Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

4. ZDROWA DOJRZAŁOŚĆ - 60+ aktywnie. Udoskonalenie i dopasowanie oferty kulturalnej dla seniorów.

Przedsięwzięcie 4	ZDROWA DOJRZAŁOŚĆ - 60+ aktywnie. Udoskonalenie i dopasowanie oferty kulturalnej dla seniorów.
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P1. Niski poziom integracji społecznej P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców P3. Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców P6. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców P7. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	Cel 1. Kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców i ich aktywizacja KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych
Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie zakłada wybudowanie nowej siedziby dla Klubu Senior+ wraz z niezbędnym wyposażeniem do prowadzenia zajęć społecznych, integracyjnych, aktywizacyjnych, edukacyjnych, informatycznych itp. w ramach działalności klubu. Dodatkowo zaplanowane jest stworzenie przestrzeni na zewnątrz, która będzie sprzyjała prowadzeniu zajęć i spędzania czasu na wolnym powietrzu. W ramach dostosowania przestrzeni na zewnątrz planowane jest zaadoptowanie jej dla integracji, rekreacji i wypoczynku. Klub senior będzie prowadził szereg zajęć wpływających na poprawę działań międzypokoleniowych, poprzez nawiązanie ścisłej współpracy z Biblioteką Publiczną w Dobrej oraz Klubem Rodzinnym. W ramach zadań przewidziana jest organizacja zajęć biblioterapeutycznych oraz zajęć łączących pokolenia dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów (np. organizacja akcji wspólnego

	czytania, organizacja wydarzeń artystycznych). Realizacja projektu wynika z potrzeby promowania aktywności osób starszych, która jest dostosowana do ich potrzeb i możliwości indywidualnych (zwłaszcza tych zdrowotnych). Osoby starsze zmagają się z problemami i zmianami związanymi z procesem starzenia się i poruszania. Seniorzy potrzebują atrakcyjnej oferty promującej zdrowy tryb życia, zmotywowania ich do wyjścia z domu i brania czynnego udziału w życiu społecznym. Większość społeczeństwa w tym wieku wycofuje się z czynnego życia społecznego, ogranicza kontakt ze środowiskiem lokalnym, nie korzysta z oferowanych dóbr kulturalnych. W ramach realizacji projektu przewidziano szereg działań rozwijających działalność Klubu Senior+ w Dobrej: 1. Cykle wykładów i warsztatów prozdrowotnych oraz spotkania ze specjalistami różnych dziedzin. 2. Organizację wydarzeń i inicjatyw wpływających na poprawę aktywności fizycznej oraz wzajemną integrację seniorów poprzez zajęcia sportowe i taneczne np. rajdy piesze nordic walking, aerobik dla seniorów, wieczorki tematyczne. 3. Wyjazdy integracyjne w celach rehabilitacyjnych i rekreacyjnych. 4. Warsztaty kulinarne dotyczące przygotowywania zdrowych posiłków, ekologicznej żywności itp.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Umożliwienie udziału w wydarzeniach osobom ze szczególnymi potrzebami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji • Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji • Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny: • Liczba zorganizowanych form aktywizacji dla seniorów – 10 Sposób oceny - prowadzony harmonogram wydarzeń Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny: • Liczba uczestników zorganizowanych form aktywizacji seniorów – 30 • Sposób oceny – listy obecności
Realizator	Gmina Dobra; Klub Senior+
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	50 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

5. Wybudowanie nowych obiektów oraz modernizacja istniejącej infrastruktury na potrzeby plenerowych atrakcji dla dzieci, młodzieży i dorosłych

Przedsięwzięcie 5	Wybudowanie nowych obiektów oraz modernizacja istniejącej infrastruktury na potrzeby plenerowych atrakcji dla dzieci, młodzieży i dorosłych
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P1. Niski poziom integracji społecznej P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców P3. Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	Cel 1. Kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców i ich aktywizacja KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych
Zakres realizowanych zadań	Ostatnio w mieście Dobra pojawiło się kilka urokliwych placów zabaw dla najmłodszych, które doskonale wypełniają swoją rolę w organizacji czasu wolnego dla przedszkolaków. Stanowią one także przyjemne miejsce spotkań dla rodziców. Brakuje jednak przestrzeni dedykowanej starszym dzieciom i młodzieży. Chociaż w mieście istnieją już dwa parki, to ich wyposażenie ogranicza się jedynie do ławek. Dodanie do obszaru rewitalizacji elementów do aktywnego spędzania czasu na świeżym powietrzu (takich jak kręgle plenerowe, labirynt, bilard, szachy plenerowe, przestrzeń rekreacyjna dla rolkarzy, zwolenników hulajnogi i deskorolki, plac typu pumptruck, plac rekreacyjno - wyczynowy dla starszych dzieci i młodzieży) oraz zmodernizowanie infrastruktury sportowej na istniejących obiektach tj. stadion i kompleks orlik, stworzyłoby możliwość korzystania z nich przez osoby w każdym wieku - od dzieci, przez młodzież, dorosłych, aż po seniorów. W dzisiejszych czasach aktywny wypoczynek ma szczególne znaczenie i taka forma rekreacji byłaby nie tylko atrakcyjną, ale także doskonałą okazją do integracji międzypokoleniowej oraz spotkań rówieśniczych. Projekt zakłada stworzenie miejsca aktywnego wypoczynku dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób młodych, by zachęcić ich do wyjścia z domu i do nawiązywania relacji z rówieśnikami. Przedmiotem zadania będzie wykonanie analizy rynku, zakup gier i urządzeń plenerowych.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Uwzględnienie w realizowanym projekcie potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji • Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji • Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny: • Powierzchnia zmodernizowanej przestrzeni na obszarze rewitalizacji, której nadano nowe funkcje – 4

	Sposób oceny – dokumentacja techniczna Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny: - Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej przestrzeni na obszarze rewitalizacji – 100 - Sposób oceny - szacunkowe dane pozyskane od z Urzędu Miejskiego
Realizator	Gmina Dobra
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	300 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

6. Wsparcie MŚP z obszaru rewitalizacji

Przedsięwzięcie 6	Wsparcie MŚP z obszaru rewitalizacji
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P4. Niski poziom współpracy między samorządem, a biznesem P5. Nierównowaga w zakresie popytu i podaży na lokalnym rynku pracy P6. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców P7. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	Cel 2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości KD.2.1 Wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw
Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie zakłada funkcjonowanie Punktu Obsługi Inwestora (POI) przy Urzędzie Miejskim w Dobrej. Zakres działania POI: Wsparcie oferowane przez gminę będzie dotyczyło zaoferowania form pomocy adekwatnych do zdiagnozowanych potrzeb m.in.: 1. Udostępnianie informacji o możliwościach inwestycyjnych i warunkach prawnych. 2. Wsparcie w zakresie uzyskiwania pozwoleń, zezwoleń i decyzji administracyjnych. 3. Organizacja spotkań i konsultacji dla przedsiębiorców. 4. Tworzenie i aktualizacja bazy danych terenów inwestycyjnych. 5. Promowanie obszaru rewitalizacji jako atrakcyjnego miejsca do prowadzenia biznesu. POI będzie funkcjonować w ramach Urzędu Miejskiego w Dobrej i będzie zarządzane przez pracowników ds. inwestycji oraz pracowników ds. obsługi przedsiębiorców. Współpraca z wydziałami planowania przestrzennego, gospodarki komunalnej oraz organizacjami gospodarczymi zapewni efektywność jego działania. POI zostanie zlokalizowane w budynku Urzędu Miejskiego w Dobrej. Wyposażone zostanie w nowoczesne stanowiska obsługi, przestrzeń do spotkań oraz materiały informacyjne i promocyjne.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Umożliwienie skorzystania z oferowanego wsparcia osobom ze szczególnymi potrzebami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny: • Liczba zorganizowanych form wsparcia dla MSP z obszaru rewitalizacji – 2 Sposób oceny - prowadzony harmonogram spotkań Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny: • Liczba MSP, które skorzystały z oferowanych form wsparcia – 10 Sposób oceny – lista obecności
Realizator	Gmina Dobra; Powiatowy Urząd Pracy, Prywatny inwestor
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	50 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

7. Stworzenie Centrum Edukacji Zawodowej poprzez modernizację/adaptację istniejących pomieszczeń i budynków

Przedsięwzięcie 7	Stworzenie Centrum Edukacji Zawodowej poprzez modernizację/adaptację istniejących pomieszczeń i budynków
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P4. Niski poziom współpracy między samorządem, a biznesem P5. Nierównowaga w zakresie popytu i podaży na lokalnym rynku pracy
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	Cel 2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości KD.2.2 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanych na lokalnym rynku pracy
Zakres realizowanych zadań	CEZ ma na celu lokalne poszukiwanie i wspieranie mieszkańców w zakresie adaptacji do lokalnych potrzeb rynku pracy. Poprzez dedykowaną listę kursów i szkoleń w porozumieniu z przedsiębiorcami, którzy przeciwdziałaliby niedopasowaniu na rynku pracy poprzez wzmocnienie kapitału ludzkiego nowymi kwalifikacjami. Stworzenie przestrzeni umożliwiającej prowadzenie kursów i szkoleń poprzez adaptację istniejących pomieszczeń znajdujących się na obszarze rewitalizacji.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Umożliwienie skorzystania ze wsparcia osobom ze szczególnymi potrzebami

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	- Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanych na lokalnym rynku pracy Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny: - Liczba zorganizowanych wydarzeń na obszarze rewitalizacji – 3 Sposób oceny - prowadzony harmonogram spotkań Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny: - Liczba szkoleń i kursów dla mieszkańców obszaru rewitalizacji – 3 - Sposób oceny – lista obecności
Realizator	Gmina Dobra; Inwestor prywatny, Powiatowy Urząd Pracy
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	225 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

8. Wsparcie szkoły z obszaru rewitalizacji w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów poprzez doposażenie i rozbudowę infrastruktury przy Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Dobrej

Przedsięwzięcie 8	Wsparcie szkoły z obszaru rewitalizacji w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów poprzez doposażenie i rozbudowę infrastruktury przy Zespole Szkolno- Przedszkolnym w Dobrej
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P4. Niski poziom współpracy między samorządem, a biznesem P5. Nierównowaga w zakresie popytu i podaży na lokalnym rynku pracy
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	Cel 2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości KD.2.2 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanych na lokalnym rynku pracy
Zakres realizowanych zadań	1. Przedmiotem projektu jest organizacja zajęć dla dzieci w każdym wieku, z obszaru rewitalizacji, których celem jest podniesienie kluczowych kompetencji oraz właściwych i niezbędnych postaw (moralnych, etycznych, behawioralnych itp.) dzieci i młodzieży. 2. Projekt zakłada indywidualne podejście, zwłaszcza do uczniów ze szczególnymi potrzebami. 3. Projekt zakłada wsparcie dzieci i rodzin poprzez organizację wspólnych, wielopokoleniowych zajęć i spotkań integracyjnych, które będą miały na celu poprawę relacji pomiędzy rodzicami i dziećmi, wzajemną integrację i poznanie. Zajęcia będą realizowane w ramach działań prowadzonych przez Klub Rodzinny w Dobrej, dla którego zostanie wydzielona oddzielna przestrzeń lokalowa. W ramach zadania planowane jest stworzenie miejsca/lokalu przeznaczonego na działalność Klubu Rodzinnego, który obecnie funkcjonuje przy Żłobku Samorządowym w Dobrej. Pomieszczenie zostanie odpowiednio

	wyposażone w sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć wspierających sprawowanie funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 4. Projekt zakłada utworzenie środowiskowej świetlicy, dla dzieci w wieku szkolnym. Jej celem będzie wsparcie rodziny w procesie przygotowania dzieci i młodzieży do samodzielnych czynności, samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym działaniami edukacyjnymi i profilaktycznymi. 5. Dodatkowym założeniem projektu jest doposażenie i rozbudowa infrastruktury terenu wokół szkoły, która wpłynie na poprawę nauki, wzrost aktywności wśród uczniów i zwiększy standardy prowadzonych zajęć lekcyjnych. W tym celu zostanie wybudowany plac zabaw z zachowaniem standardów dostępności i bezpieczeństwa dla Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Dobrej, znajdującego się na obszarze rewitalizacji. Nowo powstała przestrzeń zostanie podzielona na specjalne strefy, z których będą mogły korzystać dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Umożliwienie udziału we wsparciu osobom ze szczególnymi potrzebami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanych na lokalnym rynku pracy Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny: • Liczba godzin zorganizowanych form wsparcia dla uczniów z obszaru rewitalizacji – 150 Sposób oceny - prowadzony harmonogram spotkań Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny: • Liczba uczniów, którzy wzięli udział w zorganizowanych formach wsparcia – 50 • Sposób oceny – lista obecności
Realizator	Gmina Dobra; Zespół Szkolno-Przedszkolny; Klub Rodzinny w Dobrej
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji; Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dobrej (Długa Wieś 28, 62 – 730 Dobra)
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	250 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

9. Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu

Przedsięwzięcie 9	Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznych poprzez budowę nowych obiektów oraz modernizację i unowocześnienie obiektów istniejących
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P1. Niski poziom integracji społecznej. P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców. P4. Niski poziom współpracy między samorządem, a biznesem. P6. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców P7. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	Cel 1. Kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców i ich aktywizacja KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych Cel 2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości KD.2.1 Wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw KD.2.2 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanых na lokalnym rynku pracy Cel 3. Przyjazna, bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna w czystym i zdrowym środowisku KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców KD.3.2 Poprawa układu komunikacyjnego obszaru rewitalizacji i dostępności do obszaru rewitalizacji KD.3.3 Działania służące poprawie stanu i jakości środowiska na obszarze rewitalizacji
Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie zakłada kompleksowe podejście w świadczeniu szeroko ujętych usług społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i gospodarczych, co oznacza że usługi te są ze sobą skoordynowane, oferowane w jednym miejscu i zarządzane przez profesjonalne instytucje takie jak Urząd Miejski w Dobrej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Klub Senior, Biblioteka Publiczna w Dobrej. W ramach przedsięwzięcia zaplanowano: 1. Zakupienie nieruchomości wraz z opuszczonymi budynkami. 2. Przebudowę ze zmianą sposobu użytkowania istniejącego budynku dworskiego oraz budowę nowego budynku z łącznikiem pomiędzy tymi budynkami, w celu nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych 3. Zagospodarowanie przylegającego terenu, w tym w szczególności stworzenie terenów zielonych i ich adaptacja w celu nadania funkcji wypoczynkowych, integracyjnych, kulturowych i rekreacyjnych. 4. Zakup niezbędnego wyposażenia na potrzeby usług jakie będzie pełnił nowy kompleks. W wyniku realizacji przedsięwzięcia powstanie kompleks usług społecznych funkcjonujący jako zintegrowany system świadczeń i działań skierowanych do różnych grup społecznych, mający na celu

	poprawę jakości życia mieszkańców. Będzie on obejmował różne funkcje i formy wsparcia, takie jak: 1) Usługi społeczne koordynowane przez MGOPS (m.in. pomoc społeczna, usługi opiekuńcze i socjalne, pomoc żywnościowa w postaci paczek z żywnością wraz z działaniami towarzyszącymi, m.in. warsztaty edukacyjne z zakresu gospodarowania budżetem domowym, niemarnowania żywności, dietetyczne i kulinarne) 2) Usługi dla seniorów (siedziba Klubu Seniora, tworzenie przestrzeni do nauki i pracy dla różnych grup wiekowych, wspieranie integracji społecznej poprzez kluby dyskusyjne, zajęcia międzypokoleniowe, oferowanie dostępu do Internetu i nowych technologii) 3) Kulturalne, edukacyjne, integracyjne (realizowane m.in. przez Bibliotekę Publiczną w Dobrej, jak również organizowanie wydarzeń artystycznych, kulturalnych ds. wieczory poezji, koncertów, wystawy, biblioterapia) 4) Wsparcie osób z niepełnosprawnościami (punkt informacyjny dla osób z niepełnosprawnościami jako miejsce, w którym osoby z niepełnosprawnościami, ich opiekunowie oraz bliscy mogą uzyskać wsparcie i rzetelne informacje na temat dostępnych usług i świadczeń – usługi koordynowane przez Urząd Miejski w Dobrej) 5) Wsparcie rodzin i dzieci - miejsce spotkań Klubu Rodzinnego, 6) Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przemocy oraz profilaktyka przeciwdziałania uzależnieniom (wsparcie realizowane przez: Punkt konsultacyjny z poradnictwem prawnym, psychologicznym, terapeutycznym oraz działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wsparcie zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy domowej działającego jako zespół osób delegowany ze środowisk profesjonalnych do koordynacji, standaryzacji, analiz i rozwiązywania lokalnych problemów przemocy domowej) 7) Punkt Obsługi Inwestora (POI) przy Urzędzie Miejskim w Dobrej, jako miejsce, w którym przedsiębiorcy i inwestorzy, a także potencjalni przedsiębiorcy, mogą uzyskać kompleksowe informacje oraz wsparcie dotyczące inwestycji oraz prowadzenia działalności gospodarczej. 8) Usługi aktywizacyjne -Centrum Wsparcia Organizacji Pozarządowych koordynowane przez Urząd Miejski w Dobrej świadczące doradztwo prawne, księgowe, szkoleniowe, pomoc w rejestracji i prowadzeniu NGO, doradztwo w zakresie pozyskiwania statusu OPP, wsparcie w pozyskiwaniu dofinansowania, zarządzania projektami i finansami organizacji, udostępnianie infrastruktury lokalowej na spotkania, szkolenia, konferencje, organizowanie wymiany doświadczeń, nawiązywanie partnerstw do wspólnej organizacji działań) 9) Wykorzystanie infrastruktury, która zostanie zrewitalizowana na cele PES – podjęta zostanie współpraca z podmiotem ekonomii społecznej, która będzie polegała na udostępnianiu lokalu w celu prowadzenia działalności ekonomii społecznej w zakresie edukacji ekologicznej, aktywizacji zawodowej oraz wsparcia towarzyszącego przy realizowaniu pomocy żywnościowej dla potrzebujących, w zakresie edukacji ekonomicznej, żywieniowo-dietetycznej, kulinarnej oraz wsparcie dotyczące praw konsumenta. Planowane są warsztaty edukacyjne z zakresu niemarnowania żywności, prawidłowej segregacji odpadów, a
--	---

	także kulinarne, psychodietetyczne, gospodarowanie budżetem domowym. Będą to działania o charakterze włączeniowo-integracyjnym (cykle) m.in. warsztaty, wykłady i spotkania edukacyjne. 10) Punkt doradztwa ekologiczno-klimatycznego przy Urzędzie Miejskim w Dobrej, wspierający mieszkańców w działaniach na rzecz ochrony klimatu, redukcji emisji CO₂ i adaptacji do zmian klimatycznych. Zakres planowanego doradztwa: podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie termomodernizacji, instalacji OZE, promocja i koordynowanie inicjatyw gminnych na rzecz budowania świadomości ekologicznej. 11) Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego poprzez Centrum zarządzania kryzysowego przy Urzędzie Miejskim w Dobrej, jako miejsca powołanego do koordynowania wspólnych działań podejmowanych przez administrację gminną, służby ratunkowe i inne instytucje w celu zapobiegania kryzysom, reagowania na sytuacje nadzwyczajne oraz minimalizowania ich skutków. Centrum będzie realizować zadania w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej w oparciu o ustawę o ochronie ludności i obronie cywilnej. W sytuacjach kryzysowych realizacja zadań ochrony ludności i obrony cywilnej będzie odbywała się na podstawie ustawy z dnia o zarządzaniu kryzysowym. Będzie tu działać centrum monitoringu gminnego obejmującego teren miasta Dobra. Do obsługi zadań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej oraz zarządzania kryzysowego powstanie nowe miejsce pracy w ramach projektu. 12) Udostępnienie siedziby oraz infrastruktury technicznej dla działań podejmowanych przez Zarząd Gminny Ochotniczych Straży Pożarnych, w zakresie koordynacji, porad, organizacji działań ochrony przeciwpożarowej, w tym w ramach Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców • Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny: • Powierzchnia zmodernizowanej przestrzeni na obszarze rewitalizacji – 1 Sposób oceny – protokoły odbioru Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny: • Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji mających dostęp do zmodernizowanej przestrzeni – 1500 Sposób oceny – szacunkowe dane Urzędu Miejskiego
Realizator	Gmina Dobra

Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	30 000 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy Budżet państwa Fundusze zewnętrzne

10. Modernizacja budynków i obiektów na obszarze rewitalizacji

Przedsięwzięcie 10	Modernizacja budynków i obiektów na obszarze rewitalizacji
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P6. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców P7. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	Cel 3. Przyjazna, bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna w czystym i zdrowym środowisku KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców KD.3.2 Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada nadanie nowych funkcji nieczynnym/zniszczonym budynkom znajdującym się na obszarze rewitalizacji. Stworzenie w ich miejscu terenów dostępnych dla mieszkańców, przeznaczonych na stworzenie zaplecza usługowego, przemysłowego, gastronomicznego, handlowego, mieszkalnego i innych. Dodatkowo w ramach projektu zostaną zrealizowane zadania związane z znajdującymi się na rewitalizowanym obszarze zabytkami obejmującymi rewitalizację cmentarzy, miejsc kultu, miejsc pamięci, które pomogą zachować tradycje związane z kulturą żydowską i niemiecką oraz historią związaną z miastem Dobra. Dotyczy to również zabytków stanowiących własność prywatną znajdującą się na obszarze rewitalizacji.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	- Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców - Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny: - Liczba zmodernizowanych obiektów, którym nadano nowe funkcje – 5 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru

	Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny: Liczba użytkowników zmodernizowanych obiektów na obszarze rewitalizacji – 100 Sposób oceny - szacunkowe dane pozyskane od właścicieli budynków
Realizator	Gmina Dobra; Inwestor prywatny
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	6 000 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

11. Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu likwidacji barier architektonicznych

Przedsięwzięcie 11	Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu likwidacji barier architektonicznych
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P6. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców P7. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	Cel 3. Przyjazna, bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna w czystym i zdrowym środowisku KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców KD.3.2 Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada likwidację barier architektonicznych w Urzędzie Miejskim w Dobrej oraz Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Długiej Wsi. Planowany zakres prac obejmuje likwidację barier architektonicznych poprzez przystosowanie wejścia głównego, klatki schodowej, sanitariatów, windy. Projekt obejmuje również zamieszczenie w przestrzeni publicznej rozwiązań architektonicznych poprawiających ogólną dostępność, przystosowanie przestrzeni publicznej poprzez renowację targowiska, przejść dla pieszych, placu, skwerów, chodników, parkingów, ulic, co znacznie udogodni życie mieszkańców oraz wpłynie na ich bezpieczeństwo.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	- Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców - Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej

	Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny: - Liczba budynków użyteczności publicznej, dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 2 Sposób oceny – protokoły odbioru Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny: - Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji mających dostęp do budynków użyteczności publicznej, dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1500 Sposób oceny - szacunkowe dane Urzędu Miejskiego w Dobrej
Realizator	Gmina Dobra
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	400 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

12. Budowa łącznika pieszo-rowerowego Placu Wojska Polskiego z ul. Parkową oraz ul. Dekerta z ul. Narutowicza - połączenie dwóch parków

Przedsięwzięcie 12	Budowa łącznika pieszo-rowerowego Placu Wojska Polskiego z ul. Parkową oraz ul. Dekerta z ul. Narutowicza - połączenie dwóch parków
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P8. Zagrożenie bezpieczeństwa uczestników ruchu P9. Niezaspokojone zapotrzebowanie na miejsca do spędzania czasu wolnego w czystym, bezpiecznym i zdrowym środowisku
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	Cel 3. Przyjazna, bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna w czystym i zdrowym środowisku KD.3.2 Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej KD.3.3 Poprawa układu komunikacyjnego obszaru rewitalizacji i dostępności do obszaru rewitalizacji
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada wybudowanie ciągu komunikacyjnego o charakterze pieszo-rowerowym łączącym Plac Wojska Polskiego z terenem parku miejskiego, z którego będą mogły korzystać osoby poruszające się pieszo (spacerując lub biegając) oraz korzystające z rowerów, rolek, hulajnóg bądź innych urządzeń. Operacja została zaplanowana na terenie działki należącej do parafii, użyczonej na cele operacji w drodze użyczenia na 20 lat, stosowną umową. Dzięki temu powstanie na nieruchomości o powierzchni 0,755 ha, infrastruktura komunikacyjna z zielenią, małą architekturą, drzewami, strefami wypoczynku i relaksu, a jednocześnie tak zaprojektowana, żeby wpisać się w charakter zabytkowej zabudowy małego miasteczka i podkreślić jego turystyczny klimat. Dzięki tego typu infrastrukturze zostanie skomunikowana część centralna miasteczka z parkiem miejskim. Jest to teren monitorowany, u wylotu ciągu komunikacyjnego przy ul. Parkowej, będzie można wygospodarować miejsca parkingowe, tak cenne w przestrzeni

	miejskiej, co podniesie walory turystyczne i użytkowe centrum miasta. Takie działania spowodują, iż inwestorzy chętniej będą lokować w tych rejonach swoje przedsiębiorstwa, tworząc tym samym nowe miejsca pracy.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	- Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej - Poprawa układu komunikacyjnego obszaru rewitalizacji i dostępności do obszaru rewitalizacji Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny: - Długość wybudowanej ścieżki na obszarze rewitalizacji – 2 km Sposób oceny – protokoły odbioru Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny: - Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji mających dostęp do wybudowanej ścieżki – 1500 Sposób oceny – szacunkowe dane Urzędu Miejskiego
Realizator	Gmina Dobra
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	500 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

13. Modernizacja w zakresie infrastruktury i przestrzeni parków na terenie rewitalizacji

Przedsięwzięcie 13	Modernizacja w zakresie infrastruktury i przestrzeni parków na terenie rewitalizacji
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P9. Niezaspokojone zapotrzebowanie na miejsca do spędzania czasu wolnego w czystym, bezpiecznym i zdrowym środowisku P10. Postępująca degradacja środowiska przyrodniczego
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	Cel 3. Przyjazna, bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna w czystym i zdrowym środowisku KD.3.2 Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej KD.3.3 Działania służące poprawie stanu i jakości środowiska na obszarze rewitalizacji
Zakres realizowanych zadań	W Parku Długa Wieś (wyspa) znajduje się akwen wodny, w którego rejonie są ulokowane ścieżki do spacerów oraz ławki, gdzie wypoczywają mieszkańcy Dobrej. Przedmiotem projektu jest oczyszczenie i pogłębienie stawu oraz jego zarybienie. Realizacja projektu zakłada również rozbudowanie i

	renowację istniejącej sceny wraz z altaną, która wykorzystywana jest podczas różnych wydarzeń i uroczystości. Odnowienie ścieżki wokół wyspy, zagospodarowanie tego terenu i nadanie mu nowych funkcji poprawi jego wizerunek i zachęci lokalną społeczność do aktywnego wypoczynku. Wartością dodaną projektu będzie rozwój bioróżnorodności na obszarze rewitalizacji.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	- Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej - Działania służące poprawie stanu i jakości środowiska na obszarze rewitalizacji Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny: - Powierzchnia zmodernizowanej przestrzeni na obszarze rewitalizacji – 500m² Sposób oceny – dokumentacja techniczna Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny: - Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji mających dostęp do zmodernizowanej przestrzeni na obszarze rewitalizacji – 1500 Sposób oceny – szacunkowe dane Urzędu Miejskiego
Realizator	Gmina Dobra
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji Park Długa Wieś (wyspa)
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	50 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

14. Budowa tężni solankowej

Przedsięwzięcie 14	Budowa tężni solankowej
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P1. Niski poziom integracji społecznej. P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców. P9. Niezaspokojone zapotrzebowanie na miejsca do spędzania czasu wolnego w czystym, bezpiecznym i zdrowym środowisku P10. Postępująca degradacja środowiska przyrodniczego
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	Cel 3. Przyjazna, bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna w czystym i zdrowym środowisku KD.3.2 Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej KD.3.3 Działania służące poprawie stanu i jakości środowiska na obszarze rewitalizacji

Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada budowę małej tężni solankowej na obszarze rewitalizacji, uzupełnionej o ławki parkowe i leżaki, zapewniające wygodę i komfort wypoczynku. Projekt ma na celu nie tylko stworzenie miejsca do relaksu, ale przede wszystkim poprawę zdrowia mieszkańców poprzez inhalację solankową. Tężnia będzie dostępna dla wszystkich mieszkańców, wspierając ich zdrowie, przeciwdziałając zwłaszcza chorobom układu oddechowego. Ze względu na fakt, że tężnie solankowe cieszą się dużym zainteresowaniem, projekt może dodatkowo przyczynić się do rozwoju turystyki w Gminie Dobra. W ramach zadania przewidziano przygotowanie dokumentacji projektowej, wykonanie kosztorysu i niezbędnych pozwoleń, wykonanie tężni wraz z kosztami dodatkowymi (przyłącza, postawienie elementów małej architektury).
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej • Działania służące poprawie stanu i jakości środowiska na obszarze rewitalizacji Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny: • Liczba utworzonych miejsc służących spędzaniu czasu wolnego przez mieszkańców obszaru rewitalizacji – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny: • Liczba użytkowników zmodernizowanej przestrzeni na obszarze rewitalizacji – 1500 Sposób oceny – szacunkowe dane Urzędu Miejskiego
Realizator	Gmina Dobra
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	300 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

15. Miejski Sad Owocowy

Przedsięwzięcie 15	Miejski Sad Owocowy
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P1. Niski poziom integracji społecznej. P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców. P9. Niezaspokojone zapotrzebowanie na miejsca do spędzania czasu wolnego w czystym, bezpiecznym i zdrowym środowisku P10. Postępująca degradacja środowiska przyrodniczego

Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	Cel 3. Przyjazna, bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna w czystym i zdrowym środowisku KD.3.2 Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej KD.3.3 Działania służące poprawie stanu i jakości środowiska na obszarze rewitalizacji
Zakres realizowanych zadań	Miejski Sad Owocowy to inicjatywa promująca zieleni, ekologię oraz integrację społeczności lokalnej. Projekt zakłada stworzenie ogólnodostępnej przestrzeni, w której mieszkańcy mogliby sadzić drzewa, uprawiać i zbierać owoce, jednocześnie edukując się na temat rolnictwa i zrównoważonego rozwoju. Korzyści: tworzenie zielonych przestrzeni, edukacja ekologiczna i promowanie zdrowego stylu życia, integracja społeczności lokalnej i budowanie więzi międzypokoleniowych, ochrona środowiska. Zasady funkcjonowania: sad będzie otwarty dla wszystkich mieszkańców, każdy będzie mógł uczestniczyć w uprawie i zbiorach, organizowanie warsztatów ekologicznych i ogrodniczych, współpraca z seniorami oraz organizacjami ekologicznymi. Mieszkańcy będą zachęceni do aktywnego udziału w projekcie poprzez sadzenie drzewek i krzewów. Celem projektu jest odwrócenie panującego trendu w Polsce, który polega na betonowaniu parków i skwerów. Sad miejski ma być miejscem służącym mieszkańcom, jako miejsce rekreacji i relaksu oraz przyczynić się do edukacji przyrodniczej. Istotne jest, aby mieszkańcy czuli, że są odpowiedzialni za swoje otoczenie i zdawali sobie sprawę z tego, jak istotna jest bogata roślinność dla ich życia. Dodatkowo, należy zwrócić uwagę na zmiany klimatyczne i promować uprawę zdrowej, nieprzetworzonej żywności. Miejski Sad Owocowy to innowacyjny projekt, który nie tylko poprawi estetykę przestrzeni, ale również przyczyni się do budowania społeczności oraz promowania ekologicznego stylu życia. Poprzez wspólną pracę i edukację, mieszkańcy będą mieli okazję aktywnie uczestniczyć w kształtowaniu środowiska naturalnego w swoim otoczeniu. Zadanie obejmuje wytyczenie działki miejskiej przeznaczonej na sad, zakup drzew i krzewów owocowych, pracę społeczną mieszkańców.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
Prognostowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej • Działania służące poprawie stanu i jakości środowiska na obszarze rewitalizacji Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny: • Liczba utworzonych miejsc służących spędzaniu czasu wolnego przez mieszkańców obszaru rewitalizacji – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna

	Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny: Liczba użytkowników zmodernizowanej przestrzeni na obszarze rewitalizacji – 1500 Sposób oceny – szacunkowe dane Urzędu Miejskiego
Realizator	Gmina Dobra
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	200 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

4.2 Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących cele rewitalizacji i kierunki wyznaczonych działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Jest to zbiorczy opis uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. takich, których zakres, koszt, sposób finansowania czy termin realizacji nie został do końca określony lub, które trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów Gminnego Programu Rewitalizacji.

Dla każdego ze wskazanych poniżej potencjalnych typów przedsięwzięć rewitalizacyjnych określono ich ogólną charakterystykę oraz to, w jakie kierunki działań rewitalizacyjnych wpisują się te przedsięwzięcia.

Tabela 28. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Charakterystyka dopuszczalnych przedsięwzięć	Realizuje kierunki działań
A. Czipowanie psów, których właściciele zamieszkują na terenie obszaru rewitalizacji, wraz z rejestracją zwierzęcia w ogólnopolskiej bazie danych w celu zapobiegania bezdomności zwierząt i zwiększeniu bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.3.2 Poprawa bezpieczeństwa, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej KD.3.3 Działania służące poprawie stanu i jakości środowiska na obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

W ramach procesu opiniowania GPR przez Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Turku uzgodniono, że w przypadku budowy budynków wymagających zapewnienia przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę na przedmiotowym terenie wymagane będzie zapewnienie zaopatrzenia wodnego zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz.U. Nr 124, poz. 1030).

Natomiast w ramach konsultacji z Ośrodkiem Zamiejscowym w Poznaniu Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji ustalono, że w odniesieniu do drogi nr 83 oraz skrzyżowania DK 83 z DW 478 w rejonie opracowania GPR stosowane będą przepisy wynikające z § 4 ust.2 pkt 5 „Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2023r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania i wykorzystania transportu na potrzeby obronne państwa, a także jego ochrony w czasie wojny oraz właściwości organów w tych sprawach” i wydanego na jego podstawie „Zarządzenia nr 21 Ministra Infrastruktury z dnia 04 czerwca 2024 r. – w sprawie wdrażania wymagań techniczno-obronnych dotyczących dróg publicznych o znaczeniu obronnym”.

4.3 Uwzględnienie wymagań wynikających z przepisów dotyczących infrastruktury drogowej o znaczeniu obronnym

W odniesieniu do drogi krajowej nr 83 oraz skrzyżowania DK83 z drogą wojewódzką nr 478, położonych w obszarze objętym Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Dobra do roku 2030, uwzględniono uwarunkowania wynikające z przepisów § 4 ust. 2 pkt 5 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2023 r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania i wykorzystania transportu na potrzeby obronne państwa, a także jego ochrony w czasie wojny oraz właściwości organów w tych sprawach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1460), a także z Zarządzenia nr 21 Ministra Infrastruktury z dnia 4 czerwca 2024 r.

Dokument uwzględnia status wskazanych odcinków jako elementów infrastruktury o znaczeniu obronnym, a ewentualna realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ich otoczeniu będzie prowadzona z poszanowaniem wymagań techniczno-obronnych oraz w uzgodnieniu z właściwymi organami.

5 SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały ramy finansowe zaplanowanych przedsięwzięć wraz z szacunkowymi nakładami finansowymi w podziale na środki publiczne (krajowe oraz środki budżetu Gminy), środki UE oraz środki prywatne. Łączna wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych szacowana jest na poziomie 39,8 mln zł, z czego 11,6 mln zł wydatkowana zostanie ze środków publicznych, w tym z budżetu Gminy Dobra, a 27,9 mln zł finansowana będzie ze środków Unii Europejskiej (zakładając 70% dofinansowania), a 0,3 mln ze środków prywatnych.

Zaznaczyć należy, iż podane kwoty stanowią wartości szacunkowe, a kwota rzeczywista określana będzie na podstawie dokumentacji projektowej i uwzględniana w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy, zgodnie z wymogami art. 21 ustawy o rewitalizacji: „Niezwłocznie po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych gminy, do załącznika uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy...”.

Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji, zakładają maksymalne wartości dofinansowań ze środków Unii Europejskiej, jednak przy braku takich możliwości realizacja przedsięwzięć będzie odbywała się w miarę możliwości przy wykorzystaniu środków z innych źródeł. Gmina Dobra wyraża gotowość w zakresie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych z udziałem dofinansowania ze środków finansowych pochodzących z grantów udzielanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w wysokości do 150 tys. zł na działania społeczne i do 300 tys. na działania społeczno-infrastrukturalne.

Dopuszcza się również możliwość realizacji przedsięwzięć etapami, jeśli zaistnieje możliwość pozyskania funduszy na część przedsięwzięcia.

W poniższej tabeli przedstawiono podział źródeł finansowania dla poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 29. Szacunkowe ramy finansowe GPR z podziałem na źródła finansowania

Lp.	Nazwa projektu	Realizator	Lata realizacji projektu	Indykatywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania [w zł]			Suma
				Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE	Pochodzące ze źródeł prywatnych	
1	Organizacja wydarzeń wpływających na integrację mieszkańców, lokalną wspólność oraz ekonomię społeczną poprzez rozwój inicjatyw kulturalnych	Gmina Dobra; Biblioteka Publiczna w Dobrej;	2025-2030	15 000,00 zł	35 000,00 zł	0,00 zł	50 000,00 zł
2	Zróbmy to razem - aktywizacja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez naprawę, ulepszenie i usprawnienie społecznych aspektów rewitalizacji	Gmina Dobra; GKRPA; Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej;	2025-2030	120 000,00 zł	280 000,00 zł	0,00 zł	400 000,00 zł
3	Utworzenie domu opieki dla seniorów poprzez wybudowanie nowego obiektu lub modernizację obiektu istniejącego	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej; Prywatny Inwestor	2025-2030	0,00 zł	700 000,00 zł	300 000,00 zł	1 000 000,00 zł
4	ZDROWA DOJRZAŁOŚĆ - 60+ aktywnie. Udoskonalenie i dopasowanie oferty kulturalnej dla seniorów.	Gmina Dobra; Klub Senior+	2025-2030	15 000,00 zł	35 000,00 zł	0,00 zł	50 000,00 zł
5	Wybudowanie nowych obiektów oraz modernizacja istniejącej infrastruktury na potrzeby plenerowych atrakcji dla dzieci, młodzieży i dorosłych	Gmina Dobra	2025-2030	90 000,00 zł	210 000,00 zł	0,00 zł	300 000,00 zł
6	Wsparcie MŚP z obszaru rewitalizacji	Gmina Dobra	2025-2030	15 000,00 zł	35 000,00 zł	0,00 zł	50 000,00 zł
7	Stworzenie Centrum Edukacji Zawodowej poprzez modernizację/adaptację istniejących pomieszczeń i budynków	Gmina Dobra;	2025-2030	67 500,00 zł	157 500,00 zł	0,00 zł	225 000,00 zł

8	Wsparcie szkoły z obszaru rewitalizacji w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów poprzez doposażenie i rozbudowę infrastruktury przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Dobrej	Gmina Dobra	2025-2030	75 000,00 zł	175 000,00 zł	0,00 zł	250 000,00 zł
9	Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu	Gmina Dobra	2025-2030	9 000 000,00 zł	21 000 000,00 zł	0,00 zł	30 000 000,00 zł
10	Modernizacja budynków i obiektów na obszarze rewitalizacji	Gmina Dobra	2025-2030	1 800 000,00 zł	4 200 000,00 zł	0,00 zł	6 000 000,00 zł
11	Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu likwidacji barier architektonicznych	Gmina Dobra;	2025-2030	120 000,00 zł	280 000,00 zł	0,00 zł	400 000,00 zł
12	Budowa łącznika pieszo-rowerowego Placu Wojska Polskiego z ul. Parkową oraz ul. Dekerta z ul. Narutowicza - połączenie dwóch parków	Gmina Dobra	2025-2030	150 000,00 zł	350 000,00 zł	0,00 zł	500 000,00 zł
13	Modernizacja w zakresie infrastruktury i przestrzeni parków na terenie rewitalizacji	Gmina Dobra	2025-2030	15 000,00 zł	35 000,00 zł	0,00 zł	50 000,00 zł
14	Budowa tężni solankowej	Gmina Dobra	2025-2030	90 000,00 zł	210 000,00 zł	0,00 zł	300 000,00 zł
15	Miejski Sad Owocowy	Gmina Dobra;	2025-2030	60 000,00 zł	140 000,00 zł	0,00 zł	200 000,00 zł
SUMA				11 632 500,00 zł	27 842 500,00 zł	300 000,00 zł	39 775 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne.

6 MECHANIZMY SŁUŻĄCE INTEGROWANIU DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Przedstawiony w niniejszym rozdziale opis mechanizmów służących integrowaniu działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych spełnienia wymogi ustawy o rewitalizacji (art. 15 ust. 1 pkt 6), a także uwzględnia zalecenia ujęte w Zasadach realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 opracowanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Wytyczne zawarte w tych dokumentach gwarantują zaplanowanie i przeprowadzenie skutecznej interwencji rewitalizacyjnej, wynikającej ze zdiagnozowanych problemów i potrzeb obszaru rewitalizacji, które są spójne z wizją stanu obszaru oraz celami rewitalizacyjnymi i podporządkowanymi im kierunkami działań (patrz ROZDZIAŁ 3. INTEGRALNOŚĆ SYSTEMU WIZJI, CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ), i która jest realizowana za pomocą przedsięwzięć rewitalizacyjnych (patrz ROZDZIAŁ 4. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE). Podejście to świadczy o zintegrowanym charakterze zaplanowanego procesu rewitalizacji, dzięki czemu możliwa jest kompleksowa interwencja, oddziałująca na zidentyfikowane problemy, skoncentrowana terytorialnie, prowadzona za pomocą powiązanych ze sobą przedsięwzięć, wpisujących się w różne cele. Takie zintegrowane, kompleksowe podejście przełoży się na synergię działań i nieprzenoszenie się zjawisk kryzysowych do innych części gminy.

Poniżej omówiono główne cechy rewitalizacji jako procesu, który zgodnie z definicją przyjętą w ustawie o rewitalizacji powinien mieć charakter kompleksowy dzięki realizacji zintegrowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowanych na obszarze rewitalizacji.

Podejście zintegrowane i kompleksowość

GPR Gminy Dobra zawiera zróżnicowane działania o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym wynikające z przeprowadzonej diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji, w tym analizy wyzwań i potencjałów, które go cechują.

Podejście zintegrowane wymaga ścisłej konsolidacji działań planowanych w ramach polityki rewitalizacyjnej. W Gminie Dobra osiągnięto to przez wypracowanie – w drodze uspołecznionego procesu – katalogu przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Po weryfikacji przez zespół ds. rewitalizacji stały się one częścią projektu zintegrowanego, którego podstawą jest łączenie projektów o charakterze

prospołecznym z projektami infrastrukturalnymi. Zgodnie z tym założeniem działania polepszające stan szeroko rozumianej infrastruktury stanowią zaplecze, warunek do przeprowadzenia interwencji w sferze społecznej. Przedsięwzięcia uzupełniające, służą wzmocnieniu procesu rewitalizacji i przyspieszeniu jego efektów. Zastosowanie podejścia zintegrowanego pozwala zaplanować całościową, spójną interwencję, na którą będą się składać powiązane ze sobą przedsięwzięcia. Zgodnie z intencją interesariuszy procesu i twórców programu powinny one doprowadzić do trwałych zmian na obszarze rewitalizacji.

W przypadku GPR wyzwania strategiczne wyrażone w celach i kierunkach działań mają charakter ogólny i długofalowy zgodnie z szerszą koncepcją działań rewitalizacyjnych wykraczającą poza zakres przedsięwzięć zamieszczonych w programie.

Zaplanowane przedsięwzięcia równoważą się i dopełniają, wykazując kompleksowy charakter – przedsięwzięcia infrastrukturalne są bowiem ściśle powiązane z projektami społecznymi, stanowiąc niezbędną bazę dla działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i marginalizacji. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne ujęte w programie charakteryzują się więc wielowymiarowymi powiązaniami (patrz tabela poniżej), dzięki czemu po realizacji programu powinno nastąpić połączenie ich efektów i zwiększenie oddziaływania na stan kryzysowy obszaru rewitalizacji. Ta całościowa odpowiedź na zidentyfikowane deficyty obszaru rewitalizacji pozwoli uzyskać efekt synergii – szersze i trwalsze oddziaływanie na zachodzące na obszarze zmiany.

Koncentracja

W rewitalizacji koncentracja oznacza skupienie działań na obszarze rewitalizacji, który w stosunku do reszty gminy cechuje szczególna skala problemów. Jednocześnie ten dysfunkcyjny obszar powinien posiadać istotne znaczenie dla całej gminy, by móc stać się kołem zamachowym dla jej rozwoju. Działania rewitalizacyjne zaplanowane w ramach GPR będą wdrażane przede wszystkim na obszarze rewitalizacji. Projekty o charakterze rozwojowym są w stanie zainicjować procesy odnowy obszaru rewitalizacji, oddziałując korzystnie na bezpośrednie sąsiedztwo i całą gminę.

Tabela 30. Charakterystyka metodologii komplementarności pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami i podmiotami je realizującymi

Typ komplementarności	Opis
Przestrzenna	Przedsięwzięcia dotyczą obszaru rewitalizacji. Przedsięwzięcia dopełniają się przestrzennie i zapobiegają przenoszeniu problemów na pozostałe obszary i nie będą prowadziły do segregacji i wykluczenia społecznego mieszkańców. Wielkość obszaru pozwoli na uniknięcie rozproszenia podejmowanych działań, dzięki czemu powstanie efekt synergii przedsięwzięć. W ten sposób zostaną ograniczone zadania punktowe.

Problemowa	Zaplanowane przedsięwzięcia odpowiadają na zidentyfikowane w szczegółowej diagnozie problemy w sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, funkcjonalno-przestrzennej i środowiskowej (Tabela „Oddziaływanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne sfery”). Dopełniają się i kompleksowo odpowiadają na problemy na podstawie określonej wizji, celów i kierunków działań. Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań.
Proceduralno-instytucjonalna	Wdrażanie i zarządzanie Programem będzie należało do koordynatora rewitalizacji. Natomiast za przygotowanie i realizację poszczególnych przedsięwzięć odpowiadać będą podmioty realizujące m.in. jednostki miejskie, instytucje kultury, organizacje pozarządowe. Powołany zostanie także Komitet Rewitalizacji, który zgodnie z Ustawą stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotawczą-doradczą burmistrza. Przedsięwzięcia zostały określone w ramach procesu partycypacji i dialogu społecznego. Realizatorów odpowiedzialnych za wdrażanie poszczególnych przedsięwzięć wskazano w podrozdziale dotyczącym przedsięwzięć rewitalizacyjnych. System zarządzania został szczegółowo opisany w części zarządczej Programu. Dodatkowo, w ramach komplementarności proceduralno-instytucjonalnej zadbano o to, aby przewidziane przedsięwzięcia rewitalizacyjne były zgodne z zapisami dokumentów wyższego rzędu, w szczególności ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego i Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. W tym celu, zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 lit a Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2024.278), wystąpiono o zaopiniowanie dokumentu do Zarządu Województwa Wielkopolskiego. Zarząd Województwa Wielkopolskiego Uchwałą nr 779/2024 z dnia 17 października 2024 roku, wydał pozytywną opinię dla projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030 w zakresie zgodności ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+. W związku z ogłoszeniem ponownych konsultacji społecznych na mocy Zarządzenia Nr RO.0050.35.2025 Burmistrza Dobrej z dnia 30 kwietnia 2025 r., projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030 został ponownie przekazany do zaopiniowania. Zarząd Województwa Wielkopolskiego, Uchwałą Nr 1751/2025 z dnia 30 kwietnia 2025 r., wydał ponownie pozytywną opinię, potwierdzając zgodność projektu dokumentu ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego „Wielkopolska 2020+”.
Międzyokresowa	Założone do realizacji przedsięwzięcia stanowią ciągłość dotychczasowej polityki rewitalizacyjnej Gminy Dobra poprzez kontynuację i uzupełnienie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Dobra, opracowanego w 2017 roku. W związku z tym zostanie zachowana ciągłość programowa procesu rewitalizacji. Przy wdrażaniu przedsięwzięć wykorzystane zostaną doświadczenia z dotychczas realizowanego programu rewitalizacji oraz działań infrastrukturalnych i społecznych z kolejnych perspektyw unijnych tj. 2004-2006, 2007-2013, 2014-2020.

Źródła finansowania	Komplementarność zakłada łączenie prywatnych i publicznych źródeł finansowania przy wykorzystaniu środków Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Podmioty zaangażowane w realizację przedsięwzięć zakładają dywersyfikację ich finansowania.
----------------------------	--

Źródło: Opracowanie własne

Opisane mechanizmy zapewniające wielowymiarową komplementarność przekładają się na kompleksowość i zintegrowany charakter obecnego programu rewitalizacji. Uwzględnia on bowiem aspekty społeczne, a także gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe czy techniczne – związane z obszarem rewitalizacji. Z tego powodu interwencję wynikającą z GPR Gminy Dobra, złożoną z różnorodnych, wzajemnie dopełniających się, skoncentrowanych przestrzennie projektów, które stanowią kontynuację wcześniejszych działań i będą finansowane z różnych źródeł, należy uznać za całościowy, zintegrowany, spójny proces rewitalizacji, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

Zgodnie z założeniem wszystkie przedsięwzięcia podstawowe są wzajemnie powiązane, stanowią kompleksową interwencję, która zrealizowana w całości wzmacnia siłę oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć. Poniżej zaprezentowano wzajemne powiązania podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i ich powiązanie z przeprowadzonymi wcześniej działaniami, a także ich kompleksowe oddziaływanie na różne sfery kryzysowe.

Jako podstawę uznania powiązań za szczególnie silne przyjęto lokalizację projektów, wychodząc z założenia, że poprawa spójności społecznej poprzez najróżniejsze działania aktywizacyjne i animacyjne nierozzerwalnie łączy się z poprawą środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną bezpośredniego otoczenia. Powiązania przedsięwzięć na poziomie strategicznym – z wyznaczonymi celami i kierunkami działań jako odpowiedź na zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji – świadczące o zintegrowanym charakterze interwencji zostały przedstawione w ROZDZIALE 3. INTEGRALNOŚĆ SYSTEMU WIZJI, CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ.

Tabela 31. Powiązanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z innymi przedsięwzięciami

Lp.	Przedsięwzięcie podstawowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami	Powiązanie z przedsięwzięciami w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Dobra
1	Organizacja wydarzeń wpływających na integrację mieszkańców, lokalną wspólność oraz ekonomię społeczną poprzez rozwój inicjatyw kulturalnych	2. Zróbmy to razem - aktywizacja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez naprawę, ulepszenie i usprawnienie społecznych aspektów rewitalizacji 3. Utworzenie domu opieki dla seniorów poprzez wybudowanie nowego obiektu lub modernizację obiektu istniejącego 4. ZDROWA DOJRZAŁOŚĆ - 60+ aktywnie. Udoskonalenie i dopasowanie oferty kulturalnej dla seniorów. 5. Wybudowanie nowych obiektów oraz modernizacja istniejącej infrastruktury na potrzeby plenerowych atrakcji dla dzieci, młodzieży i dorosłych. 9. Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu	Zwiększenie aktywności i integracji lokalnej społeczności
2	Zróbmy to razem - aktywizacja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez naprawę, ulepszenie i usprawnienie społecznych aspektów rewitalizacji	1. Organizacja wydarzeń wpływających na integrację mieszkańców, lokalną wspólność oraz ekonomię społeczną poprzez rozwój inicjatyw kulturalnych 3. Utworzenie domu opieki dla seniorów poprzez wybudowanie nowego obiektu lub modernizację obiektu istniejącego 4. ZDROWA DOJRZAŁOŚĆ - 60+ aktywnie. Udoskonalenie i dopasowanie oferty kulturalnej dla seniorów. 5. Wybudowanie nowych obiektów oraz modernizacja istniejącej infrastruktury na potrzeby plenerowych atrakcji dla dzieci, młodzieży i dorosłych. 9. Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w	Zróbmy to razem - aktywizacja społeczno-zawodowa osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym z terenu Gminy Dobra

		Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu	
3	Utworzenie domu opieki dla seniorów poprzez wybudowanie nowego obiektu lub modernizację obiektu istniejącego	1. Organizacja wydarzeń wpływających na integrację mieszkańców, lokalną wspólność oraz ekonomię społeczną poprzez rozwój inicjatyw kulturalnych 2. Zróbmy to razem - aktywizacja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez naprawę, ulepszenie i usprawnienie społecznych aspektów rewitalizacji 4. ZDROWA DOJRZAŁOŚĆ - 60+ aktywnie. Udoskonalenie i dopasowanie oferty kulturalnej dla seniorów. 5. Wybudowanie nowych obiektów oraz modernizacja istniejącej infrastruktury na potrzeby plenerowych atrakcji dla dzieci, młodzieży i dorosłych	Aktywizacja osób starszych celem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
4	ZDROWA DOJRZAŁOŚĆ - 60+ aktywnie. Udoskonalenie i dopasowanie oferty kulturalnej dla seniorów.	1. Organizacja wydarzeń wpływających na integrację mieszkańców, lokalną wspólność oraz ekonomię społeczną poprzez rozwój inicjatyw kulturalnych 2. Zróbmy to razem - aktywizacja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez naprawę, ulepszenie i usprawnienie społecznych aspektów rewitalizacji 3. Utworzenie domu opieki dla seniorów poprzez wybudowanie nowego obiektu lub modernizację obiektu istniejącego 5. Wybudowanie nowych obiektów oraz modernizacja istniejącej infrastruktury na potrzeby plenerowych atrakcji dla dzieci, młodzieży i dorosłych. 9. Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu	Aktywizacja osób starszych celem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
5	Wybudowanie nowych obiektów oraz modernizacja istniejącej infrastruktury na potrzeby plenerowych atrakcji dla dzieci,	1. Organizacja wydarzeń wpływających na integrację mieszkańców, lokalną wspólność oraz ekonomię społeczną	Zwiększenie aktywności i integracji lokalnej społeczności

	młodzieży i dorosłych	poprzez rozwój inicjatyw kulturalnych 2. Zróbmy to razem - aktywizacja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez naprawę, ulepszenie i usprawnienie społecznych aspektów rewitalizacji 3. Utworzenie domu opieki dla seniorów poprzez wybudowanie nowego obiektu lub modernizację obiektu istniejącego 4. ZDROWA DOJRZAŁOŚĆ - 60+ aktywnie. Udoskonalenie i dopasowanie oferty kulturalnej dla seniorów.	
6	Wsparcie MŚP z obszaru rewitalizacji	7. Stworzenie Centrum Edukacji Zawodowej poprzez modernizację/adaptację istniejących pomieszczeń i budynków 8. Wsparcie szkoły z obszaru rewitalizacji w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów poprzez doposażenie i rozbudowę infrastruktury przy Zespole Szkolno- Przedszkolnym w Dobrej . 9. Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu	Wsparcie MŚP z terenu rewitalizacji
7	Stworzenie Centrum Edukacji Zawodowej poprzez modernizację/adaptację istniejących pomieszczeń i budynków	6. Wsparcie MŚP z obszaru rewitalizacji 8. Wsparcie szkoły z obszaru rewitalizacji w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów poprzez doposażenie i rozbudowę infrastruktury przy Zespole Szkolno- Przedszkolnym w Dobrej	Centrum Edukacji Zawodowej
8	Wsparcie szkoły z obszaru rewitalizacji w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów poprzez doposażenie i rozbudowę infrastruktury przy Zespole Szkolno- Przedszkolnym w Dobrej	6. Wsparcie MŚP z obszaru rewitalizacji 7. Stworzenie Centrum Edukacji Zawodowej poprzez modernizację/adaptację istniejących pomieszczeń i budynków	Wsparcie szkół w gminie Dobra w kształtowaniu kompetencji kluczowych
9	Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na	1. Organizacja wydarzeń wpływających na integrację mieszkańców, lokalną wspólność oraz ekonomię	Renowacja centralnych przestrzeni (plac wojska polskiego, targowisko „zielony rynek”, plac

	potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu	społeczną poprzez rozwój inicjatyw kulturalnych 2. Zróbmy to razem - aktywizacja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez naprawę, ulepszenie i usprawnienie społecznych aspektów rewitalizacji 3. ZDROWA DOJRZAŁOŚĆ - 60+ aktywnie. Udoskonalenie i dopasowanie oferty kulturalnej dla seniorów. 6. Wsparcie MŚP z obszaru rewitalizacji 10. Modernizacja budynków i obiektów na obszarze rewitalizacji 11. Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu likwidacji barier architektonicznych 14. Budowa tężni solankowej 15. Miejski sad owocowy	mały rynek)
10	Modernizacja budynków i obiektów na obszarze rewitalizacji	9. Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu 11. Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu likwidacji barier architektonicznych 12. Budowa łącznika pieszo-rowerowego Placu Wojska Polskiego z ul. Parkową oraz ul. Dekerta z ul. Narutowicza - połączenie dwóch parków	- Nadanie nowych funkcji nieczynnym budynkom komunalnym (np. kotłownia na osiedlu wiatraki na potrzeby powierzchni usługowych, świetlica środowiskowa w miejscu obecnego starego przedszkola) - Rewitalizacja wybranych obszarów przestrzeni miejsko-wiejskiej w zaniedbanych częściach obszaru (budynki starego młyna, gorzelni, rozlewni wód, zabudowy komunalnej "Koszary")
11	Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu likwidacji barier architektonicznych	9. Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu. 10. Modernizacja budynków i obiektów na obszarze rewitalizacji 12. Budowa łącznika pieszo-rowerowego Placu Wojska	Likwidacja barier architektonicznych w budynkach publicznych (centrum kultury w dobrej, miejsko-gminny ośrodek pomocy społecznej)

		Polskiego z ul. Parkową oraz ul. Dekerta z ul. Narutowicza - połączenie dwóch parków	
12	Budowa łącznika pieszo-rowerowego Placu Wojska Polskiego z ul. Parkową oraz ul. Dekerta z ul. Narutowicza - połączenie dwóch parków	10. Modernizacja budynków i obiektów na obszarze rewitalizacji 11. Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu likwidacji barier architektonicznych	Przebudowa wybranych ulic miejskich wraz z koncepcją budowy łącznika pieszo-rowerowego (plac wojska polskiego z ul. parkową oraz ul. Dekerta z ul. Narutowicza – połączenie dwóch parków)
13	Modernizacja w zakresie infrastruktury i przestrzeni parków na terenie rewitalizacji	14. Budowa tężni solankowej 15. Miejski Sad Owocowy	- Chrońmy przyrodę i nasze zdrowie - Dostęp do wody
14	Budowa tężni solankowej	9. Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu. 13. Modernizacja w zakresie infrastruktury i przestrzeni parków na terenie rewitalizacji 15. Miejski Sad Owocowy	- Chrońmy przyrodę i nasze zdrowie - Dostęp do wody
15	Miejski Sad Owocowy	9. Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu. 13. Modernizacja w zakresie infrastruktury i przestrzeni parków na terenie rewitalizacji 14. Budowa tężni solankowej	- Chrońmy przyrodę i nasze zdrowie - Dostęp do wody

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 32. Oddziaływanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne sfery

Lp.	Przedsięwzięcie podstawowe	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera techniczna, środowiskowa i funkcjonalno-przestrzenna
1	Organizacja wydarzeń wpływających na integrację mieszkańców, lokalną wspólność oraz ekonomię społeczną poprzez rozwój inicjatyw kulturalnych	X	X	X
2	Zróbmy to razem - aktywizacja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez naprawę, ulepszenie i usprawnienie społecznych aspektów rewitalizacji	X		X
3	Utworzenie domu opieki dla seniorów poprzez wybudowanie nowego obiektu lub modernizację	X		

	obiektu istniejącego			
4	ZDROWA DOJRZAŁOŚĆ - 60+ aktywnie. Udoskonalenie i dopasowanie oferty kulturalnej dla seniorów.	X		X
5	Wybudowanie nowych obiektów oraz modernizacja istniejącej infrastruktury na potrzeby plenerowych atrakcji dla dzieci, młodzieży i dorosłych	X		
6	Wsparcie MŚP z obszaru rewitalizacji		X	X
7	Stworzenie Centrum Edukacji Zawodowej poprzez modernizację/adaptację istniejących pomieszczeń i budynków		X	
8	Wsparcie szkoły z obszaru rewitalizacji w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów poprzez doposażenie i rozbudowę infrastruktury przy Zespole Szkolno- Przedszkolnym w Dobrej		X	
9	Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu.	X	X	X
10	Modernizacja budynków i obiektów na obszarze rewitalizacji			X
11	Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu likwidacji barier architektonicznych			X
12	Budowa łącznika pieszo-rowerowego Placu Wojska Polskiego z ul. Parkową oraz ul. Dekerta z ul. Narutowicza - połączenie dwóch parków			X
13	Modernizacja w zakresie infrastruktury i przestrzeni parków na terenie rewitalizacji			X
14	Budowa tężni solankowej	X		X
15	Miejski Sad Owocowy	X		X

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 33. Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Przedsięwzięcie społeczne	Przedsięwzięcia infrastrukturalne	Opis sposobu, w jaki zestaw powiązanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ograniczy/wyeliminuje negatywne zjawiska na obszarze rewitalizacji
1	2. Zróbmy to razem - aktywizacja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez naprawę, ulepszenie i usprawnienie społecznych aspektów rewitalizacji 3. Utworzenie domu opieki	9. Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z	Przedsięwzięcia społeczne i infrastrukturalne wzajemnie się uzupełniają. Modernizacja miejsc publicznych służy nie tylko poprawie infrastruktury, ale przede wszystkim aranżacji przestrzeni do aktywizacji, integracji i spędzania czasu wolnego przez mieszkańców obszaru

	dla seniorów poprzez wybudowanie nowego obiektu lub modernizację obiektu istniejącego	zagospodarowaniem terenu 10. Modernizacja budynków i obiektów na obszarze rewitalizacji 11. Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu likwidacji barier architektonicznych	rewitalizacji z wszystkich grup wiekowych. Budowa kompleksu usług społecznych funkcjonującego jako zintegrowany system świadczeń i działań skierowanych do różnych grup społecznych w znaczący sposób wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Poprawa estetyki i funkcjonalności obiektów publicznych zachęci mieszkańców obszaru rewitalizacji, również z niepełnosprawnościami, do spędzania czasu wolnego poza domem. Powstanie atrakcyjnych obiektów pozwoli poczuć dumę z zamieszkiwania na terenie atrakcyjnym dla mieszkańców i turystów. Powstanie możliwość do kształtowania poczucia tożsamości lokalnej, opartego na zamieszkiwaniu na terenie, który został z sukcesem poddany rewitalizacji. Przedstawiony zestaw powiązanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przyczyni się do ograniczenia takich zdiagnozowanych negatywnych zjawisk, jak: P1. Niski poziom integracji społecznej; P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców; P3. Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców; P6. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców i P7. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.
2	6. Wsparcie MŚP z obszaru rewitalizacji 7. Stworzenie Centrum Edukacji Zawodowej poprzez modernizację/adaptację istniejących pomieszczeń i budynków 8. Wsparcie szkoły z obszaru rewitalizacji w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów poprzez doposażenie i rozbudowę infrastruktury przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Dobrej 15. Miejski sad owocowy	9. Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu 10. Modernizacja budynków i obiektów na obszarze rewitalizacji 11. Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu likwidacji barier architektonicznych 12. Budowa łącznika pieszo-rowerowego Placu Wojska Polskiego z ul. Parkową oraz ul. Dekerta z ul. Narutowicza - połączenie dwóch parków 13. Modernizacja	Przedsięwzięcia społeczne i infrastrukturalne wzajemnie się uzupełniają. Planowane inwestycje infrastrukturalne zwiększą atrakcyjność obszaru. Zainteresowanie mieszkańców i turystów spowoduje powstanie nowych działalności gospodarczych, służących obsłudze nowych klientów. Dojdzie do ożywienia gospodarczego i aktywizacji zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji. W celu umiejętnego wykorzystania potencjału zrewitalizowanego obszaru konieczna będzie aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji (przedsięwzięcia: Centrum Edukacji Zawodowej; Wsparcie szkoły z obszaru rewitalizacji w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów poprzez doposażenie i rozbudowę infrastruktury przy Zespole Szkolno- Przedszkolnym w Dobrej) oraz zacieśnienie współpracy między biznesem, a samorządem (przedsięwzięcie: Wsparcie MŚP z obszaru

		w zakresie infrastruktury i przestrzeni parków na terenie rewitalizacji 14. Budowa tężni solankowej	rewitalizacji). Budowa kompleksu usług społecznych funkcjonującego jako zintegrowany system świadczeń i działań skierowanych do różnych grup społecznych w znaczący sposób wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Przedstawiony zestaw powiązanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przyczyni się do ograniczenia takich zdiagnozowanych negatywnych zjawisk, jak: P4. Niski poziom współpracy między samorządem, a biznesem; P5. Nierównowaga w zakresie popytu i podaży na lokalnym rynku pracy; P6. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców; P7. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej; P8. Zagrożenie bezpieczeństwa uczestników ruchu; P9. Niezaspokojone zapotrzebowanie na miejsca do spędzania czasu wolnego w czystym, bezpiecznym i zdrowym środowisku i P10. Postępująca degradacja środowiska przyrodniczego.
3	1. Organizacja wydarzeń wpływających na integrację mieszkańców, lokalną wspólność oraz ekonomię społeczną poprzez rozwój inicjatyw kulturalnych 4. ZDROWA DOJRZAŁOŚĆ - 60+ aktywnie. Udoskonalenie i dopasowanie oferty kulturalnej dla seniorów. 5. Wybudowanie nowych obiektów oraz modernizacja istniejącej infrastruktury na potrzeby plenerowych atrakcji dla dzieci, młodzieży i dorosłych 15. Miejski sad owocowy	9. Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu 10. Modernizacja budynków i obiektów na obszarze rewitalizacji 11. Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu likwidacji barier architektonicznych 12. Budowa łącznika pieszo-rowerowego Placu Wojska Polskiego z ul. Parkową oraz ul. Dekerta z ul. Narutowicza - połączenie dwóch parków 14. Budowa tężni solankowej	Budowa kompleksu usług społecznych funkcjonującego jako zintegrowany system świadczeń i działań skierowanych do różnych grup społecznych w znaczący sposób wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Stwarzanie miejsc i przestrzeni do aktywnego i bezpiecznego spędzania czasu przez mieszkańców obszaru rewitalizacji (bezpieczna ścieżka pieszo-rowerowa, tężnia solankowa, miejski sad owocowy, zmodernizowane obiekty), zwiększy ich zainteresowanie spędzaniem czasu wolnego poza domem. Pozwoli również podejmować aktywności na świeżym powietrzu i integrować się z innymi mieszkańcami obszaru rewitalizacji. Wskutek podjęcia działań mających na celu poprawę stanu i jakości środowiska, zwiększenie bioróżnorodności mieszkańcy obszaru rewitalizacji będą mieli możliwość przebywać w czystym i ekologicznym otoczeniu, co będzie miało pozytywny wpływ na ich zdrowie. Przedstawiony zestaw powiązanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przyczyni się do ograniczenia takich zdiagnozowanych negatywnych zjawisk, jak: P1. Niski poziom integracji społecznej; P2. Niski poziom aktywności społecznej

			mieszkańców; P3. Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców; P6. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców; P7. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej; P8. Zagrożenie bezpieczeństwa uczestników ruchu; P9. Niezaspokojone zapotrzebowanie na miejsca do spędzania czasu wolnego w czystym, bezpiecznym i zdrowym środowisku i P10. Postępująca degradacja środowiska przyrodniczego.
--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne

7 POSUMOWANIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Gminny Program Rewitalizacji poddany został analizie przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Poznaniu pod względem konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Opinia RDOŚ z dnia 20.11.2024 r. o nr WOO-III.410.583.2024.PW.2 wykazała, że realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, także na obszary chronione, w tym na obszary NATURA 2000. Również Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny poddał analizie niniejszy projekt pod względem konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W piśmie z dnia 10.10.2024 r. o nr DN-NS.9011.1520.2024. organ poinformował, że odstępuje od zajęcia stanowiska w sprawie uzgodnienia możliwości odstąpienia od procedury przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030”.

W związku z Zarządzeniem Nr RO.0050.35.2025 Burmistrza Dobrej z dnia 30 kwietnia 2025 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030, ponownie przekazano projekt do Regionalnej Dyrektury Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz do Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego celem uzyskania opinii w zakresie konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. ooś.

W piśmie z dnia 20 czerwca 2025 roku, o numerze WPP-III.410.247.2025.MM.1, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu przychylił się do stanowiska Burmistrza Dobrej, zgodnie z którym realizacja ustaleń projektu GPR nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary chronione. Jednocześnie stwierdzono, że projekt dokumentu nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wobec czego nie kwalifikuje się do dokumentów, o których mowa w art. 46 i art. 47 ustawy ooś. Zaznaczono jednak, że w przypadku dalszego doprecyzowania planowanych rodzajów działań, konieczne będzie ponowne przeanalizowanie uwarunkowań, o których mowa w art. 49 ustawy ooś.

Z kolei Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, w piśmie z dnia 20 czerwca 2025 roku, znak: DN-NS.9011.1520.2024, ponownie odstąpił od zajęcia stanowiska w sprawie uzgodnienia możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wskazując, że stanie się organem właściwym do wyrażenia opinii dopiero w trybie art. 54 ustawy ooś — tj. w przypadku, gdy RDOŚ stwierdzi konieczność przeprowadzenia OOS.

8 REALIZACJA ZASADY PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I PARTNERSTWA

8.1 Identyfikacja interesariuszy procesu rewitalizacji

Dokumenty prawne i strategiczne dotyczące rewitalizacji podkreślają znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji społecznej w procesie tworzenia, wdrażania i oceny programów rewitalizacji. Rewitalizacja to proces, który ma być prowadzony z udziałem interesariuszy, przede wszystkim mieszkańców, podmiotów samorządowych, pozarządowych, gospodarczych oraz grup nieformalnych. Przepisy ustawowe obligują gminę do realizacji działań rewitalizacyjnych w sposób jawny i przejrzysty, z zapewnieniem aktywnego udziału interesariuszy. W myśl art. 5 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, działania inicjowane w ramach partycypacji społecznej oraz cały proces z nią związany polega przede wszystkim na:

1. poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy i dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
2. prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy oraz o przebiegu tego procesu,
3. inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
4. zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji,
5. wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji,
6. zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Kwestie zaangażowania interesariuszy – podmiotów społeczno-gospodarczych – regulują także zapisy ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa), co uwzględniono przy identyfikacji potencjalnych interesariuszy planowanego procesu rewitalizacji.

W GPR przyjęto więc, że zasada partycypacji społecznej będzie towarzyszyć procesowi rewitalizacji na każdym jego etapie – od przygotowania programu, przez wdrażanie działań i ich monitoring, po

ocenę całego procesu. Gmina Dobra, świadoma, że nie sposób przeprowadzić rzetelnej diagnozy prowadzącej do określenia obszarów kryzysowych bez udziału osób, dla których i wśród których ma być prowadzona rewitalizacja, przeprowadziła najpierw analizę działających na obszarze gminy interesariuszy procesu. Identyfikacja uczestników, kreatorów i odbiorców rewitalizacji Gminy Dobra, odniosła się do każdej ze sfer życia gminy, tj. do sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Ważnym elementem przygotowania gminy do koordynacji i zarządzania procesem rewitalizacji było określenie interesariuszy, którzy będą nie tylko odbiorcami czy uczestnikami działań, ale także ich potencjalnymi realizatorami, przez co będą mieli realny wpływ na osiągnięcie celów rewitalizacji Gminy Dobra.

W kolejnych podrozdziałach opisano działania związane z realizacją zasady partycypacji społecznej i partnerstwa na etapie przygotowania, wdrażania i oceny GPR. Analiza grup interesariuszy miała na celu wskazanie aktorów, którzy już na tym wczesnym etapie mogliby włączyć się w tworzenie programu. Analizie poddano przede wszystkim instytucje, organizacje pozarządowe i lokalnych przedsiębiorców.

Bezpośrednimi interesariuszami procesu są bowiem mieszkańcy obszaru rewitalizacji Gminy Dobra, do których przede wszystkim są skierowane działania wdrażane przez podmioty sektora publicznego, jak i podmioty społeczne występujące w roli wykonawców powierzonych im do realizacji zadań publicznych. Są to:

- mieszkańcy obszaru zagrożeni wykluczeniem społecznym,
- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- mieszkańcy gminy, inni niż mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji w Gminie Dobra działają (na terenie rewitalizacji oraz w gminie) następujące podmioty świadczące usługi publiczne:

- gminne jednostki organizacyjne, m.in.: Centrum Kultury w Dobrej, Biblioteka Publiczna w Dobrej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dobrej, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Piekarach, Żłobek Samorządowy w Dobrej, Zakład Gospodarki Komunalnej, Środowiskowy Dom Samopomocy w Żeronicach;
- Rada Miejska w Dobrej,
- Starostwo Powiatowe w Turku.

Obszar rewitalizacji, poza interwencją zaplanowaną w GPR, będzie dodatkowo skupiał aktywność wymienionych wyżej podmiotów, realizujących na jego terenie działania statutowe. Na obszarze rewitalizacji dojdzie więc do integracji wielu polityk publicznych oraz procesu odnowy wywołanego wdrażaniem programu, w efekcie czego zwiększy się dostępność usług publicznych, a w ślad za nią aktywność mieszkańców i poziom ich udziału w życiu społecznym.

Niezwykle ważnymi interesariuszami rewitalizacji w Gminie Dobra, działającymi na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji, są organizacje pozarządowe. Z punktu widzenia procesu rewitalizacji kluczowymi podmiotami społeczno-gospodarczymi, które powinno włączyć się w proces, są stowarzyszenia prowadzące działalność w sferze aktywizacji społeczno-zawodowej i integracji osób zagrożonych wykluceniem. Na terenie Gminy Dobra zidentyfikowano następujących partnerów i inne podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, bądź realizujące działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, ochrony przyrody, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne:

- Stowarzyszenia, m.in.: Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Dobroskiej, Stowarzyszenie Odnowa i Rozwój Żeronice, Stowarzyszenie Rozwój Miejscowości Skęczniew „RAZEM ŁATWIEJ”, Stowarzyszenie Rodziców Na Rzecz Rozwoju Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Piekarach „Szkoła z Przyszłością, Stowarzyszenie Domu Pomocy Społecznej „RAZEM” w Skęczniewie, Stowarzyszenie „Druga Młodość”, Stowarzyszenie „ZAGRAJ”, Stowarzyszenie „Aktywny Orlik” z Dobrej, Stowarzyszenie „Dobra Nasza!”
- Ochotnicze Straże Pożarne: włączone do Krajowego Sytemu Ratowniczo-Gaśniczego, jednostka OSP z Dobrej oraz jednostka OSP Piekary i pozostałe jednostki: OSP Strachocice, OSP Żeronice, OSP Rzymisko, OSP Miłkowice, OSP Dąbrowica, OSP Linne, OSP Rzechta, OSP Mikulice, OSP Ostrówek, OSP Potworów, OSP Skęczniew;
- Koła Gospodyń Wiejskich w miejscowościach Rzymisko, Skęczniew, Strachocice-Kolonia, Strachocice, Potworów, Piekary, Miłkowice, Długa Wieś, Czajków, Chrapczew, Linne, Rzechta, Mikulice, Ostrówek, Żeronice.
- Inne organizacje pozarządowe: Miejsko-Gminny Ludowy Klub Sportowy "WICHER" w Dobrej, Koło Łowieckie Nr 13 „SZARAK”.

Ponadto Gmina Dobra jest członkiem następujących stowarzyszeń i związków międzygminnych: Związek Gmin Powiatu Tureckiego, Stowarzyszenie Turecka Izba Gospodarcza, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania T.U.R., Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji w Koninie, Związek Komunalny Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina”, Oświetlenie uliczne i drogowe sp. z o.o. w Kaliszu, Wielkopolski Ośrodek Studiów Samorządowych, Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski,

Z uwagi na zdiagnozowane problemy w sferze środowiskowej, gospodarczej i technicznej, istotnymi interesariuszami rewitalizacji są zidentyfikowani partnerzy działający na rzecz lokalnej gospodarki i ochrony środowiska naturalnego. W kontekście gospodarczych zjawisk problemowych ważnym partnerem gminy w prowadzeniu procesu rewitalizacji będą podmioty wspierające rozwój przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji. Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano interesariuszy z szeroko rozumianej branży gospodarczej, w tym partnerów społeczno-gospodarczych, m.in. Turecka Izba Gospodarcza, Cech Rzemiosł Różnych w Turku.

W sferze ochrony przyrody, potencjalnym partnerem procesu rewitalizacji może być Koło Łowieckie Nr 13 „SZARAK”, którego członkowie szczególny nacisk kładą na ochronę środowiska naturalnego i ochronę zwierzyny leśnej. Koło „Szarak” współpracuje z lokalnym samorządem oraz ze szkołami z terenu gminy. Inne podmioty to Powiatowe Pogotowie Ekologiczne w Turku, Referat Infrastruktury, Gospodarki Nieruchomościami, Ochrony Środowiska i Rolnictwa (IGOŚR) w Urzędzie Miejskim w Dobrej, Gminny Doradca Klimatyczny w Urzędzie Miejskim w Dobrej, Wydział Geodezji i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Turku, Oddział PTTK w Turku oraz Nadleśnictwo Turek.

Ważnymi uczestnikami procesu rewitalizacji będą również organy władzy publicznej, w szczególności członkowie Rady Miejskiej w Dobrej.

Do tak zidentyfikowanego kręgu interesariuszy zostały skierowane i będą kierowane działania włączeniowe – zaproszenia do wzięcia udziału w spotkaniach konsultacyjno-informacyjnych, naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych, naborze kandydatów do Komitetu Rewitalizacji czy konsultacjach społecznych poszczególnych dokumentów.

8.2 Partycypacja społeczna na różnych etapach przygotowania programu

Podczas prac nad przygotowaniem GPR zastosowano różne formy partycypacji społecznej, aby interesariusze w aktywny sposób mogli włączyć się w zaplanowanie procesu rewitalizacji. Partycypacja społeczna jest wyrazem aktywnego uczestnictwa obywateli i podejmowania przez nich decyzji, które są znaczące dla danej społeczności. Może przybierać różnego rodzaju formy i odnosić się do różnych grup społecznych. W przypadku partycypacji w procesie rewitalizacji, mówimy o relacji między władzami samorządowymi, a obywatelami, którą charakteryzuje angażowanie jednostek w sprawy je dotyczące poprzez konsultowanie i wypracowywanie konkretnych rozwiązań w dążeniu do osiągnięcia wspólnego celu. W ustawie o rewitalizacji partycypacja odnosi się do aktywnego udziału interesariuszy w kształtowanie całego procesu rewitalizacji.

Z uwagi na to, iż Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze operacyjnym, wdrożenie całego programu, w tym zawartych w nim działań i przedsięwzięć, angażuje wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizacji. Uczestnictwo różnych grup interesariuszy należy umożliwić na wszystkich etapach prac nad Programem (diagnozowania, programowania, wdrażania i monitorowania).

8.2.1 Etap diagnozowania

Działania prowadzone na etapie diagnozy delimitacyjnej, mającej na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Dobra, były ważnym etapem poprzedzającym uspołecznioną pracę nad GPR. Polegały one na przeprowadzeniu konsultacji społecznych w ramach uzgadniania projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, które umożliwiły interesariuszom rewitalizacji wypowiedzenie się na temat granic obszaru. Działania konsultacyjne zrealizowano w trybie przepisów ustawy o rewitalizacji.

Na podstawie art. 6 ust. 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2024.278) Burmistrz Dobrej powiadomił o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Miejskiej w Dobrej w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Zaproszenie do udziału w konsultacjach ww. projektu uchwały wraz ze stosownymi załącznikami umieszczono i dystrybuowano następującymi kanałami informacyjnymi:

- strona internetowa Gminy Dobra, w zakładce Aktualności
<https://www.dobra24.pl/pl/16/informacje/2/795/>
- strona internetowa BIP Gminy Dobra, w zakładce Rewitalizacja
https://bip.dobra24.pl/10139/367/Konsultacje_spoeczne_projektu_uchwaly_Rady_Miejskiej_w_Dobrej_w_sprawie_wyznaczenia_obszaru_zdegradowanego_i_obszaru_rewitalizacji/
- siedziba Urzędu Miejskiego w Dobrej, Pl. Wojska Polskiego 10, 62-730 Dobra

Konsultacje społeczne ww. projektu uchwały wraz ze stosownymi załącznikami przeprowadzono w następujących formach:

- zbieranie opinii i uwag dostarczonych osobiście w formie papierowej (w siedzibie Urzędu Miejskiego w Dobrej, Pl. Wojska Polskiego 10, 62-730 Dobra);
- zbieranie wypełnionych formularzy w formie elektronicznej (pod adresem poczty elektronicznej: um@dobra24.pl lub za pomocą formularza zamieszczonego na stronie internetowej przy projekcie uchwały <https://forms.gle/Y253CMkEi3f33DZa7>),

- zbieranie wypełnionych formularzy drogą korespondencyjną (na adres: Urząd Miejski w Dobrej, Pl. Wojska Polskiego 10, 62-730 Dobra),
- otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i pozostałymi zainteresowanymi osobami, które odbyły się 24.01.2024 roku o godz. 11.00 w Centrum Kultury w Dobrej;
- zbieranie uwag podczas warsztatów online prowadzonych w aplikacji Google Meet w dniu 29 stycznia 2024 r. w godzinach od 14:30 do 16:30.

Do udziału w konsultacjach społecznych uprawnieni byli:

- mieszkańcy;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy Dobra działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy Dobra działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

W dniu 8 stycznia 2024 roku w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Dobra, zostało opublikowane Zarządzenie nr RO.0050.2.2024 Burmistrza Dobrej z dnia 8 stycznia 2024 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji projektu uchwały Rady Miejskiej w Dobrej w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z treścią wyżej wymienionego zarządzenia, konsultacje społeczne odbywały się w terminie od 16 stycznia do 20 lutego 2024 roku. W ramach konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Dobra zgłoszono 1 uwagę na spotkaniu konsultacyjnym. Pozostałe 3 uwagi wpłynęły poprzez formularz konsultacyjny. Do wszystkich zgłoszonych uwag odniesiono się w „Raporcie z konsultacji społecznych projektu Uchwały Rady Miejskiej w Dobrej w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji”, który został sporządzony po zakończeniu konsultacji społecznych.

Raport z konsultacji społecznych został zamieszczony na stronie internetowej <https://www.dobra24.pl/pliki/20240227/raport-z-konsultacji-dobra-23-02-200df.pdf>

Etap I zakończył się podjęciem uchwały nr LXXIII/493/2024 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 25 marca 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Dobra.

Treść uchwały została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego <https://edziennik.poznan.uw.gov.pl/legalact/2024/3404/>

8.2.2 Etap pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji i programowania

Działania partycypacyjne prowadzono także na etapie przygotowania samego programu rewitalizacji, po podjęciu przez Radę Miejską w Dobrej Uchwały nr II/14/2024 z dnia 20 maja 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Dobra, która zainicjowała proces opracowania dokumentu GPR.

Z punktu widzenia gminy jako organizatora i koordynatora procesu rewitalizacji, szczególnie ważną kwestią było właściwe zaplanowanie interwencji rewitalizacyjnych, które powinny odpowiadać na rzeczywiste problemy obszaru, a jednocześnie na potrzeby jego mieszkańców. W tym celu zaplanowano kilka działań mających na celu poznanie opinii mieszkańców i innych interesariuszy procesu na temat zjawisk problemowych i najważniejszych potrzeb rewitalizacyjnych. Do działań tych należało zbieranie opinii od interesariuszy.

Pogłębioną charakterystykę obszaru rewitalizacji wykonano w oparciu o dane ilościowe i jakościowe. Zostały one zebrane na podstawie danych przekazanych przez Urząd Miejski w Dobrej oraz badania ankietowego z mieszkańcami w dniach 26.06-26.07.2024 roku. Celem ankiety było zbadanie opinii mieszkańców Gminy Dobra na temat ich warunków i jakości życia oraz postrzegania problemów społecznych oraz perspektyw rewitalizacji Gminy Dobra. Ankieta została udostępniona w formie papierowej (dostępna w Urzędzie Miejskim w Dobrej i Centrum Kultury w Dobrej oraz poprzez rozdanie softysom), a także jako interaktywny formularz do wypełnienia i wysłania bez drukowania. W wyniku ankietyzacji zebrano 4 ankiety. Zdecydowaną większość (75,0%) ankietowanych stanowiły osoby pomiędzy 45 a 54 rokiem życia. Jednak opinię wyraziły również osoby młodsze, poniżej 44 roku życia (25,0%). Wszystkie ankiety zostały wypełnione przez kobiety. Wśród ankietowanych znaleźli się mieszkańcy Gminy Dobra, w tym mieszkańcy obszaru rewitalizacji (50,0%). Zebrane informacje o przestrzeni obszaru rewitalizacji i jego mieszkańcach uzupełniono podczas organizowanych spotkań z interesariuszami.

Po rozpoczęciu prac nad opracowywaniem Programu, zaproszono interesariuszy rewitalizacji do zgłaszania pomysłów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Pomysły zbierano za pomocą uproszczonych fiszek projektowych, udostępnionych w trakcie trwania naboru. Propozycje mogły być zgłaszane zarówno przez osoby fizyczne, jak i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, koła, kluby, podmioty gospodarcze i inne. W konsekwencji wpłynęło 16 kart projektów od mieszkańców,

przedsiębiorców i innych interesariuszy. Wypełnione komputerowo lub drukowanym pismem karty można było składać w terminie od 8 do 30 kwietnia 2024 roku w formie papierowej przesłanej na adres Urzędu Miejskiego w Dobrej, Pl. Wojska Polskiego 10, 62-730 Dobra lub złożonej osobiście w Urzędzie Miejskim w Dobrej; elektronicznej przesłanej za pomocą poczty elektronicznej na adres: konsultacje@kreatus.eu/. Zgromadzone karty projektów, a także pomysły mieszkańców przedstawione na spotkaniach i w ankiecie internetowej zostały uwzględnione w Programie, celem stworzenia dokumentu odpowiadającego na realne potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Ostatnią formą partycypacji społecznej na etapie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji były konsultacje społeczne projektu dokumentu. Konsultacje społeczne projektu GPR-u zostały przeprowadzone na zasadach określonych w ustawie o rewitalizacji (art. 6 ust. 1, 2 i 3 ustawy). Zgodnie z Zarządzeniem Burmistrza Dobrej z dnia 26.09.2024 roku, konsultacje społeczne projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Dobra do roku 2030” trwały od 4 października do 8 listopada 2024 roku.

Program, który był przedmiotem konsultacji został oparty o Diagnozę obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiącą podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji dla Gminy Dobra, zgodnie z Uchwałą nr LXXIII/493/2024 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 25 marca 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Dobra oraz zgodnie z Uchwałą nr II/14/2024 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 20 maja 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Dobra.

Zgodnie z art. 6 ustawy o rewitalizacji, Burmistrz Dobrej o sposobach, miejscach i terminach prowadzenia konsultacji społecznych powiadomił nie później niż w dniu rozpoczęcia konsultacji, a mianowicie w dniu 26 września 2024 roku.

Konsultacje społeczne trwały od 4 października do 8 listopada 2024 roku. Formami konsultacji społecznych były:

- Zbieranie uwag w postaci papierowej, przesłanej na adres Urzędu Miejskiego w Dobrej, Pl. Wojska Polskiego 10, 62-730 Dobra;
- Zbieranie uwag przekazywanych osobiście w Urzędzie Miejskim w Dobrej;
- Zbieranie uwag w postaci elektronicznej przesyłanych za pomocą poczty elektronicznej na adres um@dobra24.pl lub za pomocą formularza online, zamieszczonego na stronie internetowej;

- Spotkanie online z mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i pozostałymi zainteresowanymi osobami w dniu 14 października 2024 r., o godzinie 17:00 w aplikacji Google Meet;
- Zbieranie uwag podczas debaty online w dniu 24 października 2024 roku, o godzinie 18:00 w aplikacji Google Meet;

Informacje o konsultacjach zostały zamieszczone na stronie internetowej gminy www.dobra24.pl i BIP www.bip.dobra24.pl. Konsultacje miały na celu przede wszystkim poznanie opinii mieszkańców odnośnie zaplanowanych do realizacji projektów rewitalizacyjnych. Informacje o przeprowadzonym procesie zostały zawarte w Raporcie z konsultacji projektu GPR.

Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r o zaopiniowanie Gminnego Programu Rewitalizacji wystąpiono do następujących instytucji:

1. Zarząd Powiatu Tureckiego
2. Zarząd Województwa Wielkopolskiego
3. Wojewoda Wielkopolski
4. Wojewódzki Sztab Wojskowy w Poznaniu
5. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Delegatura w Poznaniu
6. Dowództwo Sił Powietrznych RP
7. Urząd Lotnictwa Cywilnego
8. Nadodrzański Oddział Straży Granicznej
9. Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej w Turku
10. Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Poznaniu
11. Gminna Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna w Dobrej
12. Powiatowy Zarząd Dróg w Turku
13. Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich
14. PKP PLK S.A.
15. Polskie Siecie Elektroenergetyczne – Zachód S.A.
16. TAURON Dystrybucja S.A.
17. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Turku
18. Krajowy Zasób Nieruchomości
19. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu
20. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu
21. Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków

22. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie

Opiniowanie Gminnego Programu Rewitalizacji przez wskazane powyżej instytucje przeprowadzone zostało w terminie 01-31.10.2024 roku, zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

Wszystkie zgłoszone uwagi przez instytucje opiniujące zostały uwzględnione i opisane w Raporcie z opiniowania projektu GPR.

W związku z ogłoszeniem ponownych konsultacji społecznych Zarządzeniem Nr RO.0050.35.2025 Burmistrza Dobrej z dnia 30 kwietnia 2025 r., projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030 został ponownie przekazany do zaopiniowania przez właściwe instytucje oraz poddany konsultacjom społecznym, przeprowadzonym na zasadach określonych w ustawie o rewitalizacji (art. 6 ust. 1, 2 i 3 ustawy).

Zgodnie z ww. zarządzeniem, konsultacje społeczne projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030” trwały od 8 maja do 12 czerwca 2025 roku. Projekt, który był przedmiotem konsultacji, dostępny był w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej Gminy Dobra oraz w siedzibie Urzędu Miejskiego w Dobrej. Celem konsultacji było poznanie opinii mieszkańców oraz zgłaszanie propozycji zmian do przedstawionego projektu dokumentu.

Formami konsultacji społecznych były:

- zbieranie uwag w postaci papierowej, przesyłanej na adres Urzędu Miejskiego w Dobrej;
- zbieranie uwag przekazywanych osobiście w Urzędzie Miejskim w Dobrej;
- zbieranie uwag w postaci elektronicznej przesyłanych na adres e-mail, poprzez ePUAP lub e-Doręczenia;
- otwarte spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami w dniu 27 maja 2025 r. o godz. 11:00;
- warsztat konsultacyjny w dniu 30 maja 2025 r. o godz. 17:00.

Informacje o konsultacjach zostały zamieszczone na stronie internetowej Gminy Dobra, w Biuletynie Informacji Publicznej, na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego oraz w lokalnej prasie. Konsultacje miały na celu umożliwienie udziału szerokiego grona interesariuszy w procesie przygotowania GPR. Podczas otwartego spotkania i warsztatu przedstawiono główne założenia dokumentu oraz umożliwiono zadawanie pytań i zgłaszanie uwag. Pomimo zapewnienia wielu form udziału, w trakcie drugiej tury konsultacji społecznych nie wpłynęły żadne uwagi do projektu dokumentu. Informacje o przeprowadzonym procesie zostały zawarte w Raporcie z konsultacji projektu GPR.

Równolegle, zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy o rewitalizacji, przeprowadzono opiniowanie dokumentu przez wskazane instytucje i organy administracji. Spośród przesłanych stanowisk trzy zawierały merytoryczne uwagi. Uwaga Ośrodka Zamiejscowego CWCR w Poznaniu została uwzględniona i skutkowała dodaniem podrozdziału dotyczącego infrastruktury drogowej o znaczeniu obronnym. Uwzględniono również uwagę Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu dotyczącą obszarów zagrożenia powodziowego. Pozostałe instytucje nie wniosły uwag lub wskazały brak kompetencji do opiniowania dokumentu. Wszystkie zgłoszone uwagi przez instytucje opiniujące zostały uwzględnione i opisane w Raporcie z opiniowania projektu GPR.

Opisane powyżej działania świadczą o tym, że na etapie diagnozowania i programowania wykorzystano następujące formy partycypacji społecznej:

- Zbieranie uwag w formie elektronicznej i papierowej,
- Ankiety/formularze,
- Warsztaty,
- Spotkania,
- Wywiady.

Aktywną partycypację na etapie diagnozowania i programowania umożliwiono:

- Mieszkańcom Gminy Dobra,
- Przedstawicielom instytucji funkcjonujących na terenie Gminy Dobra,
- Przedsiębiorcom z obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Dobra,
- Organizacjom pozarządowym działającym na terenie Gminy Dobra,
- Samorządowi gminnemu,
- Partnerom społeczno-gospodarczym,
- Podmiotom reprezentującym społeczeństwo obywatelskie,
- Podmiotom działającym na rzecz ochrony środowiska,
- Podmiotom odpowiedzialnym za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji,
- Pozostałym interesariuszom, np. przyszłym inwestorom, przyszłym mieszkańcom.

Ponadto, w związku z przygotowaniem projektu w ramach naboru dotyczącego Działania 10.07 Infrastruktura na rzecz aktywnego społeczeństwa, edukacyjna oraz rewitalizacja wspierające transformację gospodarki, Priorytet 10 Sprawiedliwa transformacja Wielkopolski Wschodniej w ramach Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021–2027, na terenie Gminy Dobra przeprowadzono odrębny proces konsultacji społecznych, którego celem było zebranie propozycji,

uwag i pomysłów mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców na potrzeby opracowania projektu rewitalizacyjnego. Proces ten zrealizowano w oparciu o Zarządzenie Nr RO.0050.20.2025 Burmistrza Dobrej z dnia 7 marca 2025 r. oraz zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej Nr IV/29/2015. Konsultacje społeczne trwały od 14 do 23 marca 2025 roku. W ich ramach zebrano 17 formularzy konsultacyjnych, zorganizowano spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami, a także pracował Zespół do spraw konsultacji społecznych. Rezultatem konsultacji było opracowanie założeń do projektu wniosku pt. „Budowa kompleksu usług społecznych oraz zarządzania kryzysowego z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą na potrzeby Urzędu Miejskiego w Dobrej wraz z zagospodarowaniem terenu”, którego zakres uwzględniono jako przedsięwzięcie nr 9 w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030. Szczegółowe informacje o przebiegu procesu zawiera protokół z konsultacji, zatwierdzony przez Burmistrza Dobrej dnia 26 marca 2025 r., dostępny na stronie internetowej i w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Dobra. Konsultacje przeprowadzone na potrzeby przygotowania projektu wniosku w ramach Działania 10.07 miały także wpływ na treść Gminnego Programu Rewitalizacji, ponieważ rezultaty tego procesu – w tym potrzeby zgłoszone przez mieszkańców i interesariuszy – zostały uwzględnione w projekcie GPR, co z kolei stało się jednym z powodów przeprowadzenia jego ponownych konsultacji społecznych w maju i czerwcu 2025 roku.

8.3 Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i oceny realizacji programu

Za proces wdrażania Programu odpowiedzialny będzie Burmistrz Dobrej oraz Zespół ds. rewitalizacji. Realizację Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie projektów realizowanych przez Gminę, powierza się Burmistrzowi Dobrej, który będzie za pośrednictwem odpowiednich Referatów koordynował działania w tym zakresie (inwestycje, nieruchomości, ochrona środowiska). Z kolei funkcję doradczą, opiniującą oraz monitorującą sprawował będzie Komitet Rewitalizacji.

Wdrażanie i ocena Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030, będą miały w szerokim stopniu charakter partycypacyjny. W proces wdrażania założeń GPR zaangażowane będą między innymi niżej wymienione podmioty:

- Pełnomocnik Burmistrza ds. rewitalizacji
- Interesariusze procesu rewitalizacji, takie jak:
 - mieszkańcy obszaru rewitalizacji i całej gminy,
 - przedsiębiorcy,

- instytucje kulturowe i edukacyjne,
- organizacje pozarządowe,
- media lokalne.

Wskazane powyżej podmioty w ramach procesu wdrażania i monitorowania GPR pełnić będą następujące, odnoszące się do poszczególnych poziomów zarządzania dokumentem, funkcje:

- przekazywać informacje nt. realizowanych zadań wpisujących się w założenia GPR oraz statystyki i dane pomocne w procesie monitorowania wskaźników dla Programu;
- zgłaszać wnioski dotyczące zmian w GPR;
- zgłaszać propozycje projektów rewitalizacyjnych;
- aktywnie, zgodnie z posiadanymi kompetencjami włączać się w realizację zadań wpisujących się w GPR;
- zgłaszać Pełnomocnikowi ds. rewitalizacji pojawienie się trudności lub dodatkowych potrzeb związanych z wdrażanymi zadaniami uwzględnionymi w GPR.

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030, będzie miało charakter partycypacyjny ze względu na fakt, iż część planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie realizowana przez inne podmioty społeczne, które miały możliwość zgłoszenia projektów do GPR.

Przejawem partycypacji społecznej na etapie wdrażania Programu będzie również udział zainteresowanych partnerów społeczno-gospodarczych, podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, działających na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji, mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych i innych zainteresowanych osób w realizację poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Projekty zagospodarowania przestrzeni i obiektów do pełnienia nowych funkcji, będą odbywały się wspólnie z jednostkami, które będą odbiorcami poszczególnych działań. Jako przykład można podać planowane w przedsięwzięciu 10 „Modernizacja budynków i obiektów na obszarze rewitalizacji”, zaangażowanie instytucji i jednostek związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym gminy Dobra, aby zaplanowane i zrealizowane inwestycje w pełni odpowiadały realnym potrzebom mieszkańców w różnym wieku. Pozwoli to również na lepsze dostosowanie tych przestrzeni do potrzeb interesariuszy i bardziej efektywne wykorzystanie środków. Takie działania wpłyną również na zwiększenie poczucia współodpowiedzialności, przynależności do miejsca zamieszkania i dbania o wspólną przestrzeń oraz zintegrują społeczność bez względu na wiek czy status społeczny.

Wszelkie informacje o prowadzonych działaniach rewitalizacyjnych będą przekazywane interesariuszom we wszelkich możliwych formach, zakładających dotarcie do wszystkich mieszkańców, bez względu na wiek, status społeczny, poglądy czy stopień i rodzaj niepełnosprawności.

Partnerzy społeczno-gospodarczy, podmioty realizujące społeczeństwo obywatelskie, działające na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji będą zapraszane do współpracy na każdym z etapów prac oraz będą włączone w realizację Programu w sposób opisany w niniejszym rozdziale. Należy jednak zaznaczyć, że na terenie Gminy Dobra nie funkcjonuje wiele tego typu organizacji.

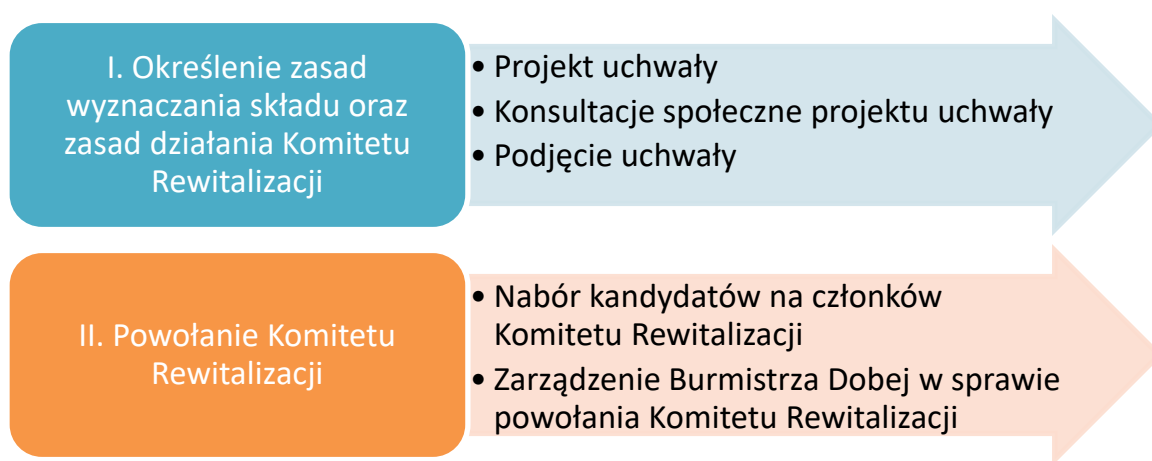
Warto podkreślić, że dodatkowa forma partycypacji społecznej wystąpiła również na etapie wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, dla którego przeprowadzone były również konsultacje społeczne, w trybie przewidzianym w ustawie o rewitalizacji. Kolejnym etapem będzie powołanie Komitetu Rewitalizacji, zgodnie z przyjętym Regulaminem. Wśród członków Komitetu Rewitalizacji będą się mogli znaleźć:

- Przedstawiciele mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- Przedstawiciele mieszkańców spoza obszaru rewitalizacji
- Przedstawiciele podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze rewitalizacji działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, wskazanych przez organy uprawnione do reprezentowania tych podmiotów
- Przedstawiciele podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze rewitalizacji działalność gospodarczą, lub przedstawiciele właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji, w tym spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, społecznych inicjatyw mieszkaniowych, towarzystw budownictwa społecznego oraz członków kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych, wskazanych przez organy uprawnione do reprezentowania tych podmiotów, wyłonionych w drodze otwartego naboru,

- Przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Dobrej, jednostek organizacyjnych lub spółek komunalnych, w szczególności eksperci w zakresie problematyki społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Na poniższej grafice przedstawiono proces powoływania Komitetu Rewitalizacji.

Rysunek 9. Proces powoływania Komitetu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowując, włączanie mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces wdrażania GPR będzie zapewnione poprzez:

- realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych przez sektor społeczny i/lub prywatny,
- funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji o reprezentatywnym składzie, który będzie organizacyjnym łącznikiem między organami Gminy, a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji,
- organizację konsultacji społecznych w ważnych kwestiach dotyczących wdrażania GPR (np. w sytuacji aktualizacji/modyfikacji programu),
- wsparcie zawiązywania partnerstwa projektowego integrującego sektory,
- prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej promującej potencjalne źródła finansowania rewitalizacji oraz efektów podejmowanych działań rewitalizacyjnych,
- aktywizację sektora społecznego poprzez ujęcie rewitalizacji w rocznych programach współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Partycypacja społeczna podczas wdrażania programu będzie również polegać na działaniach monitoringowych oraz ocenie stopnia realizacji celów rewitalizacyjnych i ocenie aktualności samego programu. Proces ten polega na agregowaniu i analizowaniu informacji dotyczących postępu

rzeczowego i finansowego w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz na ocenie stopnia realizacji celów rewitalizacyjnych i ocenie aktualności samego programu. Na tym etapie partycypacja polegać będzie na udziale realizatorów przedsięwzięć w tworzeniu zapisów raportów z oceny stopnia realizacji przedsięwzięć i celów GPR oraz na ich opiniowaniu (Komitet Rewitalizacji), a także na formułowaniu ocen dla całości procesu.

8.4 Opis włączenia partnerów społeczno-gospodarczych zgodnie z art. 36 ustawy wdrożeniowej

Zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa) gminny program rewitalizacji jest uznawany za Inny Instrument Terytorialny (IIT), dzięki czemu gmina po spełnieniu wymogów dotyczących IIT może ubiegać się o środki unijne dostępne w ramach m.in. programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027. Wymogi ustawy o rewitalizacji i Zasad realizacji IIT, a także regulacje ustawy wdrożeniowej w art. 36, pokrywają się ze sobą, wyjątkiem jest nieco inaczej sformułowany katalog interesariuszy. W ustawie o rewitalizacji katalog interesariuszy wskazany został w art. 2 ust. 2. W ustawie wdrożeniowej (art. 36 ust. 8 pkt 4) mowa jest o partnerach społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotach reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotach działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotach odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT. W związku z tym, przystępując do prac nad procesem rewitalizacji, Gmina Dobra przy okazji identyfikacji interesariuszy rewitalizacji wzięła pod uwagę także wymogi wynikające z ustawy wdrożeniowej.

W toku analizy, za partnerów społecznych realizujących działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne, uznano przede wszystkim następujące organizacje pozarządowe:

- Regionalne Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w. Turku;
- Polski Związek Niewidomych – Koło w Turku;
- Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Osobom Chorym Psychiczenie w Koninie;
- Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Koninie;
- Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego – Oddział w Koninie,

- Polski Związek Głuchych – Oddział Wielkopolski;

Za szczególnie ważnych partnerów rewitalizacji, uznano podmioty, w tym organizacje pozarządowe, reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, m.in.:

- Radę Miejską w Dobrej;
- Ochotnicze Straże Pożarne z terenu Gminy Dobra;
- Klub Senior+ w Dobrej.

Zidentyfikowano również podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego, w tym: Referat Infrastruktury, Gospodarki Nieruchomościami, Ochrony Środowiska i Rolnictwa (IGOŚR) w Urzędzie Miejskim w Dobrej, Gminny Doradca Klimatyczny w Urzędzie Miejskim w Dobrej, Wydział Geodezji i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Turku.

Ustalono także potencjalnych partnerów gospodarczych działających na rzecz lokalnej gospodarki, wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji. Do takich partnerów zaliczono m.in.: Turecką Izbę Gospodarczą i Cech Rzemiosł Różnych w Turku.

Zidentyfikowani partnerzy społeczno-gospodarczy oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie lub realizujące działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne zostali zaproszeni do prac nad programem rewitalizacji. Aktywne uczestnictwo we współtworzeniu procesu rewitalizacji zapewnił przede wszystkim udział w niżej wymienionych formach partycypacji społecznej:

- otwartym naborze na przedsięwzięcia rewitalizacyjne;
- pracach Komitetu Rewitalizacji;
- konsultacjach społecznych dotyczących opracowania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030 oraz projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- działaniach partycypacyjnych.

Ważnymi partnerami biorącymi udział we wdrażaniu programu są podmioty społeczne, które zgłosiły swój projekt w otwartym naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym Klub Senior+ w Dobrej.

W celu pełnego włączenia partnerów społeczno-gospodarczych i podmiotów wskazanych w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej, skład Komitetu Rewitalizacji zostanie ustalony z ich uwzględnieniem, dzięki czemu, oprócz innych interesariuszy procesu rewitalizacji, będą oni mieć

także wpływ na sposób wdrażania, monitorowanie i ocenę prowadzonej interwencji. W tym celu w zasadach dotyczących składu komitetu zostaną zabezpieczone miejsca dla przedstawicieli podmiotów wymienionych m.in. w art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej, tym samym zapewniając udział w procesie przedstawicieli podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Dobra, organizacji zrzeszających pracodawców, izb gospodarczych i instytucji z otoczenia biznesu, a także przedstawiciela podmiotów ekonomii społecznej, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, prac podstawowych, równości płci, szans i niedyskryminacji. Za przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, oprócz wymienionych kategorii partnerów, można uznać innych członków komitetu, do których należą m.in. przedstawiciele organów doradczych i konsultacyjnych Burmistrza Dobrej.

Opisane w podrozdziale włączenie społeczne wyżej wymienionych partnerów w proces rewitalizacji Gminy Dobra spełnia wymogi ustawy wdrożeniowej, sprawiając że GPR można uznać za Inny Instrument Terytorialny zgodnie z regulacjami ustawy wdrożeniowej i Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.

9 ZARZĄDZANIE GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI

9.1 Opis struktury zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030 wymaga odpowiedniego systemu zarządzania, ze względu na swoją złożoność. Konieczne jest odpowiednie przygotowanie informacyjne i aktywna partycypacja wszystkich interesariuszy rewitalizacji. GPR jest narzędziem niezbędnym do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji. Jednak, żeby jego realizacja przyniosła oczekiwane efekty potrzebne jest sukcesywne wdrażanie wyznaczonych przedsięwzięć i stały monitoring i ocena. Właściwa realizacja GPR wymaga współpracy wielu instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, inwestorów oraz mieszkańców Gminy Dobra.

Za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiedzialny jest Burmistrz Dobrej. Organem wspomagającym Burmistrza i odpowiedzialnym za wdrażanie i realizację GPR będzie Zespół ds. rewitalizacji powołany przez Burmistrza. Zespół ds. rewitalizacji będzie funkcjonował w strukturze Urzędu Miejskiego w Dobrej i tam również będzie jego siedziba. W skład Zespołu wejdą pracownicy Urzędu Miejskiego w Dobrej i jednostek organizacyjnych gminy. We wdrażaniu GPR uczestniczyć

będzie Komitet Rewitalizacji. Za organizację wspólnych prac Zespołu i Komitetu będzie odpowiedzialny Burmistrz Dobrej. Za obsługę administracyjną prac Zespołu i Komitetu odpowiada Urząd Miejski w Dobrej.

Zespół będzie aktywnie współpracował ze wszystkimi interesariuszami rewitalizacji i będzie odpowiedzialny za:

- koordynację wdrażania GPR;
- aktualizacje założeń programu (zmiany granic obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, weryfikacji efektywności prowadzonych działań),
- aktualizacje danych dotyczących sytuacji kryzysowych w gminie;
- organizację systemu monitoringu i oceny GPR;
- współpracę z partnerami społecznymi;
- opracowywanie raportów z realizacji GPR i przedstawienie ich opinii publicznej;
- promocję projektów rewitalizacyjnych (działania marketingowe mające na celu pozyskanie inwestorów, włączenie w proces rewitalizacji społeczności lokalnej);
- rozpatrywanie uwag zgłoszonych przez interesariuszy w trakcie wdrażania programu.

Art. 5 ust. 2 pkt 6 ustawy o rewitalizacji wskazuje na konieczność tworzenia warunków do wypowiedzania się przez interesariuszy nie tylko w czasie przygotowania, ale prowadzenia i oceny rewitalizacji, co oznacza w zasadzie potrzebę włączenia partnerów społeczno-gospodarczych w etap zarządzania GPR.

Na etapie realizacji programu rewitalizacji włączenie społeczne w zarządzanie, wdrażanie i ocenę programu jest realizowane z udziałem Komitetu Rewitalizacji, który zostanie powołany w Gminie Dobra na zasadach przewidzianych w art. 7 ustawy o rewitalizacji. W składzie komitetu znajdą się interesariusze wymienieni zarówno w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, jak i interesariusze, o których mowa w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027.

Komitet będzie stanowił platformę do dialogu przedstawicieli gminy oraz zewnętrznych interesariuszy procesu. Zasady działania komitetu, jak również zasady wyboru jego składu, zostaną określone w odrębnej uchwale Rady Miejskiej w Dobrej, po uprzednim przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami. Kandydaci na członków Komitetu Rewitalizacji Gminy Dobra będą zgłaszać swoje aplikacje samodzielnie w procesie otwartego naboru. Po weryfikacji warunków wynikających z naboru powstanie lista członków, którzy zostaną powołani do składu komitetu na mocy właściwego zarządzenia Burmistrza Dobrej. Z komitetem będzie współpracować Zespół ds. rewitalizacji, który

będzie mu przedkładał do zaopiniowania dokumenty wytwarzane w procesie wdrażania GPR Gminy Dobra.

Przedstawiony system zarządzania umożliwia sprawne wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030, z uwzględnieniem obowiązkowej partycypacji społecznej, a także konieczności włączenia interesariuszy, o których mowa w zapisach art. 36 ustawy wdrożeniowej, jak i art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

Koszty zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji

Art. 15 ust. 1. pkt 8 ustawy o rewitalizacji zakłada, iż w dokumencie należy również ujawnić koszty zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji.

Zespół ds. rewitalizacji będzie działał w strukturze Urzędu Miejskiego w Dobrej i bezpośrednio podlegał Burmistrzowi Dobrej. Zespół ds. rewitalizacji realizuje zadania związane z wdrażaniem, monitoringiem i oceną Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030 w ramach swoich dotychczasowych obowiązków służbowych, dlatego nie określa się kosztów zarządzania programem rewitalizacji.

W przypadku Komitetu Rewitalizacji stosownie do art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji zostaną określone w drodze uchwały Rady Miejskiej w Dobrej, poprzedzonej konsultacjami społecznymi. W zasadach tych znajdzie się zapis ujmujący, że uczestnictwo w Komitecie ma charakter społeczny, tym samym za udział w posiedzeniach i pracach Komitetu nie przysługuje wynagrodzenie.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych Gminy Dobra, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek Urzędu i/lub jednostek organizacyjnych Gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

Identyfikacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych w GPR umożliwia pozyskiwanie dofinansowania zewnętrznego na ich realizację. W związku z tym, kluczowym obowiązkiem realizatorów działań będzie zabieganie o pozyskanie takiego dofinansowania na poszczególne projekty, w celu zwiększenia efektywności finansowania całego procesu rewitalizacji.

Za przygotowanie wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć, których beneficjentem będzie Gmina Dobra, będą odpowiadać pracownicy Referatu Promocji, Strategii i Rozwoju (PSR). Za ich realizację będą natomiast odpowiedzialni kierownicy referatów lub kierownicy jednostek organizacyjnych

urzędu, właściwi do spraw wdrażania zadań własnych gminy wobec obszaru rewitalizacji Gminy Dobra.

Finansowanie projektów gminnych, stanowiących przedsięwzięcia rewitalizacyjne, zostanie zabezpieczone w wieloletniej prognozie finansowej, na zasadach przewidzianych w art. 21 ustawy o rewitalizacji.

9.2 Ramowy harmonogram działań Gminnego Programu Rewitalizacji

Ramowy harmonogram okresu realizacji Programu określony został do 2030 r. Program będzie corocznie monitorowany i systematycznie oceniany, nie rzadziej jednak niż raz na 3 lata. Zakłada się przeprowadzenie oceny Programu w latach 2025, 2027 i 2029. Ocena sporządzona przez Burmistrza Dobrej podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej. Po dokonaniu oceny następuje kontynuacja Programu w niezmienionej wersji lub jego aktualizacja. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji Programu, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Miejska w Dobrej uchyla uchwałę w sprawie Programu w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Burmistrza Dobrej. Za monitorowanie efektów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak również okresową ocenę aktualności Programu odpowiada Zespół ds. rewitalizacji.

Tabela 34. Ramowy harmonogram realizacji Programu

Okresy funkcjonalności Gminnego Programu Rewitalizacji		
2024-2026	2027-2029	2030
• Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji • Powołanie Komitetu Rewitalizacji • Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych • Monitoring i ocena postępów w roku 2025	• Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych • Monitoring i ocena postępów w roku 2027 • Monitoring i ewaluacja postępów w roku 2029	• Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych • Monitoring i ewaluacja Programu oraz ewentualne przystąpienie do opracowania kolejnego dokumentu dot. Rewitalizacji Gminy Dobra

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z zapisami Ustawy, w przypadku stwierdzenia w wyniku przeprowadzonej oceny realizacji GPR, że Program wymaga zmiany, burmistrz występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię Komitetu Rewitalizacji. Zmiana Programu następuje w trybie, w jakim został on uchwalony.

Zmiana Programu nie wymaga pozyskiwania opinii uprawnionych organów oraz przeprowadzenia konsultacji społecznych w następujących przypadkach:

- Zmiana nie dotyczy przedsięwzięć zawartych w Programie na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a Ustawy. Chodzi o przedsięwzięcia zawarte na liście podstawowych przedsięwzięć, w odniesieniu do których Program określa szczegóły realizacji;
- Zmiana nie wymaga zmiany uchwały w sprawie ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji – nie dotyczy zatem m.in. zmiany obszaru rewitalizacji.

10 SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

10.1 Metodyka monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji

Ustawa o rewitalizacji w art. 22 ust. 1 wskazuje na konieczność poddawania gminnego programu rewitalizacji kontroli w zakresie oceny aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny wskazanym w tym dokumencie. W przypadku stwierdzenia, że GPR jest nieaktualny, burmistrz występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Natomiast w przypadku potwierdzenia (w ramach oceny) osiągnięcia celów strategicznych procesu, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji, kończąc realizację całego procesu. Zgodnie z Art. 22 ust. 4 „W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta”.

Monitorowanie gminnego programu rewitalizacji należy do działań obowiązkowych, obejmujących nie tylko analizę postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ale także ocenę ich wpływu na otoczenie, czyli na stopień rozwoju (poziom degradacji) obszaru rewitalizacji. Monitorowanie powinno umożliwić podjęcie decyzji o zakończeniu procesu w sytuacji poprawy kluczowych wskaźników degradacji obszaru rewitalizacji lub o potrzebie jego kontynuacji, jeśli oczekiwane zmiany nie zachodzą we właściwym czasie.

W związku z powyższym proces monitorowania GPR Gminy Dobra wymaga dwustopniowej kontroli:

- oceny stopnia realizacji celów GPR za pomocą stanu zaawansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych – realizowanej raz do roku,
- oceny stopnia realizacji celów GPR za pomocą informacji o stanie zjawisk kryzysowych występujących na obszarze rewitalizacji – realizowanej raz na 3 lata, zgodnie z wymogami art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

Ustalanie zawartości raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR Gminy Dobra będzie odbywać się w sposób uspołeczniony, poprzez włączenie do opiniowania Komitetu Rewitalizacji. Komitet zajmie stanowisko w odniesieniu do wyników monitorowania zarówno na zasadach formalnych, wynikających z wymogów art. 22 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, jak również sformułuje własną ocenę jakościową procesu rewitalizacji.

Ocena procesu rewitalizacji z perspektywy członków Komitetu dotyczyć opierać się będzie na analizie następujących zagadnień, zgodnie z proponowaną skalą punktacji:

1. Ocena tempa realizacji procesu rewitalizacji (0 – słabe, 1 – dostateczne, 2 – właściwe);
2. Ocena stopnia zadowolenia mieszkańców z efektów procesu (0 – słabo, 1 – dostatecznie, 2 – dobrze);
3. Ocena zmian zachodzących na obszarze rewitalizacji (0 - niewidoczne, 1 – mało widoczne, 2 –wystarczająco widoczne);
4. Ocena stopnia rozpoznawalności procesu rewitalizacji wśród mieszkańców Gminy Dobra (0 – brak rozpoznawalności, 1 – słaba rozpoznawalność, 2 – dobra rozpoznawalność);
5. Ocena zaangażowania mieszkańców w proces rewitalizacji Gminy Dobra (0 – brak, 1 –dostateczne, 2 – dobre).

Suma punktów, będących odpowiedziami na poszczególne pytania, umożliwi dokonanie oceny jakościowej procesu rewitalizacji. Ocena powyżej 5 punktów (na 10 możliwych) będzie uznawana za pozytywną w odniesieniu do całości procesu, a poniżej 5 punktów - za negatywną, wymagającą działań korygujących.

Dzięki takiemu podejściu interesariusze procesu uzyskają realną możliwość wypowiedzenia się w czasie prowadzenia i oceny rewitalizacji, na co wskazują wymogi art. 5 ust. 2 pkt 6 ustawy. Ocena jakościowa dokonywana przez komitet umożliwi dodatkowo pozyskanie przez władze Gminy Dobra informacji na temat społecznego odbioru wdrażanej interwencji. W raporcie z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR Gminy Dobra zostaną uwzględnione wnioski z oceny jakościowej procesu, które pozwolą uruchomić ewentualne działania naprawcze w kolejnym okresie prowadzenia działań. Za gromadzenie danych na potrzeby monitoringu GPR odpowiedzialni będą pracownicy właściwych referatów i jednostek organizacyjnych gminy Dobra, realizujący poszczególne zadania wynikające

z programu. Za opracowanie cyklicznych raportów z monitorowania odpowiedzialny będzie Zespół ds. rewitalizacji.

10.2 Monitorowanie postępu w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Monitoring przedsięwzięć polega na ocenie stanu ich zaawansowania, a także kontroli efektów ich wdrażania. Przewiduje się opracowywanie corocznych raportów z postępów w realizacji projektów, tworzonych na podstawie informacji o stanie faktycznym wszystkich zadań wynikających z GPR. W tym celu zbierane będą szczegółowe informacje dotyczące realizowanych przedsięwzięć za pomocą formularzy wypełnianych przez ich realizatorów.

Zespół ds. rewitalizacji we współpracy z pracownikami właściwych referatów Urzędu Miejskiego w Dobrej oraz jednostek organizacyjnych gminy Dobra, zbierać będą corocznie informacje o postępach w realizacji poszczególnych zadań, z udziałem poniższego formularza. W ramach monitoringu projektów będą przeprowadzane następujące czynności:

1. Kierownik wydziału merytorycznego lub jednostki organizacyjnej Urzędu Miejskiego w Dobrej, odpowiedzialny za realizację projektu wynikającego z GPR, wypełnia formularz do monitorowania projektu – w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku objętym sprawozdaniem.
2. Pracownicy Referatu Promocji, Strategii i Rozwoju Urzędu Miejskiego w Dobrej sprawdzają wypełnione formularze pod względem kompletności (w sytuacji stwierdzenia uchybień formularze są odsyłane do właściwej komórki organizacyjnej do uzupełnień i poprawek). Poprawnie wypełnione karty zostają skompletowane i poddane analizie, a w dalszej kolejności na ich podstawie jest przygotowywany zbiorczy raport z monitorowania projektów – w terminie do 30 maja każdego roku.
3. Projekt raportu z monitorowania projektów jest przekazywany do zaopiniowania Zespołowi ds. rewitalizacji oraz Komitetowi Rewitalizacji. Uzyskiwanie opinii następuje w terminie do dnia 30 czerwca każdego roku.
4. Burmistrz Dobrej zatwierdza raport z monitorowania projektów, który zostaje opublikowany w BIP – w terminie do dnia 30 września każdego roku.

Tabela 35. Formularz oceny stopnia realizacji przedsięwzięcia

Formularz monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR Gminy Dobra do roku 2030 za okres od 01.01..... r. do 31.12..... r.		
Numer projektu w GPR	Nazwa projektu	Podmiot realizujący
Opis stanu realizacji projektu		
Status projektu	- zakończony * - w trakcie realizacji * - nierozpoczęty * - rezygnacja z realizacji *	
	Zaplanowano w GPR	Zrealizowano
Wartość projektu w zł		
Okres realizacji projektu		
Wartość wskaźnika produktu		
Wartość wskaźnika rezultatu		
Zrealizowany zakres rzeczowy w okresie sprawozdawczym		
Opis działań zaplanowanych na kolejny rok		
Opis zaistniałych zmian w odniesieniu do założeń GPR		
Data wypełnienia	Osoba wypełniająca kartę z ramienia realizatora projektu (podpis i pieczęć)	
* niepotrzebne skreślić		

Źródło: Opracowanie własne

Narzędziem do śledzenia postępów we wdrażaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w GPR są wskaźniki monitorowania. Wskaźniki produktu i rezultatu zostały określone w opisach poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Do monitorowania całościowych postępów w realizacji przedsięwzięć wybrano zaś najbardziej typowe wskaźniki powiązane ze specyfiką i charakterem powiązanych z nimi celów. Należy zwrócić uwagę, że wybór wskaźników monitorowania ma służyć ocenie realizacji celów strategicznych programu, a nie produktów poszczególnych projektów. Wynika to z postrzegania interwencji rewitalizacyjnej jako procesu całościowego, który nie jest sumą realizowanych projektów, a ma na celu osiągnięcie zmiany we wskazanych sferach, poddawanych rewitalizacji.

Tabela 36. Wskaźniki monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR do roku 2030 (dla cyklu rocznego)

Wskaźnik/miernik	Rodzaj wskaźnika	Jednostka miary	Poziom w roku bazowym (2024)	Poziom w roku docelowym (2030)
CEL STRATEGICZNY 1: Kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców i ich aktywizacja				
Liczba przedsięwzięć	produktu	szt.	5 (zaplanowanych)	5 (zrealizowanych)
Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	rezultatu	os.	1 594	wzrost
Liczba mieszkańców obszaru	produktu	os.	0	160

rewitalizacji objętych wsparciem				
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	produktu	os.	0	4
Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach integrujących i aktywizujących	rezultatu	os.	0	50
Liczba zrealizowanych wydarzeń mających na celu integrację i aktywizację mieszkańców	produktu	szt.	0	4
Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	produktu	szt.	0	5
CEL STRATEGICZNY 2: Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości				
Liczba przedsięwzięć	produktu	szt.	3 (zaplanowanych)	3 (zrealizowanych)
Liczba MŚP objętych wsparciem w postaci doradztwa	produktu	szt.	0	10
Liczba osób objętych wsparciem w zakresie aktywizacji zawodowej	produktu	os.	0	30
Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na rewitalizowanych obszarach	rezultatu	szt.	0	wzrost
CEL STRATEGICZNY 3: Przyjazna, bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna w czystym i zdrowym środowisku				
Liczba przedsięwzięć	produktu	szt.	7 (zaplanowanych)	7 (zrealizowanych)
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	produktu	ha	0	322 ha
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	produktu	ha	0	wzrost
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	produktu	szt.	0	1
Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	produktu	szt.	0	wzrost
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	produktu	szt.	0	5
Liczba przedsięwzięć ekologicznych	rezultatu	szt.	0	2

Źródło: Opracowanie własne.

10.3 Ocena stopnia realizacji celów Gminnego Programu Rewitalizacji z użyciem informacji o stanie obszaru rewitalizacji

Coroczne sprawozdania ustalające stan zaawansowania przedsięwzięć będą służyć przygotowaniu całościowego raportu z oceny stopnia realizacji GPR, wymaganego do opracowania przez art. 22

ustawy o rewitalizacji co najmniej raz na 3 lata. Całościowa ocena postępów we wdrażaniu procesu rewitalizacji będzie realizowana w odniesieniu do celów strategicznych GPR, weryfikowanych z udziałem wskaźników odwołujących się do całościowych rezultatów osiąganych przez politykę rewitalizacyjną.

Pierwsza ocena zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji Gminy Dobra odbędzie się w 2027 r. i będzie obejmować pierwszy trzyletni okres obowiązywania programu w latach 2024-2026, kolejna w 2030 roku za okres 2027-2029 i ostatnia w roku 2030, czyli na zakończenie jego perspektywy.

W ramach procesu oceny aktualności i stopnia realizacji GPR Gminy Dobra będą prowadzone następujące czynności:

1. Właściwi pracownicy Urzędu Miejskiego w Dobrej zwracają się do komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Dobrej i jednostek organizacyjnych gminy Dobra, a także podmiotów zewnętrznych, o dane umożliwiające wyliczenie wskaźników wskazanych w tabeli pn. Zestaw wskaźników monitorowania stopnia realizacji celów GPR Gminy Dobra na lata 2024-2030 – w terminie do dnia 31 marca w cyklu trzyletnim.
2. Na podstawie zebranych danych powstaje analiza wskaźnikowa będąca elementem raportu dotyczącego oceny stopnia realizacji celów GPR, z uwzględnieniem wyników corocznych sprawozdań z monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, powstałych w okresie podlegającym raportowaniu. Raport uwzględnia również wyniki badania aktualności poszczególnych rozdziałów GPR.
3. Raport z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR zostaje przekazany do zaopiniowania Zespołowi ds. rewitalizacji, jak również Komitetowi Rewitalizacji. Uzyskiwanie opinii następuje w terminie do dnia 30 maja w cyklu 3-letnim. Podczas posiedzenia Komitetu Rewitalizacji zostaje wypracowana ocena jakościowa procesu, uwzględniającej perspektywę mieszkańców obszaru rewitalizacji.
4. Burmistrz Dobrej zatwierdza raport z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR oraz umieszcza go na BIP - w terminie do dnia 30 września w cyklu 3-letnim. Raport będzie stanowił podstawę zaleceń na kolejne lata wdrażania GPR.
5. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, Burmistrz Dobrej występuje do Rady Miejskiej w Dobrej z wnioskiem o jego zmianę (art. 22 ust. 3 ustawy o rewitalizacji). W przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Miejska w Dobrej uchyla uchwałę w sprawie GPR w całości.

Tabela 37. Zestaw wskaźników monitorowania stopnia realizacji celów GPR na lata 2024-2030 (dla cyklu 3-letniego)

Wskaźnik	Źródło	Poziom w roku bazowym (2022)	Ocena realizacji	Poziom w roku docelowym (2030)
CEL STRATEGICZNY 1: Kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców i ich aktywizacja				
Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji	Urząd Miejski w Dobrej	1 594	Utrzymanie poziomu/wzrost	≥ 1594
Liczba interwencji domowych na obszarze rewitalizacji	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej	168	Spadek	≤168
Liczba dzieci uczęszczających do przedszkola na obszarze rewitalizacji	Urząd Miejski w Dobrej	38	Utrzymanie poziomu/wzrost	≥ 38
CEL STRATEGICZNY 2: Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości				
Liczba osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji	PUP Turek	19	Spadek	≤19
Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze rewitalizacji	Urząd Statystyczny w Poznaniu	9	Wzrost	>9
Liczba podmiotów, które posiadają zaległości w płatnościach podatku od nieruchomości na obszarze rewitalizacji	Urząd Miejski w Dobrej	34	Wzrost	>34
CEL STRATEGICZNY 3: Przyjazna, bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna w czystym i zdrowym środowisku				
Liczba przestępstw na obszarze rewitalizacji	KPP Turek	16	Spadek	<16
Liczba mieszkań komunalnych wymagających remontu na obszarze rewitalizacji	Urząd Miejski w Dobrej	33	Spadek	<33
Liczba nieruchomości segregujących odpady	Urząd Miejski w Dobrej	455	Wzrost	>455

Źródło: Opracowanie własne.

Podstawowym narzędziem do śledzenia stopnia realizacji celów GPR są wskaźniki monitorowania czynników kryzysowych. Do oceny stopnia realizacji celów strategicznych GPR zostały wskazane wybrane wskaźniki umożliwiające ocenę stopnia rozwoju/degradacji obszaru rewitalizacji Gminy Dobra (w procesie monitorowania nie ma potrzeby ponownego badania wszystkich wskaźników użytych do delimitacji obszaru zdegradowanego). Wyboru wskaźników dokonano przy założeniu spójności problemowej mierników ze specyfiką celów oraz wynikającej z nich interwencji rewitalizacyjnej.

10.4 Ocena aktualności Gminnego Programu Rewitalizacji

Ustawa o rewitalizacji w art. 22 ust. 1 wymaga poddawania gminnego programu rewitalizacji cyklicznej ocenie aktualności (co najmniej raz na trzy lata). Badaniu temu poddawane są szczegółowe zapisy GPR - pod kątem spójności z bieżącym stanem procesu. Celem tej oceny jest identyfikacja przesłanek do zmiany GPR, służącej dostosowaniu go do aktualnych uwarunkowań, w jakich realizowana jest interwencja rewitalizacyjna. Badanie to umożliwia funkcjonowanie gminnego programu rewitalizacji w dłuższej perspektywie czasu, gdyż zabezpiecza program przed utratą walorów aktualności.

Przesłanką do aktualizacji GPR mogą być m.in. założenia diagnozy obszaru rewitalizacji, celów i kierunków działań, opisów projektów, umożliwiając korektę interwencji rewitalizacyjnej. Dodatkowym argumentem może być również konieczność wprowadzenia zmian w opisach przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których przyczyną mogą być uwarunkowania związane z pozyskiwaniem środków finansowych na ich realizację.

Wnioski o włączenie do programu nowych przedsięwzięć powinny zostać potwierdzone ustaleniami raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR.

W sytuacji dołączania nowych projektów do programu należy potwierdzić ich związek z celami procesu rewitalizacji Gminy Dobra oraz zgodność z lokalnymi dokumentami strategicznymi. Nowe projekty rewitalizacyjne powinny charakteryzować się wysokim stopniem przygotowania do realizacji, a także dużym potencjałem do kreowania spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji i zaspokajać pilne potrzeby lokalnej społeczności.

Zmiany w otoczeniu dokumentów strategicznych, a także w szacunkowych ramach finansowych, nie będą wywoływały konieczności zmian GPR, jeśli nie będą ograniczać możliwości dalszej realizacji jego strategicznych założeń.

Rekomendacja związana z rozpoczęciem procedury zmiany GPR Gminy Dobra powinna wynikać z raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji programu, a następnie zostać zaopiniowana przez Komitet Rewitalizacji. W dalszej kolejności, zgodnie z ustawą o rewitalizacji, burmistrz gminy występuje do rady gminy z wnioskiem o zmianę GPR. Do wniosku zostaje załączona opinia Komitetu Rewitalizacji. Zmiana programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim został on uchwalony. Jeśli raport z oceny stopnia realizacji GPR przygotowany w 2030 r. nie potwierdzi realizacji zakładanych celów procesu, program rewitalizacji należy wydłużyć na kolejne lata, umożliwiając wdrożenie wszystkich zaplanowanych w nim zamierzeń.

11 POWIĄZANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

11.1 Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Gminy Dobra na lata 2025-2030

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Dobra jest dokumentem ściśle korespondującym z gminnymi dokumentami strategicznymi. Do końca 2022 roku obowiązywała „Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Dobra na lata 2014-2021”¹¹. Aktualnie trwają prace nad projektem Strategii Rozwoju Gminy Dobra na lata 2025-2030. Zgodnie z zawartą w niej wizją, „W 2030 r. Gmina Dobra, w pełni wykorzystując swój potencjał związany z położeniem, walorami przyrodniczo-krajobrazowymi oraz kapitałem ludzkim, stanowić będzie atrakcyjne miejsce do życia, rozwoju zawodowego oraz wypoczynku. Oprócz wzrostu gospodarczego, niezwykle istotnym elementem sukcesu Gminy Dobra, będzie włączenie w rozwój wszystkich członków wspólnoty, także tych najstarszych lub dotychczas wykluczonych. Każdy mieszkaniec i mieszkanka gminy, inwestor czy osoba odwiedzająca gminę będzie mogła w pełni wykorzystywać potencjał Dobrej, a także uczestniczyć w jej rozwoju. Gmina Dobra w 2030 r. to również miejsce, w którym rozwój następuje z poszanowaniem zasad ekologii oraz z troską o przyszłość kolejnych pokoleń mieszkańców. Przyszłość tej gminy to troska o wszystkich jej członków, otwartość na wyzwania, rozwój uwzględniający wszystkich. To będzie po prostu DOBRE miejsce do życia”. Z kolei „Misją Gminy Dobra na najbliższe lata jest tworzenie rzeczywistości, w której wszystkie podmioty będą mogły zrealizować swój potencjał. Dodatkowo, Gmina Dobra zobowiązuje się do współtworzenia przyjaznej i otwartej przestrzeni, w ramach której dla wspólnego rozwoju będą współpracowały podmioty gospodarcze, mieszkańcy gminy oraz decydenci polityczni”.

Realizacja sformułowanej wcześniej wizji będzie możliwa w oparciu o następujące cele strategiczne, a także przypisane do nich konkretne cele operacyjne:

¹¹ Okres obowiązywania tej strategii był do roku 2020, jednak został on wydłużony do roku 2021 Uchwałą nr XXVIII/199/20 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 22 grudnia 2020 r., a następnie do roku 2022 Uchwałą nr XLVI/313/22 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 7 kwietnia 2022 r.

I. Gospodarka: konkurencyjna i innowacyjna gospodarka lokalna wykorzystująca strategiczne położenie gminy

- I.1. Stworzenie atrakcyjnych warunków dla inwestorów
- I.2. Generowanie impulsów oraz stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy
- I.3. Tworzenie zrównoważonego i dochodowego rolnictwa
- I.4. Budowa efektywnego systemu infrastruktury transportowej

II. Wspólnota lokalna: integracja i odpowiedzialność za wszystkich członków wspólnoty

- II.1. Gmina Dobra przyjaznym miejscem dla wszystkich mieszkańców
- II.2. Rozwój oświaty – wsparcie szkół i przedszkoli
- II.3. Aktywizacja i partycypacja społeczna
- II.4. Wsparcie psychologiczne i przeciwdziałanie uzależnieniom oraz wykluczeniu
- II.5 Fundusz sołecki jako instrument służący poprawie warunków życia mieszkańców wsi

III. Bezpieczeństwo i odpowiedzialny rozwój: rozwój wspólnoty z poszanowaniem środowiska oraz kwestii bezpieczeństwa zdrowotnego oraz społecznego

- III.1 Racjonalna gospodarka wodno-kanalizacyjna
- III.2 Rozbudowa i modernizacja systemu gospodarowania odpadami
- III.3 Budowa i rozwój infrastruktury gazowej oraz systemu odnawialnych źródeł energii
- III.4 Zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego
- III.5 Świadomi ekologicznie władarze i mieszkańcy Gminy Dobra
- III.6 Cyfryzacja oraz cyberbezpieczeństwo gminy i jej mieszkańców

IV. Turystyka: tworzenie atrakcyjnego miejsca do odpoczynku z poszanowaniem dla kultury, historii oraz środowiska

- IV.1 Rozwój turystyki i rekreacji
- IV.2 Aktywizacja kulturalna oraz ochrona zabytków
- IV.3 Promocja kultury i turystyki

Powiązanie kierunków działań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Dobra z celami operacyjnymi zawartymi w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Dobra na lata 2025-2030, wykazano w poniższej tabeli.

Tabela 38. Powiązanie GPR Gminy Dobra do roku 2030 z projektem Strategii Rozwoju Gminy Dobra na lata 2025-2030

Cele operacyjne projektu Strategii Rozwoju Gminy Dobra na lata 2025-2030	Kierunki działań Gminnego Program Rewitalizacji dla Gminy Dobra							
	KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych	KD.2.1 Wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw	KD.2.2 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanym na lokalnym rynku pracy	KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców	KD.3.2 Poprawa układu komunikacyjnego obszaru rewitalizacji i dostępności do obszaru rewitalizacji	KD.3.3 Działania służące poprawie stanu i jakości środowiska na obszarze rewitalizacji
I.1. Stworzenie atrakcyjnych warunków dla inwestorów								
I.2. Generowanie impulsów oraz stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy								
I.3. Tworzenie zrównoważonego i dochodowego rolnictwa								
I.4. Budowa efektywnego systemu infrastruktury transportowej								
II.1. Gmina Dobra przyjaznym miejscem dla wszystkich mieszkańców								
II.2. Rozwój oświaty – wsparcie szkół i przedszkoli								
II.3. Aktywizacja i partycypacja społeczna								
II.4. Wsparcie psychologiczne i przeciwdziałanie uzależnieniom oraz wykluczeniu								
II.5 Fundusz sołecki jako instrument								

służący poprawie warunków życia mieszkańców wsi								
III.1 Racjonalna gospodarka wodno-kanalizacyjna								
III.2 Rozbudowa i modernizacja systemu gospodarowania odpadami								
III.3 Budowa i rozwój infrastruktury gazowej oraz systemu odnawialnych źródeł energii								
III.4 Zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego								
III.5 Świadomi ekologicznie władarze i mieszkańcy Gminy Dobra								
III.6 Cyfryzacja oraz cyberbezpieczeństwo gminy i jej mieszkańców								
IV.1 Rozwój turystyki i rekreacji								
IV.2 Aktywizacja kulturalna oraz ochrona zabytków								
IV.3 Promocja kultury i turystyki								

Źródło: Opracowanie własne.

11.2 Powiązania ze Strategią rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Dobra na lata 2021-2026

Strategia ta to plan działania, określający strategiczne obszary oraz przyjmujący takie kierunki działań, które są niezbędne do realizacji przyjętych celów. Strategia ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany lub też poprawy zjawisk występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie oraz kontynuacji przedsięwzięć ocenianych pozytywnie.

W strategii określono wizję, która brzmi: „Gmina Dobra dążąca do skutecznego rozwiązywania problemów społecznych, zmierzająca do stworzenia warunków sprzyjających trwałej aktywizacji zawodowej i społecznej mieszkańców Gminy poprzez właściwą działalność administracji samorządowej oraz organizacji pozarządowych, wykorzystująca potencjał tkwiący w mieszkańcach, zasobach gospodarczych, kulturalnych i przyrodniczych regionu”.

Uszczegółowieniem wizji oraz celu strategicznego, jakim jest poprawa jakości zarządzania systemem polityki społecznej służącej rozwiązywaniu problemów społecznych w gminie Dobra, są cele główne i cele operacyjne:

- 1) Dziedzina planowania strategicznego: Wspieranie rodziny:
 - Cel operacyjny nr 1. Skuteczne wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej poprzez zapewnienie możliwości rozwoju kompetencji rodzicielskich, nabycia umiejętności przewyższania sytuacji kryzysowych w rodzinie, a także poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.
- 2) Dziedzina planowania strategicznego: Wsparcie osób niepełnosprawnych:
- 3)
 - Cel operacyjny nr 1. Wspieranie, aktywizacja i integracja osób niepełnosprawnych poprzez wykorzystanie dostępnych form pomocy instytucjonalnej, materialnej oraz opiekuńczo-pielęgniarskiej.
 - Cel operacyjny nr 2. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych skutkująca skutecznym przeciwdziałaniem bezrobociu oraz utrzymanie aktualnego zatrudnienia wśród niepełnosprawnych mieszkańców Gminy.
- 4) Dziedzina planowania strategicznego: Zdrowie psychiczne:
 - Cel operacyjny nr 1. Zwiększenie świadomości społecznej na temat profilaktyki dotyczącej zdrowia psychicznego, a także zapewnienie dostępności do odpowiedniej pomocy osób z zaburzeniami psychicznymi.

- 5) Dziedzina planowania strategicznego: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych:
- Cel operacyjny nr 1. Zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od substancji psychoaktywnych i ich rodzin, a także inicjowanie powstawania oraz wspomaganie działalności już istniejących podmiotów służących rozwiązywaniu problemów uzależnień.
 - Cel operacyjny nr 2. Wdrażanie efektywnego systemu profilaktyki i wczesnej interwencji dla dzieci i młodzieży w zakresie uzależnienia od substancji psychoaktywnych oraz dążenie do podwyższenia wieku inicjacji alkoholowej i nikotynowej.
 - Cel operacyjny nr 3. Zwiększenie poziomu wiedzy w zakresie zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu, promowanie postaw prozdrowotnych oraz rozwijanie systemu wymiany informacji na temat dostępnych form pomocy w przypadku problemu uzależnień wśród mieszkańców Gminy.
- 6) Dziedzina planowania strategicznego: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie:
- Cel operacyjny nr 1. Zwiększenie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, poszerzenie świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych wobec dzieci oraz zwiększenie skuteczności i jakości systemu działań profilaktycznych.
 - Cel operacyjny nr 2. Doskonalenie i zintensyfikowanie współdziałania podmiotów odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie poprzez poprawę dostępu do usług, tworzenie i rozszerzanie ofert wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy.
- 7) Dziedzina planowania strategicznego: Integracja społeczna seniorów:
- Cel operacyjny nr 1. Aktywizacja zawodowa, społeczno-kulturalna i obywatelska osób starszych.
 - Cel operacyjny nr 2. Zapewnienie systemowego wsparcia osób starszych i ich bliskich w celu zapewnienia warunków możliwie pełnej i adekwatnej do potrzeb opieki dla seniorów, pozwalającej na aktywne funkcjonowanie w środowisku lokalnym.
- 8) Dziedzina planowania strategicznego: Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu:
- Cel operacyjny nr 1. Wspieranie zatrudnienia i reintegracji osób bezrobotnych poprzez prowadzenie działań aktywizujących osoby pozostające bez pracy.

- Cel operacyjny nr 2. Rozwój rynku pracy i nowych miejsc zatrudnienia poprzez wykorzystanie lokalnego potencjału gospodarczego.
- 9) Dziedzina planowania strategicznego: Wsparcie osób z problemem ubóstwa:
- Cel operacyjny nr 1. Rozwój systemu wsparcia i inkluzji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 - Cel operacyjny nr 2. Wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu przy uwzględnieniu współudziału beneficjentów pomocy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji.
- 10) Dziedzina planowania strategicznego: Problem przestępczości:
- Cel operacyjny nr 1. Podejmowanie działań prewencyjnych dążących do zwiększenia bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej oraz w miejscu zamieszkania.

Powyższe cele główne i cele operacyjne są powiązane z założeniami programu rewitalizacji. Szczególnie swoje odzwierciedlenie znajdują w zaplanowanych projektach i przedsięwzięciach o charakterze społecznym. Działania miękkie zaplanowane w GPR są nastawione na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców, a także integrację lokalnej społeczności. Wszystkie projekty społeczne wynikają z celu 1 GPR „Kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców i ich aktywizacja”. W związku z powyższym można stwierdzić, że planowana interwencja w sferze społecznej w ramach procesu rewitalizacji wpisuje się w założone cele w opisywanej Strategii rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Dobra na lata 2021-2026.

11.3 Powiązania ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra” jest podstawowym dokumentem planistycznym gminy. Jest dokumentem określającym długookresową politykę przestrzenną władz lokalnych poprzez wskazanie układu obszarów funkcjonalnych oraz problemów strategicznych, wymagających rozwiązania. Obecnie obowiązujące studium zostało podjęte Uchwałą nr IV/30/11 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 17 lutego 2011 r.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Dobra pod względem celów i kierunków działań zgodny jest z celami określonymi w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra zdefiniowano niżej wymienione kierunki zmian w strukturze przestrzennej, z którymi zgodny jest GPR Dobra:

- dalszy rozwój przestrzenny i funkcjonalny miasta Dobra, jako podstawowego ośrodka mieszkaniowego i usługowego w gminie, a także miejscowości położonych w sąsiedztwie Dobrej (Długa Wieś, Linne, Chrapczew) tworzących z miastem pasmo rozwojowe gminy;
- wielofunkcyjny rozwój wsi, ze szczególnym uwzględnieniem zmian jakościowych i możliwości rozwijania funkcji związanych z turystyką i rekreacją;
- jak najlepsze wykorzystanie użytków rolnych (na których prowadzona jest działalność rolnicza) z możliwością ograniczenia rozwoju przestrzennego zainwestowania i przekształceń w zabudowie mieszkaniowej;
- zalesienie terenów o najsłabszych gruntach, a także rozbudowa systemu zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przywodnych i przydrożnych w celu jego optymalizacji przestrzennej.

11.4 Powiązania ze Zintegrowaną Strategią Rozwoju Gospodarczego Gmin Powiatu Tureckiego na lata 2015-2025

Strategia ta określa główne kierunki rozwoju powiatu tureckiego w perspektywie do roku 2025. Uwzględnia zarazem obecne jak i przyszłe potrzeby inwestorów i mieszkańców. Wizją jest dążenie powiatu tureckiego do wskazanego przez siebie stanu i celu, jakim jest miejsce nowoczesnych inwestycji, oferujące wysoki standard życia mieszkańcom z dobrą dostępnością komunikacyjną oraz rozwiniętą turystyką.

Zintegrowana Strategia Rozwoju Gospodarczego Gmin Powiatu Tureckiego na lata 2015-2025 wyznacza cztery cele strategiczne odpowiadające czterem komponentom z Diagnozy: społecznemu, gospodarczemu, infrastrukturalnemu oraz zagospodarowania przestrzennego, środowiska, kultury i turystyki.

Cele i kierunki działań określone w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Dobra roku zgodne są z postulatami zawartymi w Zintegrowanej Strategii Rozwoju Gospodarczego Gmin Powiatu Tureckiego na lata 2015-2025, szczególnie z następującymi celami i kierunkami interwencji:

- 1) Cel strategiczny I: Wzrost potencjału społecznego wraz z poprawą warunków i jakości życia mieszkańców powiatu tureckiego.

- Cel operacyjny IA: Zwiększenie zatrudnienia i ograniczenie bezrobocia poprzez rozwój kompetencji.
 - Cel operacyjny IB: Przeciwdziałanie negatywnym skutkom i reagowanie na wyzwania wynikające ze współczesnych przemian demograficznych.
- 2) Cel strategiczny III: Stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego powiatu przez zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury.
- Cel operacyjny IIIA: Wzrost zewnętrznej dostępności komunikacyjnej, w tym terenów inwestycyjnych.
 - Cel operacyjny IIIB: Poprawa jakości infrastruktury technicznej w celu zwiększenia atrakcyjności mieszkaniowej i inwestycyjnej.
- 3) Cel strategiczny IV: Wzrost atrakcyjności przestrzeni obszaru funkcjonalnego dla mieszkańców, inwestorów i osób z zewnątrz.
- Cel operacyjny IVB: Poprawa wizerunku i jakości krajobrazu miejskiego i wiejskiego przez rekultywację terenów i rewitalizację przestrzeni publicznych.

11.5 Powiązania ze Strategią integracji i rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Tureckim na lata 2016-2025

Strategia ta to długofalowy plan działania, określający strategiczne obszary oraz przyjmujący takie kierunki działań, które są niezbędne do realizacji przyjętych celów. Strategia ma stanowić podstawę do realizacji działań zmierzających do łagodzenia skutków dominujących problemów społecznych w Powiecie Tureckim.

Wypracowana podczas spotkań z przedstawicielami różnych środowisk wizja Powiatu Tureckiego, czyli obraz docelowego stanu powiatu w perspektywie 2025 roku brzmi: „Powiat Turecki to obszar, oferujący wysoki standard życia mieszkańców. To miejsce, w którym każda potrzebująca osoba znajdzie zrozumienie i wsparcie”.

Kluczowym elementem strategii jest misja – naczelny cel polityki społecznej Powiatu, która precyzuje, jaki powinien być kierunek rozwiązywania problemów społecznych Powiatu w perspektywie roku 2025 i jakie są priorytety w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców. Jej treść jest następująca: „Misją Powiatu Tureckiego w sferze społecznej jest wspólne działanie osób, instytucji i organizacji w celu podniesienia jakości życia społeczności lokalnej Powiatu Tureckiego oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu”.

Uszczegółowieniem wizji, są cele główne i cele operacyjne, które wynikają z najistotniejszych braków i problemów oraz obecnych i potencjalnych zewnętrznych zagrożeń. W rezultacie przeprowadzonych analiz i spotkań z szerokim udziałem przedstawicieli lokalnych instytucji i organizacji, sformułowano cztery główne cele, dotyczące rozwiązywania społecznych problemów Powiatu, z których poniższe wpisują się w założenia niniejszego programu rewitalizacji:

1) Cel strategiczny 1. Skuteczne wsparcie najbardziej potrzebujących mieszkańców Powiatu:

- Cel operacyjny 1.1. Prawidłowe funkcjonowanie i rozwój systemu pieczy zastępczej,
- Cel operacyjny 1.2. Poprawa warunków życiowych osób niepełnosprawnych,
- Cel operacyjny 1.3. Rozwój systemu pomocy ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie,
- Cel operacyjny 1.4. Realizacja przez PCPR pozostałych zadań ustawowych.

2) Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie bezrobociu:

- Cel operacyjny 2.1. Wzrost zatrudnienia,
- Cel operacyjny 2.2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz przygotowanie przedsiębiorców i pracowników do zmian gospodarczych,
- Cel operacyjny 2.3. Wspieranie adaptacji oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy,
- Cel operacyjny 2.4. Przeciwdziałanie i zapobieganie wykluczeniu społecznemu wśród osób pozostających bez pracy,
- Cel operacyjny 2.5. Zwiększenie jakości i skuteczności usług świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy w Turku.

3) Cel strategiczny 3. Dobre przygotowanie absolwentów szkół powiatowych do startu życiowego:

- Cel operacyjny 3.1. Poprawa bazy edukacji ponadgimnazjalnej,
- Cel operacyjny 3.2. Adaptacja oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy,
- Cel operacyjny 3.3. Lepsza organizacja oświaty.

4) Cel strategiczny 4. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców:

- Cel operacyjny 4.1. Poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej na terenie powiatu,
- Cel operacyjny 4.2. Promocja zdrowia,
- Cel operacyjny 4.3. Przeciwdziałanie uzależnieniom.

Z powyższego spisu wyraźnie wynika, że realizacja każdego celu strategicznego przyczyni się do rozwiązania innego, istotnego problemu społecznego, występującego na terenie Powiatu.

11.6 Powiązania z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego (PZPWW)

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ określa politykę przestrzenną województwa wielkopolskiego, określa również model rozwoju przestrzennego, cele polityki przestrzennej i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa oraz rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, a także zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych. Został przyjęty Uchwałą Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r.

Generalnym celem zagospodarowania przestrzeni województwa wielkopolskiego jest „Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju”. Realizacja tego celu opierać się będzie na ośmiu celach polityki przestrzennej, uszczegółowionych przez kierunki zagospodarowania i działania:

- 1) kształtowanie spójnej przestrzeni osadniczej,
- 2) ochrona walorów przyrodniczych,
- 3) kształtowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego,
- 4) ochrona potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwój konkurencyjnych form turystyki i rekreacji,
- 5) zrównoważony rozwój rolnictwa,
- 6) poprawa dostępności komunikacyjnej województwa,
- 7) rozwój efektywnej i innowacyjnej infrastruktury technicznej,
- 8) zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie zagrożeniom

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Dobra wpisuje się we wszystkie wyżej wymienione cele polityki przestrzennej województwa wielkopolskiego.

Gmina Dobra została zakwalifikowana do dwóch obszarów funkcjonalnych: Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego.

Wiejski obszar funkcjonalny na terenie Wielkopolski obejmuje wszystkie jednostki gminne oraz ośrodki powiatowe, które znalazły się poza granicami miejskich obszarów funkcjonalnych o znaczeniu

ponadregionalnym, regionalnym i subregionalnym. Obszary te znajdują się poza bezpośrednim wpływem oddziaływania potencjału rozwojowego biegunów wzrostu, a tym samym wymagają wsparcia procesów rozwojowych w oparciu o ich potencjał endogeniczny, wzmacniany o czynniki aktywizujące. Wiejski obszar funkcjonalny jest niezwykle istotny z punktu widzenia działań na rzecz zwiększenia spójności regionu. Ograniczony dostęp do głównych ośrodków miejskich, a tym samym mniejsze możliwości rozwojowe, powodują emigrację mieszkańców na tereny bardziej atrakcyjne pod względem społeczno-gospodarczym, powodując depopulację terenów wiejskich. Wsparcie wiejskiego obszaru funkcjonalnego służyć będzie eliminowaniu dysproporcji w poziomie rozwoju regionu, poprawi jego spójność, a tym samym zwiększy atrakcyjność całego województwa wielkopolskiego

PZPWW wyznacza następujące cele polityki przestrzennej dla Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego:

- 1) Cel 1. Poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi
- 2) Cel 2. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- 3) Cel 3. Ochrona dziedzictwa kulturowego
- 4) Cel 4. Wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego
- 5) Cel 5. Poprawa dostępności komunikacyjnej
- 6) Cel 6. Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej

Wschodni obszar funkcjonalny obejmuje tereny miasta Konina oraz powiatu konińskiego, kolskiego, słupeckiego i tureckiego. Zajmuje on powierzchnię 4 438 km², co stanowi 15% powierzchni województwa. Obszar ten jest miejscem koncentracji przemysłu wydobywczo-energetycznego. Wyróżnia się on w skali województwa dużą liczbą podmiotów przemysłowych zarejestrowanych w poszczególnych gminach. Kluczowym celem rozwoju przestrzennego Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego będzie stworzenie nowych podstaw dla podtrzymania funkcjonowania istniejącego przemysłu energetycznego i oparcia go na innych nośnikach energii, zarówno istniejących w regionie, jak i zewnętrznych. Ważne też będzie przestawienie gospodarki obszaru opartej na energetyce i górnictwie na wielofunkcyjne profile działalności, ze szczególnym uwzględnieniem wzbogacania funkcji usługowych.

Wyznaczone w PZPWW cele polityki przestrzennej Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego to:

- 1) Cel 1. Podtrzymanie i restrukturyzacja przemysłu energetycznego
- 2) Cel 2. Kształtowanie nowych funkcji stanowiących podstawę rozwoju obszaru
- 3) Cel 3. Kształtowanie środowiska przyrodniczego

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego Gmina Dobra została również zakwalifikowana do pozostałych obszarów interwencji, takich jak:

- **Obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych** - obejmują wszystkie jednostki gminne wiejskie i miejsko-wiejskie, które nie są pod bezpośrednim wpływem najważniejszych ośrodków gospodarczych regionu. To obszary, w których potencjał endogeniczny wymaga wsparcia o czynniki aktywizujące i zasilające w nowe cechy i wartości.
- **Obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej** - Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 określiła, że obszar ochrony gleb dla celów produkcji rolnej dotyczy gleb wysokiej jakości, niezbędnych do zachowania ich w użytkowaniu rolniczym jako elementu bezpieczeństwa żywnościowego kraju. Istotne są również wymogi ochrony funkcji towarzyszących produkcji żywności, takich jak: zachowanie powiązanych z ekstensywnym rolnictwem walorów środowiska przyrodniczego, krajobrazu rolniczego, a także kształtowania zielonych pierścieni wokół miast wojewódzkich i regionalnych.
- **Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy** – obszar interwencji wyznaczony został w oparciu o mapy zagrożenia powodziowego – zakwalifikowano do niego gminy, na obszarze których znajdują się obszary zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1566). Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi wskazane zostały we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego (WORP) i obejmują one tereny, na których istnieje znaczące ryzyko powodzi lub jest prawdopodobne wystąpienie znaczącego ryzyka powodzi. Wskazać jednak należy, że obszary wyznaczone we WORP nie stanowią podstawy do planowania przestrzennego, gdyż celem WORP nie było wyznaczenie precyzyjnego zasięgu obszarów zagrożenia powodziowego, a jedynie wstępne ich zidentyfikowanie, w celu wskazania rzek lub odcinków rzek, które stwarzają zagrożenie powodziowe. WORP jest dokumentem poglądowym, który opracowany został w oparciu o dostępne lub łatwe do uzyskania informacje i nie wymagał zastosowania danych o wysokiej dokładności.
- **Obszary cenne przyrodniczo** - w granicach obszaru znalazły się wszystkie gminy położone na terenie województwa wielkopolskiego. Obszary o najwyższych poznanych walorach przyrodniczych wraz z łącznikami ekologicznymi tworzą spójny system przyrodniczy województwa, którego kształtowanie, z poziomu regionalnego, ma priorytetowe znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej. Ze względu na fakt, że poza systemem przyrodniczym występują również inne cenne przyrodniczo obszary pełniące funkcje ekologiczno-ochronne, czy wspomagające i uzupełniające stabilność sieci ekologicznej, do obszarów cennych przyrodniczo zostały

zakwalifikowane wszystkie gminy województwa. Tak kompleksowe wskazanie obszaru całego województwa może zapewnić prawidłowe funkcjonowanie obszarów pełniących funkcje środowiskotwórcze, ważne dla zachowania i ochrony ekosystemów oraz gatunków.

- **Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych** - W granicach obszaru znalazły się wszystkie gminy położone na terenie województwa wielkopolskiego. Wielkopolska dysponuje niewielkimi zasobami wodnymi, co jest spowodowane uwarunkowaniami klimatycznymi oraz ograniczonymi hydrogeologicznymi możliwościami retencyjnymi. Potencjał wodny całego regionu Warty należy do najniższych ze wszystkich dużych rzek w Polsce i charakteryzuje się dużą zmiennością obszarową i czasową. Zgodnie z raportami Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej w Polsce (SMSR), Wielkopolska należy do regionów zagrożonych występowaniem suszy, co wpływa na gospodarkę, szczególnie rejonów intensywnej produkcji rolniczej zlokalizowanych na obszarze województwa. Pomimo bogato rozwiniętej sieci rzecznej oraz wysokiej jeziorności, Wielkopolska dysponuje także niedużymi zasobami wód powierzchniowych, co jest spowodowane niewielką ilością opadów atmosferycznych oraz niedostatecznymi inwestycjami z zakresu retencji antropogenicznej. Niekorzystna sytuacja spowodowała, że województwo wielkopolskie zostało zakwalifikowane do pierwszej grupy województw o niedoborach wód powierzchniowych i związanych z tym potrzeb zwiększenia zasobów wód.
- **Miasta i inne obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze** - obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze zostały zakwalifikowane w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 do grupy obszarów wymagających restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji, przy wsparciu instrumentów właściwych polityce regionalnej. Jako przyczynę wykształcania się takich obszarów koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 podaje „przemiany gospodarcze o charakterze strukturalnym oraz zmiany na lokalnych rynkach zatrudnienia, w wyniku których dochodzi do obniżenia znaczenia gospodarczego pewnych obszarów, w szczególności miejskich, a także do koncentracji negatywnych zjawisk społecznych i fizycznej degradacji zabudowy mieszkaniowej oraz przestrzeni miejskich”.
- **Obszary o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe** - za obszary o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe wskazano gminy charakteryzujące się najniższymi wskaźnikami dostępności do kanalizacji, opieki przedszkolnej, usług zdrowotnych, usług kultury oraz najwyższym czasem dojazdu do miast subregionalnych (tj. Gniezno, Kalisz, Konin, Leszno, Piła) i do miasta wojewódzkiego (Poznań). Wyznaczony obszar obejmuje gminy, których poziom dostępu do usług wymaga szczególnej interwencji. Konsekwencją obecnej sytuacji są liczne problemy społeczne związane między

innymi z emigracją ludności oraz wolniejszym niż w pozostałych częściach województwa rozwojem społeczno-gospodarczym. Zjawiska te mają bezpośredni wpływ na atrakcyjność inwestycyjną wskazanych gmin.

- **Obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich** – Gmina Dobra została zakwalifikowana jako obszar o bardzo słabej dostępności czasowej (90 minut) w relacjach komunikacyjnych ze stolicą regionu. Wyznaczenie obszarów charakteryzujących się najniższą dostępnością transportową do ośrodka wojewódzkiego, stanowiących peryferyjne obszary regionu, ma na celu określenie obszarów interwencji koniecznych dla zapewnienia spójności terytorialnej województwa przez rozwój sieci komunikacyjnej (drogowej i kolejowej).

11.7 Powiązania ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2030

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku została przyjęta uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 roku.

Podstawowe założenia modelu rozwoju Wielkopolski do 2030 roku są następujące:

- 1) Zakłada się realizację założeń w zakresie dyfuzji i absorpcji czynników rozwojowych.
- 2) Zgodnie z polityką przyjętą w krajowych dokumentach strategicznych, podkreśla się konieczność podejmowania interwencji służących intensyfikacji działań mających na celu zrównoważony terytorialnie rozwój regionu, w którym wszystkie obszary strategicznej interwencji uznaje się za ważne i równoprawne.
- 3) W większym stopniu zaakcentowana jest kwestia obszarów zmarginalizowanych.
- 4) Wspieranie biegunów wzrostu (regionalnych i lokalnych) nie wystarczy, by pojawiła się dyfuzja na obszary je otaczające. Ważne jest równoczesne wzmacnianie zdolności do odbioru tej dyfuzji. Przestrzeń powinna rozwijać się w wyniku wzajemnie korzystnego oddziaływania biegunów i otoczenia, czyli w wyniku dyfuzji rozwoju z biegunów na otoczenie, ale równocześnie dzięki wzrastającym zdolnościom otoczenia do wchłaniania korzystnego oddziaływania czynników zewnętrznych. Dyfuzja i absorpcja powinny być równoważnymi czynnikami rozwoju.
- 5) Za szczególnie istotne przyjmuje się uznanie biegunów wzrostu, potencjalnych biegunów wzrostu jak i obszarów skumulowanych problemów rozwojowych za ważne i równoprawne.
- 6) Istotne są nie tylko powiązania przestrzenne (między ośrodkami wzrostu/koncentracji potencjałów a ich otoczeniem), ale również powiązania międzysektorowe (ich korzystne

oddziaływania, np. transport publiczny – rynek pracy – mobilność mieszkańców; edukacja, rynek pracy – wykluczenie społeczne, aspekty społeczno-ekonomiczne i infrastrukturalne).

- 7) Powiązania terytorialne sprzyjają spójności terytorialnej, ograniczają występowanie konfliktów przestrzennych i różnic potencjałów rozwojowych, a tym samym oddziaływanie i rozprzestrzenianie się negatywnych efektów procesów społeczno-gospodarczych.
- 8) Powiązania międzyinstytucjonalne – ścisła współpraca, współuczestnictwo, odpowiedzialność i solidarność różnych podmiotów, nie tylko administracji regionalnej, ale również innych reprezentujących sfery: polityczną, gospodarczą, naukową oraz społeczną.

Wizja, czyli obraz docelowego stanu województwa w perspektywie 2030 roku brzmi następująco: „Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa”.

SRWW 2030 określa najważniejsze cele rozwoju województwa. Cel generalny jest tożsamy z wizją rozwoju regionu i będzie realizowany przez cztery cele strategiczne, a w ich obrębie jedenaście celów operacyjnych. Wśród elementów realizacyjnych Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r. istotne z punktu widzenia procesu rewitalizacji Gminy Dobra są w szczególności:

- 2) Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców, w tym:
 - Cel operacyjny 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia:
 - Kierunek interwencji: Aktywizacja niewykorzystanych zasobów pracy.
 - Cel operacyjny 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy:
 - Kierunek interwencji: Poprawa jakości edukacji i kształcenia, w tym dopasowanie do potrzeb rynku pracy,
 - Kierunek interwencji: Wzrost kompetencji osób dorosłych i ich udziału w kształceniu ustawicznym.
- 3) Cel strategiczny 2: Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu, w tym:
 - Cel operacyjny 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie:

- Kierunek interwencji: Wzmacnianie potencjału demograficznego i funkcji rodziny,
- Kierunek interwencji: Rozwój srebrnej gospodarki,
- Kierunek interwencji: Wzrost atrakcyjności osiedleńczej regionu,
- Kierunek interwencji: Promocja zdrowego stylu życia, rozwój opieki i infrastruktury zdrowotnej.
- Cel operacyjny 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom:
 - Kierunek interwencji: Poprawa dostępu i standardów usług oraz funkcjonowania infrastruktury społecznej,
 - Kierunek interwencji: Rozwijanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej.
- Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu:
 - Kierunek interwencji: Kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych, równościowych, innowacyjnych, w tym rozwój innowacji społecznych,
 - Kierunek interwencji: Wzmacnianie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury,
 - Kierunek interwencji: Rozwój przemysłu czasu wolnego.
- 4) Cel strategiczny 3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski, w tym:
 - Cel operacyjny 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski:
 - Kierunek interwencji: Poprawa jakości powietrza,
 - Kierunek interwencji: Poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami,
 - Kierunek interwencji: Kształtowanie świadomości i postaw ekologicznych społeczeństwa, wzmacnianie bezpieczeństwa ekologicznego i środowiskowego.
 - Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej:
 - Kierunek interwencji: Zwiększenie wykorzystania alternatywnych źródeł energii, w tym OZE i wodoru,
 - Kierunek interwencji: Optymalizacja gospodarowania energią.
- 5) Cel strategiczny 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem, w tym:
 - Cel operacyjny 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju:
 - Kierunek interwencji: Budowanie pozytywnego wizerunku oraz umacnianie rangi i rozwijanie współpracy regionu na arenie międzynarodowej.

Poszczególne cele Strategii tworzą spójny i komplementarny system, oparty na horyzontalnych zasadach realizacji: rozwój innowacyjny, rozwój inkluzywny, rozwój z poszanowaniem ładu przestrzennego, rozwój zrównoważony. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Dobra do 2030 roku pod względem przytoczonych celów i kierunków działań zgodny jest z celami określonymi w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku. W celu strategicznym 4. Strategii regionalnej zaplanowano pakiet działań dotyczący m.in. wsparcia transformacji Wielkopolski Wschodniej, w tym pakiet działań dotyczący wsparcia rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

W poniższej tabeli zaprezentowano powiązanie poszczególnych kierunków działań GPR Dobra do roku 2030 z celami operacyjnymi Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030.

Tabela 39. Powiązanie GPR Gminy Dobra do roku 2030 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030

Cele operacyjne Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030	Kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Dobra							
	KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych	KD.2.1 Wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw	KD.2.2 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanym na lokalnym rynku pracy	KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców	KD.3.2 Poprawa układu komunikacyjnego obszaru rewitalizacji i dostępności do obszaru rewitalizacji	KD.3.3 Działania służące poprawie stanu i jakości środowiska na obszarze rewitalizacji
1. WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW								
1.1 Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu								
1.2 Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia								
1.3 Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy								
2. ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU								
2.1 Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie								
2.2 Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom								
2.3 Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu								
3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI								
3.1 Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa								
3.2 Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski								
3.3 Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej								
4. WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM								
4.1 Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług								
4.2 Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju								

Źródło: Opracowanie własne.

11.8 Powiązania ze Strategią Rozwoju Wielkopolski Wschodniej 2040

Zgodnie z przyjętym w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku pakietem działań „Transformacja Wielkopolski Wschodniej” określonym w celu strategicznym 4. Wzrost skuteczności Wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem Zarząd Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr 5895/2022 przyjął Strategię rozwoju Wielkopolski Wschodniej 2040. Dokument stanowi rozwinięcie Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku w zakresie rozwoju subregionu konińskiego i wskazuje zadania będące w kompetencji Samorządu Województwa Wielkopolskiego, jak i zadania, które leżą w gestii innych podmiotów, w szczególności samorządów lokalnych, instytucji rządowych czy sektorów prywatnego i społecznego.

W dokumencie zostały określone trzy cele strategiczne, którym przyporządkowano zintegrowane cele operacyjne i kierunki interwencji. Cele i kierunki działań określone w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Dobra do roku 2030 zgodne są z postulatami zawartymi w SRWW 2040, szczególnie z następującymi celami i kierunkami interwencji:

- 1) Cel strategiczny: Aktywne, świadome i włączające społeczeństwo tworzące wspólną wartość, w tym:
 - Cel operacyjny: Silny kapitał społeczny:
 - Kierunek interwencji: Zwiększenie aktywności mieszkańców i współpracy wzmacniającej więzi społeczne,
 - Kierunek interwencji: Wzmacnianie tożsamości lokalnej i subregionalnej,
 - Kierunek interwencji: Wyrównywanie szans wykluczonych i zagrożonych grup społecznych,
 - Kierunek interwencji: Wspieranie rozwoju i kompetencji podmiotów społecznych.
 - Cel operacyjny: Nowoczesny i włączający rynek pracy:
 - Kierunek interwencji: Poprawa jakości kształcenia i jego dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
 - Kierunek interwencji: Aktywizacja zawodowa mieszkańców.
- 2) Cel strategiczny: Spójna i atrakcyjna przestrzeń do zamieszkania i wypoczynku odporna na zmiany klimatu, w tym:
 - Cel operacyjny: Przyjazne miasta i wsie:
 - Kierunek interwencji: Rozwój niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki mieszkaniowej,

- Kierunek interwencji: Wzrost dostępności i rozwój wysokiej jakości usług publicznych,
- Kierunek interwencji: Kształtowanie sieci atrakcyjnych przestrzeni publicznych,
- Kierunek interwencji: Racjonalne gospodarowanie przestrzenią.

W poniższej tabeli zaprezentowano powiązanie poszczególnych kierunków działań GPR Dobra do roku 2030 z celami operacyjnymi Strategii Rozwoju Wielkopolski Wschodniej.

Ponadto Gmina Dobra w omawianej Strategii została zakwalifikowana do następujących strategicznych obszarów wsparcia:

- 1) Strategiczne obszary wsparcia w zakresie wzmacniania potencjałów rozwojowych:
 - Obszar rozwoju różnych form turystyki w oparciu o walory przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe
 - Obszar rozwoju energetyki opartej na OZE.
- 2) Strategiczne obszary wsparcia w zakresie minimalizacji barier rozwojowych:
 - Obszar wzmacniania rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych obszarów zmarginalizowanych,
 - Obszar poprawy dostępności transportowej na obszarach o ograniczonej dostępności.

Tabela 40. Powiązanie GPR Gminy Dobra do roku 2030 ze Strategią rozwoju Wielkopolski Wschodniej 2040

Cele operacyjne Strategii rozwoju Wielkopolski Wschodniej 2040	Kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Dobra							
	KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych	KD.2.1 Wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw	KD.2.2 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanym na lokalnym rynku pracy	KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców	KD.3.2 Poprawa układu komunikacyjnego obszaru rewitalizacji i dostępności do obszaru rewitalizacji	KD.3.3 Działania służące poprawie stanu i jakości środowiska na obszarze rewitalizacji
1. Aktywne, świadome i włączające społeczeństwo tworzące wspólnotę wartości								
A. Silny kapitał społeczny								
B. Nowoczesny i włączający rynek pracy								
2. Zdywersyfikowana i innowacyjna gospodarka neutralna dla klimatu								
A. Proinnowacyjni przedsiębiorcy								
B. Silne branże gospodarcze								
3. Spójna i atrakcyjna przestrzeń do zamieszkania i wypoczynku odporna na zmiany klimatu								
A. Przyjazne miasta i wsie								
B. Wysokiej jakości przestrzeń przyrodnicza								

Źródło: Opracowanie własne.

12 OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH DOTYCZĄCYCH ZASOBU MIESZKANIOWEGO

Zaplanowane w Programie przedsięwzięcia nie rodzą konieczności wprowadzenia zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U.2023.725 poz. 1182 i 1309).

W przypadku wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Dobra do roku 2030, nie przewiduje się zmian w Uchwale nr XXXVIII/251/21 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 23 września 2021r. w sprawie Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy.

13 KOMITET REWITALIZACJI

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o rewitalizacji Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą w sprawach związanych z realizacją procesu. W myśl art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji, uchwała określająca zasady wyznaczania składu i zasady działania Komitetu Rewitalizacji w Gminie Dobra została podjęta przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji (Uchwała Nr XII/65/2024 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 30 grudnia 2024 r. w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji). Podjęcie uchwały było poprzedzone konsultacjami społecznymi, które zgodnie z Zarządzeniem nr RO.0050.82.2024 Burmistrza Dobrej z dnia 26.09.2024 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Miejskiej w Dobrej w sprawie wyznaczenia składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, odbyły się w dniach od 04 października do 08 listopada 2024 roku.

Załącznikami do uchwały nr XII/65/2024 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 30 grudnia 2024 roku w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji jest Regulamin określający zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji.

Zgodnie z Regulaminem, Komitet będzie liczył nie więcej niż 15 członków, z poniższymi zastrzeżeniami:

- nie więcej niż 4 przedstawicieli mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- nie więcej niż 1 przedstawiciel mieszkańców gminy spoza obszaru rewitalizacji;
- nie więcej niż 2 przedstawicieli podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze rewitalizacji działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, wskazanych przez organy uprawnione do reprezentowania tych podmiotów;
- nie więcej niż 2 przedstawicieli podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze rewitalizacji działalność gospodarczą, lub przedstawicieli właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji, w tym spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, społecznych inicjatyw mieszkaniowych, towarzystw budownictwa społecznego oraz członków kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych,

wskazanych przez organy uprawnione do reprezentowania tych podmiotów, wyłonionych w drodze otwartego naboru;

- nie więcej niż 4 przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Dobrej, jednostek organizacyjnych lub spółek komunalnych Gminy Dobra w szczególności ekspertów w zakresie problematyki społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej;
- nie więcej niż 2 przedstawicieli Rady Miejskiej w Dobrej.

Do minimalnego zakresu uprawnień i zadań Komitetu Rewitalizacji należy zaopiniowanie, sporządzonej przez Burmistrza, oceny aktualności i stopnia realizacji GPR. Do pozostałych zadań Komitetu należy m.in.: podejmowanie działań mających wpływ na proces rewitalizacji na każdym etapie i poziomie prac nad Programem, sprawowanie nadzoru, monitorowanie i ewaluacja działań rewitalizacyjnych.

13.1 Określenie niezbędnych zmian w uchwale dot. Komitetu Rewitalizacji

Przed uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacja została przyjęta uchwała w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji (Uchwała Nr XII/65/2024 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 30 grudnia 2024 r. w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji). Nie został jednak jeszcze powołany Komitet Rewitalizacji, dlatego zgodnie z art. 7 ust. 5 ustawy o rewitalizacji nie przewiduje się wprowadzenia zmian w uchwale w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

Przewiduje się ewentualną możliwość późniejszego dokonania zmian w Uchwale regulującej zasady wyboru członków Komitetu Rewitalizacji w celu włączenia przedstawicieli terenu objętego rewitalizacją. Liczebność Komitetu Rewitalizacji może zostać przedyskutowana w przypadku podjęcia zmian w powyższej Uchwale. Ewentualna zmiana uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji następuje w drodze konsultacji społecznych, w trybie, w jakim został on przewidziany w ustawie o rewitalizacji.

14 SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 12 ustawy o rewitalizacji w zapisach GPR konieczne jest wskazanie, czy na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zostanie ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji (SSR) wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania.

Realizacja zgłoszonych do GPR przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie wymaga uruchomienia Strefy, stąd nie planuje się ustanowienia SSR na obszarze rewitalizacji Gminy Dobra.

15 SPOSÓB REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

15.1 Zakres niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Polityka przestrzenna w Gminie Dobra realizowana jest w oparciu o Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego podjęte Uchwałą nr IV/30/11 Rady Miejskiej w Dobry z dnia 17 lutego 2011 r.

Nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (opizp), która weszła w życie 24 września 2023 r., usuwa studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jako podstawowy dokument określający politykę przestrzenną gminy. Maksymalny horyzont czasowy obowiązywania studium to koniec 2025 r. Następnie zgodnie z nowymi przepisami ustawy opizp polityka przestrzenna będzie realizowana poprzez strategię rozwoju gminy oraz plan ogólny.

Znowelizowane przepisy wskazują na konieczność uwzględnienia w planie ogólnym uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności wytyczonych obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji¹². Zatem opracowany w przyszłości plan ogólny powinien być zgodny z GPR w tym zakresie. Równocześnie zaktualizowana do nowych przepisów strategia rozwoju gminy powinna zawierać ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, w zakresie zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji¹³. Tym samym należy dokonując aktualizacji strategii lub

¹² Art. 1 pkt 12 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw.

¹³ Art. 6 pkt. 1 pp. c ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw.

opracowując nową strategię uwzględnić zapisy wskazane GPR, w celu zachowania wzajemnej spójności powiązanych dokumentów.

Nowe dokumenty powinny uwzględniać następujące rozstrzygnięcia przyjęte w GPR 2030:

- poprawnie wskazywać granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- zapewniać spójność dokumentów z celami i kierunkami rewitalizacji wyrażonymi w GPR,
- zapewniać spójność pomiędzy wskazanymi obszarami i zapisami zawartymi w strategii rozwoju gminy i planie ogólnym,
- zapewniać zgodność ustaleń w zakresie przeznaczenia terenu oraz parametrów i wskaźników zabudowy w stosunku do planowanych przedsięwzięć na obszarze rewitalizacji.

15.2 Zakres miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalania albo zmiany

Na obszarze Gminy Dobra obowiązuje 1 miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który obejmuje 0,2% gminy, tj. 21,2 ha. W związku z niewielkim udziałem terenu, na którym obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, na obszarach, które nie są ujęte w tych planach, wydawane są decyzje o warunkach zabudowy.

Analiza zakresu przedsięwzięć rewitalizacyjnych w kwestii zgodności z obowiązującym planem miejscowym wykazała zgodność z obowiązującą polityką przestrzenną. GPR nie wskazuje tym samym mpzp koniecznych do uchwalenia albo zmiany na obszarze rewitalizacji. Należy mieć na uwadze fakt, że opisy przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie zawierają szczegółowych parametrów inwestycji, które są ustalane na etapie szczegółowej dokumentacji projektowej. Wówczas może zostać ujawniona konieczność zmiany prawa miejscowego.

15.3 Miejskowy Plan Rewitalizacji

GPR nie wskazuje na konieczność sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37g ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

16 SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik mapowy – kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu przestępczości i chuligaństwa	44
Wykres 2. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu przestępczości młodocianych	45
Wykres 3. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu narkomanii	45
Wykres 4. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu słabej dostępności do infrastruktury społecznej	46
Wykres 5. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	46
Wykres 6. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu przemocy w rodzinie	47
Wykres 7. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu ubóstwa	47
Wykres 8. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu emigracji młodych i wykształconych osób	48
Wykres 9. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu bezrobocia	48
Wykres 10. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu osób starszych, chorych, czy niepełnosprawnych	50
Wykres 11. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku lub niedoboru organizacji i instytucji społecznych pomagających mieszkańcom	49
Wykres 12. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu niewystarczającej bazy kulturalno-oświatowej	50
Wykres 13. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku miejsc pracy	50
Wykres 14. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku lub złego stanu terenów inwestycyjnych	51
Wykres 15. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw	51
Wykres 16. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu złego stanu zabytków	52
Wykres 17. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu z przyciągnięciem strategicznych inwestorów	52
Wykres 18. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku lub zbyt małej ilości połączeń z innymi ośrodkami	53
Wykres 19. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu niewystarczającej ilości i niskiego standardu mieszkań	53

Wykres 20. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu niewielkiej ilości (aktywności) małych i średnich przedsiębiorstw.....	54
Wykres 21. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu niskiej estetyki i funkcjonalności otoczenia – niskiej jakości urządzeń małej architektury.....	54
Wykres 22. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku ścieżek rowerowych	55
Wykres 23. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu słabej dostępności do kompleksowej infrastruktury technicznej.....	55
Wykres 24. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu złego stanu komunikacji i bezpieczeństwa w ruchu drogowym	56
Wykres 25. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu niezadowalającego stanu technicznego budynków	56
Wykres 26. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku poczucia bezpieczeństwa w okolicy zamieszkania	57
Wykres 27. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku terenów zielonych i spacerowych, boisk, placów zabaw.....	57
Wykres 28. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku lub utrudnionego dostępu do mediów i nowoczesnych technologii.....	58
Wykres 29. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku instytucji, organizacji integrujących mieszkańców sołectw	58
Wykres 30. Nasilenie na obszarze rewitalizacji nierozwiązanego problemu z gospodarką odpadami, gospodarką wodno-ściekową.....	59
Wykres 31. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu azbestowych pokryć dachowych i jakości powietrza atmosferycznego	59
Wykres 32. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu braku lub słabej aktywności ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania	60
Wykres 33. Nasilenie na obszarze rewitalizacji problemu niedostatecznej ilości miejsc parkingowych	60

SPIS TABEL

Tabela 1. Elementy struktury GPR Dobra 2030 na tle wymogów ustawy wdrożeniowej dla strategii IIT	8
Tabela 2. Lista jednostek analitycznych Gminy Dobra	12
Tabela 3. Lista wskaźników służących do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	13

<i>Tabela 4. Wyniki analizy wskaźnikowej, służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego</i>	<i>15</i>
<i>Tabela 5. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.</i>	<i>16</i>
<i>Tabela 6. Wyniki analizy wskaźnikowej, służącej wyznaczeniu obszaru rewitalizacji.....</i>	<i>18</i>
<i>Tabela 7. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru rewitalizacji.....</i>	<i>19</i>
<i>Tabela 8. Jednostki analityczne zaliczone do obszaru rewitalizowanego</i>	<i>19</i>
<i>Tabela 9. Zaawansowanie procesu starzenia się ludności – obszar rewitalizacji Gminy Dobra</i>	<i>22</i>
<i>Tabela 10. Zmiana liczby mieszkańców ogółem w latach 2015-2022.....</i>	<i>22</i>
<i>Tabela 11. Zmiana liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w latach 2015-2022.....</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 12. Dzieci uczęszczające do przedszkola – obszar rewitalizacji Gminy Dobra.....</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 13. Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym – obszar rewitalizacji Gminy Dobra.....</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 14. Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym – obszar rewitalizacji Gminy Dobra</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 15. Przestępczość – obszar rewitalizacji Gminy Dobra</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 16. Przemoc domowa – obszar rewitalizacji Gminy Dobra</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 17. Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze w rejestrze REGON – obszar rewitalizacji Gminy Dobra.....</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 18. Podmioty gospodarcze wykreślone z rejestru REGON – obszar rewitalizacji Gminy Dobra</i>	<i>29</i>
<i>Tabela 19. Podmioty gospodarcze, które posiadają zaległości w podatku od nieruchomości – obszar rewitalizacji Gminy Dobra</i>	<i>31</i>
<i>Tabela 20. Powierzchnia gruntów zalesionych – obszar rewitalizacji Gminy Dobra.....</i>	<i>37</i>
<i>Tabela 21. Liczba nieruchomości segregujących odpady – obszar rewitalizacji Gminy Dobra</i>	<i>37</i>
<i>Tabela 22. Liczba obiektów komunalnych wymagających remontu – obszar rewitalizacji Gminy Dobra</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 23. Liczba mieszkań komunalnych wymagających remontu – obszar rewitalizacji Gminy Dobra</i>	<i>41</i>
<i>Tabela 24. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji.....</i>	<i>66</i>
<i>Tabela 25. Pogłębiona diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji</i>	<i>67</i>
<i>Tabela 26. Zdefiniowane potrzeby obszaru rewitalizacji w Gminie Dobra</i>	<i>68</i>
<i>Tabela 27. Powiązania między problemami obszaru rewitalizacji, a elementami wizji, celami, kierunkami i podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi</i>	<i>72</i>
<i>Tabela 28. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych</i>	<i>98</i>
<i>Tabela 29. Szacunkowe ramy finansowe GPR z podziałem na źródła finansowania</i>	<i>101</i>

<i>Tabela 30. Charakterystyka metodologii komplementarności pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami i podmiotami je realizującymi</i>	<i>104</i>
<i>Tabela 31. Powiązanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z innymi przedsięwzięciami</i>	<i>107</i>
<i>Tabela 32. Oddziaływanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne sfery ..</i>	<i>113</i>
<i>Tabela 33. Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych</i>	<i>114</i>
<i>Tabela 34. Ramowy harmonogram realizacji Programu.....</i>	<i>137</i>
<i>Tabela 35. Formularz oceny stopnia realizacji przedsięwzięcia</i>	<i>141</i>
<i>Tabela 36. Wskaźniki monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR do roku 2030 (dla cyklu rocznego).....</i>	<i>141</i>
<i>Tabela 37. Zestaw wskaźników monitorowania stopnia realizacji celów GPR na lata 2024-2030 (dla cyklu 3-letniego)</i>	<i>143</i>
<i>Tabela 38. Powiązanie GPR Gminy Dobra do roku 2030 z projektem Strategii Rozwoju Gminy Dobra na lata 2025-2030</i>	<i>148</i>
<i>Tabela 39. Powiązanie GPR Gminy Dobra do roku 2030 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030</i>	<i>164</i>
<i>Tabela 40. Powiązanie GPR Gminy Dobra do roku 2030 ze Strategią rozwoju Wielkopolski Wschodniej 2040.....</i>	<i>167</i>

SPIS RYSUNKÓW

<i>Rysunek 1. Podział Gminy Dobra na 28 obrębów ewidencyjnych</i>	<i>10</i>
<i>Rysunek 2. Mapa turystyczna Gminy Dobra.....</i>	<i>11</i>
<i>Rysunek 3. Zasięg obszaru rewitalizacji i obszarów zdegradowanych w Gminie Dobra</i>	<i>20</i>
<i>Rysunek 4. Obszar zdegradowany, obszar rewitalizacji, obszar szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat).....</i>	<i>33</i>
<i>Rysunek 5. Obszar zdegradowany, obszar rewitalizacji, obszar szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)</i>	<i>34</i>
<i>Rysunek 6. Obszar zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat).....</i>	<i>35</i>
<i>Rysunek 7. Obszary suszy hydrologicznej</i>	<i>36</i>
<i>Rysunek 8. Dostępność transportowa Gminy Dobra</i>	<i>40</i>
<i>Rysunek 9. Proces powoływania Komitetu Rewitalizacji.....</i>	<i>131</i>